

קלקראת שבת מלכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת קרח

פ"ת	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	אשדוד	חיפה	ד"ר.30 מודיעין ע.	בני ברק	ירושלים	עיר
19:10	19:25	19:29	19:19	19:13	19:28	19:24	19:21	19:30	19:13	כניסת שבת
20:32	20:33	20:30	20:32	20:30	20:32	20:34	20:21	20:33	20:30	יציאת שבת
21:02	21:07	21:03	21:02	21:05	21:02	21:06	20:53	21:03	21:05	ר"ת

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנחני דרשו

Dirshu
דרשו ד' ועוז

קרן עולמית לחינוך ועידוד לימוד התורה

חוקת א - ז תמוז | דף היומי - בבא בתרא קנד - קס | משנה בחורה - מסימן ר"ה אמצע סוף א' | אום הציבור' עד סימן ר"ח סוף ב' | חסר - פרק כ"ב | אל יאמר האדם' עד חתימת הספר | קנין חכמה - זמי שמהר שלא יקנא' עד סוף שער הדריזות

יום המיישי כ"ה סיון תשע"ז | פניני פרשת קרה | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

אמר לו הסטייפלר שר' מרדכי לדרמן הגיע אליו אתמול בחלום וזה כבר כמה שנים אחרי הפטירה שלו ואת הכל הוא עבר אבל מזה אין לו מנוחת הנפש בעולם הנצח

מקבץ סיפורים מיוחדים על הזהירות מלפגוע בכל אדם, שליקט הגאון רבי מיכל שטרן שליט"א רבה של שכונת עזרת תורה בירושלים

ניסה רבי איסר זלמן להסביר בסגנון אחר לילד אולי יבין את הדברים אבל הילד דבק בפירושו. המורים כבר איבדו את הסבלנות ורבי איסר זלמן מנסה ללא הצלחה להציל את הילד מבושה. התנצל רבי איסר זלמן כי הוא צריך לצאת לכמה דקות מהחדר, יצא לפרוזדור הסמוך והחל לצעוד הלך ושוב כשהוא משנן לעצמו 'כבוד הבריות מייט דעס אינגלאך אויך' כבוד הבריות - מדובר בילדים גם כן, לאחר מכן חזר לחדר ופנה לילד שוב והסביר לו את התוספות עד שנקלטו הדברים במוחו וחלצו אותו מהבושה.

מצער ילד פסול לעדות

פעם הזמינו את הדברי יחזקאל משינובא להיות מסדר קידושין בעיר אחרת. הוא הגיע לעיר כמה שעות לפני החתונה. וכדרך האנשים הגדולים הנזהרים בביטול תורה, הוא הלך לבית המדרש ללמוד רבע שעה לפני החתונה. לפני הקבלת פנים הוא ילך לחתונה ובנתיים הוא יושב ולומד. באותו הזמן, השמש, יהודי חשוב ומכובד, היה מנקה את בית המדרש וילדים הפריעו, אמר השמש לילד שהפריע שייצא והילד לא יצא, או אז נתן

הגאון רבי מיכל שטרן שליט"א

השמש לילד סטירה, הילד התחיל לבכות ויצא. אחר כך הלך ר' חזקאל שינובער לחתונה שם כיבדו אותו שכן היה אדם גדול וגם הרב דשם אמר לו, אתה מסדר הקידושין. שאל הרב משינובא את רב המקום את מי אתם נוהגים שלוקחים לעדים? אמר הרב, אנחנו לוקחים עדים טובים מאוד, שלא יהיה שום שאלות, אנחנו לוקחים את השמש של בית המדרש ועוד יהודי חשוב. אומר ר' יחזקאל משינובא, את השמש אני לא לוקח, לא לוקח! שאלו את השמש מה קרה כאן? מה זה?! עד שהשמש תפס את עצמו שאולי זה בגלל שנתן לילד סטירה, אמר לו הרב, בוודאי, אתה פסול לעדות, אתה צריך לחכות עכשיו עד שהוא יהיה גדול וכשהוא יהיה גדול תבוא לבקש ממנו מחילה.

המשך בעמוד 7 <<<

י'לא תשאנו עליו חטא" (במדבר י"ח, ל"ב)

אבי זצ"ל סיפר, יום אחד שלח מרן בעל הקהילות יעקב לקרוא לאיזה אברך מירושלים שיבוא אליו, האברך שמע שהסטייפלר קורא לו אז הוא הגיע מהר.

הקהילות יעקב קורא לזי שואל אותו הסטייפלר, "תגיד לי אברך, היית מתפלל בבית מדרש לדרמן?" אז הוא אמר "כן. כשהייתי בבני ברק". "האם היה לך פעם איזה מחלוקת עם ר' מרדכי לדרמן?" אז הוא אמר "אני לא זוכר". אז הוא אמר לו "תנסה להיזכר טוב

תחשוב ותיזכר" והוא נזכר, שכשהוא היה ילד אז הוא ישב בבית מדרש ולמד עם עוד כמה בחורים. והבחורים האחרים עשו קצת רעש, הם הפריעו לר' מרדכי לדרמן. הוא הגיע, הם ברחו, הוא המשיך הלאה לשבת וללמוד. והוא חשב שהוא זה שעשה את הרעש, אז הוא צעק עליו וזרק אותו מהבית מדרש וזהו.

והוא כבר מזמן שכח מזה. אמר לו הסטייפלר, שר' מרדכי לדרמן הגיע אליו אתמול בחלום, וזה כבר כמה שנים אחרי הפטירה שלו ואת הכל הוא

עבר אבל מזה אין לו מנוחת הנפש בעולם הנצח, הוא פגע בילד שלא כדן אז הוא מבקש מהסטייפלר בחלום שהוא ישלח לקרוא את האברך שהוא ימחל לו. אז הוא חייב להגיד אני מוחל לפלוני בן פלוני על מה שהוא עשה לי ועכשיו אתה כבר יכול לחזור בחזרה.

מרן רבי איסר זלמן שמר על כבוד ילד

נכנסה פעם קבוצת תלמידים מת"ת עץ חיים להיבחן אצל מרן הגרא"ז מלצר.

רבי איסר זלמן שאל פירוש בתוס' ואחד הילדים השיב. הבנת הילד בפירוש הדברים לא היתה נכונה, ניסה רבי איסר זלמן להציל את הילד מבושה ואמר לו אולי התכוונת לכך וכך והילד התעקש לא לכך התכוונתי וחזר על פירושו המוטעה.

"שב לידי בבקשה" אמר לו בעל ה'נתיבות שלום' בחמימות. "שמעתי שיש לך סיפור על חלום הקשור לספר שלי. "עכשיו כששמעתי את סיפורך, ברור לי שבית דין של מעלה נותן את הסכמתו לספר, והוא ראוי לצאת לאור ולהתפרסם בעולם היהודי כולו"

הרב יהושע לייף ראש ישיבת 'נר יעקב' מספר על שיחות עם בעל ה'נתיבות שלום'

לגבי כל הברכות שכבר אמרתי ללא כוונה? אמשול לך משל למה הדבר דומה- אדם הולך בשוק, ובידו סל מלא תפוחים. לפתע הוא מבחין שיש חור בסל, והתפוחים מתפזרים לכל עבר! במצב כזה עלול האדם לאבד את עשתונותו, לעמוד חסר אונים ולראות בעיניים כלות כיצד עוברים ושבים חוטפים ממנו את התפוחים שהתפזרו. אולם הוא יכול לנהוג באופן נכון יותר- לבדוק מה ביכולתו לעשות כדי להציל את התפוחים שעדיין נותרו לו. וזה מה שמוטל על האדם לעשות, "סיים הרבי, "חאפ (לתפוס) איזה חלק מהתפילה שנשאר. לא להתפס לבהלה על שהחמצנו, אלא לשים לב לשאר התפילה, שעדיין אפשר להציל".

פגשתי את הרבי בתקופה שישבת "נר יעקב" עשתה את צעדיה הראשונים במפת הישיבות של ירושלים. סיפרתי לו שאנחנו בשלבים התחלתיים, וכי הישיבה מונה מספר מצומצם מאוד של בחורים בלבד.

האדמו"ר הרגיעני ואמר "איך האב געעפנט די סלונימער ישיבה מיט צוויי און א האלב בחורים- אני פתחתי את ישיבת סלונים עם שניים וחצי בחורים", אמר לי (בזמן פתיחת הישיבה הוא היה ראש הישיבה, וחמיו היה האדמו"ר מסלונים).

"שניים וחצי בחורים? מה הכוונה?"

"בישיבה היו שני בחורים בעלי חכמה ממוצעת, ועוד 'חצי בחור' שהתקשה מאוד בלימוד. בכל

זאת פתחנו את הישיבה עם גרעין זה, ובסופו של דבר נעשו כל בני הקבוצה תלמידי חכמים ובני תורה בכל המובנים. אסור להתיימשך אף פעם משום יהודי".

זו הייתה סיסמת חייו של הרב, ולאורה חי. הישיבה והחסידות שלו היו עדות חיה ונושמת להצלחתו בליטוש נשמות ישראל ובהדרכתן היאך להוציא את מלוא הכוחות הגלומים בהן לפועל. מהרבי מסלונים למדתי לא להתיימשך משום בחור שנכנס בפתח הישיבה שלי. במבט לאחור, בין תלמידי היקרים היו רבים שהחלו את מסעם עם קשיים בלימוד, אולם על ידי עקביות ועידוד נעשו בסופו של דבר תלמידי חכמים ובני תורה נפלאים.

במאמר מוסגר, כשדיברתי פעם עם ר' נחום פרצוביץ, הזכרתי שאני מכיר את הרבי מסלונים. ר' נחום הגיב ללא רגע של שהות: "ער איז א גרויסער גרויסער תלמיד חכם- הוא תלמיד חכם גדול, גדול". ר' נחום העריך מאוד את הרבי מסלונים על גדלותו בתורה, ולא הסתיר את הערכתו. ואני יכולתי להעיד שגדלותו התפרסה הרבה מעבר לקריאות בית המדרש. היא נחקקה בגישתו לקהילה ולחסידות, וניכרה בהערכתו לכל יהודית באשר הוא. הוא התייחס לכל יהודי כאל יהלום, וכך הצליח להרחיק מבט מעבר לבוץ

"וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר אֶבְחַר בּוֹ" (במדבר י"ז, כ')

גדול נוסף שזכיתי לקשר עמו היה האדמו"ר מסלונים זצ"ל, הרב שלום נח ברזובסקי, בעל 'נתיבות שלום'. הרבי היה מגיע לנפוש בטלזסטון (אחד מחסידי גר במקום והיה מארחו לצורך מנוחה והחלפת כוחות). ומכיוון שגרתי בטלזסטון, הזדמנה לידי הזדמנות ייחודית לפגוש בצדיק גדול זה. וכך אף יכולתי להסיעו לירושלים, לרחוב סלנט, כשהיה עליו לשוב לביתו ולחסידי.

הרבי מסלונים היה תלמיד חכם משכמו ומעלה. הרב שך בטח בו בלב שלם, וביניהם שררה קרבה עמוקה. בתקופת סכנת גזרת גיוס בנות, כאשר היו שניהם תלמידי חכמים מופלגים צעירים הממלאים את מוצא פיו של החזון איש, נוצר קשר אמיץ זה, והוא הוסיף ללוותם גם בשנותיהם המאוחרות כאשר נעשו מנהיגים גדולים בישראל.

באחת השיחות בינינו, ביקש ממני הרב לתאר באוזניו את הישיבה שאני עומד בראשה ואת הבחורים שלומדים בה. עשיתי כדבריו, ולאחר שסיימתי התחיל להסביר לי בפרוטרוט את ערכה הרב של כל נשמה יהודית, והסביר עד כמה חיונית הישיבה שלנו לעם היהודי כולו. "כל נשמה יהודית היא יהלום", הוא אמר, "לפעמים יהלום עלול ליפול ולהתגלגל לתוך בוץ, או אז מתלכלך הוא ומתכסה ברפש. זוהרו הטבעי של היהלום אינו נראה, אך ערכו ויקרו

אינם נגרעים במאומה. במקרה כזה", המשיך הרבה, "צריכים למצוא אנשים שיסכימו להכניס את ידיהם לבוץ, להרים את היהלום, לשטוף, לשפוף ולהבריק אותו, עד ששוב יתגלה זוהרו. יהלום- אפילו יהלום שאינו מלוטש- הוא עדיין יהלום. כך צריך להסתכל על כל נשמה יהודית".

הרב מסלונים היה ידוע באופן המיוחד שבו ניהל את ממלכת החסידות שלו.

הוא נהג לכנותי "ידיד", וכשהגבתי: "אני רוצה להיות חסיד שלך", הסביר לי: "להיות חסיד סלונים זה א שווארע ארבעט- עבודה קשה. אני דורש מחסידי הרבה מאוד. עדיף לך להישאר ידיד שלי, ולא להיות חסיד שלי".

מספר פעמים חזרתי על בקשתי להיות חסידו של הרבי, אך הוא דחה את בקשתי בחביבות. אך אני לא הסכמתי לוותר לחלוטין, וביקשתי שיינתן לי לפחות להתיעץ עם הרבי...

פעם שאלתי אותו מה צריך אדם לעשות כאשר הוא מאבד את הריכוז באמצע תפילת שמונה עשרה. "ברגע שאתה מרגיש שאיבדת את הריכוז", השיב לי הרבה, "קח את הברכה שאתה נמצא בה כרגע, והשתדל כמיטב יכולתך לכוון רק בה... ואם תשאל, 'מה

האדמו"ר מסלונים זצ"ל צילום: שמשון ויס

אני פרופסור באחת האוניברסיטאות הגדולות, כבר עברו מאז הסיפור הזה כ-60 שנה, והדמעות האלו לא נותנות לי מנוח, בכל פעם שאני נזכר בזה לבי מתחלחל

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על הדמעות של גאב"ד פוניבז' שהשפיעו לאחר שישים שנה

אמרה לו האם, הכל בסדר שם, רק, שאני עברתי את השואה, לא אוכל לתאר לך את הזוועות שראיתי בעיני מה שעוללו לנו הנאצים יימח שםם ואיני רוצה שבני יהיה דתי.

הגאב"ד ניסה לדבר על לבה כמה דקות, וכשראה שאין עם מי לדבר, ביקש כסא, והתיישב עליו, והתחיל לבכות, הוא ישב כך עשר דקות, ובכה על עוד נשמה של עם ישראל שהולכת כעת לאיבוד. לאחר מכן ברכם לשלום ויצא.

כבר עברו מאז כשישים שנה, והדמעות האלו לא נותנות לי מנוח, בכל פעם שאני נזכר בזה לבי מתחלחל, כעת התחלתי לשמור שבת, ואני רוצה שתשכנע את

אשתי, שקצת תלך בעקבותי. מספר הרב אליהו, אכן דברתי עם אשתו, וברך השם הצלחתי לשכנעה, וכהיום הוא מניח תפילין בכל יום, והם שומרים שבת, כשרות, ועוד היד נטויה. יתכן שמרן הגאב"ד למד את דרך זו מרבו החפץ חיים.

אחד מתלמידי החפץ חיים היה רב באחד העיירות ברוסיה, באחת מהפעמים בהם ביקר אצל מרן החפץ חיים, שאלו החפץ חיים נו, מה נשמע בעיר שלכם, הוא

הבין שכמובן החפץ חיים לא מתעניין ברכישת החלב והלחם, וגם לא במצב הכלכלי של תושבי העיר, וכל שאלתו נוגעת לעניינים רוחניים, על כן נאנח התלמיד אנחה גדולה.

ומה נשמע בעניין השבת, החל החפץ חיים לפרט את שאלתו, נאנח התלמיד ואמר אוי ואבוי הספרים לא רוצים לסגור את המספרות בערב שבת, וסוגרים רק בלילה, ועוד בעיות בשמירת השבת, נו, ומה עשית בשביל זה, שאל החפץ חיים, השיב התלמיד ומה אני יכול לעשות, העם לא שומעים בקולי.

ומה נשמע עם טהרת המשפחה המשיך החפץ חיים לשאול, אוי וי, אוי וי, גרוע מאוד, ומה עשית בשביל זה, מה אני יכול לעשות ממאנים העם לשמוע לדברי.

אמר לו החפץ חיים ומה אתה עושה בשביל חינוך הילדים, השיב התלמיד המצב גרוע ביותר, הילדים נשלחים לבתי ספר של גויים, ואפי' בביה"ס של היהודים מה כבר מלמדים, ומה אני יכול לעשות, אף אחד לא מקשיב לקולי.

אמר לו החפץ חיים למען השבת לא יכולת לעשות כלום, למען טהרת המשפחה לא היתה באפשרותך לעשות כלום, להעמדת החינוך לא היית מסוגל לעשות כלום, אבל להתעלף יכולת. למה לא התעלפת...

מתוך שיעורי וחידושי הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א (ווי העמודים)

"וְשִׁמְרוּ אֶת מִשְׁמֶרֶת אֱהָל מוֹעֵד" (במדבר י"ח, ד')

סיפר לנו הגאון רבי אליהו פייבלזון שליט"א ראש ישיבת 'פתחי עולם', לחוזרים בתשובה, באחד הימים מתדפק על פתחי יהודי בן 70 ורוצה את עזרתי, הכנסתיו לביתי, ושאלתי אותו במה אוכל לעזור לך. אמר לי היהודי, אני פרופ' באחת האוניברסיטאות הגדולות כאן בארץ ישראל, לפני זמן קצר יצאתי לפנסיה, והתחלתי לשמור שבת, אני רוצה שגם אשתי תתקרב קצת לתורה ולמצוות, ולכן באתי אליך, כראש ישיבה לחוזרים בתשובה יש לך נסיון, אולי תוכל להשפיע עליה.

אמרתי לו שאני אנסה, אבל בכל זאת יש לי שאלה עבורו, אם באת אלי, זאת אומרת שאין לך מישוה מסוים שאתה מקושר אליו, איך יהודי כבן שבעים ועוד פרופ' נכבד, מתחיל פתאום לשמור שבת, בלא שמישהו יקרב אותו, סתם מעצמו מתחיל לשמור שבת. אמר לו, אספר לך סיפור ומזה תבין הכל, אמי ואבי נולדו בחו"ל, הם עברו את השואה, ולאחר השואה נישאו, לאחר כמה שנים הם עלו לארץ והתיישבו באשדוד. היה לי דוד שהיה יהודי שומר

תורה ומצוות, וכשאמי התייעצה איתו להיכן כדאי לשלוח את בנה, זאת אומרת אותי, בירר הדוד, ויעץ לה לשלוח אותי לבית אבות בבני ברק של הרב יוסף כהנמן גאב"ד פוניבז'. ואכן אמי שמעה לעצתו ושלחה אותי לשם.

בזמנים ההם הנסיעה מאשדוד לבני ברק לא היתה קלה, ולכן אמי אף פעם לא באה לבקר אותי, באחד הימים נקלעה אמי לאזור בני ברק, והחליטה, אם אני כבר כאן באזור, אכנס לבקר את בני מחמדי, היא נכנסה לבית אבות, מיד כשנכנסה ראתה שמדובר במוסד של שומרי מצוות, היא קראה לי ואמרה לי, תארזו מיד את החפצים שלך, אנחנו נוסעים מכאן מיד.

ארזתי את חפצי, ואמי לקחה אותי לביתי. הייתי אז ילד בן תשע, הרבה זיכרונות אין לי מאותה תקופה, אבל דבר אחד איני יכול לשכוח, ובכל פעם שאני נזכר בכך, יורדות לי דמעות מעיני. לאחר כמה ימים מתדפק יהודי בדלת, כשאמי פתחה, הציג את עצמו - קוראים לי יוסף כהנמן, ואני מנהל את בית האבות בבני ברק, היום נכנסתי לבית אבות, וראיתי שילד חסר שם, שאלתי מיד היכן הילד, אמרו לי שאמו באה לפני כמה ימים, ואמרה לו לארוז את חפציו, ולקחה אותו לביתו.

מיד עליתי על אוטובוס, ונסעתי לביתכם באשדוד, לברר מה קרה, האם לא היה משהו טוב בבית אבות, אני מוכן לעשות הכל כדי לשפר את התנאים של הילד.

הוא היה מנדנד את עריסות אחי הקטנים תוך כדי לימודו, את אחד מאחי ליווה אבא לחיידר וגם שהה עמו בכיתה כל הבוקר במשך חודש שלם עד שהסתגל. הוא הסביר למלמד, כי אחת היא לו היכן הוא לומד - בכולל או בחיידר...

הרבנית ר. צביון על חיי התורה ביום ובלילה של מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

תורה ומצוות, העניק לו אבא את ספרו 'ברייתא דמלאכת המשכן'. אמא תהתה אם לא היה מן הראוי לתת מתנה חשובה יותר, ואבא השיב: "הספרים שעמלתי לחברם חשובים בעיני יותר מכל ספר אחר!" כעבור מספר שנים נעשה חתן הבר-מצוה לחתנו של אבא, כאשר נשא לאשה את אחותי הגדולה ע"ה.

בילדותנו חשבנו לתומנו כי כך נראה כל בית בישראל: לומדים תורה יומם וליל, מסיימים את הש"ס שוב ושוב, מדפיסים ספרים חדשים בזה אחר זה, כשם המשפחה עושה הכל כדי לאפשר ולסייע. גם אחותי התבטאה באופן דומה: "אמנם ידעתי שאמא אשה מיוחדת, אך מעבר לכך ביתנו היה נראה לי רגיל בהחלט..." עם השנים כשעזרתה של אמא מלווה אותו כל עת, הצליח אבא להוציא שורה של ספרים חשובים ביותר בכל מקצועות התורה, שהכל הוגים בהם: 'שונה הלכות', 'שערי אמונה', 'דרך אמונה', 'דרך חכמה', 'שקל הקודש', 'ארחות

מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א צילום: מוישי סי

יושר', 'שיח השדה', 'נחל איתן', 'טעמא דקרא', 'קרית מלך', 'בשער המלך', 'קרני חגבים', 'ישוב הדעת', 'למכסה עתיק', וכן ספרי באורים על שבע המסכתות הקטנות, ופירוש על תלמוד ירושלמי.

הסתפקות במועט מתוך שמחה

במבט לאחור, אחד הדברים המפליאים ביותר שהיו בביתנו הוא, כי לאמיתו של דבר, בשנות ילדותנו שררה בבית עניות גדולה, אך אנו לא חשנו בכך כלל. רק כשנישאנו ויצאנו מן הבית גילינו זאת למפרע.

כדי לספק את צורכי הבית בשלמות, חרף האמצעים הדלים, היתה אמא מכתת את רגליה והולכת לצרכניות רחוקות מאוד בהן יכלה לקנות את המוצרים הזולים ביותר. (בשנים מאוחרות, כאשר באה הרווחה, התבטאה אמא: "וכי באותן שנים חשבתי שאי-פעם אוכל לקנות מזון בשפע!")

רוב הבגדים שלבשנו היו 'ירושות' מבני המשפחה המורחבת. כאשר היינו זקוקים לבגדים חדשים, היתה אמא מבקשת מן המוכרת בגדים זולים שנשארו משנה שעברה. ואבא, חליפתו היתה כה בלויה, עד שאמא היתה מתקנת אותה באופן קבוע פעם בשבוע... העניות באה לידי ביטוי גם ברהיטי הבית: הכיסא של אבא, שעליו היה יושב ולומד ליד הסטנדר, היה כסא מטבח פשוט ושבור. חלק מהרהיטים היו 'ירושות' משכנים שהחליפו את רהיטיהם, כשאת הישנים 'תרמו' לנו. זכור לי אחד הרהיטים הללו - שולחן עגול, שמפעם לפעם היה אחד השכנים נכנס לתקנו כדי שנוכל להמשיך

המשך בעמוד הבא <<<

"יִלְלוּ עֲלֶיךָ וַיִּשְׁרְתוּךָ" (במדבר י"ח, ב')

העמוד המרכזי שעליו הושתת ביתנו היה לימוד התורה. בכל עת ובכל שעה, בכל התרחשות ובכל מאורע - היתה ברקע דמותו של אבא יושב ולומד. כבר סיפרתי שמראה זה ליווה אותי בשכבי ובקומי: מדי ערב היו האורות נדלקים לאחר שנרדמנו, ולפנות בוקר הודלקו שוב, וקול התורה התרונן בחלל הבית.

אמא ואנו הילדים עשינו הכל שלא להפריע לאבא ולבנים בעת לימודם. רק דברים בודדים אני זוכרת שבכל זאת אבא עשה: הוא היה מנדנד את עריסות אחי הקטנים תוך כדי לימודו, ולפעמים לקח את הילדות לגן של משפחת טורק, שהיה בדרך לכולל. את אחד מאחי ליווה אבא לחיידר וגם שהה עמו בכיתה כל הבוקר במשך חודש שלם, עד שהסתגל. הוא הסביר למלמד, כי אחת היא לו היכן הוא לומד - בכולל או בחיידר...

סיומי מסכת וסיומי הש"ס היו דבר שבשגרה והשרו אווירת שמחה בבית. בכל פעם שאבא סיים מסכת, היה קורא לאמא ולנמצאים בבית, שתו מעט יין, ואמא היתה מברכת אותו שיזכה לסיים עוד מסכתות רבות בש"ס.

כידוע, אבא היה מסיים את הש"ס מדי שנה. בעקבות כך אמר פעם רבי יעקב גלינסקי זצ"ל בבדיחות הדעת, כי ברכותיו גדולות מברכותיו של אבא: "שנה אחת לאחר סיום הש"ס איחלתי לרבי חיים שיזכה לסיים את הש"ס גם בשנה הבאה, והוא השיב לי: 'וכן למר'. והנה, ברכתי התקיימה, וברכתו של רבי חיים לא התקיימה..." באותן שנים עדיין לא רבו המפריעים לאבא מלימודו, כפי שקורה עתה, אם כי כבר אז פנו אליו בשאלות תורניות שונות. אבא היה אומר בצער כי אין נותנים לו ללמוד דף גמרא אחד ברציפות.

חג הוצאת הספרים

יום שהוציא בו אבא ספר חדש היה יום חג בביתנו, והשמחה הרקיעה שחקים, ממש כמו בעת שהתארס או התחתן אחד מן הילדים. אבא עמד נרגש והביט מבעד לחלון, ממתין בצפיה דרוכה לבואם של הספרים. כאשר הגיעו הספרים, השגיח על הסבלים לכל יניחו אותם על הרצפה, ואנו היינו ממחרים להעניק מהם לידי המשפחה ולחלוק עמם את השמחה העזה. גם לאחר שאבא הוציא כמה וכמה ספרים, לא הועם זוהרה של שמחה זו!

נערי בר-מצוה שאבא ראה צורך מיוחד להביא להם מתנה, היה נותן להם מספריו. בעת שנכנס בנו של רבי אהרן לייב שטיינמן לעול

ולכללך, ולראות את הזוהר הטמון בתוך כל יהודי. ספרו של הרבי, ה"נתיבות שלום", תפס מקום של כבוד לא רק בקרב חוגי החסידות, אלא נחשב ספר יסוד של מחשבה יהודית בעולם התורה כולו, עד כדי כך, שכמעט אי אפשר לדמיין את עולם התורה בלא אורו המופלא.

בהקשר לכך שמעתי סיפור מדהים מפי בעל המעשה: לסמינר קירוב במלבורן שבאוסטרליה הוזמן מרצה מסוים. כפי שקורה למרצים רבים, ערב לפני השיחה עדיין לא היה בטוח הוא באיזה נושא עומד הוא לדון, ונרדם כשמוחו תר אחר המסר המושלם.

באמצע הלילה חלם הוא חלום - בחלומו נגלה אליו אדם בעל זקן לבן ארוך ומבט קורן, ומסר לפניו דבר תורה נפלא שעליו להשמיע בשיחה. המסר היה ברור וחד, הוא חש כאילו ישבו זה מול זה במציאות. וכאשר התעורר בבוקר, הותיר עליו החלום רושם עז כל כך, עד שזכר כל מילה שנאמרה לו.

מעולם הוא לא פגש ברבי שהופיע בחלומו, אך דבר התורה ששמע היה נפלא, והוא החליט שזה המסר שסביבו תיסוב שיחתו. כשהתפלל תפילת שחרית באחד הכוללים המקומיים, ראה לראשונה בחייו את הספר 'נתיבות שלום' והחל לעיין בו. למרבה השתאותו, כשפתח את הספר הבחין בדיוק בדבר התורה ששמע בחלומו! התברר לו למעלה מכל ספק שהרבי מסלונים עשה עמו חסד כשהדריכו אילו דברים להשמיע בפני הקהל. הכרה זו ריגשה אותו לחלוטין.

אחרי התפילה ניגש המרצה לראש הכולל, סיפר לו את השתלשלות העניינים ושאלו האם מכיר הוא את הספר, והאם מחברו עדיין בין החיים.

ראש הכולל השיב שהוא מכיר את הספר היטב, ומחברו חי וקיים בעיר ירושלים. כעבור זמן מה, פגש ראש הכולל בחסיד סלונים, שהגיע למקום כדי לגייס כספים עבור מוסדות סלונים, וסיפר לו את סיפור החלום. כששב החסיד לביתו, סיפר את הדבר לרבי בעצמו, והרבי נענה ואמר: "הייתי רוצה מאוד לראות את היהודי

הזה כשיגיע לארץ ישראל". כששב המרצה לארץ ישראל, יצר אתו קשר אחד מגבאיו של הרבי ואמר שהרבי מעוניין לפגוש בו. הוא כמובן מיהר למלא את רצון הרבי והוכנס אל הרבי. "שב לידי בבקשה", אמר לו הרבי בחמימות. "שמעתי שיש לך סיפור על חלום הקשור לספר שלי. אנא, ספר לי את כל הפרטים". המרצה סיפר כי לא ידע מה יהיה נושא שיחתו, וכיצד החלום המופלא בהקשר לרבי וחיידושו סיפק לו את המסר שעליו להשמיע בדבריו.

"האם בבוקר פתחת את הספר בעמוד הראשון, או בדיוק בעמוד שבו הופיע דבר התורה ששמעת בחלומך?"

כשנענה שפתח את הספר בדיוק בעמוד המתאים, חיך הרבי, ואחר כך אמר: "עלי להסביר לך מדוע שואל אני את כל השאלות הללו, ומדוע אני מתעניין כל כך בכל פרטי המעשה".

הרב הסביר שעמל על חידושי תורתו לאורך שנים רבות, ורק כעבור זמן רב החליט לפרסם את חידושיו בספר. הוא התלבט האם לבקש הסכמות של גדולי תורה לספרו, ולבסוף הוציא את הספר ללא הסכמות.

"ברוך ה' הספר התקבל בכלל ישראל בחום ובהתלהבות, והדפסנו אותו מחדש כמה וכמה פעמים", סיפר הרב. "אך עדיין הסתפקתי אם נהגתי כשורה כאשר לא ביקשתי הסכמות של גדולי ישראל. מי אני שאעז לפרסם את הספר מבלי לעטרו בהסכמות!?" הסביר את הרגשתו בענווה.

"אבל עכשיו כששמעתי את סיפורך, ברור לי שבת דין של מעלה נותן את הסכמתו לספר, והספר ראוי לצאת לאור ולהתפרסם בעולם היהודי כולו".

הרבי ראה באירוע זה אישור מלמעלה להוצאת ספרו הקדוש לאור, והדבר שימח אותו מאוד. אין צורך לומר כי הרב חולם החלום היה אחוז השתאות מהרבי ומההצצה מאחורי הקלעים על ספרו הנודע. (מתוך הספר - 'ביהכלם' - הרב נחמן סלצר)

"אבל עכשיו כששמעתי את סיפורך, ברור לי שבית דין של מעלה נותן את הסכמתו לספר"

והמרווחים, הן רצו לבוא לביתנו דווקא! ולדבריהן, מאור הפנים של אמא הקסים אותן...

בתבונתה הרבה השכילה אמא לנווט את ספינתנו באופן מופלא: מחד גיסא, השתדלה לחסוך ככל הניתן, ומאידך גיסא, הצליחה למנוע מאתנו תחושה של דחקות ועניות, עד כי שנות ילדותי זכורות לי כשנות שפע... לחג הפסח, למשל, קבלנו חציאות שהעבירה לנו בת דודתנו של אבא, הרבנית שרה רוטנברג, ששמשו את בנותיה, והיינו מאושרות ביותר... זכורני כיצד שבתי פעם מבית הספר ושחתי לאמא בעצבות כמה מסכנה אחת מחברותי לכיתה - למשפחתה אין כסף, ולכן היא אינה מצטרפת לטיול. כמה ריחמתי עליה בשל עניותה, בזמן שאנו היינו דחוקים לא פחות...

(מתוך הספר 'בית אמיי')

להשתמש בו... חלק מהמיטות חרקו עם כל תזוזה. מצעים היו בצמצום רב, ואמא היתה מכבסת אותם רק בימים שטופי שמש, כדי שנוכל לשוב ולהשתמש בהם באותו יום. גם כלי מטבח לא היו בשפע, גיסי רבי זליג ברוורמן מספר, כי בשבת הראשונה שהגיע כחתן, התפלא לראות את הצלחות של השבת ואת הסכו"ם, שהיו אוסף של שאריות מסטים רבים.

וכאן בא הפלא הגדול - למרות המצב הכלכלי הקשה לא חשנו שונים מן האחרים ולא הרגשנו בעניות כלל. יתרה מכך, אבא ואמא הקפידו מאוד שנהיה נקיים ומסודרים ולא נלבש בגד קרוע או בגד שחסר בו כפתור. אמא השרתה בבית שמחת חיים תמידית, והדבר השפיע על כולנו. גם חברותינו מבית הספר חשו בכך: כשבקשנו לבוא אליהן ולהכין עמן שיעורים בבתיהן הגדולים

תאר לך, שיש רבי גדול, דער גערער רבי איז גענוג גרויס, (הרבי מגור גדול דיו), הלא בשמים ממעל ועל הארץ מתחת רעשו ממנו. ותאר לך שזכה לבן, ממשיך השושלת, והיה פונה לאחד האברכים להיות מחנך לבנו. איזו התרגשות

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א על העצה שקיבל בנוגע להצעות שקיבל למשרות תורניות

פ"א מי"ג): "ודלא יליף", שאינו מלמד, "קטלא חיב!"
כשאפשר, חיבים. וכשעדין לא, אסור. ומנין לי לדעת מה מצבך?
אוכל רק לספר לך ספור" –

כך הסיר את העל מצוארו, והעבירו אל הספור...
כשנפטר הצדיק רבי נתן דוד משידלובצא נכד היהודי הקדוש
זצ"ל, נתנו בני העדה עיניהם בבנו הצדיק רבי יצחק יעקב מביאלה
זצ"ל, שסרב לקבל את ההנהגה. כתב לו זקן צדיקי הדור הצדיק
רבי יעקב אריה מראדזימין זצ"ל: גם אני סרבתי בשעתו [לאחר
פטירת רבו הצדיק רבי אברהם משה מפשיסחא זצ"ל] להפצרת
בני העדה, עד שראיתי בזהר הקדוש (ח"א יא, א) שרבי פנחס

בן יאיר הלך לבקר את חתנו רבי
שמעון בר יוחאי, והודיעוהו שהלך
עם תלמידו לשדה [הגאון מוילנא
זצ"ל כתב (לקוט על האידרא, פרשת
נשא), שהיו לומדים בשדה, כי בבית
שהתנהגו בו לא כשורה או שנתערב
בבנייתו משהו גזל, שורה בו רוח
טמאה ומונעת השגת קדשה!]

יצא לחפשו, והיכן יבקשו. ראה
מרחוק להקת צפרים מעופפת מעל
מקום אחד, הבין שהם מצלים על
החבורה הקדושה מחם השמש. פנה
לשם, ומצאם.

שאל את חתנו: האין בכך משום
צער בעלי חיים, לקבע צפרי דרור
במקום אחד.

ענה: הרי לא בקשנו זאת, ממרום

שלחום, ואין אנו רשאים לבעט במתנתו של מקום. אף אתם אינכם
רשאים להרחיק את הפונים ולסרב להנהיג ("מאמר מרדכי, ברכה
משלשת" מערכה ג ד"ה ואני הכותב).

"אבל", הוסיף, ופניו האדימו ולהטו, בכל פעם שנזכר ברבו הקדוש
החל לבכות בדמעות שליש. "אבל, אם תחליט לקבל אחת ההצעות,
אמר לך מה שאמר הרבי" –

"הרבי אמר, שבכל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת "אשריך",
להמוני יהודים –

למנהיגי עדה, לרבני בתי כנסת, לראשי ישיבות, למגידי שעורים,
למלמדי תינוקות –

ולמנהלות, ולמורות ואף לגננות. לכל מי שעוסק בחנוך.
שנאמר: "קח לך את יהושע איש אשר רוח בו וסמכת את ידך
עליו" (במדבר כז, יח). מהו "קח לך", וכי נצטוו לטענו על כתפו.
אלא, כתב רש"י, קחנו בדברים, אשריך שזכית להנהיג בניו של

"וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר אֶבְחַר בּוֹ" (במדבר י"ז, כ')

בשעתו למדתי בכלל אברכים מעולה, והתעליתי בהתמדה. לא
היו לי בעולמי אלא ארבע אמות של הלכה, וברוך השם לא חסרתיו
דבר. אחת שאלתי מאת השם, שבתו בבית השם כל ימי חיי.

בוקר אחד זכיתי לביקור. פלוני הגיע, והציע משרה תורנית.
מיאנתי לשמע, מה לי להכניס צווארי בעול זה.

הזכיר מאמר הגמרא: "כל הלומד תורה ואינו מלמדה, דומה
להדס במדבר" (ראש השנה כג ע"א). אם ביכלתך להעניק, חיב

אתה להעניק. נתנו להדס ניחוח, כדי שיהנו ממנו.
הטענה טענה, בקשתי שהות לשקול בדבר.

אחר הצהרים הגיע אדם אחר,
והציע הצעה אחרת. אמרתי לעצמי:

"מאי דקמא" (כתבות סז ע"ב), מה
דבר זה שארע לפני עתה שלא

הייתי רגיל בכך (רש"י). יש לשים
לב לאתותים, וכשאתונו של בלעם

נהגה שלא כדרכה פעם ושתים ולא
הבין שמאותתת לו, אמר: "חטאתי

כי לא ידעתי" (במדבר כב, לד), אי
הבחנה בכך תחשב לחטא (ספר

חסידיים אות קנג), ומצריכה ודוי: "על
חטא שחטאנו לפניך בלא יודעים"

("עקדת יצחק", שער פב).
הובטחנו שכל הנוטל עצה מן

הזקנים אינו נכשל (שמות רבה
גח). קמתי ועליתי לירושלים, אל

הגאון הצדיק רבי אליהו ראט זצ"ל.

רבי אליהו היה מיקורי קרתא דשופריא, והיה דוגמה חיה למאמרם
ז"ל (סוטה כא ע"ב) שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמשים

עצמו כמי שאינו, שנאמר: "והחכמה, מאין תמצא" (איוב כה, יב).
עם כל גדלותו, ואולי בגללה, היה משמשו בקדש של הצדיק

המופלא רבי שלומיקה זוויהלער זצ"ל, כמעט לא זזה ידו מיד
רבו, וגם לאחר פטירתו היתה דמותו לנגדו תמיד, וכל ארחותיו על

פיו. הוא התגורר בבתי אונגארין, בסמיכות לדירת הורי, והערצתי
מילדותי. פניתי אפוא להועץ בו.

קבלני בידידות כדרכו. התענין, ושמח לשמוע שברוך השם הכל
כשורה. ספרתי מדוע באתי, והרצינו פניו. "אלו דיני נפשות", אמר.

והבהיר: "הגמרא (עבודה זרה יט ע"ב) דורשת את הכתוב (משלי ז,
כו): "כי רבים חללים הפילה", זה תלמיד שלא הגיע להוראה [והוא

חלול וריקן] ומורה. "ועצומים כל הרוגיה", זה תלמיד שהגיע להוראה [והוא
עצום ורב] ואינו מורה. ועליו דרשו ("תפארת ישראל" אבות

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א

מקום. וכך גם בנשיאים, נצטוו ללקחם בדברים, לומר להם אשריכם שנתמניתם פרנסים על בניו של מקום (רש"י במדבר יא, טז). כל מי שעוסק עם בניו של מקום, אשרי! "הודיעו מתן שכר פרנסי ישראל לעולם הבא" (רש"י שם כז, כב).

אבל, אמר הרבי הקדוש –

אבל יש, שהקדוש ברוך הוא אומר להם פעמים "אשריך"! ומי הם –

תאר לך, שיש רבי גדול, דער גרער רבי איז גענוג גרויס, זו היתה לשונו. הרבי מגור גדול דין, הלא בשמים ממעל ועל הארץ מתחת רעשו ממנו. ותאר לך שזכה לבן, ממשיך השושלת, ועשו לו פאות, איזו שמחה. והיה פונה לאחד האברכים, וממנהו להיות מחנך בנו. איזו התרגשות, ממש "וגילו ברעדה". איזו אחריות הטלה על כתפיו. איך היו כל מעיניו בקדום התלמיד. מצד אחד במדה הראויה. ומצד שני, ככל האפשר. איך היה דואג לשמח בכל התפתחות, ולהתמודד בחכמה ובהבלגה במשובות נעורים.

והעוסק בחנוך נערים ונערות, אם הוא רואה את צאן מרעיתו כעדרו של מקום, אשרי. ואם הוא רואה כל אחד ואחד כבנו יחידו של מקום, פעמים אשרי!

נטל את ידי ואמר בהתרגשות עצורה: "אהרלה! אני מבקש ממך בתחנונים –

אם תאות לקבל את ההצעה, תהיה מבני ה"פעמים אשריך"! אל תותר על אף נשמה! כולם בניו של מקום, כל יהודי בכל יחיד. "כנגד ארבעה בנים דברה תורה". לא רק כנגד הבן החכם!

זה ריגש כל כך! נזכרתי במה שספר הרבי מסטריקוב זצ"ל בשם זקנו הקדוש זצ"ל. ידועים דברי המדרש (שמות רבה ב, ב) שהקדוש ברוך הוא בחן את משה בצאן. שגדי אחד ברח לחרשה, ועקב אחריו. הגיע לבריכת מים ושתה. אמר לו: צמא היית ועכשו עיף אתה, הרכיבו על כתפו והחזירו לעדר.

ושאל: אם היה זה מבחן, לכאורה נכשל בו – עזב את כל העדר, והלך אחרי גדי אחד!

וענה, שהמבחן היה לראות האם יודע הוא, שהעדר מרכב מגדיים בודדים, ויש לעקב אחר כל אחד... והספור לא מסתים כאן.

חזרתי לבני ברק, ובדרך החלטתי להלין את ההחלטה, לא לענות מייד. למחרת הגעתי לכולל, ואברך מהכולל של הגאון רבי מיכל

פיינשטיין זצ"ל בא להועץ בי. מה ראה לפנות אלי דוקא, אין לי מושג. הייתי אברך כמוהו, ואפלו לא מהכולל שלו. הכל מן השמים. ספר שהוא בן למשפחה אמידה, ואביו תומך בו ביד רחבה שישב וילמד. והוא לומד ומתעלה, ברוך השם. ומקבל פניות רבות להיות מגיד שעור. הוא דוחה ודוחה, אבל לאחרונה התעורר בו ספק. אולי אינו נוהג כשורה, שהרי כבר אמר הגאון רבי חיים מוואלאזין זצ"ל שהאדם לא לעצמו נברא, רק להועיל לאחרים בכל מה שיוכל (הקדמת "נפש החיים", במסגר).

ענית: "אלו דיני נפשות", ונדהם. אך משנתי היתה סדורה. סחתי לו כל מה שארע עמי אך אמש.

נרעש, ואמר: יש לי קרבה משפחתית עם הרבי מסלונים, ה"נתיבות שלום" זצ"ל שהיה – מלבד גאוניותו וצדקותו, יראתו ואהבתו – איש חנוך מופלא. אועץ בו. נפלא, ברכתיו בהצלחה.

כעבר ארבעה ימים חזר. ספר שהיה אצל הרבי, והרבי חקר על מצבו מצד אחד, וההצעות שמציעים מצד שני. לבן את הענין מכל צד, ויעץ מה שיעץ. ספר לרבי מה שאמר הגאון הצדיק רבי אליהו ראט בשם הרבי מזווהיל. נרעש הרבי: "כך אמר?! הרי אנו מכרים ותיקים. שמעתי ממנו מאות אמרות, ואמרה זו לא שמעתי, אני חייב לברר את הדברים!"

מהר להפגש עם רבי אליהו, ושמע זאת מפיו –

שב לביתו, וחזר שוב ושוב על האמרה, באזני כל איש חנוך.

הבה נהיה מבני ה"פעמים אשריך"!

(מתוך 'מקרבן תורה' – הגדה של פסח)

"בכל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת "אשריך", למנהיגי עדה, לרבני בתי כנסת, לראשי ישיבות ולמלמדי תינוקות..."

<< המשך מעמוד 1 "מרחן הסטייפלר זצ"ל"

המונע צער מהבירו - זוכה לגדלות

מעשה נפלא הובא איך המונע צער זוכה לגדלות, היה זה בזמן כהונת הב"ח בעיר בעלז ומסופר שמרבנותו בעיר בעלז סבל רבות. באחת מלילי שישי בעת שבתו של רבנו הב"ח על כסא רבנותו בעיר בעלזא, כבה הנר שלאורו למד במשך הלילה, ומאחר ולא היה ברשותו נר אחר, המשיך ללמוד על פה עד אור הבוקר. בלילה הזה כרעה אשת אחת מבעלי הבתים ללדת, ומאחר ובביתו לא היה נר להאיר את הבית, ומאיך ידע שבבית הרב דולק נר כל הלילה לצורך לימודו, שם פעמיו לעבר בית הרב לבקש נר להאיר בביתו. בעת שהתקרב לבית הרב ראה שבבית הרב חושך, מתוך כך פשוט הסיק שהרב פשוט ישן כאחד העם. למחרת הזעיק את פרנסי העיר וסיפר לפניהם מעשה זה, שרב העיר אינו יושב ולומד בלילות.

פרנסי העיר גמרו אומר לפטר את הרב מבלי לשאול אותו לפשר הדבר.

פרנסי העיר מסרו לידי שמש ביהכ"נ כתב הפיטורין למוסרו לידי הרב. עוד בו ביום, לפני הדלקת נרות. השמש שלא רצה לצער את הרב לפני שבת, עיכב את המכתב בידו עד מוצאי שבת. במוצאי שבת פנה לרב בבקשת סליחה על שצריך למלא שליחותם בענין מביש זה.

לאחר שהב"ח קרא את מכתב הפיטורין ושמע שרצו להטריד את מנוחתו עוד בערב שבת, הקפיד על בעלי הבתים וראש הקהל של העיר. ולעומתם בירך את השמש, שחש עליו ומנע ממנו את עגמת הנפש בשבת, שיזכה לבן שיאיר את העולם ואכן הקפדתו נתקיימה בבעלי הבתים, והברכה נתקיימה בשמש, שזכה שמצאצאיו יצא רבי אהרן משיח, שכהן ברבנות בעיר בעלזא לפני הצדיק רבי שלום רוקח זצ"ל.

(מתוך 'מידות והנהגות טובות')

פעם רכשה הישיבה מבנה על כל דירותיו, ובאחת הדירות נשארה משפחה, דבר שמנע את איכלוס הבנין. למרות שהדבר מנע קליטת בחורים בבנין ועיכובים רבים, לא נתן רבינו שילחצו עליהם לעזוב את המבנה

הגאון רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל בזהירות שלא לצער שום אדם

לו שרבינו לא נתן להעירו ואף שמר שלא ירעישו בדירה משום שלא ישן כל הלילה.

פעם אחרת כששהה רבינו בבית אחד מידידי הישיבה, הציץ בעל הבית מחלונו וראה שרבינו שישב ולמד בגינת הבית משוחח עם בנו הקטן בן החמש. כשראה שהדבר מתארך, חשש אולי הילד מפריע לרבינו בתלמודו, יצא לחצר לבדוק מה פשר השיחה. אמר לו רבינו בגילוי לב, בנך עבר פה והתעלמתי ממנו, מה יש לי לשוחח איתו? אולם לפתע הרהרתי בליבי, מדוע איני מתייחס אליו, הלא הוא "נברא", והתחלתי לדבר איתו ומאז אנחנו משוחחים.

באחת החתונות התעורר ספק באחד השמות הכתובים בכתובה, אם ניתן להבין את השם או לא. הספק התעורר תחת החופה, והחליטו לקרוא לילד קטן שיקרא מה שכתוב. לאחר שהילד קרא

כפי ראייתו, היה מבין המשתתפים שהתווכחו, האם הילד קרא נכון או לא. בתוך כל להט הוויכוח היה זה רבינו ששם לב שהילד הקטן, שלא הבין בדיוק על מה הוויכוח, נראה נבוך, כאילו הוא עצמו נתון בעין סערת הוויכוח. רבינו הוציא מטבע מהכיס, נתנה לילד ואמר לו: "אתה אמרת טוב!"

רגישות שלא לפגוע

אחד מבני הישיבה בירושלים רצה להתקבל לסניף הישיבה בברכפלד אך רבינו היה סבור שאינו מתאים ולכן לא קיבלו. כדי שלא ירגיש אי נעימות, הציע לו רבינו לקבוע איתו סדר לימוד כל יום בחברותא. כיוצא בזה אירע פעם שאחד מבחורי הישיבה ביקש מאד שיקבלו את אחיו לישיבה, ורבינו היה סבור שאינו ראוי לכך ולא קיבלו, גם במקרה זה הציע לאחי הבחור שלמד בישיבה ללמוד איתו בחברותא.

פעם החליטה הנהלת הישיבה להעביר את אחת החבורות שלמדה באחד מבתי המדרש במשך שנים רבות לבית מדרש אחר. בקשו זאת מהם בצורה עדינה, ואכן האברכים נענו בחפץ לב ועברו מקום, אך רבינו חש שבכל זאת היה לאברכים קשה לשנות לבית מדרש אחר, היות שהתרגלו זמן רב בבית מדרש זה. הוא החליט לקנות לבית מדרש שעברו ספסלים חדשים, כדי שתהיה להם הרגשה טובה. כשבא בפעם הראשונה למסור שיחה באותו בית מדרש, התעניין האם הספסלים נוחים דיים, הוא לא הסתפק בכך, והתיישב כעשרים דקות על הספסלים החדשים כדי לראות אם הם נוחים. (מתוך 'בכל נפשך')

"ולא יהיה קָנְרָח וְכַעֲדָתוֹ" (במדבר י"ז, ה')

כידוע בעקבות לימודים של מאות בחורים בישיבה, נאלצים לשכור דירות בשכונת בית ישראל. רבינו הנחה את שוכרי הדירות, להיזהר שלא לגרום לפינוי משפחות שמתגוררות במקום בשכירות, על ידי כך שיציעו למשכיר כסף רב יותר ממה שמשלמים הדיירים הנוכחיים, ומשום כך יוציאו את הדיירים הנוכחיים מהבית. לדבריו, בן תורה לא יוכל לעולם להצליח ולעלות בתורה, אם הגעתו לישיבה הייתה כרוכה בהוצאת משפחה מביתה. פעם רכשה הישיבה מבנה על כל דירותיו, ובאחת הדירות נשארה משפחה, פרט שמנע את איכלוס הבנין. למרות שהדבר מנע קליטת בחורים בבנין ועיכובים רבים, לא נתן רבינו שילחצו עליהם לעזוב את המבנה.

פעם הייתה אלמנה שרצתה למכור את דירתה, אולם רבינו נזהר

זהירות אחר זהירות במשא ומתן איתה ושלח את אחד ממנהלי הישיבה לרב של החסידות עליה נמנתה אותה אלמנה, כדי להתייעץ איתו איך לנהל איתה את המשא ומתן בצורה שלא תהיה חלילה שום פגיעה באותה אשה. פעם השתתף במסיבה. כשהגיע הודה לו המארח על כך שפיאר את המסיבה בנוכחותו. אמר לו רבינו ששמח לבוא, אמנם הוא יכול לשהות במסיבה זמן קצר בלבד, משום שהוא ממחר מאד למקום אחר. אמר לו אותו המארח שפלוגי אלמוני עומד לדבר והוא אדם שבור וזקוק לעידוד, וביקש מרבינו שיסכים להישאר לזמן קטן, לשמחו ולשמוע את דברותיו ורבינו נעתר. הוא ישב והאזין בהקשבה לדברי אותו אדם, גם כשהלה האריך מאד המשיך להאזין לדבריו ברגיעה ולא גילה שום סימני לחץ. כשגמר את דבריו שיבח אותו בלב ונפש, זאת למרות שבעקבות כך נאלץ לאחר מאד למקום אליו היה צריך להגיע.

הכנסת אורחים לפנות בוקר

באחת השנים כשרבינו שהה בקמפ של הישיבה לצעירים של ישיבת מיר שהתקיים בצפון הארץ, יצא בוקר אחד מחדרו בשעת לפנות בוקר והבחין באחד מבני הישיבה שמסתובב מחוץ לחדרו. התברר שמחמת מזג האוויר החם והלח ששרר באותם ימים, היה חדרו של הבחור מלא יתושים, ולכן לא יכול היה להירדם.

רבינו שמע את מצוקתו והציע לו מיד בפשטות שיבוא לישון בדירתו, שם אין יתושים. מובן שהבחור לא ידע את נפשו, ראש הישיבה הגדול בכבודו ובעצמו, וכניסו לדירתו שלו. הוא ניסה לומר שיסתדר, אך רבינו טען לעומתו: "הלא אתה לא עצמת עין במשך כל הלילה", והאיץ בו להיכנס לישון בלי אומר ודברים. בלית ברירה נכנע הבחור והלך לישון, למחרת בבוקר כשפקח את עיניו ראה שהשעה מאוחרת והתבייש, אולם בני הבית סיפרו

אמר העשיר הצדיק למזכירו: אני רואה כי הטרזוקער רב הגיע לעיר, תשכור עבורו חדר באכסניה היקרה ביותר על חשבוני לכל ימי שהותו בעיר, אבל ח"ו אל תספר לו שזה ממני. ותן לו תרומה חשובה ומכובדת ונקב בסכום שתק

תשמעו א מוראדיגע מעשה – רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל, עם סיפור מיוחד

שזה ממני. מלבד זאת, תן לו תרומה חשובה ומכובדת [ונקב בסכום שתק], אבל למען ה', שהוא לא ידע שהתרומה באה ממני, הכסף שלך פרטי ואתה נותן לו. תזכה בו בקנין גמור".

הרב זילברשטיין, מזכירו, עשה ככל אשר ציווה עליו העשיר, כאשר חלפו שבועיים שלושה, הגיע סוף סוף הטרזוקער רב למשרדו של העשיר המדובר. אה, קיבל אותו בקבלת פנים יפה ובשמחה רבה. מתיישב, מוציא צ'ק, כותב לו סכום מכובד, ונותן לו "בשביל המירר ישיבה"!

הטרזוקער רב נוטל את הצ'ק, מביט בו ואחר כך מסתכל בפניו לשניה, כמו שאינו מרוצה מהצ'ק, הוא לא אמר מילה כמובן, אבל העשיר הבחין מיד כי אינו מרוצה. שאל אותו: "כבוד הרב, מה? האם הסכום לא מכובד?"

"חלילה. לא רמזתי מאומה, שום דבר, זה סכום מכובד." "אי אי אי, אבל אני רואה שיש על פניך משהו, מדוע אינך שלם עם מה שנתתי לך?" "אם אתה כל כך רוצה, אומר לך את האמת. זה סכום מכובד מאוד. אבל מה, אמרו לי שאת התרומה החשובה ביותר מכל תושבי העיר לודז' אקבל אצלך..."

"נו- וזה לא נכון? היה משהו שנתן יותר?" "איני מכיר, אבל יש יהודי בשם זילברשטיין- הרב זילברשטיין, הוא נתן לי גם אכסניה וגם תרומה, שיחדיו זה מסתכם בסכום גדול יותר לישיבת מיר".

העשיר ביקש ממנו: "שהרב יתן לי את הצ'ק, בבקשה". נטל את הצ'ק, קרע אותו לגזרים ואמר: "הרב, אם כך, אתה באמת צודק, אני גם מבקש סליחה, התישב וכתב צ'ק בסכום גדול יותר מהצ'ק שזילברשטיין נתן לו עם האכסניה ביחד..." סיפר הרב זילברשטיין לפלוני שסיפר לו, שהטרזוקער רב כלל לא ידע לעולם ש"הזילברשטיין" היה המזכיר של העשיר ואת כל סיפור המעשה...

ואני שואל אתכם: תשחזרו את המעשה לעצמכם, איזו נקיות ושמירה שהמעשה לא יתלכלך, שלא יראו, שלא ישמעו. לא העיתון כותב, ולא פלוני כותב ומפרסם "שומר מצוה לא ידע דבר רע". 'כל המקים מצוה כמאמרה'- כמו שה' אמר- בלתי לה' לבדו "אין מבשרים אותו בשורות רעות".

(מתוך 'יחי ראובן' - שמות)

"וְיָדָה לְךָ תְּרוּמַת מִתְּנָנִים" (במדבר י"ח, י"א)

תשמעו א מוראדיגע מעשה, תהיה לכם חיות מהמעשה הזה... אני שמעתי אותו מר' שמואל קרביץ זצ"ל, בעל מחבר הספר 'מעדני שמואל' על הש"ס ועל החומש, באמת מעדנים, כשמו כן הוא... והוא סיפר כך:

בלודז' התגורר גביר גדול ומחזיק תורה מופלג, כמעט את כל הישיבות הוא החזיק וגם היה יהודי צדיק.

דבר מענין הוא, שבדור הקודם המשולחים שיצאו לאסוף כספים לישיבה היו רבנים גדולים, רבי אליעזר יהודה זצוק"ל, ראש ישיבת מיר בפולין, היה יוצא בעצמו לאסוף כסף במרחקים. בין המשולחים היה גם רב ידוע, הרב קלמנוביץ זצ"ל, רבה

של טיקטין, ולפני המלחמה הגיע ליבשת אמריקה לאסוף כסף. הוא היה אדם חשוב מאוד, מקורב ל"חפץ חיים" ולר' חיים עוזר. לימים, הוא הציל את ישיבת מיר בעת היותם בשנחאי וביפן- את כל הישיבה על קרבה ועל כרעיה ממש, במסירות נפש פעל למענם מאמריקה בכל מיני דרכים פלאיות.

לפניו, היה יוצא למען ישיבת מיר אדם גדול, אביו של רבי נחום פרצוביץ, לימים ראש ישיבת מיר- רבי נחום טרוקער. אביו היה רב בעיר הזו. הטרזוקער רב. איש נשוא פנים ותלמיד חכם שזכה להעמיד את עצמו כמשולח לישיבת מיר. פעם הגיע הטרזוקער רב ללודז' לצרכי הישיבה במיר.

בעת התפילה בבית הכנסת, הבחין בו העשיר הנ"ל, הוא ידע כי בדרך כלל כאשר הטרזוקער רב מגיע ללודז'- שהיתה עיר גדולה- הוא מתעכב בה שבועיים שלושה עד שמסתובב בין כל היהודים. לעשיר היה מזכיר- שמו היה הרב זילברשטיין, אחרי המלחמה הוא

התגורר כאן בתל אביב, והוא סיפר את המעשה. פנה העשיר הצדיק אל מזכירו ואמר לו: "אני רואה כי הטרזוקער רב הגיע לעיר, תשכור עבורו חדר באכסניה היקרה ביותר בלודז'- על חשבוני לכל ימי שהותו בעיר, אבל חס וחלילה אל תספר לו

העשיר ביקש ממנו: "שהרב יתן לי את הצ'ק, בבקשה". נטל את הצ'ק, קרע אותו לגזרים

"זעינינו רואות את הפשקווילים, ים הנאצות והגידופים, שסותרים והורסים ומחריבים, והכל על מנת לבנות"

על מחלוקות ופשקווילים מתקופת מרן ה'חפץ חיים' ועד היום

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

מריבה עצומה פרצה בין העיניים והאוזניים. מלחמת עולם, שכללה נאצות וגידופים הדדיים, כתבי פלסטר ומודעות ענק. העיתונות הצהובה חגגה מהמריבה האין-סופית והבוקה והמבולקה היתה גדולה, להנאתם של מחרחרי הריב משני צידי המתרס. וכך התנהלה ביניהם המריבה: העיניים אמרו בסלידה "ראו את שתי הבליטות המכוערות האלו, שיוצאות מהראש. הרי הן עיוורות לגמרי, חשכו עיניהן, לא ראו מאורות מימיהן. אלו הן האוזניים!"

השיב להם אדם שפוי מן הצד: "נכון, אין להם את כח הראיה, לאותם האוזניים. אבל סוף סוף יש להם את כח השמיעה. הם שומעים קולות". והעיניים השיבו לו בזעם, בלהט המחלוקת: "כח השמיעה? מי שמע בכלל על הדבר הזה? עיני עברו עולם ומלואו, אצל גדולי מעתיקי שמועת העיניים הייתי, ממזרח שמש עד מבוא, ובכל בתי המדרשות של העיניים בעולם לא ראיתי מעלה ב"לשמוע". לא ראינו אצל אבותינו בעלי העיניים את המושג הטיפשי הזה והלא-נצרך שנקרא "שמיעה". האוזניים הם סתם דל-גאה!..."

והאוזניים? האוזניים כתבו בכתבי

הפלסטר שהדפיסו כנגד העיניים, שהעיניים הם סתם שני "חורים בראש", לא יותר. אין להם שום מעלה. הם סתם כך שום כלום, לא שומעים שום דבר...

והגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל, שהמשיל את המשל שקראנו זה עתה, והמשיל כל-כך את מצב כל מתבוססי מדמנת המחלוקת לדורותיהם, הוסיף ואמר שעיקר החטאים שבין אדם לחבירו הם כתוצאה מכך שאחד מבטל את חבירו ומשוכנע שחבירו הוא בעל חסרון. והאמת היא שאכן, הכרח הוא לו לראות את חסרונותיו של השני, מפני שהוא כלל לא יורד להלך מחשבתו, הרקע שלו, הבנתו והשכלתו, סגנונו והחינוך אותו קיבל, בדיוק כפי שהאוזניים אינן מבינות מה הם העיניים. "ומהו האמת?" - קרא הגר"ש פינקוס - "שלכל אדם לבדו אין שלימות בפני עצמו, לא העין ולא האוזן. דוקא כולם יחד בונים את שלימות האדם ובניינו. וכך גם עם ישראל, מורכב מ"אוזניים" ומ"עיניים", מ"פה" מ"מוח" ומ"לב", וכולם כולם בונים יחדיו, בדרכיהם ושיטותיהם בעבודת ה' יתברך, את בניינו המושלם של הכלל-ישראל".

הסבא קדישא בעל ה"חפץ חיים" זצוק"ל סיפר שבין מושל הכפר ושכנו פרצה מריבה גדולה. הריב החל, כדרכם של מריבות, על דבר-מה בכך והמשיך במלחמת עולם גדולה. השכן איים על ראש הכפר שילך להעיד בפני השלטונות על ניצול מעמדו

לשיחרור כמה מערלי הכפר מהגיוס לצבא, לאחר שקיבל מהם שוחד. אשתו של השכן, שראתה שבעלה מתכוון ליצור קשר עם השלטונות ולהלשין על המושל, נזעקה והזהירה אותו שלא יעז לדווח על המושל, שהרי בנם בכורם השתחרר כך מהצבא, לאחר שהם עצמם העניקו למושל הכפר שוחד, כדי שישחררוהו מגיוס לצבא. אך הבעל הזועם, שאש המחלוקת בערה בקרבו, השיב לה בכעס: "כדאי לאסור אותי ואותך ואת בננו, העיקר שאוריד את המושל מגדולתו!"

נהייתי מאברך יקר בעירנו. שוחחנו על מנהגי קבוצת החסידות אליה הוא משתייך ובתוך השיחה סיפר הוא דבר לא טוב על רבי אחר. אמרתי לו מיד: "גם כשליך יש רעבע משלך ואתה שייך לצד השני, בכל זאת תסכים איתי שהרבי של החסידות השניה לא יצא מכלל "עמיתך" ואסור לדבר עליו לשון הרע". האברך היקר חשב לרגע אחד ומיד חזר בו מדבריו. "אתה צודק, צודק לגמרי. אני מצטער באמת על מה שאמרתי ואני חוזר בי לחלוטין מהדברים". וכן, הוא באמת הצטער!

הנה לנו יהודי ששייך לצד אחד. הוא לא מעריך את הצד השני. אך כאשר מאירים את עיניו במשפט קצר אחד ומעמידים אותו על האמת, שלמרות כל הטענות, הרי גם "הצד השני" הם שומרי תורה ומצוות, עובדי ה' ויראים ושלמים, שאסור לדבר עליהם לשון הרע, הרי מיד הוא חוזר מדבריו ומרכין את ראשו בכאב, על כך שנכשל ודיבר סרה באחרים.

ישנה מחלוקת? ישנה מריבה על דרכים ושיטות, הנהגות ואמצעי פעולה? מותר לנו, אף מחובתנו, שתהיה לנו דעה מוצקה על הענין. אך אין צורך לדוש ולדוש ולבחוש כל העת באותם נושאים שנויים במחלוקת. רבי שמעון בן גמליאל אמר: "כל ימי גדלתי בין החכמים ולא מצאתי לגוף טוב משתיקה". ומבאר רבי עובדיה מברטנורא: "כגון שומע חרפתו ושותק". מסביר הגאון החיד"א על פי הרמ"ק, שאין דבר שמכשיר את הנפש כמו אחד ששומע את חרפתו ושותק ומוחל, והשתיקה בעת מריבה שווה יותר מכל התעניות והסיגופים שבעולם והיא כפרה גדולה ועצומה.

הגה"צ רבי אשר דרוק שליט"א, מגדולי מגידי המישרים בימינו, מצטט בהקשר זה את דברי הגמרא במסכת חולין, האומרת ש"אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שבולם פיו בשעת מריבה", והוא מספר על אברך שלא זכה להיפקד בילדים. האברך נכנס ובא אל אחד מגדולי הדור ואותו גדול יעץ לו לקבל ברכה מאחד שבולם את פיו בשעת מריבה. כעבור זמן-מה השתתף באירוע, בו בישו את אחד הנוכחים. ביישוהו, והוא שתק, לא ענה. ניגש אליו האברך ובדמעות ביקש ממנו ברכה שיזכה לילדים. האיש לא הבין. "וכי אני רב? מה פתאום שאתן לך ברכה?!", אך האברך התחנן וביקש

תשאר בכעס", והוא מסיים את מכתבו: "ידידי! לא זו הדרך של בעלי מוסר. כדאי אף בשביל פעם אחת להתגבר על כל כוחותי ולהיות מוותר, אף אם הצדק עימו".

מִן המשיג רבי שלמה וולבה זצ"ל האיר לתלמידיו בשיחה, שכדי להצליח להתרחק מהמחלוקת, צריך להשתלם במידת השלום. השלום, אמר הרב וולבה זצ"ל, הוא מלשון השלמה ושלמות ואם חפצים להגיע לידי שלימות, עלינו קודם כל להשלים תחילה עם עצמנו ואת עצמנו ולנצל את כל כוחותינו למטרת בואנו לעולם. הגר"ש וולבה הסביר שאדם יוכל להגיע לשלימות אם יקדיש לנושא זה מעט מסדר יומו, יישב ויתבונן לבדו עם עצמו מה תפקידו בעולמו והאם הוא אכן פועל לקיום תפקידו. כאשר האדם ישלים את עצמו, וישקיע את כל כולו בשלימותו של עצמו, יוכל הוא להתעלות מעל גלי המדנים, המריבות והמחלוקות האופפות אותו ואת סביבתו.

**נהייתי מאברך
יקר בעירנו.
שוחחנו על מנהגי
קבוצת החסידות
אליה הוא
משתייך ובתוך
השיחה סיפר הוא
דבר לא טוב על
רבי אחר**

סח הגה"צ רבי יצחק פנחס גולדווסר שליט"א, מנהלה הרוחני של ישיבת "אור ישראל": "לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביזו בה תלמידי חכמים". משל לאילן קיים, המתבונן יוכל להבחין בקלות באבריו השונים ובמאפיין של כל אחד מהם, אין מקום לטעות מהי צורתו של הענף, העלה או הפרי ומהו צבעו- הכל מפורט וברור. אך ברור הדבר שהאילן גלום בתא הזרע שלו, ההבחנה בכל פרט ובפרט שבו עלולה להטעות הרבה יותר מאחרי שיצא מהכוח אל הפועל. והבדל נוסף: פגיעה

באילן משמעותה מוגבלת, פגיעה בזרע היא בעלת משמעות לכל עתיד האילן. והנמשל הוא: בית המקדש ממנו נבנה כל העולם וירושלים הם אבי העורקים לזרימת החיות, שם כל ויכוח הוא בעל משמעות עצומה וכל סטיה מהאמת- הרת אסון. כאשר שניים שאין דעותיהם שוות מתווכחים, הויכוח הלא תמיד על יסודי הדת ושורשי הבריאה, ולוותר לא שייך, זה מושך את הספר תורה לכאן כדי לשמור עליו, וזה מושכו לשם כדי להציל אותו, ובין כך ובין כך "נקרע ספר תורה בחמתן" (יבמות צ"ו), זה הרקע לבזיון תלמידי חכמים".

ומסכם הגר"פ גולדווסר שליט"א בעוגמה: "ועינינו רואות את הפשקוילים, ים הנאצות והגיזופים, שסותרים והורסים ומחריבים, והכל על מנת לבנות..."

והאיש נאות לברכו בחפץ לב. ואכן, כעבור זמן קצר נפקדו האברך ורעייתו וזכו לילדים.

--- חושבים שהמחלוקת החלה אתמול או שלשום?
לדאבונינו, המחלוקת אפפו את עמנו המפואר מאז ימי קורח ועדתו ועד היום הזה. מִן ה"חפץ חיים" זי"ע כתב מכתב נרגש, שיועד לגדולי התורה ולכלל ישראל, בגנות המחלוקת. וכך כתב ה"חפץ חיים":

למרנן ורבנן רבותינו הגאונים שליט"א ואל כל יראי ד' החרדים על דברו. הנה אמרו חז"ל דאגה בלב איש ישיחנה, על כן אמרת להביע צערי ויגוני לעיני כל ישראל.

צר לי מאוד ממה שנתרבה המחלוקת בישראל, והוא מה שנתחדש מידי יום ויום צדדים וצדדים והכל בפרהסיא על ידי שמדפיסים גליונות הרבה לכל צד ומשלחים לכל פינה ופינה, זה פונה ומרבה חתימות לצד שלו ומבזה לצד שכנגדו, וזה להיפך. הכלל נעשתה כל הגולה כמדורה של אש שאין לך יום שאינו מגיע לידי נגד רצוני עיתונים וגליונות מכל צד ששופך בוז על צד שכנגדו...

וטעות גדולה היא, שאפילו תהיה האמת עם צדו, מכל מקום בעת מחלוקת מצוי שמתגברת מידת הניצחון ושם נעשים כל המעשים למישור ועולה על כולנה שנתרבה חילול ד' על ידי זה מאד.

קרוב הדבר מאוד שזמננו הוא עקבתא דמשיחא והיה ראוי לכל אחד להתחזק בתורה ומעשים טובים ולהרבות שלום בישראל, כדי שתכריע הכף של זכות, ואיך יחרד לב כל איש ישראל לראות שדוקא בזמן כזה מצליח מעשה שטן להרבות קטטות ומריבות בכמה עיירות בישראל, ועד כמה החיוב גדול על מי שיש בידו למחות שלא להניח על כל פנים להדפיס כתבי פלסטר אחד על חברו שעוון פלילי הוא עד למאד. על כן אחי ורעי חוסו נא על עצמכם ועל כלל ישראל, וכל אחד במקומו יראה לכבות את אש המחלוקת כדי שלא יהא שמו הגדול מחולל עוד ויתאמץ להרבות שלום במקומו ובזכות זה נזכה לשמוע קול מבשר שלום בעולם.

המשיג דמיר ופוניבז' הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, כותב במכתב: "היה לי צער גדול מכל הנעשה עמו בעת המחלוקת רח"ל, למען האמת לפי מחשבתו קשה הוא לקבל עצת זולתו. שמעתי על דרך מליצה מהגאון רבי ישראל סלנטר, כי "כל מחלוקת אשר היא לשם שמים", לפי מחשבת החולקים, "סופה להתקיים", כי הנגיעות של מצווה מחזקת המחלוקת תמיד בראיות שונות כי הצדק איתו..." הגר"י לוינשטיין כותב ש"ידידי חושש לחשוש לכבוד התורה, ואני אומר: אין לך בזיון התורה יותר, בעת אשר להשתמש במידות יתבייש האדם שיחשוב כי הקפדתו לשם-שמים. רחוק הוא האדם מלשם שמים וקרוב הוא לגאווה וכבוד וכעס, כי לזה הוא רע מנעוריו. סכלות הוא לחשוב כי הוא חושש לבזיון התורה", והגר"י לוינשטיין מוסיף שבאורחות חיים להרא"ש כותב: "אל תתעבר על ריב לא לך, כי לסוף הם ישלימו ביניהם ואתה

עכשיו בקו השיעורים של דרשו
077-2613337
מידע
שיעורים
עדכונים

מלכת הולנד באה לביקור מיוחד אצל הרבי, היות ששמעה כי הוא רב גדול וכן שברכותיו מתקיימות, והיא כבר נישאה זה שנים רבות ועדיין לא התברכה בילדים

הרה"ג הישיש רבי ישראל יוסף זולדן שליט"א מספר על דמותו של רבו כ"ק האדמו"ר הגה"ק ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש זי"ע

בספר קטן מאובק, וכיוון שהייתה בטוחה כי לא נגעה בו יד אדם מעולם. צייתה והביאוהו לפניו, ותפתח את שער הספר, והנה, אף גם הכתוב בספר המאובק הזה, היה שגור על לשונו של הרבי, ותתפעל המלכה ותתפעם עד מאוד ממוחו הכביר ובקיאיותו המופלאה. "אגב, אספר בזה, כי בעת 'קבלת קהל' היה הרבי משוחח עם הנכנסים בשלוש שפות אותם ידע: הונגרית, גרמנית, ולאטינית, ואז היו רושמים את הרעצפטיין- מרשמים לתרופות לרפואה בלאטייניש ורק הרופאים ידעו את השפה הזאת והרבי נתן לחולים ולנוזקים מרשמים מיוחדים, והרוקחים בבית מרקחת קיבלו את הרעצפטיין שלו ונתנו תמורתם תרופות, וכך התרפאו יהודים רבים ועמדו מחוליים. לפני הסתלקותו התבטא ואמר, כי היות והיו יהודים שעזר להם בתרופות ומעדעצין, מי שלא נושע על ידו מבקש ממנו מחילה על שלקח ממנו בחינם...

כ"ק האדמו"ר הגה"ק ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש זי"ע

"כמו"כ בהזדמנות התבטא ואמר כי הברכות שבירך את הזקוקים לישועה חלק עזר וחלק לא עזר, אבל המרשמים שכתב לרופאים

תמיד זה עזר, והתבטא שזה בדוק ומנוסה אצלו. "הרבי היה גדול וידען מופלג גם בעניני העולם, ופעל אצל ממשלת צ'כיה שכל היהודים באזור 'קארפאט' שברוסיה יוכלו לבוא להתדיין אצלו בדין תורה ולא יצטרכו ללכת לערכאות של הגויים שם. בנוגע לכספים ממקור טהור, אספר לכם מעשה נורא: פעם אחת הגיע יהודי מארה"ב לרבי, ובידו סכום כסף מכובד, שברצונו לתורמו לטובת הישיבה הק'. שאלו הרבי אם שם במקומו אשר הוא דר שומר הוא את השבת. ברגע זה החל היהודי הוא לגמגם, ואמר כי באמריקה מי שלא עובד בשבת לא יכול לעבוד כלל, ומפני כן חייבים לעבוד בשבת רח"ל. כשמוע הרבי את דבריו היוצאים מפיו, הזדעק וצעק לעבר אותו איש: "ארויס פון דאז!", צא מפה מיד. והקפיד תמיד שלא לקחת בשום פנים ואופן כסף מיהודי שאינו שומר את השבת רח"ל.

"כמו"כ היה הולך למחות מדי שבת בשבתו על חנות אחת בעיר שמכרו שם כלי זהב, היא הייתה החנות היחידה שחיללה את השבת, והרבי מחה כל שבת על כך שאינם שומרים שם את השבת, ולבסוף נהרגו בעלי החנות ההיא בשואה ה"י".

(מתוך 'המבשר תורני')

"וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר אֶבְחַר בּוֹ מִיִּשְׂרָאֵל" (במדבר י"ז, כ')

סיפור מיוחד מספר לנו רבי ישראל יוסף שליט"א על עוצם בקיאיותו של הרבי כפי ששמע בזמנו:

"בזמנו שוחחו בישיבה כי פעם אחת באה מלכת הולנד לביקור מיוחד אצל הרבי, היות ששמעה כי הוא רב גדול לצד עוצם קדושתו וכן שברכותיו מתקיימות, והיא כבר נישאה זה שנים רבות ועדיין לא התברכה בילדים, לכן היא ביקשה מהרבי ברכה לילדים, הרבי אכן בירכה וכעבור תקופה קצרה נושעה.

"אגב, ביום בואה יצאה כנהוג פמליית הרבי, לקבל את פני פמליית המלכה, מפני דרכי שלום וכבוד המלכות. כשהתקרבו הפמליות זו לזו יצאה המלכה מתוך פמלייתה, והתקדמה לקראתו, ומנגד יצא הרבי לקראתה, והמלכה הושיטה את ידה לשלום, אך, כמובן הרבי לא נענה להושיטה, ולא הושיט את ידו.

"כחכם מופלג המבין דבר מתוך דבר, הבין הרבי מיד, כי לא מחוסר ידיעה עשתה כן, אלא שבעבר היה רב אחד אשר תקע לה את כפו רח"ל, ומזה הסיקה כי רב יהודי רשאי לעשות כן, ואיך יסביר את סירובו. אכן, חכמתו עמדה לו, ותיכף התנצל בפניה והסביר לה, שהוא נשא במשרה

רבנית רמת דרג ביותר, והינו "רב מרכזי- רב ראשי", ו"רב ראשי" אינו נותן את ידו לנשים.

בביקורה של מלכת הולנד בבית הרבי, השתוממה מאוד, בראותה את המון הספרים סדורים טורים טורים, ומכסים את כל ארבעת הכתלים, מרצפת הבית ועד התקרה, ותמהה בפניו, אם בקי הרבי בכתבם של כל אלו.

ענה לו הרבי שהוא אכן בקי בהם היטב, ויודע אותם בע"פ, ואף נכון ומזומן הוא, שיהיו הספרים נפתחים לפניו לבדוק את ידיעתו, ויהיו נקראים מפיו לפני המלכה בעל פה. אך מאחר שהמלכה וכל הנלוים אליה אינם בקיאים באותיות לשון הקודש, ניתן לנסות אותו, בתיבות הכתובות בשערי כל ספר, בהם כתוב בלשון המדינה, שם מדפיס הספר, ומקום הדפסתו, ותאריך ההדפסה.

"ואכן הדבר נשא חן בעיני המלכה ובקשה לפתוח ספרים מספרים שונים מכל פינות החדר, ועל כל ספר וספר אמר הרבי את שם מדפיס הספר, מקום ותאריך ההדפסה, ולא נמצאה בפיו כל שגיאה. "המלכה התפלאה והתפעלה מאוד, מגאונותו, ומאוצר זיכרונו המופלא של הרבי, וביקשה להוסיף ולראות עד היכן מגיעה בקיאיותו. "היא סקרה בעיניה את טורי הספרים הרבים, עד שנתקל מבטה

כל המקבל עליו עול תורה מעבירים ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, האם את מבטיחה שאם בנך ימצא בריא ושלם, הוא יתמסר כולו ללימוד התורה? שאל אותה הרב בנחרצות, ובלא היסוס ענתה האם בלב שלם: "בודאי שאני מסכימה!"

הסגולה שהחזירה לבחור את מאור עיניו!

הרב ישראל ליוש

"יִבְתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנְחֲלוּ נַחְלָה" (במדבר י"ה, כ"ג)

שבת לוי מוזהרים שלא ינחלו נחלה בארץ כנען, כמו"כ הם מוזהרים שלא ליטול חלק בביזה בשעה שכובשים את הערים, אולם נחלקו הרמב"ם והחינוך האם בן לוי או כהן שנטלו חלק בביזה לוקים, הרמב"ם פסק שלוקים על לאו זה, אך החינוך טען לעומתו שאין לוקין על לאו זה מפני שהוא ניתן להשבון, שהרי הלוי יכול להחזיר את הביזה או הנחלה שהוא נטל.

ובאמת כבר תמהו האחרונים על הרמב"ם, מדוע סבר שלוקים על לאו זה, והרי הוא לאו הניתן להשבון?

מרב ראש הישיבה הגאון הגדול רבי גרשון אדלשטיין שליט"א ביאר את שיטת הרמב"ם להפליא, שהרי יסוד האיסור לבן לוי לקחת חלק בביזה, אינו רק משום שמחסר את שאר העם, ונוטל חלק שאין

מגיע לו, אלא כפי שכתב הרמב"ם בסוף הלכות שמיטה ויובל 'ולמה לא זכה לוי בנחלת ארץ ישראל וביזתה עם אחיו, מפני שהובדל לעבוד את ה' לשרתו ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים, שנאמר יורו משפטך ליעקב ותורתך לישראל, לפיכך הובדלו מדרכי העולם, לא עורכין מלחמה כשאר ישראל, ולא נוחלין, ולא זוכין לעצמן בכח גופן, אלא הם חיל השם שנאמר ברך ה' חילו, והוא ברוך הוא זוכה להם שנאמר אני חלקך ונחלתך'. א"כ נמצא שהאיסור לבן לוי ליטול נחלה או חלק בביזה, הוא גם משום שזו הנהגה שאינה מכבדת את מעמדו, מעמדם המרומם של שבט לוי כ'חיל השם' מחייב אותם הנהגה מיוחדת ומרוממת יותר משאר העם, ואין מן הראוי שיתעסקו בחיזור אחר נחלה ובאסיפת ביזה בכח גופן, וא"כ על חלק זה של הלאו לא שייך לפטור ממלקות מהטעם שהוא ניתן להשבון, כי את זה באמת א"א להשיב. הפטור ממלקות בלאו הניתן לתשלומין, הוא רק אם האיסור הוא מפני שהוא מפסיד ומחסר את ממון חברו, שע"י התשלומין הוא משיב את אשר חיסר לו, וממילא נתקן הלאו, אבל כאן האיסור הוא הנהגה שאינה ראויה לשבט לוי, והתשלומין אינם מתקנים את הלאו.

המשך דברי הרמב"ם הרי מפורסמים 'ולא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש מכל באי העולם, אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו, להבדל לעמוד לפני ה', לשרתו ולעבדו לדעה את ה', והלך ישר כמו שעשהו האלוקים ופרק מעל צווארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם, הרי זה נתקדש קדש קדשים, ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים, ויזכה לו בעולם הזה דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים וללויים'. גם המשנה באבות שנתה כך: כל המקבל על עצמו עול תורה

מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ. המשיל ע"כ המשגים הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל לספינה המפליגה בלב ים ומעבירה סחורות ממקום למקום, בהליכתה טעונה היא בסחורות המשווקות אל מעבר לים ובעליהן ירוויחו עליהם ממון רב, אך בחזרתה, אם היא תחזור ריקה, היא עלולה להתהפך בקלות ע"י גלי הים, ולכן אם לא יצליחו בעלי הספינה לדאוג שגם בחזור היא תהיה טעונה בסחורות, הם ימלאו לחינם באבנים ועפר, רק כדי שהיא לא תהא ריקנית ותתהפך.

כך גם האדם - אומר רבי אליהו - אם הוא יטעין על עצמו עול תורה, הוא יחזיק מעמד אף ברוחות העולם, אך אם חלילה הוא יסיר מעצמו עול תורה, אזי יטילו עליו עול מלכות ועול דרך ארץ, כדי שהוא לא יטולטל בסופות, כספינה ריקה העולה לטבוע בלב ים.

...

אשה עצובה הופיעה לפני רבי יעקב טייטלבוים זצ"ל, ובקול בוכים ספרה כי בנה יחידה נעלם וכנראה נחטף, שבועיים עברו ואין כל שבב מידע להיכן הלך, או בידי מי נחטף.

האזין הרב למצוקתה בלב רחום, ואמר לה: 'כל המקבל עליו עול תורה מעבירים ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, האם את מבטיחה שאם בנך ימצא בריא ושלם, הוא יתמסר כולו ללימוד התורה? שאל אותה הרב בנחרצות, ובלא היסוס ענתה האם בלב שלם: 'בודאי שאני מסכימה!', 'אם כן' - אמר הרב 'צאי וחפשי את בנך, ובעזי'ת תמצאי אותו'.

והנה זה פלא, לאחר כשעה חזרה האם עם בנה, וכך היא ספרה: אחר שיצאתי מבית הרב חדורת אמונה מדברי החיזוק ששמעתי, עלה בליבי לפנות אל תחנת המשטרה הקרובה ולחפש את בני, פניתי אל מפקד המשטרה וביקשתי ממנו בתקיפות: 'הביאו לי את בני', הקצין שאל אותי לשמו של הבן, ולאחר כמה דקות חזר מהחדר הסמוך עם הבן, לא התמהמנו בתחנת המשטרה אפילו רגע אחד, יצאנו משם מיד, והנה אנחנו כאן לפניכם.

כהבטחת האם, היא שלחה את בנה לארץ ישראל כדי שיוכל ללמוד שם תורה בהשקט ובטחה, וכך, מלבד אשר הפך לתלמיד חכם, ניצל מההשמדה הנוראית של ששת מליוני היהודים.

...

בסגולה זו, הציל רב יעקב טייטלבוים זצ"ל את מאור עיניו של בחור, וכך היה מעשה, הוא למד בישיבה בה משלבים לימודי חול עם לימוד קודש, יום אחד חש הבחור כאבים עזים בעין, ומהר מאוד אף הרגיש כאבים בעינו השניה. הוריו התייעצו עם רופאים, אך פיהם לא בישר טובות. תקוה קלושה הם תלו בזריקה מסוימת שיכולה אולי להועיל ולהציל את עיני הבחור, אך יחד עם זאת עלולה גם לסבך את המצב עוד יותר.

המשך בעמוד הבא >>>

החתן בנו של הבית הלוי שהובטחה לו הנדוניה הגדולה, הרגיש קצת זחיות בגלל העושר הרב שהובטח לו בנדוניה

הרב בנימין גולד

"רב לָכֶם בְּנֵי לְוִי" (במדבר ט"ז, ז')

בספר 'פניני רבנו יחזקאל' מובא, שפעם אחת בסיום שיעורו הקבוע בישיבת סלבודקה, פנה מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל אל תלמידי הישיבה ואמר: דעו לכם שאתם לומדי התורה בלי שום עיסוקים אחרים, הנכם מזכי הרבים הגדולים ביותר בכלל ישראל, עליכם העולם עומד, אתם הנותנים את הבטחון לעם ישראל והנכם בדרגה הגבוהה ביותר בעם ישראל!

דבר זה, המשיך ואמר, אמר משה רבנו לבני קרח "רב לכם בני לוי" אתם בני לוי יש לכם יותר מאשר לכל אחד מישראל! אתם לומדי התורה! ועוד אמר להם משה, "המעט מכם כי הבדיל ה' אלקי ישראל אתכם מעדת ישראל להקריב אתכם אליו וגו'", כלומר מדוע אינכם מעריכים כראוי את גודל מעלתכם הכבירה שאתם מחזיקים את עם ישראל ואת העולם כולו? מדוע זה מעט מכם? ואתם דורשים גם כהונה?

הוסיף הרב אברמסקי ושאל את תלמידיו: מדוע אתם ממעטים בעיני עצמכם את גודל מעלתכם ובקשתם גם כהונה, דהיינו מחפשים אתם עוד משרות וכיבודים, וכמו כן תפקידים ועסקנות ציבורית, הרי עבודת ה' שנתנה בידכם גדולה היא מכל התפקידים והעסקנויות שבעולם אפילו יותר מכהונה, שהרי כתר תורה עולה על כל הכתרים!

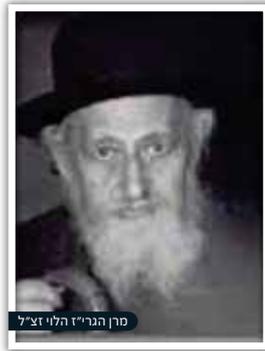
את דבריו הנרגשים סיים הרב אברמסקי במלים: הנני מבקש מכם שלא תשכחו ולא תסיחו דעת מזאת!

להמחיש לנו עד כמה גדולה זכותם ומעלתם של לומדי התורה בקיום עם ישראל, נביא מעשה נפלא העוסק באחד הדברים הנפוצים ביותר שיש לנו למול אלו שברוב צרות הימים פרקו עול תורה ומצוות, אשר טענתם נגד לומדי התורה היא 'מה אהני להו רבנן', מה התועלת בלומדי התורה שלא משתתפים בעול קיום המדינה עפ"ל.

יהודי ניגש פעם למרן הבריסקער רב זצוק"ל, זה היה בזמן מלחמת 'מבצע קדש' והזמנים היו קשים לשוב היהודי בארץ, קרבנות רבים נפלו בקרבות ובפעולות הטרור שהיו הערבים עושים בישובים היהודים, לאור כל זאת יצא הצבא למה שנקרא מבצע קדש, שלאחריו כבשו שטחים רבים, זה הביא יהודים שומרי תורה לדבר על הנצחונות של הצבא וכו', יהודי זה ניגש לבריסקער רב, ושאל אותו 'נו מה הרב אומר על הנצחונות המזהירים של הצבא?'

ואז סיפר לו הבריסקער רב מעשה שיש בו הוראה והשקפה לדורות: למרן הבית הלוי זצוק"ל היו כמה בנים מלבד בנו מרן רבי חיים זצוק"ל, ויהי היום ואחד מבני הבית הלוי השתדך עם בת ליהודי עשיר מהעיר מינסק ברוסיה, ואותו יהודי הבטיח נדוניה גדולה לבנו של הבית הלוי, הוא היה יהודי עשיר והוא זכה לשדך את בתו עם בן של הגדול הדור רבן של כל בני הגולה הבית הלוי, עבור הזכות להיות מחותן לבית הלוי הוא הבטיח הרבה כסף.

החתן בנו של הבית הלוי שהובטחה לו הנדוניה הגדולה, הרגיש קצת זחיות בגלל העושר הרב שהובטח לו בנדוניה, אביו מרן הבית הלוי שם לב לכך ורצה קצת למתן אותו להרגיע אותו שלא תזוח דעתו, והוא פנה אליו ואמר: וכי אתה חושב שהנדוניה הגדולה זה בגלל החתן? הנדוניה הזו היא בגלל המחותן, הוא הולך ברחוב ומספר שהבת שלו נהיתה כלה אצל הבית הלוי ולכן

מרן הגרי"ז הלוי זצ"ל

הוא הבטיח לך כזה סכום כסף גדול בשביל הנדוניה! הבן שהיה גם חריף בניחוח בריסקאי, ענה מיד לאביו ואמר: אבא אם זה היה בגללך הרי הנדוניה היתה גדולה פי אלף אלפים, וזה הראיה שהיא בגללי ולא בגללך! אמר לו הבית הלוי, אתה צודק, בעצם בגלל שאני המחותן הנדוניה היתה צריכה להיות פי אלף אלפים, אבל מה נעשה שאתה החתן באמצע, ולכן קבלתי רק מקצת....

אמר הבריסקער רב, לומדי התורה הם המחותנים של הקב"ה בעולם, ובזכות המחותנים האלה הקב"ה היה עושה נסים מבלי שתשפך אפילו טיפת דם יהודי! אבל מה נעשה נעבאך שיש באמצע גם את החתנים, וזה מקלקל מהשפעת המחותנים!!

מבהיל! רק בזכות לומדי התורה יש לנו כאן קיום בארץ ישראל בין מאות מליוני זאבים צמאי דם! לימוד התורה הוא המעלה הגדולה מכל המעלות! אם לצערנו יש זמנים קשים ל"ע, הרי שיש מי שמקלקל את השפעת המחותנים לומדי התורה! לומדי התורה הם הצבא החזק בעולם! כך היא אמונתנו! באמונה זו שרד עם ה' את כל תחלופות וסערות העולם! כי רק בלימוד התורה אפשר לשרוד שמדות, גזרות, מלחמות עולם, ולהשאר עם יהודי חזק ואיתן!!

ההשכלה, אם בסוף הוא יהיה עוור? לאחר דין ודברים ושכנועים בכה ובכה, הסכימה האם לשלוח את בנה לישיבה קדושה ללימוד התורה בטהרה.

שמח הרב על החלטתם האמיצה, וברכם בלב רוגש בברכת 'רפואה שלימה'. למחרת הלכו שוב לפרופסור, הוא בדק את עיני הבחור, והפלא ופלא המצב החל להשתפר, ולעת עתה נדחתה הזריקה, מכאן ואילך מיום ליום השתפר מצבו של הבחור, כאבי העיניים חלפו וראייתו שבה אליו כשהיתה.

<< המשך מעמוד קודם

בצר להם פנו אל הרב טייטלבוים וביקשו את עצתו וברכתו. 'כל המקבל עליו עול תורה מעבירים ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ' - אמר להם הרב - אם ייצא הוא מהישיבה המשלבת וילך לישיבה בה לומדים רק תורה, אני מברך אותו שכאביו יחלפו ומאור עיניו ישוב כבראשונה. האב הסכים, אך האם סירבה בכל תוקף, 'הוא חייב ללמוד לימודי השכלה', הטעימה האם את סירובה.

כאשר שמעו ידידי המשפחה את דבר המחלה ואת תנאי הרב לברכתו, שכנעו את האשה ואמרו לה: 'מה יועילו לו לימודי

"בואו נברח" קרא לבני ביתו תוך שהוא אורז את חפציהם, "ר' יהודי" קראו לו שכוניו החדשים, "סכנת נפשות לצאת כעת לרחובות". אך ר' יעקב בשלן, "בתי הכנסת של הרפורמים דינם ככנסיה ואינני נשאר פה אף לא רגע אחד"

הרב אברהם פוקס

"יִשְׁקָה קָרָח בְּן יִצְחָר... וַיִּקְהָלוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אֶהֱרֹן" (במדבר ט"ז, א'-ג')

המשגיח ר' יהודה לייב חסמן זצ"ל, מבאר את עניין קורח וכן בכל אלו שמסופר עליהם בתורה הקדושה שירדו לבאר שחת רחמנא לצלן, שהסיבה העיקרית היתה שבטחו בעצמם ובכוחם והתגאו במעלתם ולא פחדו על נפשם שמא הטעה אותם היצר, וכשם שהצדיקים חושדין את עצמם ומשביעין את יצרם וכדברי המדרש: אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה (משלי כח), כך היא מדת החסידים אף על פי שהקב"ה מבטיחן אינן פורקין יראה. כך ההיפך ברשעים, ולפיכך הם נופלים ברשעתם שאין חושדין את עצמם ובוטחים במעלתם ולכן אינם נשמרים ממארב יצרם ונופלים בידו.

המשגיח ר' יהודה לייב חסמן זצ"ל

ר' יעקב בלון היה מאנשי קהילת 'קהל עדת ישורון', קהילה מפוארת מהעיר פרנקפורט שבגרמניה לפני כמאה וחמישים שנה שהצטיינה בשמירת המנהגים במשך דורי דורות. קהילה זו לקחה לה לרב את הגאון ר' שמשון רפאל הירש זצ"ל שילחם את מלחמתם בתנועות הרפורמים והקונסרבטיבים אשר הרימו ראש בתקופתם, וכבר לחם בהם החתם סופר כבר בגלגולם הקודם 'ניאולוגים' ובשאר תנועות ההשכלה,

ומפורסמים דברי החתם סופר על המשנה בערלה "חדש אסור מן התורה" שדרש אותה כלפי המנהגים החדשים שרצו להכניס באורח החיים היהודי.

לאחר ליל הבדולח ברח ר' יעקב מגרמניה ובמסע נדודיו הגיע לעיר ניס שבצרפת יחד עם המוני פליטים שגדשו את העיר, באותו זמן שלטה באזור זה בצרפת ממשלת וישי ששיתפה פעולה עם הגרמנים וסייעה להם לאכוף את חוקיהם וגזרותיהם על היהודים שהתגוררו בשטחם, באותם ימים החוק אמר שמותר ליהודים לחיות בעיר אך בלילה אסור להם להימצא ברחוב, מי שימצא ברחוב אחת דתו להישלח למחנות עבודה. היהודים הפליטים היו ישנים בבתי הכנסת תוך שהם נזהרים לא לצאת מבית הכנסת, והנה מגיע ר' יעקב בלון עם אשתו ושתי בנותיו לבית הכנסת כדי שיהיה להם מקום להניח את ראשם בלילה, בית הכנסת היה מלא באנשים, אך יהודים רחמנים בני רחמנים הם, פינו להם מקום שיוכלו גם הם להיות בפניה משלהם.

הרב בלון מנסה להתמקם בפניתו, ולפתע שוד ושר, הבימה בניגוד להלכה איננה במרכזו של בית הכנסת אלא בחלקו הקדמי ומחוברת לארון הקודש ופונה כלפי קהל כמנהג הרפורמים. "בואו נברח" קרא לאשתו ובנותיו תוך שהוא אורז את חפציהם, "ר' יהודי" קראו לו שכוניו החדשים, "סכנת נפשות לצאת כעת לרחובות". אך ר' יעקב בשלן, "תקנת קהל עדת ישורון היא שבתי הכנסת של הרפורמים דינם ככנסיה שאסור להיכנס אליהם, ואינני נשאר פה אף לא רגע אחד" ענה ר' יעקב לעומתם ויצא עם אשתו ושתי בנותיו לרחוב, הביטו ימינה ושמאלה והבחינו בגינה ציבורית, ר'

יעקב נשכב על ספסל עם בת אחת ואשתו על ספסל נוסף עם הבת השניה וכך העבירו את הלילה בגינה הציבורית בגלל הקפדתם על מנהגי קהילתם.

הבוקר אור, ר' יעקב מחפש בית כנסת ראוי לתפילת שחרית והוא מבחין בתושבי העיר שעומדים אגודות אגודות ומשוחחים כשמפניהם ניכרת דאגה רבה, כשהוא מתקרב לקבוצה אחת פונים אליו ואומרים לו "איך ניצלת ר' יהודי, וכי לא ישנת בבית הכנסת?" "ממי ניצלת?" השיב להם ר' יעקב בשאלה, "לא שמעת, הלילה הוחלט שמשנים את החוק וכל האנשים שישנו בבית הכנסת נלקחו למחנות עבודה..." ר' יעקב נפעם מגודל הנס, מודה לה' רץ לספר לאשתו ובנותיו את נס הצלתם.

אחת מבנותיו של ר' יעקב בלון מתגוררת באמריקה וזכתה להגיע לגבורות שמונים ומעבר לכך, שאלתי אותה מה היא זוכרת מהלילה ההוא, ובכלל, איזה רושם נשאר לה מהלילה ההוא, והשיבה, שלמדה מאביה הן מהלילה ההוא וכן במשך כל חייו מה היא מסירות נפש לקיום התורה והמצוות, איך כל מצוה ומצוה היתה נעשית במסירות עד אין קץ, וכמו בסיפור הבא:

לאחר המלחמה ר' יעקב עובר לארצות הברית לוואשינגטון הייטס שבמנהטן, לקהילת קהל עדת ישורון שהקים הרה"ג ר' יוסף ברויאר זצ"ל נכדו של הרה"ר שמשון רפאל הירש, עם כל הכללים והתקנות של יוצאי קהילת פרנקפורט, כגון זה שאין בפתח בית הכנסת מזוזה כפי שנפסק בשולחן ערוך בהלכות מזוזה שבית הכנסת שאינו בית מדרש וגם אין אוכלים בו, פטור ממזוזה, ובקהל עדת ישורון בית הכנסת אינו בית מדרש ובודאי שאין אוכלים בו, הדלתות של בית הכנסת רחבות במיוחד כיון שאנשי קהילה כולם ללא יוצא מן הכלל מגיעים לתפילה בדיוק בזמן, מה שמצריך מעבר של אנשים רבים בפתח בית הכנסת בשתי דקות הסמוכות לתפילה. ר' יעקב משתלב בחיי קהילה והוא מתמנה להיות משגיח כשרות בהכשר הנוודע KAJ של קהל עדת ישורון אותו הקים הרב ברויאר, ר' יעקב בא ויוצא בחנויות ובאיטליזים וידיו רב לו בקהילה, הוא הבעל תוקע של קהילה וזכה לשמש בתפקיד זה מעל ארבעים שנה.

באחד מלילות ראש השנה ר' יעקב מתעורר מחלום, הוא לא רגיל לחלום חלומות, ובכלל, בקהל עדת ישורון לא חולמים חלומות, בטח לא בראש השנה, הוא מעיר את הרבנית ומספר לה שהוא חלם שבאחד מהאיטליזים ברובע ברונקס שהוא משגיח עליהם והמפתח של המחסן אמור להיות רק אצלו, שוכפל המפתח ומכניסים למחסן בשר פיגולים. הרבנית שגם היא היתה מיוצאי פרנקפורט פטרה את דבריו כלאחר יד באומרה דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין, אך כשהחלום שב בשנית ובשלישית אומר ר' יעקב לעצמו הלא דבר הוא, בשש בבוקר הוא מחליט שהוא יוצא לשם לבדוק מה קורה שם, הרבנית חשבה שדעתו נטרפה עליו, יהודי שהגיע לגבורות שבעים שנה יוצא להליכה רגלית של כשעה וחצי בעיצומו של ראש השנה בגלל חלום? "מה יהיה עם תקיעת שופר?" הקשתה עליו, "אם אני לא אתקע, מישהו אחר יתקע" השיב לה ר' יעקב ושם פעמיו לעבר האיטליז.

לאחר הליכה ארוכה ומייגעת גם לאדם צעיר, ועל אחת כמה

"אני בטוח שאם יראו לאחר מאה ועשרים שנה את אימת הדין ינסו להיתפס בכל קש כדי להינצל, ויאמרו: היה בעירנו יהודי בשם ישראל מאיר, שחשבו אותו לתלמיד חכם, והוא ראה את הכל ושתק"

על מה החפץ חיים פרץ בבכי והחל לרעוד כולו • העצה להינצל מאש המחלוקת

הרב אהרן כהן

"יְיָקָח קִרְחָה" (במדבר ט"ז, א')

"וקרח שפקח היה, מה ראה לשטות זו? עינו הטעתו. ראה שלשלת גדולה יוצאת ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן, אמר בשבילו אני נמלט וכו'" כך ביאר רש"י בפסוק ז'.

במדרש מסופר (ויק"ר פ' כ"ב) אודות איש אחד ששם לב לשתני ציפורים, שהתקוטטו ביניהם, קמה אחת על חברתה והרגה אותה, ראתה הציפור כי אין באפה של חברתה רוח חיים, הלכה ולקחה עשב מסוים, הגישה אותו לאפה של הציפור וקמה לתחייה.

קם האיש, עקב אחר העשב הנופל מאפה של הציפור שקמה לתחייה, נטל אותו, והלך להחיות מתים. הגיע אל שערי העיר, ראה ארי מוטל מת בצידי הדרך, הגיש את העשב לאפו של הארי, קם הארי לתחייה וטרף את האיש שהחיה אותו.

מבאר ע"ז הגאון ר' ברוך מרדכי אזרחי שליט"א, לכאורה הדבר הפלא ופלא, אנו למדים מזה, מה קורה כאשר מנצלים כוחות שלא במקום הנכון, שלא באופן הנכון, מבלי לחשוב את המהלכים הצפויים. לפעמים נותנים לאדם כוחות עצומים, על אנושיים אשר כל מטרתם להחיותו ולהגיע להישגים גדולים, ואותה "עין" קמה עליו ותהרגה...

קורח כפי שכתוב במדרש היה בעל רוח הקודש, בכוחו ובפקחותו היה רואה למרחקים של נצח, לדורי דורות, ראה את שמואל הנביא יוצא מחלציו כעבור כמה דורות. מה עשה עם הכח הזה? ניצל אותו כדי להתנשא ולחלוק על משה ואהרן.

אותו כח שהוא רב תנופות, המסוגל לרומם ולנשא, לקח קורח והביא קללה על עצמו, וזאת מפני ש"עינו הטעתו".

•••

ידוע הסיפור כיצד מנע ה"חפץ חיים" מחלוקת גדולה בעירו.. בשנת תרס"ח לאחר המהפכה הרוסית, התכנסו בעיירת ראדין אנשי ההמון ויסדו חברה קדישא חדשה נגד החברה קדישא הקיימת, כשראה הח"ח את המחלוקת הגדולה שעלולה להיות, עלה בשבת קודש בעת התפילה ליד הבימה והחל לדבר אל הציבור, וכך אמר: "אחים יקרים! לו היו נותנים לי אלפיים רובל שאבוא לדרוש, לא הייתי מסכים.

אני זקנתי וכל שעה יקרה לי. אבל אני רואה הכרח לדרוש לפניכם. אני נמצא פה יותר מחמישים שנה והריני זוכר את כל היהודים

שהיו אז בבית הכנסת: פלוני ואלמוני וכו'. ואיפה הם כולם היום? לא נשאר מהם זכר, מלבד מצבות בבית הקברות. רבים מכם עדיין לא היו אז בין הנולדים. ורבים שהיו אז ילדים נמנים כעת בין הזקנים. הלוואי שכולנו נאריך ימים, אבל סוף סוף, הרי נבוא כולנו לשם, ונהיה נאלצים למסור דין וחשבון על מה שעשינו כאן. ודעו לכם רבותי! עניין המחלוקת הוא דבר חמור מאד, שאף מי שמקיים הרבה מצוות עלול להפסיד אותן בגלל המחלוקת. ואני בטוח שאם יראו לאחר מאה ועשרים שנה את אימת הדין ינסו להיתפס בכל קש כדי להינצל, ויאמרו: היה בעירנו יהודי בשם ישראל מאיר, שחשבו אותו לתלמיד חכם, והוא ראה את הכל ושתק. לכן אני מבקש מכם שלא תזכירו את שמי. יש לי חבילה משלי ואינני יודע איך אעבור את הדין, ואיך אוכל לקבל עלי אחריותם של אחרים?"

תוך כדי הדברים פרץ ר' ישראל מאיר בבכי וכל גופו החל לרעוד מפחד. השומעים נרעשו וקיבלו עליהם לבטל מיד את החברה קדישא החדשה. הם גם קבעו תקנה חדשה למשך שלש שנים שלא לקבל דמי קבורה ולעסוק במצווה זו כראוי לגמילות חסד של אמת.

•••

בספר אגן הסהר מובא על הגאון רבי אברהם גנחובסקי זצ"ל שאמר כי מצא עצה היאך להינצל מאש המחלוקת המתלקחת בראש חוצות, והטעים דבריו במשל נאה ששמע בילדותו: היה רועה שהלך עם כבשיו בשדה, והנה רואה הוא אש מתלקחת מרחוק אשר פושטת לה ומתקרבת במהירות גדולה הרבה יותר ממרוצת הכבשים. תהה הרועה לעצמו היאך יוכל להציל את הכבשים מן האש הנוראה הזו? עד שעלה במוחו רעיון:

הוא לקח מקל ורץ לכיוון האש, הבעיר בה את קצה המקל ורץ איתו אל תוך המשך השדה והדליק גם שם אש. האש החדשה הזו שרפה והלכה אף היא בכיוון הרוח ושרפה את הקוצים ועל ידי זה נחרך שטח אדמה. וכאשר הגיעה האש הראשונה לאותו המקום, כבר לא יכלה להמשיך הלאה כיון שכבר היתה שם האדמה חרוכה מהאש השניה. ובזה הציל את עדרו, כיון שהכבשים נעמדו באותו מקום החרוך.

והנמשל: על ידי אש קודש שיצית האדם בקרבו יגרם שלא יהיה מקום לאש זרה לשכון שם. שכאשר אש קודש תופסת את כל המחשבה של האדם, אין מקום לאש זרה לשכון שם.

וכבר עשרות שנים שתקיעת שופר בעשר ושבע עשרה דקות בדיוק, לא דקה יותר ולא דקה פחות, וכי בגלל שאיזה גוי אמריקאי רצה להרוויח עוד כמה דולרים זה ישתנה?..

ר' יעקב מנסה להחיש את צעדיו אך ההליכה קשה עליו גם בגלל הגיל וגם בגלל המרחק שכבר הספיק ללכת משעות הבוקר, ר' יעקב פונה בתפילה לבוראו שיתן לו כח להגיע לתקיעות והוא מרגיש איך שננסכים בגופו כוחות חדשים והוא ממחר את הליכתו. נו, ומתי אתם חושבים שר' יעקב הגיע? בעשר וחמש עשרה דקות, וגם בשנה זו ר' יעקב תקע בשופר כבימים ימימה...

וכמה ר' יעקב בגילו המופלג הוא מגיע לאיטליז, כבר מרחוק הוא רואה משאית החונה קרוב מדי לאיטליז בצורה המעוררת חשד, הוא מתקרב ורואה איך החלום שחלם מתרחש ממש במציאות, ר' יעקב לא מתבלבל הוא יודע היטב את תפקידו, הוא נכנס מיד למחסן ומתחיל לצעוק על בעל האיטליז שעומד כמסומר למקומו ומנסה להבין היכן טעה כשתכנן להכניס את בשר הפיגולים בשעה מוקדמת של יום חג היהודים, אך ר' יעקב לא נותן לו כלל זמן לחשוב ומודיע לו שכל הבשר שבחנות ובמחסן מוכרז על ידו כטרף, המוכר מקבל בתדהמה את דבריו ומנסה לפתוח את פיו, אך ר' יעקב כבר בדרכו חזרה לבית הכנסת הוא הרי בעל תוקע

<<< המשך מעמוד קודם

מה מקור שם משפחת ”קורח” ביוצאי תימן?

כדרך בני קרח הלויים שבספר תהילים, ומשום כל נתכנו בכינוי זה. צחק הרב הזקן ואמר: לא כך נעשו שמות משפחה אצלינו בתימן, אלא בוודאי אחד מאבות אבותי היה קנתקן גדול וכינו אותו 'קורח' בדרך גנאי, ונשאר השם דבוק בכל המשפחה, ע"כ. ובספר נפלאות מתורתך (להרה"ג יצחק רצאבי שליט"א פ' קרח עמ' ססא) כתב שמצא בקובץ ליקוטים כת"י: מה ראה קרח שהחליק עם משה, שבתחילה היה קרח מלא בוא"ו (קורח) שהוא בגימטריא שד"י, ולפיכך נטל משה הוא"ו ונשאר קרח, עכ"ל.

וכ"כ בספר הרמזים לרבינו יואל (דף קמ"ג) דע כי קרח היה מתעסק בסוד שד"י לפי שמנין קרח כמנין שדי, אלא קרח חסר ששה וכו', ביקש על אותן שש מעלות ולא יכל. וכתב שם: ומדבריהם יש ללמוד עכ"פ לענין משפחה בשם זה בקהילתינו כי טוב להם לכתוב קורח בוא"ו והם אינם קשורים אליו כלל, אף שנאמר (לקמן כו"א) ובני קרח לא מתו, שהרי אינם לויים. אמנם בעבר דרכם היתה לכתוב שמם בלא וא"ו אלא "קרח", ומובן שנמשכו אחר דרך הכתיבה במקרא, ולפי האמור עדיף בוא"ו כי אז אל שד"י בקרבן והוא יהיה בעזרם.

”ויקח קרח” (במדבר ט"ז, א')

בגמרא סנהדרין (קט:): מובא: ויקח קרח אמר ריש לקיש ויקח' שלקח מקח רע לעצמו, 'קרח' שנעשה קרחה בישראל. ופירש רש"י: שעשה קרחה בישראל, שנבלעו. והמהרש"א פירש, מ"ש שנעשה קרחה בישראל ר"ל שמו נעשה קרחה בישראל שלא יקרא עוד אחר בשם זה כמ"ש (יומא לח:): ושם רשעים ירקב.

ובסדר הדורות (ערך רבי יהושע בן קרחה) הביא את דברי התוס' במס' שבת (קנ. ד"ה ורבי) שכתב בשם ר"ת ש'קרחה' אביו של רבי יהושע, הוא שם אדם כמו קרח, ודלא כיש אומרים שהוא רבי עקיבא שנקרא 'קרחה' שהיה קרח משערותיו. והקשה על דברי ר"ת הא לא מסקינן בשמיה דרשע ואיך קראו אותו 'קרחה'. וצריך גם ברור על משפחת "קורח" מיוצאי תימן, מהיכן מוצא שם משפחה זו. במבוא לס' סערת תימן (לרבי עמרם קורח

זצ"ל עמ' 11) מביא המו"ל: זכורני שפעם אחת שאלתיו על המקור של שם משפחתו הענפה 'בית קורח', ואע"פ שידעתי שאינו לוי, הבעתי מתוך נימוס את ההשערה שאבותיו היו משוררים גדולים

האם מותר ללכת לבקר את החולה לבד בלא אדם נוסף?

”אם קמות כל האדם ימותו אלה” (במדבר ט"ז, כ"ט)

בנדרים (לט:): אמר ריש לקיש רמז לביקור חולים מן התורה מנין, שנאמר "אם כמות כל האדם ימותו אלה ופקודת כל אדם וגו'". ועי"ש בר"ן שילפי" מ"ופקודת כל אדם", שמגיעים אנשים לפקוד ולבקר את החולים.

בשאלות (שאילתא צ"ג) כתב לגבי ביקור חולים "וכי אזיל לא אזיל לחודיה אלא בהדי אחריני", דהיינו שלא ילך לבד לבקר חולה אלא רק עם אחרים, ובהעמק שאלה שם כ' "לא מצאתי דברים אלו בשום ספר והוא פלא".

ועי' בצפנת פענח (בראשית מח"א) עמ"ש כ' "ויאמר ליוסף הנה אביך חולה ויקח את שני בניו עמו" שציין לדברי השאלות הנ"ל. אולם בגליוני הש"ס (נדרים שם) כתב: "אין זה מיעוט שלא לילך יחידי אלא חובה להרבות מבקרים להקל על החולה", שידבר עם אנשים נוספים שיבואו לבקר את החולה.

איך הבחין רבי יהודה אסאד זצ"ל על יהודי שלא הניח תפילין באותו יום?

”וידע ה' את אשר לוי” (במדבר ט"ז, ה')

בקונטרס ליקוטי שמועות מבעל השבט הלוי זצ"ל (מנינו הר"ר בן ציון פאדווא אות מ"ו) כתב:

פר' קרח תשע"א סיפר שמקובל אצלו איש מפי איש על האי גאון מופת הדור ר' יהודה אסאד זי"ע, שפעם אחת נכנס אליו בבוקר איזה אורחא פורחא והוא זצ"ל רגז עליו על שלא התפלל ולא הניח תפילין באותו יום ושילח אותו מפניו, ולפליאת הנוכחים הסביר, כי יהודי המתפלל ומניח תפילין רואים איזה שמחה על פניו, משא"כ אותו יהודי שלא ראה עליו שום שמחה מוכח שלא התפלל. ובה פ"י מרן רבינו זי"ע "בוקר וידע ה' וגו'", שהיה ניכר על פניו של אהרן שהשכינה שורה עליו, ע"כ.

בעוד 61 יום

כבר נהיה לאחר ימי בין המצרים, בין הזמנים כבר יהיה מאחורינו.

ביום זה יתחילו אי"ה רבבות בני הישיבות את זמן 'אלול' בגיל וברעדה, בשאיפות גדולות, וביניהם מאות בני נעורים מרחבי הפריפריה וערי השדה, שיום זה יהיה עבורם היום בו הם יהפכו לבני ישיבה, לראשונה בחייהם, לאחר פעילות אדירה שנעשת בימים אלו על ידי פעילי מחלקת 'קירוב הרחוקים' של 'אחינו' העוברים מבית לבית, ומבית ספר לבית ספר, מתוך מטרה להרבות לומדי תורה בישראל, ולהציל נפשות רבות בישראל.

בעוד 19 יום

יתחילו רבבות אלפי יראי ד' בכל רחבי העולם היהודי בלימוד הלכות שבת במסגרת תוכנית הלימוד 'דף היומי בהלכה'.

ביום זה יצטרפו עוד אלפי לומדים ונבחנים ויפתחו מאות שיעורים חדשים, שיצטרפו לכ-900 השיעורים הקיימים במדינות רבות מסביב לעולם, בחמש יבשות ובמאות ערים ויישובים. רבבות הלומדים החדשים והוותיקים יעשו כולם חטיבה אחת ללימוד יסודי ומקיף של כל חלק ג' של המשנה ברורה, מתחילתו ועד סופו.

להשתתפות וקבלת המתנות מוקד

היום

אתה יכול להבטיח לעצמך את הזכייה בכל העולמות.
 באפשרותך להיות שותף לפרויקט אדיר של הצלת נפשות, לצרף את עצמך לשונים
 הלכות בכל יום שעליהם נאמר כי מובטח להם שהם בני עולם הבא, לזכות במתנות
 יקרות ערך ולהשתתף בהגרלה הגדולה של ארגון 'אחינו' על סך

50.000

אנחנו מזמינים אותך להיות שותף בזיכוי הרבים,
 של ארגוני 'דרשו' ו'אחינו' ולזכות מיידית במתנות יקרות ערך.

להלן חלק ממגוון אפשרויות התרומות וקבלת המתנות:

מתנה בשווי 1.052 ש"ח
 מסלול מס 7

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים
 סה"כ 700 ש"ח
מקבלים:
 סט 'משנה ברורה' מהודר
 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
 ספר 'חפץ חיים'
 הספר החדש 'מועד לדוד'
 גביע יוקרתי מְכֻסֵּף
 כף הגשה לעוגה מְכֻסֵּף
 סכין לחלות מְכֻסֵּף
 7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח
מתנה בשווי 1.052 ש"ח

מתנה בשווי 320 ש"ח
 מסלול מס 1

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 12X חודשים
 סה"כ 240 ש"ח
מקבלים:
 סט 'משנה ברורה' מהודר
 בהוצאת 'דרשו'
 כרטיס להגרלה הגדולה
 50.000 ש"ח
מתנה בשווי 320 ש"ח

'אחינו' ו'דרשו': 02-5609000

מהו המקור בתורה לכך שאין 'נפילת אפים' בימי שמחה ומועד?

מדוע מטים את הראש הצדה בשעת אמירת תחנון? והתן שכבר התפלל – האם פוטר את המתפללים מאמירת תחנון?

הרב יעקב ברגמן

בפרשת השבוע, במעשה קורח ועדתו, נאמר על משה ואהרן, בעת שהתפללו להשי"ת שלא יכלה את כל בני ישראל בעוונות של קורח: **"וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ קַל אֶלְקֵי הַרוּחַת לְכָל בָּשָׂר הָאֵיִשׁ אֲחָד וְחֵטָא וְעַל כָּל הַצֵּדָה תִּקְצָץ"**. ואמרו רבותינו, שמכאן סמך ל'נפילת אפים' בתפילה, והיינו נפילת אפים בשעת אמירת תחנון לאחר תפילת שמונה עשרה.

ובעבר, אכן נהגו לומר תחנון תוך כדי 'נפילה' בצורת קידה על הקרקע, עם הפנים כלפיה. אך במשך הדורות השתנה המנהג, וכיום אומרים תחנון בהטיית הראש וכיסוי הפנים בלבד. הטיית הראש מקורה בכך שקידה על רצפת אבן אסורה ללא הטיית הראש הצידה, ולכן נהגו בעבר להטותו, והמנהג נותר עד לימינו. לדעת השולחן ערוך יש להטות את הראש על יד שמאל, ולדעת הרמ"א – בשחרית שיש תפילין בשמאל, משום כבודן יש להטות את הראש על יד ימין, ובמנחה – על יד שמאל.

ואין 'נפילת אפים' אלא במקום שיש בו ספר תורה, ורמז לדבר בספר יהושע: **"ויפול על פניו ארצה לפני ארון ה'"**. ובמקום שאין בו ספר תורה – יש לומר תחנון ללא נפילת אפים. ומקום שמונחים בו ספרי קודש בדרך קבע – יש אומרים שדינו כמקום שיש בו ספר תורה, ויש חולקים. ובירושלים העתיקה נהגו ליפול

על פניהם אף במקום שאין בו ספר תורה, משום קדושת המקום, הנחשב כ'לפני ארון ה'". והמתפללים בעזרת נשים שניתן לראות ממנה את ארון הקודש, או בחצר בית הכנסת בצד שבו הפתח פתוח וניתן לראות את ארון הקודש – ייפלו על פניהם.

ובימי שמחה ומועד אין אומרים תחנון. ובתשובות הגאונים מוסבר שמקור הדבר הוא בפסוק הנ"ל שבפרשתנו, דהיינו, שנפילת אפים ראויה בעת צרה וחרדה, וכפי שאכן היה במעשה דגן, שהשי"ת רצה להעניש את כל ישראל רח"ל, אבל בזמן שמחה אין הנפילה ראויה. ולכן אין נפילת אפים בשבת וביום טוב, וכן בימות החול שהם ימי שמחה, כגון ל"ג בעומר וט"ו באב.

וכן כשמתפללים יחד עם בעלי שמחה, נחשב כל הציבור כשמח

בשמחתם, ואין אומרים תחנון. ובעלי שמחה, היינו: 'בעלי ברית' – אבי התינוק הנמול, הסנדק והמוהל – ביום הברית, לפני שהתקיימה הברית; וחתן עד תום שבע יממות (בזיווג ראשון של שני הצדדים) משעת כניסתו לחופה. ויש אומרים שחתן ביום חופתו פוטר מאמירת תחנון אף לפני שהתקיימה החופה, ובלבד שהחופה מתקיימת מבעוד יום. ואם החופה מתקיימת בלילה – לכל הדעות אין החתן פוטר מתחנון בערב החופה; אך אם מתפללים יחד עמו במקום החופה – יש אומרים שאין לומר תחנון.

ואם בעלי הברית אינם מתפללים עם הציבור, אלא אך נמצאים בבית הכנסת בשעת התפילה – יש שנראה מדבריהם שאינם פוטרם מאמירת תחנון. ויש שכתב שכן הדין גם בחתן; ויש שכתב שביום חופתו פוטר אף כשאינו מתפלל עם הציבור, ובשאר ימי השבע ברכות אינו פוטר אלא כשמתפלל עמהם; ויש שכתבו שגם בשאר הימים פוטר אף כשאינו מתפלל עמהם. ומי שהתפלל עם החתן ובעלי הברית והאריך בתפילתו עד לאחר שהלכו משם – פטור מאמירת תחנון.

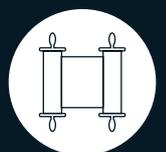
ובין תפילת שמונה עשרה ל'תחנון', אין להפסיק ולעסוק בשיחה שלא מענייני התפילה, משום שבכך גורם שבקשותיו בתחנון לא תתקבלנה כראוי; ועל פי הקבלה אין להפסיק בדיבור כלל. ובהקשר זה יש להביא את דברי הרמב"ם, הממקמים את נפילת אפים במערכת של תפילת העמידה; וכך הוא כותב בהלכות תפילת שמונה עשרה: **"שמונה דברים צריך המתפלל להזהר בהם ולעשותם... עמידה, ונוכח המקדש... והכריעה, והשתחויה"**. כפי שמבאר הרמב"ם בהמשך דבריו, השתחויה זו היא נפילת אפים, והוא אומר, ששָׁשֶׁם שצריך לעמוד בשמונה עשרה, ולכיון בית המקדש, וצריך לכרוע מספר פעמים במשך התפילה, כך נדרשת נפילת אפים בסוף התפילה.

[שו"ע או"ח קלא, א-ז, משנ"ב א-כו]

וביה"ל ד"ה להטות; ביאורים ומוספים דרשו, 35-2]

- היאך נפל אדם גדול כקרח בחטא של כפירה?
- מדוע נזכר בתהילים רק מעשה דתן ואבירם, ולא מעשה קרח?
- כיצד סבר קרח שכולם ראויים להיות כהנים, בזמן שראה מה אירע לנדב ואביהו?
- מדוע דווקא שוטרי בני ישראל נבחרו למנהיגים?

השאלות
בפרשת
השבוע

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה' לרכישה התקשרו 02-5609000

// מדור מיוחד המלווה את ההכנות המתקדמות לקראת סיום חלק ב' ותחילת לימוד הלכות שבת במסגרת 'הדף היומי בהלכה'. ט"ז תמוז תשע"ז

מתכוננים

מ - 900 עד - 20,000 נבחנים

הרה"ג ר' זונדל ווולס, המופקד על מסלול הלימוד 'דרשו בכולל', מספר על הזכות הגדולה להיות חלק מאותם מהפכנים שמחדירים את לימוד ההלכה היומי כעניין בסיסי וקיומי עבור כל יהודי

יעקב לוסטיג

"לא רק מספר הלומדים או הקרבה למוקדים אחרים נלקחים בחשבון. ישנם קריטריונים נוספים, כמו למשל כולל של בעלי תשובה, יזכה לעדיפות גבוהה אצלנו, כי אנחנו מעריכים שבעלי תשובה לא ירגישו כל כך בנוח להגיע לכולל אחר ולעשות שם את המבחן. אותו הדבר לגבי בעלי בתים שמבקשים לעשות מוקד מבחן בכולל בו הם לומדים בשעות הערב, אנחנו נענה להם בחיוב, כי אם לא נפתח להם מוקד, הסיכוי שהם יבואו למוקד בתוך אחד הכוללים הסמוכים, אינו גדול במיוחד. הכלל המרכזי הוא - לעשות כל מה שצריך לעשות כדי שעוד אנשים ילמדו וייבחנו על המשנה ברורה".

בנוסף לעמידתו בראש 'דרשו בכולל', הרב וולס גם מופקד על פרויקט הקירוב של ילדי צרפת, המופעל על ידי ארגון 'אחינו' - זרוע הקירוב של 'דרשו'.

"אנחנו מפעילים עשרות פעילים ואברכים בני תורה, שמאתרים את הבחורים הצעירים שעלו לא מכבר מצרפת, ומתעניינים ברצינות בלימוד תורה, ומצמידים לכל בחור כזה אברך תלמיד חכם שמשמש כחונך ומכניס את הבחור להיכלה של תורה. היעד הוא כמובן להביא לכך שלימוד התורה יהפוך לחלק חשוב ומרכזי בחייו של הבחור, ולא רק התעניינות צדדית של שיעור במדרשה פעמיים בשבוע".

"ברוך ה' יש לנו הצלחה גדולה גם בתחום זה, והפעילות הולכת ומתרחבת בכל הריכוזים של עולי צרפת ברחבי הארץ. אנו ממשיכים להתפלל ולקוות שהקב"ה יזכה אותנו להגדיל עוד ועוד את הפעילות, ולקרב לבם של ישראל לאביהם בשמים".

הרה"ג זונדל וולס, ראש תוכנית 'דרשו בכולל', נקרא אל הדגל והתמנה לעמוד בראש התוכנית עם הקמתה. "באותה תקופה השתתפו בתוכנית בסך הכל כ-900 נבחנים. היינו אז בשלבים הראשונים של התוכנית, והוחלט להקים מערך של שיעורים ומוקדי מבחן בתוך הכוללים והישיבות".

"בחודש הראשון היו לנו מבחנים בכ-20 כוללים בסך הכל, אבל מאז זה התפתח במהירות מסחררת, וכעבור חודש נוסף כבר היו לנו 80 מקומות. כיום אנחנו אוהזים בכ-400 מקומות מבחן בכוללים ובישיבות ברחבי הארץ, לצד עשרות מוקדים נוספים ברחבי העולם. מספר הנבחנים שכאמור עמד אז על 900, מחזיק כיום בכ-20 אלף נבחנים, ואנחנו צופים בעז"ה גידול משמעותי נוסף במספר הלומדים עם סיום חלק ב' של המשנה ברורה ותחילת לימוד חלק ג' העוסק בהלכות שבת, שהן כידוע הלכות חמורות שכל יהודי מודע וער לחשיבות הרבה של לימוד ושינון ההלכות הללו". הרב וולס מספר כי לאחר שהפריסה של מוקדי הבחינה הפכה רחבה במיוחד, השתנו מעט הקריטריונים לפתיחת מוקדים נוספים: "אנחנו מקבלים מדי יום בקשות לפתיחת מוקדים נוספים, אבל בגלל שהפריסה שלנו כבר רחבה מאוד, לא כל הבקשות זוכות לאישור". "באופן כללי הקו המנחה אותנו הוא להנגיש את הלימוד ואת מוקד המבחן לכל אחד. אם תפנה אלינו קבוצה קטנה של נבחנים מיישוב או שכונה שבה עדיין אין מוקד בחינה של 'דרשו', אנחנו נענה לה בחיוב. אבל אם מדובר בקבוצה של לומדים שבכולל סמוך אליהם כבר יש מוקד, אנחנו נציע להם לפנות למוקד הסמוך, אלא אם כן מדובר במוקד עם עשרות רבות של לומדים חדשים".

קשה מאוד למצוא אצלנו סיפור על בית המרזח של מושקה מלפני 500 שנה. בדרך כלל הסיפורים נוגעים לתקופה האקטואלית, לצד הזווית ההשקפתית. הם פותחים ב'ווארט' חריף ועמוק, והמאמר מסתיים בסיפור מרתק, לפעמים מצמרר ונוגע ללב.

הרב משה הרמן, שעומד בראש צוות ההפקה של העלון הייחודי
'לקראת שבת' מבית 'דרשו', מספר על העבודה שמאחורי הקלעים

יעקב לוטסיג

זאת, אנחנו מתקדמים בקצב איטי יותר, ובשלב זה מפיצים רק בריכוזים הגדולים בארץ הקודש, על אף שידוע לנו על קהילות רבות שבהן מופץ העלון לאחר שאנשים מתוך הקהילה הדפיסו אותו באופן עצמאי – ואנחנו רק מברכים על כך. לא מעט פניות מתקבלות גם מאנשים המושכים בעט סופר, ומבקשים להצטרף לצוות הכותבים המיוחד שלנו.”

”מאחורי העלון עומדים מיטב המוחות שמקפידים לתת לו טאצ' ייחודי מקצועי, עם עיצוב מושך ברמה מקצועית גבוהה במיוחד. מי שקורא את החוברת השבועית מכיר את הסגנון הייחודי שלנו, עם כותרות מיוחדות ועוד. גילינו שהציבור רוצה שיהיה לו מה להעביר בשולחן שבת לילדים, ואין דבר טוב יותר מסיפור יהודי עם השקפה ומוסר. זאת הדרך הטובה ביותר, להעברת מסרים לילדים ולמבוגרים כאחד.

כל מאמר על פרשת שבוע או על כל נושא אחר, מגיע אצלנו כשהוא משולב עם סיפור, וכל סיפור מגיע כשהוא אכזרי מגיע עם הקשר ברור לפרשה ולמסר שאנחנו צריכים להפיק ממנה. זאת, לצד מדורי הלכה מיוחדים שיש בהם תוכן אקטואלי, פינת הלכה מיוחדת לשבת, זווית מיוחדת של הדף היומי על הש”ס הבבלי בראי ההשקפה וההלכה ועוד. ”המיוחד בעלון שלנו הוא שאנחנו מצליחים בסיעתא דשמיא ועם הרבה השקעה מצד הכותבים שלנו, לייצר חומרים שכל הזמן נוגעים ברמה של ענייני דיומא. קשה מאוד למצוא אצלנו סיפור על

בית המרזח של מושקה מלפני 500 שנה. בדרך כלל הסיפורים נוגעים לתקופה האקטואלית, לצד הזווית ההשקפתית. הם פותחים ב'ווארט' חריף ועמוק, והטוויסט של המאמר הוא מסתיים בסיפור מרתק, לפעמים מצמרר ונוגע ללב.”

”אנו מתייחדים בעובדה שזה עלון לא שגרתי גם מבחינת האורך של העלון, לא ארבעה או ששה עמודים, יש לנו כמעט כל שבוע 24 עמודים מלאים וגדושים בתוכן. בחלקו מלוקט ממקורות שונים כשמיטב העורכים שוקדים לחפש את הפנינים מהמקומות הטובים ביותר, וחלקו בסיפורים של הכותבים המוכשרים שלנו שיודעים להגיש בצורה הטובה ביותר. התפילה שלנו לבורא עולם היא שהוא ימשיך לתת לנו כוחות ויכולת להמשיך ולהפיץ תורה בישראל, אם באמצעות העלון המיוחד 'לקראת שבת' והן בשלל התוכניות והפרויקטים ש'דרשו' עמל עליהם ללא הפסקה וללא ליאות.”

בשנים האחרונות זוכה הציבור החרדי לשפע רחב של עלונים המופצים בבתי המדרש מדי שבוע, ועוסקים בענייני הפרשה, בענייני השעה ובענייני דיומא. העלונים מגיעים במגוון רחב של סגנונות, חלקם מתובלים בסיפורי חסידים בעלי ניחוח ייחודי לעיירה המזרח אירופאית, אחרים מוקדשים דווקא לחידושים הנפלאים של גדולי הדורות על פרשת השבוע, חלקם עוסקים בחיזוק של נושא מסוים כמו שמירת הלשון או חשיבות ההימנעות מדיבור בשעת התפילה וכדו' – הצד השווה שבהם הוא שכל העלונים מופיעים בפורמט של ארבעה עמודים, ששה או שמונה לכל היותר.

אל מול כל אלו, זרח באחרונה אורו של העלון הייחודי 'לקראת

שבת'. למעשה לא מדובר בעלון אלא בחוברת שבועית שמכילה על פי רוב 24 עמודים מלאי תוכן מרתק במגוון סגנונות ודרכים. הרב משה הרמן, שמנצח על מלאכת ההפקה של העלון שכבש את לבם של רבבות יהודים, מספר על העבודה שמאחורי הקלעים:

”במבט לאחור וכסיכום התקופה הראשונה להוצאת העלון, אפשר בהחלט לומר שהצלחנו לעלות על סטארטאפ חדשני ונדיר, שלא היה כמותו. אנחנו מופתעים בכל פעם מחדש אל מול התשואות והפיזבוק החיובי שאנחנו מקבלים מכל רחבי הארץ והעולם, מלונדון, בלגיה, ספרד, צרפת, ארה”ב וכמובן מכל עיר ויישוב בארץ הקודש בו קיים ריכוז קטן או גדול של יהודים החרדים לדבר ה.”

”לצד הדפסתה של החוברת השבועית ברבבות עותקים, יש לנו תפוצה רחבה גם בדרכים נוספות. רשימת התפוצה שלנו לתיבות המייל של מנויים כבר עומדת על כ-25 אלף נמענים מדי שבוע, ואלפים רבים גם מורידים את העלון מהרשת דרך האתר של 'דרשו' ואתרים נוספים שמאפשרים הורדת עלונים מדי שבוע.”

”אנחנו מקבלים אין סוף תגובות. רבים פונים אלינו פשוט לומר תודה, ורבים אחרים מבקשים שנפיץ את העלון גם באזור שלהם, כולל קהילות מרחבי העולם שפנו אלינו בנושא. עם

שיווק מוצרים לחודש נסיון האם יש בזה איסור ריבית?

על כל השימוש בקרקע במשך תקופת המכירה שהתבטלה, ונחלקו הפוסקים בטעם הדין, דעת הסמ"ע (ס"ק י"ד) שהטעם הוא משום גזל, וכתב שאם הקטן הסכים שהלקוח ישתמש בחינם אינו צריך להחזיר, לעומת זאת הנתיבות (סק"ד) חולק ואומר שהדבר אסור מן התורה משום ריבית קצוצה, ולא מועיל בזה הסכמה, אלא חייב הלקוח לשלם על כל מה שהשתמש, שמכיון שהמכירה התבטלה התברר שהכסף ניתן כהלוואה ואם אינו משלם על השימוש הרי זה ריבית מן התורה, לפי דבריו אם לא שילם הלקוח עדיין בזה תועיל הסכמת המוכר שיאכל פירות וישתמש בחינם, שאז אין איסור ריבית כמובן.

הדבר נוגע בכל מכירה בנדל"ן וגם במוצרים כאשר המקח התבטל מחמת פגם או שלא נעשה קנין המועיל ע"פ הלכה, ואם משתמש בינתיים נחשב ריבית קצוצה לדעת הנתיבות.

קניה בחודש נסיון
ישנם חברות שמוכרות מוצרי חשמל או תכשירים חדשים ומודיעים שיש חודש נסיון ואם זה לא עובד טוב הכסף יוחזר, ולפי האמור יש בזה שאלה של איסור ריבית בשימוש בינתיים, אכן כפי המצוי המכירות מתבצעות גם באשראי ובצ"ק דחוי באופן השימוש ניתן גם למי שקונה בהקפה, ונועד כדי לשכנע את הלקוחות ולשווק את המוצר, ממילא גם מי שמשלם במזומן אינו חושש לריבית, שבדאי השימוש אינו בעבור שכר המתנת מעות.
רק באופן שדורשים תשלום במזומן בלבד בזה יש איסור ריבית, ובכל אלו האופנים ודומיהם יש לעשות שאלת חכם.

הדבר ידוע שהקטן נעשה גדול בגיל שלוש עשרה להתחייב בכל המצוות כשמביא ב' שערות, וכן לענין משא ומתן ולגיטין וקדושים, אך לענין למכור קרקעות ולסחור בנדל"ן מבואר בסוגייתנו (דף קנה) שאינו נחשב גדול עד שיהא בן עשרים שנה.

ויש בזה כמה דעות בראשונים, ונביא כאן את הפסק בשו"ע (סי' רל"ה) שרק לגבי קרקעות שקבל בירושה מאבותיו או שאר קרובים או במתנת שכיר מרע בזה אינו יכול למכור עד גיל עשרים, שבפחות מגיל זה חוששים שימכור בזול כיון שמתפתה אחר המעות ועדיין לא נתיישרה דעתו בדרכי העולם, אבל קרקעות שקנה או קיבל במתנת בריא יכול למכור מגיל בר מצווה כשהביא ב' שערות, גם המוכר נכסי אביו בהיותו פחות מגיל עשרים, אם לא חזר בו עד שגדל ונהיה בן עשרים שוב אינו יכול לחזור בו.

הקונה דירה מיושר צעיר ונתבטל המקח אם צריך לשלם שכירות מעתה יש לדון במי שקנה דירה מיושר צעיר פחות מגיל עשרים, ולאחר תקופה חזר בו היושר וביטל את המכירה והחזיר את הכסף, האם נחייב את הלקוח לשלם שכירות על משך הזמן שגר בדירה, או לא, והשאלה משני סיבות: א. מאחר שהמקח התבטל יוצא שגר בחינם בלי רשות א"כ חייב לשלם מדין גזל, ב. כיוון שהתברר שלא היה מכירה יוצא שהכסף היה ביד המוכר הצעיר כהלוואה ובעת ביטול המקח פרע את ההלוואה, ונמצא שהשימוש בדירה היה ריבית עבור שכר המתנת מעות.

כתב השו"ע (סי' רל"ה ס"ד) שכאשר מוציאים את השדה מן הלקוחות מוציאים את כל הפירות שאכלו, כלומר שצריך לשלם

באיזה מקרה אסור לכבות שריפה בשבת?

הלכתא
בתא
לשבתא

וכיצד מכבים שריפה ב'גרמא'?

הרב משה גרין

את האש ב'גרמא', באחד מאופנים אלו: א. רהיט שאחזה בו האש מצדו האחד, מותר לשפוך מים על הצד שאינו בוער, כדי שכאשר האש תגיע לשם תכבה. ב. מותר להניח בסמוך לאש שקיות ניילון, או בקבוקי זכוכית מלאים מים, כדי שיתבקעו מחום האש, והמים שבהן יכבו אותה. (ואם טלטלו כרוך באיסור 'מוקצה', פעמים שהוא מותר, ראה במקורות).

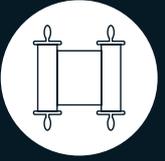
ובימינו, נדיר מאד שלא יהיה בשריפה המתפשטת חשש לחיי אדם, שהרי הישובים מלאים בבתיים משותפים מרובי דיירים, באופן שקשה לוודא את יציאת כולם; ואף במקומות שהבתים אינם מרובי דיירים, הרי הם סמוכים זה לזה, או שיש ביניהם צמחיות העשויות להעביר את האש. וכן הישובים מלאים בכבלי חשמל, מכלי גז, וכיוצא בהם. וכאמור, כל שאין וודאות מוחלטת שאין כל חשש לחיי אדם, מצוה לכבותה.

[שו"ע או"ח שלד, ב, כב וכו', ומשנ"ב ז, נג ורעג; וראה משנ"ב רעז, יח; דוגמאות מילק"י שלד, א-ג]

אם פרצה שריפה בשבת, וקיים חשש לפיקוח נפש של אדם שלא יוכל להחלץ מבעוד מועד, כגון חולה, או זקן; או שקיים חשש כי האש תתפשט למבנים סמוכים, הן מעצמה והן על ידי רוח חזקה המנשבת במקום; וכן אם קיים חשש שהאש, או חום האש, יפגעו בכבלי חשמל או במכלי גז וכיוצא בהם - מצוה לכבות את האש, ובמידת הצורך, להזעיק בטלפון את מכבי האש, או אף להזעיק את חברת החשמל, שתנתק את החשמל מהמבנה.

אולם, אם ידוע בוודאות כי אין כל אדם בסביבת האש - וכגון בבנין מגורים, שידוע בוודאות כי כל דייריו ואורחיו יצאו ממנו והתרחקו - וגם לא קיים אף אחד מהחששות הנ"ל, כך שאין כל חשש לחיי אדם כי אם לנזקי רכוש - אסור לכבות את השריפה בידיים. אלא, אם האש אחזה בחפץ מסוים שטלטלו אינו כרוך באיסור - ניתן לטלטלו למקום בו אין חשש להתפשטות האש. ואם לא ניתן לטלטלו, או שטלטלו כרוך באיסור - ניתן לכבות

סיכום שבועי בדף היומי בהלכה

מתי זמן תפילת מנחה לכתחילה?

מי שהגיע לבית הכנסת כשכבר התחילו מנחה – האם ידלג על 'אשרי'?
ומה הדין כשיש 'הפסקת מים' ולא ניתן ליטול ידיים לפני התפילה?

זמני תפילת מנחה וערבית

- עיקר זמן תפילת מנחה לכתחילה הוא בזמן 'מנחה קטנה'. ורבים מגדולי ישראל נהגו להתפלל דרך קבע בזמן 'מנחה גדולה', וכך המנהג במקומות רבים.
- בזמן שבין חצות היום לזמן 'מנחה גדולה' אסור להתפלל מנחה, ואף ראוי שלא לומר אז 'אשרי' שלפני התפילה. ומי שטעה והתפלל בזמן זה - נחלקו הפוסקים אם יצא ידי חובתו.
- לדעת רבי יהודה - זמן תפילת מנחה הוא עד 'פג המנחה', ואז מתחיל זמן תפילת ערבית. ולדעת חכמים - זמן מנחה הוא עד לסוף היום, וזמן ערבית הוא מתחילת הלילה.
- הנהג להתפלל ערבית לפני השקיעה, מפלג המנחה ואילך, יתפלל מנחה תמיד לפני פג המנחה, ואף אם בדעתו להתפלל באותו היום ערבית אחר צאת הכוכבים.
- את תפילת מנחה צריך לסיים לפני תחילת השקיעה, שהיא כאשר גוף השמש אינו נראה עוד, וחובה זו דוחה את חובת התפילה בציבור.
- ציבור המתפללים מנחה לאחר פג המנחה אשר קשה לקבצם שנית לתפילת ערבית - יש אומרים שמותר להם להתפלל ערבית סמוך למנחה; ויש שכתב שאין לנהוג כן.
- מנהג ישראל מימות עולם לומר 'אשרי' לפני תפילת מנחה, כדי לעמוד בתפילה מתוך דברי תורה. ואם הגיע לבית הכנסת כאשר הציבור כבר נעמדים לתפילה - ידלג על אשרי.

עיסוקים שונים לפני תפילת מנחה

- אם התחיל לאחר הזמן הסמוך לזמן 'מנחה קטנה' את אחד מהעיסוקים האסורים - לדעת השולחן ערוך, צריך להפסיק בהגיע זמן מנחה קטנה; ולמנהג בני אשכנז - אינו צריך להפסיק את עיסוקו אלא בכדי שיישאר זמן להתפלל מבעוד יום, למעט סעודה גדולה, שיש בה חשש לשכרות - שאף אם החלה לפני חצות - אם משער שהיא תמשך עד לסוף היום, יפסיק בהגיע זמן מנחה קטנה.
- כאמור, אחד העיסוקים האסורים לפני תפילת מנחה, הוא - אכילת סעודה. הסעודה האסורה היא - אכילת פת או עוגה בכמות של יותר מ'כביצה', או תבשיל דגן בצורה של 'קביעות' לאכילה.

זמן קריאת שמע של ערבית

- מצות קריאת שמע של ערבית נאמרה בתורה בלשון: "ודברת בם... ובשכבך", כלומר, בזמן שכיבה, שהוא הלילה. והסימן לבוא הלילה הוא הראות שלושה כוכבים בינוניים שלעולם אינם נראים ביום.
- מנהג רבים לקרוא קריאת שמע של ערבית עם ברכותיה החל מ-20 דקות לאחר שקיעת החמה. ויש שנוהגים להתפלל 30 דקות לאחר השקיעה. ויש המאחרים יותר, עד כ-45 דקות.

נטילת ידיים לתפילה

- התפילה נחשבת כקרבן, ובדומה לחובתם של הכהנים לקדש ידיים ורגליים מן הכיור לפני הקרבת הקרבנות, כך תיקנו חכמינו ז"ל ליטול ידיים לפני כל תפילה, ואף כשידוע שהן נקיות.
- מי שנטל את ידיו לתפילה אחת, ונותר בבית הכנסת או שלא הסיח את דעתו מנקיון ידיו עד לתפילה הסמוכה לה, כגון בשחרית ובמוסף, או במנחה ובערבית - אינו צריך ליטול ידיו לתפילה השניה.
- מי שיש 'הפסקת מים' באזור שנמצא בו, וחפץ להתפלל - עליו ללכת עד מרחק של 'מיל' למקום שידוע בוודאות כי יש בו מים.

העלוך מופץ לזיכוי הרבים, אגא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5604444 | לשאלות ופניות בכל נושא: info@dirshu.com

גליון רס"ב
שנה ו' תשע"ז

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

סיפורי חז"ל

כי אשמרה שבת א-ל ישמרני

באחת השבתות יצא חסיד בעל שדה לטיול רגלי בשדהו כשלתפע חשכו עיניו: פירצה! בגדר שהקיפה את השדה, נפערה פירצה. המחשבות החלו להטריד אותו: גנבים עלולים להיכנס ולקחת את הפרות, או אולי שועלים יחמדו בהם, אל דאגה, אמר החסיד לעצמו. הלא עוד מעט תצא השבת, אז אוכל לגשת ולתקן את הפירצה. הבה נקווה כי בזמן הקצר עד אז הנוק לא יהיה רב מדאי. אבל החסיד, כשמו כן היה, התנהג במידת החסידות: כיצד העזתי להפיג את קדושת יום השבת במחשבות על עבודת יום החול? הוא הוכיח את עצמו. "הלא ביום השבת יש להימנע מכל מחשבות חולין של ימי השבוע? החסיד לא נרגע עד שהחליט כי הוא לעולם לא יגדור את הפירצה שנפערה בגדר. נעשה לו נס, ובמקום הפירצה צמח עץ צלף אחד רב ענפים. ובזכות פירותיו של העץ הענק, יכלו החסיד ומשפחתו להתפרנס בכבוד.

ומובא בשם השל"ה הקדוש זיע"א, שנשמתי של אותו חסיד הייתה גלגול נשמתו של צלפחד, שלפי דיעה אחת קושש עצים ביום השבת, ובשל כך נגזר עליו עונש מוות. הדבר רמוז גם בשמו: צלפחד = צלף חד.

(לפי מסכת שבת דף ק"ג)

פרשת השבוע

וישמע משה ויפול על פניו
(טז - ד')

מסופר: פעם הוכיח מתנגד את הרה"ק בעל התניא זיע"א ושאל: מדוע אתם מתנשאים כל כך? והחל לפרט את הנהגותיו של הרבי הנראות בעיניו כמתנשאות. הקשיב הרבי לטענה הניח את זרועותיו על השולחן והשעין עליהן את ראשו כמו בנפילת אפיים, הרהר דקות ארוכות מבלי לשנות תנוחה, לבסוף הרים את ראשו והשיב: גדולי ישראל נקראים ראשים, ראשי אלפי ישראל. הראש והגוף אמנם מחוברים, אך לכל אחד מהם לבוש שונה, על הגוף לובשים בגד נפרד. ועל הראש חובשים בגד נפרד. מדוע לא תופרים בגד אחד משותף לראש ולגוף? מפני שהראש צריך להיות מובדל מהגוף. כך גם ראשי הדור צריכים להיות מובדלים ומנושאים מהעם, המתנגד הסתפק בתשובה שקיבל, הודה לרבי והלך. הרה"ק האדמו"ר האמצעי זיע"א בנו של בעל התניא, היה עד לשיחה

שהתנהלה והוא תמה על התנהגותו של אביו. מדוע הנחת ראשך על זרועותיך, והרהרת זמן ממושך בתשובה, הרי יכולת לענות לו מיד? שאל הבן את אביו. השיב הרבי, כשטען קורח כי כל העדה כולם וגו' ובתוכם ה' ומדוע תתנשא על קהל ה'. כיצד הגיב משה רבינו, וישמע משה ויפול על פניו. רק אחר כך הוא פנה לקורח והשיב לו על טענתו. מדוע באמת לא השיב משה רבינו מיד לטענתו של קורח, אלא נפל תהילה על פניו? משה רבינו חשש שדבריו של קורח אינם טענתו הפרטית, אלא טענה שהתעוררה במרומים, וקורח אינו אלא השליח להעביר את הדברים. אם ישיב לו מיד, יגיע שליח אחר ויעורר גם הוא את אותה השאלה. לכן נפל משה תהילה על פניו והתבונן היטב בתוכו פנימה, רק לאחר שנוכח בוודאות שאין בו שמץ של התנשאות, הבין שקורח אינו שליח מלמעלה אלא איש ריב ומחלוקת. ואז השיב לו על טענתו. כן היה גם בנידון דידן, אמר בעל התניא.

צמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 8:31 ת"א: 8:34 ר"ת: 9:06

פרשת קרח-ר"ח תמוז

זמני כניסת השבת

ירושלים: 7:13 ת"א: 7:28

כי לא ידח ממנו נידח (המשך משבוע שעבר)

(תקציר מהגליון הקודם: היה היה פעם יהודי שירד לא עליכם מהדרך הישרה, והפך למשומד ר"ל. יום אחד התעורר בקרבו רגש של חרטה עמוקה אשר לא נתן לו מנוח, והוא החליט לחזור בתשובה. החליט ללכת אל הרב, וכי מה עושה יהודי כשיש לו שאלה לשאול הוזה אומר הוא הולך אל הרב. בלב שבור ובדמעות בעיניו בא המשומד אל הרב כדי לבקש ממנו עזרה ועצה, רבי עזר לי להיות בעל תשובה, קרא במר נפשו, אני אעשה כל מה שהרב ישית עלי לעשות הוסיף היהודי בדמעות ובהחלטיות. לבקשתו של הרב החל היהודי המומר למנות את חטאיו הרבים, עד שהרב הפסיק אותו ואמר די! איני יכול לשמוע יותר. לך הביתה ותביא לכאן כר. לאחר שחזר עם הכר, פקד עליו הרב תצא לרחוב תחתוך את הכר, ותוציא החוצה את כל הנוצות שיעופו ברוח, אף נוצה אחת שלא תישאר בתוך הכר, אחר כך תחזור לכאן. האיש יצא החוצה ועשה כפי שנצטווה, הוא חזר אל הרב כשציפית הכר בידו, דע לך והרעים עליו קולו של הרב כי ההלשנות, הרכילות והלשון הרע שלך, שלא לדבר כבר על שאר העבירות, הן כמו הנוצות האלו המתעופפות ברוח, האם אתה יכול לאסוף את כל הנוצות לתוך הציפית שבידך? לך איפוא ותחפש אותם והשם יתברך יהא בעזרך, אני לא יכול לעזור לך. בלילה ההוא נדדה שנת הרב, והתייסר במחשבה אולי לא נהג כהוגן ששילח את היהודי בידיים ריקות, אולי היה צריך לעשות משהו, לחשוב על איזה "תיקון" עבורו, כשכבר נרדם חלם הרב חלום והנה מוליכים אותו לדין בבית דין של מעלה.)

האם אתה מכיר את בעל התשובה? שאלו את הרב, הרב ניסה להישיר מבטו לעיני היהודי, אולם בגלל האור הגדול שקרן מפניו, הוא התקשה לעשות זאת. לבסוף הוא זיהה אותו בצורה הנעלה מכל ספק, עתה גם הכיר בטעותו, אסור היה לשלוח את היהודי שביקש לחזור בתשובה בידיים ריקות, הוא נוכח לדעת כי הלה רצה לחזור בתשובה באמת ובתמים. בתשובה לשאלות ביה"ד השיב הרב איפוא כי אכן זהו אותו יהודי שבא אליו, וכי טענותיו צודקות, כי הוא זה שפקד עליו להעיף את הנוצות ברוח, מבלי שתיתנן לו תחילה האפשרות לספור אותן ולעמוד על מספרן המדויק. פסק הדין של בית הדין היה קצר ולענין, שניהם הרב ובעל התשובה ילכו ויחפשו את שלוש הנוצות החסרות, ימצאו ויביאו בפני ביה"ד. ברגע זה שמע הרב נקישות בחלוננו היה זה השמש שהלך מבית לבית כדי להעיר את היהודים לתפילת הבוקר. הרב התעורר כשבלו פועם

בחוקה, הנה כל זה היה חלום, אבל איזה חלום, ריבונו של עולם, איזה חלום?

מיד לאחר התפילה שלח הרב לקרוא לבעל התשובה, הלה נכנס אל הרב כשעיניו אדומות מבכי והוא נראה שבור כמו אתמול, הרב לא סיפר לו את החלום, אך אמר לו נראה כי מן השמים מסייעים שתוכל לחזור בתשובה, וכי שערי התשובה פתוחים בפניך, כנראה שיש לך איזו זכות גדולה, הבה נראה, אתמול סיפרת לי את העבירות והחטאים שלך, היום תספר לי על המעשים הטובים שעשית בימי חיך. זיק של תקוה נראה על פניו היגיעות של בעל התשובה, מבויש קמעה כמי שלא נעים לו לספר משבח עצמו, הוא פתח וסיפר: לאמיתו של דבר, אני זוכר רק מעשה טוב אחד שעשיתי בימי חיי, וגם לגבי זה יש לי ספק אם עשיתי זאת לגמרי לשם שמים בלי פניות אישיות. ספר, עודדו הרב. זה היה לפני ימים אחדים הייתי שקוע ראשי ורובי בחברה הגויית, עמה ביליתי את ימי ולילותי, בין ידידי הקרובים אפשר היה למצוא את הכומר המקומי, את ראשי העיר, את מפקד המשטרה. ועוד אנשי שררה כיוצא באלה, יחד ישבנו ושתינו לשכרה, כמעט מידי ערב, והיות ולפי הכלל העתיק נכנס יין יצא סוד, סיפר לנו הכומר על תכניתו הסודית, אצל היהודים חוגגים עוד מעט את פורים, אמר הכומר, ומיד אחריו בא חג הפסח, זהו הזמן לארגן איזו עליילת דם קטנה, ובעיקבותיה לערוך פוגרום, להרוג כמה יהודים ולבוז בו, ואת השאר לגרש מן המקום. זאת היתה התוכנית בראשי פרקים, והיות ובעיני השותפים האחרים היא מצאה חן, הוחל מיד בעיבודה לפרטיה. ראש המשטרה שומר החוק במקום, הציע כי יזרקו גווייה של ילד נוצרי למרתף ביתו של הרב כדי שאפשר יהיה להאשימו בשפיכת הדם לצרכים דתיים. הצעד הבא יהיה מעצרו של הרב ונכבדי הקהילה, להם יערכו משפט וידונו אותם למוות. בינתיים יפשוט ההמון המוסת על בתי היהודים, יערוך שוד ביזה והרג, וזה יתן בידי המשטרה עילה לגירוש היהודים כיסוד חברתי בלתי יציב המעורר מהומות.

כאשר שמעתי את התכנית, המשיך היהודי את סיפורו, וכאשר ראיתי את הכומר והכנופיה שלו המשפשים ידיהם בהנאה לקראת השוד וההרג שיערכו ביהודים. קיבלתי דקירה בלב, מה לי פה, ומי לי פה בין הרוצחים הללו? שאלתי את עצמי בחרדה פתאום. אמנם הרחקתי לכת עד מאוד, חשבתי לעצמי, אולם לרצח ושוד של אחי היהודים טרם הגעתי, ואולי גם חשבתי בשעת מעשה כי אם יגרשו את כל היהודים, אשאר בודד וגלמוד כאן בלי פרנסה הבאה לי מההלשנה.

צ'ישל ונמשל

לכבוד שבת – לשם שמים

אם יהודי נותן הוא משלו גם לעניים, ודואג לכך שגם אנשים שאין בידם משגת לעשות את השבת, שגם הם לא יחסר להם כמוכן עד היכן שידו משגת, הדבר מוכיח שההוצאות שלו על לבוש ומאכל לכבוד שבת הן לשם שמים, וכדי להבין זאת נביא את המשל הבא:

משל לעשיר אחד בפטרבורג שהיו לו כמה בנים ביניהם רבי געצל ורבי קלמן רבי געצל היה עשיר ולעומתו רבי קלמן עני מרוד. יום אחד אירס העשיר את בנו הצעיר כתב האב מכתב לבנו רבי גצל ויבשר לו את הבשורה הוא ציווה עליו להתכונן לקראת החתונה במלבושים נאים לו ולמשפחתו. ועוד הוסיף האב שלא יקמץ הבן בהוצאות הכספיות שכן הכל יהיה לכבודו של האב והוא יפצה את בנו על ההוצאות שיוציא לכבוד החתונה. ר' געצל קרא את המכתב ובשמחה התחיל להכין את משפחתו לקראת החתונה. הלך אל חנויות היוקרה שבעירו וקנה מלבושים נאים לכל המשפחה. מובן שלא חסך בהוצאות כי ידע שאביו יפצה אותו עבור הכל. הגיע מועד החתונה ורבי געצל הזמין מרכבה לנסיעה, פתאום נזכר שעליו להביא את אחיו קלמן לחתונה, שלח את המרכבה לקחת את אחיו ובני משפחתו ויחדיו נסעו לחתונה. ר' געצל ומשפחתו התלבשו והתהדרו כראוי בבגדים החדשים שנקנו לכבוד החתונה, ואילו ר' קלמן ובני ביתו לבשו בגדים עלובים כשהגיעו האחים ומשפחותיהם לפטרבורג עיר אביהם, יצאו לקראתם בני המשפחה ועמם המחוננים החדשים כשראה המחונן החדש את ר' געצל פנה אל אביו ושאלו, מיהו האדם העשיר הזה? זה בני בכורי, ענה העשיר. ומי הוא זה? שאל המחונן בהצביעו על רבי קלמן, גם זה בני ענה האב המבוויש. באותם רגעים כעס העשיר בלבו על רבי געצל בנו שלא דאג להלביש כראוי את אחיו ר' קלמן. לאחר שעברו ימי שבע הברכות פנה ר' גצל אל אביו בשאלה: אבא, איך היו בעיניך המלבושים שלי? ענה אביו העשיר הבגדים היו יפים מאד, וכעת סע לשלום. התפלא ר' געצל על אביו ושאל אבא לכבוד מי קניתי בגדים יפים אם לא לכבודך, בזה רמוז לאביו שהגיע המועד לפצות אותו עבור הוצאות הקניה. והאב לא אחר להשיב לו, אמור לי בני, האם ההוצאות היו באמת לכבודי? אם כן מדוע לא דאגת להלביש כראוי גם את אחיך? וכי לכבודי הבאת אותו לבוש קרעים? מכאן שההוצאות היו רק לכבודך ולכן לא אפצה אותך על הוצאותיך.

הנמשל הקדוש ברוך הוא חפץ שנכבד את השבת ומבטיח לפצות אותנו על ההוצאות, אך אם אנו לא דואגים לאחינו העניים, אות הוא שההוצאות אינם לכבוד ה' אלא לכבודנו. רק אם נדאג לאחינו העניים יחשב לנו שהוצאות השבת היו לשם שמים ונקבל אותן בחזרה.

(המגיד הק' מדובנא זיע"א)

אינני זוכר כבר בדיוק איך ומה היה, כי גם אני הלא שתיתי כוסיות אחדות, אולם זאת אני זוכר כי התחלתי לשכנע את החבריא הבלתי קדושה, כי לא כדאי להם לבצע את תכניתם. הסברתי להם כי מיהודים חיים אפשר להפיק יותר תועלת והנאה חומרית, מאשר מיהודים הרוגים או מגורשים. דיברתי ודיברתי עד ששכנעתי אותם והם הסכימו ליותר על תכניתם השטנית.

מאותו הרגע המשיך היהודי כשדמעות זולגות מעיניו, חל שינוי מכריע במהלך חי, בפעם הראשונה זה זמן רב הרגשתי כי למרות הכל אני יהודי איך שהייתי ומה שהייתי אני יהודי, ואין לי עסק עם רוצחים וגולנים המתכננים עלילות על אנשים חפים מפשע. כך החלטתי לבוא אליך כבוד הרב. דמעות עמדו בעיני הרב, כאשר שמע את סיפורו של בעל התשובה, עתה הבין כי יהודי זה סיכן את חייו כדי להציל עדה שלמה, ובתוכה גם את הרב שעתיד היה לשמש מטרה ישירה לעלילת הדם, וכי מי עמד בדרכם של הרוצחים כדי שלא יבצעו את זממם, רק מסירות נפשו של היהודי הוזה מנעה אותם מלעשות את המעשה שהיה ממיט שואה על עדה קדושה. הרב לא ידע את נפשו מרוב צער ועגמת נפש, הנה יהודי מוסר את נפשו כדי להציל יהודים ממות גירוש וביזה, והוא הרב שולח את היהודי הוזה לאסוף נוצות, שפתיו של הרב מלמלו עתה תפילת הודיה, ברוך השם שהראני את הדרך מן השמים להציל נשמה זו ולא לתת לה ללכת לאיבוד ח"ו, בחיבה גדולה חיבק הרב את היהודי ונשקו במצחו. לאחר מכן הוא נתן לו תיקון וקבע לו סדר יום מסויים, לפיו עליו לסדר את חייו כדי להיהפך לבעל תשובה אמיתי. לעצמו איחל הרב כי בבוא הזמן לאחר מאה ועשרים שנה יזכה להיות בגן עדן במחיצתו של בעל התשובה ההוא.

הודעה משמחת

החל משבוע זה ניתן לתרום עבור הפצת העלון
החשוב והמבוקש "סיפורי צדיקים"

בעמדות "קהילות" הפוזרים

בבתי כנסיות בכל רחבי הארץ.

צ'ין אדם לחברו

האם מצווה זו ניתנה רק לאנשים אחרים ולא לי

מסופר: כשהלך פעם הרה"ק רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א (יומא דהילולא ג' תמוז) מביתו לכיוון בית המדרש, הבחין באיש מבוגר הסוהב שתי מזוודות כבדות, ניגש האיש אל הרבי שעבר לידו ואמר לו: "ר' יהודי אולי הנכס מוכנים לעזור לי לשאת מזוודה אחת?" "המשא כבד עלי מאוד". לקח הרבי מידו בשמחה את המזוודה ושניהם צעדו יחד כאשר כל אחד מזוודתו בידו. אחד מרבני חב"ד שהלך בסמוך, נבהל מאוד לראות ממקום הילוכו את הרבי סוהב בידו את המזוודה הכבדה, אך לא היה לו האומץ לגשת אל האיש ולהעיר לו על כך בנוכחותו של הרבי. התחיל הרב לרקוע ברגליו ולעורר קצת רעש, כדי שאותו יהודי יהפוך את פניו אליו ואז יוכל להעיר לו, אך לדאבונו לא החזיר האיש את פניו. וכך המשיכו ללכת עם המזוודות הכבדות בידיהם. בעודם צועדים, שמע הרבי את היהודי המשמיע אנחות כבדות, כאשר שאלו הרבי על מה ולמה הוא כה נאנח? ענה לו, האמן לי ר' יהודי שכבד עלי מאוד המשא שהגני סוהב בידי, ללא אומר ודברים לקח הרבי ממנו גם את המזוודה השניה, וכך המשיכו ללכת כאשר שתי המזוודות הכבדות בידי של הרבי. הרב שפסע מאחוריהם וראה את מעשהו האחרון של אותו יהודי לא יכול להבליג עוד, הוא התקרב אל האיש ההוא והחל להשתעל בקול מאחוריו, הפעם הפנה כבר היהודי את פניו לעבר

המשתעל, אז רמו לו כי האיש שנושא את מזוודותיו אינו אלא הרבי מליובאוויטש. כאשר שמע הישיש את דבריו, נבהל מאוד ועצר מלכת, הוא תפש את ראשו בידו והחל לקצוף על עצמו: געוואלד מה עשיתי השתמשתי עם הרבי מליובאוויטש לסוהב את המזוודות שלי, אוי לי ואבוי לנפשי, כראות הרבי שהיהודי עצר מלכת ומשמיע דיבורים של צער וכאב, שאלו מה קרה ועל מה ולמה נעצר פתאום מלכת? החל היהודי לבכות כי לא ידע כלל עם מי הוא משתמש לצרכיו הפרטיים, ומי יודע אם יכפרו לו מן השמים על מה שעשה, ענה לו הרבי ומה עם מצוות "עווב תעווב עמו" האם מצווה זו ניתנה רק לאנשים אחרים ולא לי.

למנוע צער מאבא

הגאון רבי רפאל ברוך טולידאנו זיע"א בהיותו בן תשע, חלה במחלה קשה. הוא שכב במיטתו, מתפתל בכאבים עזים, בוכה וגונח מרוב יסורים. לפתע נכנס אביו לחדר, לבקר אותו, בו ברגע פסק הנער מבכיו. הידק את שפתיו וחייך אל אביו! באותה שעה שהה שם ידיו ורעו, הגאון רבי יוסף משאש זצ"ל, שנדהם למראה השינוי הכביר שחל בו. לאחר שהאב יצא מהחדר, שבו הגניחות והאנחות. שאל אותו רבי יוסף: כיצד יכולת להחריש, אחר שסבלך רב כל כך? ענה הנער בן התשע: "לא רציתי לצער את אבא, האם לא די בכך שאני סובל? לא רציתי שגם לאבא יכאבו".

הילולא דצדקיא

יום שבת ל' סיון
הגה"ק רבי שלמה קלוגער ב"ר יהודה אהרן (תרכ"ט)
הרה"ק רבי מאיר מקרעטשניף ב"ר מרדכי מנדבורנא (תרס"ח)

יום ראשון א' תמוז
הרה"ק רבי קלונימוס קלמן ב"ר אהרן (מאור ושמש - תקפ"ז)
הרה"ק רבי שלמה מבאבוב ב"ר מאיר נתן (תרס"ה)

יום שני ב' תמוז
יוסף הצדיק משבטי קה בן יעקב (ב"א ש"ט)
הרה"ק רבי נחמן מהורדאנקא ב"ר יצחק (תלמיד הבעש"ט - תקכ"ה)
הרה"ק רבי אברהם מטריסק (מגן אברהם) ב"ר מרדכי מטשענובל - (תרמ"ט)

יום שלישי ג' תמוז
הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר לוי יצחק מליובאוויטש (תשנ"ד)

יום רביעי ד' תמוז
רבנו יעקב ב"ר מאיר (ר"ת - ד"א תתקל"א)
הרה"ק פינחס ב"ר צבי הירש (ההפלאה - תקס"ה)

יום שישי ו' תמוז
הרה"ק רבי ברוך פרנקל ב"ר יהושע יחזקאל פייבל (ברוך טעם - תקפ"א)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פרפראות

איתא בשם הרה"ק רבי מאיר מקרעטשניף זיע"א (יומא דהילולא ל' סיון). שלכל רבי יש השגחה שלו, שיהודי פלוני יביא סכום פלוני. ולפעמים קורה שמה שיהודי זה נצרך לישועה, הוא אך ורק כדי להביאו לידי נתינה, וכשנכנס ונותן הפדיון ממילא חוזר הדבר לתיקונו. והלה חושב שמופת יש כאן. ולאמיתו של דבר החשבון הוא פשוט. שלאחר שהשלים את נתינתו לצדיק, ממילא חוזר המצב לקדמותו.

נדבת

הרה"צ זלמן לייב ראזענבוים שליט"א
לע"נ הרה"ק רבי מאיר מקרעטשניף
ב"ר מרדכי מנדבורנא זיע"א

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

שבת טיש

וקראת לשבת ענג

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

ויקח קרח (טו, א) - בכל אדם ישנם שלשה חלקים, קדש, רע וחל. הקדשה היא הנשמה המתאנה להתדבק בקב"ה, הרע הן מדותיו המשחתות של האדם, והחלק של החל מתאנה לאכילה ושתיה ושאר תאוות הגוף. תפקידו של האדם הוא להשליט את הקדשה על החל ולהכניע את הרע, ושלשתם רמוזים בשם קרח, נוטריקון קדשה, רע, חל. אולם קרח אבד מקחו והרע גבר בו, ולכן אמרו הקדמונים "ויקח קרח" - יי קח, דהיינו יי על חלקי קדשה וחל שאבדו בגלל חלק הרע שבו. והאותיות "ח" מרמזות על הלוחות שכוללים כל התורה, והיה בהם "ח" טפחים וקרח חלק עליהם. ולכן נדון בגימטריה שהיא בגימטריה "ח", והתבות "רע" עם קרח בגימטריה מחלקת ונדון בהחל"ק מ"ת - מחלקת. (שופריה דיעקב)

עקר טעותו של קרח היתה בכך שהשב שהכל מתנהל בעולם באופן טבעי ובשכל אנושי, ולכן חלק על משה שנטל לעצמו גדלה וכפר בכך שתורה מן השמים. ורמז לזה בתבת טבע שהיא נוטריקון טלית בית עדה, כי אלו היו טענותיו כפי שאומרים חז"ל: טלית שפלה תכלת, בית מלא ספרים, וכן עדת ישראל כלם קדושים. (ויקח משה)

וישמע משה ויפל על פניו (טו, ד) - וישמע נוטריקון ויקח קרח - היא מחלקת קרח, שלח לך אנשים - הוא חטא המרגלים, מתאוננים, עגל הזהב, ובגלל ארבעה חטאים אלו נפל משה על פניו, מפני שאמר במה אוכל להטריח את הקב"ה למחל להם. (זרע אברהם)

זאת עשו קהוילכם מחתות (טו, ו) - רמז להם משה כי עדין לא נגעלו בפניהם חלתי התשובה, ולכן אמר להם זאת עשו זאת בגימטריה צום, קול, מוזון, שהם שלשת דרכי התשובה הרמוזים בפסוק בזאת יבא אהרן אליהקדש גיזום הפפורים, ותבת קח"ו נוטריקון קבלה חרטה ודוי, שהם שלפי התשובה ובזאת יכפר להם עונם. (דברי נפתלי)

הנה נתתי (ח, ח) - מפרש רש"י שבא הכתוב ונתן לו כ"ד מתנות פהנה, ורמז לזה שהתבות הנה נתתי בגימטריה כ"ד מתנות. (צפונות רש"י)

ספורים בפרשה

ויקח קרח (טו, א)

ה"אמרי אמת" מגור נשא פעם דברים בגנות המחלקת, ובדבריו ספר על עשיר אחד שישני חתניו היו סמוכים על-שלקונו. אחד היה רגיל במאכלי בשר והשני במאכלי חלב, ולכן היו אוכלים בנפרד את סעודותיהם. לזמנים ירד החותן מנכסיו, ולא היה באפשרותו לתת להם אלא לחם צר ומים לחץ. ראה החותן כי הם ממשיכים לאכל בנפרד, ואמר: "בעבר, כאשר זה אכל בשר וזה אכל חלב, היה עליכם לאכל בנפרד פדיו. אולם עתה שאין לנו אלא לחם ומים, למה נפרד?! "ואף בנו הדבר אמור", הסביר הרבי את משלו, "שהרי בדורות הראשונים היו הבדלי שיטות וחלוקי-דעות בין קהלות ישראל, ולכן נפרדו הדרכים, איש על-מחנהו ואיש על-דגלו. אולם פיום שהדור ירוד והתורה מתמעטת, מה לנו להאבק בינינו? הרי כלנו נמצאים במאבק אחד נגד מהרסי הדת, ואם-כן פרוד ומחלקת לשם מה!?"

באחד מבקוריו של רבי יוסף שלמה בהנמן מפוניבז' באנגליה, שם פעל לבסוס ישיבתו הנודעת בארץ-הקדש, השתלח בו אדם אחד ופגע בכבודו בצורה אנושה. הודיעו רבני הקהלה ובקשו לנדות את הפוגע בדין התורה, אולם הרב דרש מהם שלא יתבעו את עלבונו ולא יקאנו את כבודו. תמהו הרבנים ושאלו: "ומה עם כבוד-התורה?" והרב הסביר בכאב: "יעו לכם, שזייתי לקבל גרבה מיוחדת מה'חפץ חיים' שברכני להיות איש מצליח בכל אשר אפנה ואעשה, אולם בדבר אחד לא אצליח, בענייני מחלקת ומריבה. ולכן איני רוצה להכניס את-עצמי לכך בשום אפר..."

ויקחו לפני משה (טו, ב)

רבי עקיבא איגר הלך פעם עם רבי יעקב מליסא בעל יתיבות המשפט, ועסקו בתורה. בדרךם נתקלו בנערים יושבי-קרנות שבלו את זמנם בשיחה בטלה, ובשראו את גדולי הדור לפניהם לא זעו ולא קמו לכבודם. גאנח היציבות ואמר: "עקבתא דמשיחא, שהרי אמרו חז"ל בסוטה שאז תגדל החצפה ונערים פני זקנים ולפינו". החרדה-החזיקו אחריו רבי עקיבא איגר ואמר: "אבל עדין לא הגענו לאותה חצפה שעליה התנבאו חז"ל שתהיה בעקבתא דמשיחא, כי אז נשב שנינו על הספסל וכשיעברו נערים אלו לפנינו ולא נקום לכבודם, יאנחו הכלו ויאמרו 'אוי, עקבתא דמשיחא'..."

ולא-יהיה בקרח וכעדתו (יז, ה)

בימיו של הנצי"ב מוולוז'ין, פשתה המספחת בקרב קהלות שונות, כאשר אנשים שונים נטלו לעצמם הטר לעורר מחלקת בענייני רבנות, מתוך טענה שרב פלוני אינו ראוי לאצטלת הרבנות. היו אלו יהודים לקדנים וראי שמים, אלא שהקנאה העבירה אותם על-דעתם, עד שהתמירו לטעון כי המחלקת שלהם היא אך ורק 'לשם שמים'... על אלו ודומיהם היה הנצי"ב מפרש פסוק זה: "בעדת קרח הרי היו מאתים וחמשים ראשי סנהדראות, נשיאי עדה קראי מועד אנשי-שם, ואלו לא בקשו גדלה לעצמם אלא עוררו את המחלקת נגד משה רבנו ואהרן הכהן בכבד ראש ולשם שמים, ולמרות זאת נענשו ומתו. והתורה מזהירה אותנו 'ולא-יהיה בקרח וכעדתו', לא בקרח שהתפון לעצמו, ולא בעדתו שהתפנו לשם שמים..."

היה היה

הבדלנו מתוך העדה הזאת

מגדולי הדורות היה הנגשר הגדול רבי נתן הכהן אדלר מפרנקפורט, שבנה "הקסיד שבבנה" בידי גדול תלמידיו החת"ם סופר, והוא אף התבטא עליו בהפלגה ו"תוספדהו מעט מאלקים". גאון עצום היה בתורה, וכל מכמניה היו פרושים לפניו פשמלה. וכיון שלא שכח מאומה ממה שלמד, לא התיר לעצמו לרשם את חדושי תורתו, שהרי לא חל עליו ההתר של פתיבת התורה שבגלילה מפני השבחה, והיה מסמן לעצמו קצורים ונוטריקון, נקודות וציינים שונים, שקפלו בתוכם עולם ומלואו, וחלק מהם התפרשו בידי תלמידיו ויצאו לאור עולם. לצד גאונותו העצומה בתורת הנגלה, היה רבי נתן מגדולי המקבלים בדורו, ודמותו שגבה ספח וטפחים מעל בני דורו. בעיר מגוריו פרנקפורט דמין, שכנה אחת הקהלות השתיקות ביותר באירופה, שבה ישבו יהודים בריציפות עוד מתקופת הגאונים, ובניה שפרו את מנהגיהם ההתיקים של ראשוני אשכנז מדור-דור, נסח תפלתם והליכותיהם. בדבקותו של רבי נתן אדלר בתורת הקבלה המסורה מפי האר"ל, צעד בדרך סלולה משלו ושנה ממנהגי המקום. הוא יסד לעצמו מנין פרטי בביתו, בו התפלל בסדר התפלה של הספרדים, כדי לבנות את פגנות הקבלה של האר"ל שעולות בקנה אחד עם נסח זה, הנהיג ברכת פהגים מדי יום פנהגו באר"ל-ישראל, ושנה רבים ממנהגי העיר. רבי נתן אף סגל לעצמו מבטא מוצחי פהגיו האותיות והנקודות של חכמי ספרד, ולשם כך הזמין לביתו את החכם רבי חיים מודעי מאיזמיר בעל תשובות "חיים לעולם", עמו היה משוחח רבות בהברה הספרדית עד שהסתגל לבטא את האותיות הגרוניות בהלכה. יסוד המנין הפרטי והשנויים המפליגים שבו, בעיר בעלת מסורת פה ותיקה, עוררה מהומה גדולה. רבני העיר לא ראו בעין יפה את השנויים במנהגי המקום, אולם פיון שהפירו ברבי נתן פאיש מורם מעם, נזהרו בבבזוז ויראו מפני גחלתו. אולם פאשר התרבו התלמידים שהלכו בעקבותיו ונהגו במנהגיו, הודיעו הרבנים על אסור קיום מנינים פרטיים מחוץ לבית-ההפנסת הגדול, והוטל חרם על המשנים ממנהגי הקהלה. תחלה היה הענין מוטל לפתיחה של רבני הקהלה, אשר הכריזו על החרם מתוך דאגה לשמירת מסורת הקהלה, אולם בדרך-שם של בני קרח שלא מתו ומצויים בכל-דור, הציתו הלכו את אש המחלוקת, וזו עלתה וגאתה עד לב השמים.

באותה תקופה, החלו לנשב רוחות זרות בקהלות היהודיות באירופה, וההשפלה החלה לתת בהן את אותותיה המרים. גם בפרנקפורט התגלו עשבים שוטים, וצעירים מרדנים שפרקו מעליהם את על התורה והמצוות ושפאו לחיי דרור מפקרים, התאגדו בחבורה אחת ובלו את ימיהם בהבל ותהו. מקום מפגשם הקבוע היה באולם הארועים של פרנקפורט, שם היו בני הקהלה עוזבים חתונות וארועים משפחים, ובשעות הפנאי היו בני החבורה מתרועעים ומבלים במקום, והד השירה הפרועה של הפוזחים נשמע היטב בדרממה שמסביבו. מטבע הדברים פהשו גם המשפילים הצעירים בקדורה, והתעברו על-ריב לא-להם, פשהם מטילים דפי בדמותו של רבי נתן אדלר, ומגדילים את להבות המחלוקת. את פעלותיהם עשו הצעירים מתוך צדקנות והתחסדות, במעטה שקרי של שמירת צביון הקהלה, אולם למעשה ראו בכך הזדמנות פז לערער את יסודות הנהגת הקהלה וקריאת תגר נגד ראשיה ופרנסיה. אחת הפעלות של משפילי העיר, היה פרוסום בעל-פה שם של קנטרס עקצני וחרפי בשם 'מעשה תעתיים', אותו כתב המשפיל לבי וצלר, ובו נכתבו דברי בלע בגנותו של רבי נתן אדלר ובני חבורתו, פשהכותבים לא בוחלים בנסוחים חריפים ופוגעניים כדי להשחיר את שמו, דבר שהחריד אפלו את גדולי מתנגדיו של רבי נתן, שראו בכך חציית קו אדס.

היה זה גליל יום חמישי, פאשר רבי נתן אדלר האזין בדרכו בעינים עצומות לדרבי התורה שקלחו מפני תלמידו המבוק, רבי משה סופר. לפתע הגיע התלמיד למבוי סתום פסגיה ונלאה למצא פתרון לפרכה הסבוכה. במנהגו החל רבי נתן לומר את תפלת 'אהבה רבה', בבקשו מה שפאיר עיניו בתורה, אולם פשונה מתמיד לא נענתה תפלתו. "חוששני פי משהו שאינו פשורה מתרחש בסמוך לבית", לחש רבי נתן באזני תלמידו הפרויות, ורבי משה הבין מיד את המוטל לפניו. באותה עת התקיימה חתנתו של ליבל דראך, שהיה אמנם בנו של אחד מנכבדי העיר אך הקדיח זה מכבר את-תבשילו, ונמנה בין ראשי חבורת המשפילים הפוזחים, וקולות ההוללות הפרועים בקעו מהאולם הסמוך. עוד קדם לכן ירדו לשם שנים מתלמידי רבי נתן, משה הלישו וליב עמרי, והתחננו בפני ההוללים להנמיך מעט את קולות מחולותיהם לבל פריעו את למודם של בני הישיבה הסמוכה, אולם הפוזחים לעגו להם בכל-פה והבריוחם באגרופיהם הקמוצים. וכשירד התלמיד רבי משה בצווי רבו אל חבורת קל"הדעת, תפסוהו הבריונים השתנויים והקליאו בו מכות נאמנות. רבי נתן נחרד לראות את סמני המפוח על גופו של תלמידו הנאמן, ויחר אפו. על-אתר התאספו עשרה תלמידים מבחרים בבית-המדרש, ובחצות הלילה תקעו פשופרות והחרימו את החתן הפוחז ליבל דראך. עוד פאותו לילה פגעה בו קללת-חכם, וכאשר יצא החתן באשמרת הבקר פשהו שותי כלוט, נחבט ראשו במוט ברזל והוא התגלגל במדרון במהירות. הפוחז פהיג את יינם של חבורת השתנויים, ובחרדה נשאו את גופתו המתה של החתן, פשהשמהה הפכה לתגה. העיר היתה פמרוקחה, וכלם ראו בעיניהם פמה צריך אדם להזהר בגחלתם של חכמים, אשר נשיכתם נשיכת שועל, ועקיצתם עקיצת עקרב, ולחישתם לחישת שרף, וכל דבריהם בגחלליאש.

מאורות

רבי יוסף יצחק שלוש

ז"ל

ליום ההלווא ל' בסיון, א' דראש חדש תמוז תש"כ

מחשבוני רבני עדת המערבים בירושלים, מראשי ישיבת "פרת יוסף", דין ומרביץ תורה ברבים. איש האשכולות, אהב שלום ורודף שלום, רב פעלים לתורה ועבודת ה', ועשה חסד עם החיים ועם המתים. כל ימיו היו מקשה אחת של למוד תורה בדרך רבני הספרדים בקבדה ישרה, הרצפת תורה לרבים ועשיית חסד עם-הבריות. כלם חלקו לו כבוד רב וכנהו 'חכם', אך הוא לא התהדר בלבשו והתנהג בפשטות וענוה. בכל מאוזה אהב את ירושלים, אליה עלה בילדותו לאחר שהתיתם מאביו הדין הנודע רבי דוד שלוש, ולא רצה לוותר עליה אף רגע אחד. מספר, כי אביו לא זכה לזרע של-קמא, ובנו זה נולד לו בגיל זקנה, אך בהיותו כבן שנתיים חלה ונשקפה סכנה לחייו. עמד האב בן התשעים בתפלה ומסר את חייו לבנו, נפש תחת נפש, ואמנם הבן החלים והאב נטר לאחר שבועים ימים. בימי המאורעות המספנים, היה יורד לעיר העתיקה מדי לילה כדי לעוד תקון חצות בבית-ההפנסת של רבי אלעזר בריטובו בעל 'פקדת אלעזר', אשר לזכרו ונשמתו היה קשור מאד. שנים רבות התמסר למען כבוד הנפטרים, ועסק במסירות במילות חסד שלי-אמת. במאורעות תש"ח המשיך במסירות לקבר נפטרים בהר הזיתים למרות הסכנה, ובלויה האחרונה שהיתה נצל פנס. בימי חליו הארוך, פאשר היה מוטל על ערש-דו, ואשה אלמנה אחת פאה אליו בבקשה שיסייע בעדה להוציא רשיון פטירה על-בעלה, קם ממטתו והתאמץ בעצמו לסדר לה את-מבקשה.

יוסיף דעת

עדת קורח נבלעו באדמה בעודם בחיים, ותכס עליהם הרצץ ויבדו מתוך הקהל. בדומה לכך התעורר פולמוס גדול בענין קבורת המתים מן לפטייתם, מתוך חשש שמה פטירתם אינה ודאית והם עתידים להיחנן בקברם. הוויכוח החל לאחר פרוסום צו של הדוכס ממקלנבורג שבצפון גרמניה, ולפיו אין לקבור את המתים עד לאחר שלושה ימים, ראשוני המשכילים, ובראשם משה מנדלסון מדטווי, קבצו על המציאה ופתחו מלחמה ערה נגד המנהג היהודי הקדום של איסור הלנת המת, ודרשו להתאים את היהדות לרפואה המתקדמת שכן "פעמים יתעלה האדם עד שישקוט הדופק ותשובת הנשימה מכל וכל, ויחשבו הרואים שהוא מת, ואינו כן". הייע"ץ כתב אגרת תשובה למנדלסון על טענותיו, אולם במדינות רבות נאסר הדבר בחוק פלילי, ומחוסר ברירה נאלצו להסכים לכך לפי שעה. כעבור תקופה יצא גם החת"ם סופר נגד שינוי המנהג, והוכיח כי כל ראייתיהם של המשכילים אין בהם ממש, "וכל רוחות שבעולם אם ימלאו פניהם רוח, לא יזינו ממקום תורתנו הקדושה". אחת מראיותיהם היתה ממסכת שמחות: "יוצאים לבית הכבוד ופוקדים על המתים עד שלושה ימים, ואין חוששים משום דרכי האמורי. מעשה פסקו אחד ויהי עשרה וחמש שנים, אחו והוליד חמישה בנים". אולם כבר השיבו על-יכך שכאשר נוהגים במתן ובהשגחה ראויה אין לחשוש לכך, ואין להביא ראיה ממשלה שלא שכיח. ומעניין מה שמעיד רבי שמואל עדיאן בתולדות שבספר "גד תכלת" לרבי דוד חיים יצחק הכהן טונוי מתוניס, שאם המחבר הקשטה בלדתה ומתה, ולאחר שקברו עבר שם יהודי ושעמ קול תינוק בוכה והצילוה מהקבר, ולכן כינוהו 'מגדורה' הדיינו שבגד הזמן באמו והורידוהו בשגנה שאולה. ועל-פי זה מבאר רבי אהרן שמעון שפירא מפיאג את הפוסק בפרשה: "אם פמות פלי-האדם פמתו אלה ופקדת פלי-האדם פקדת עליהם", שאת בני קורח אין צריך לפקוד לאחר מותם, שהרי נבלעו בחיים...

ולא יהיה כקרח וכעדתו

דוד בנבנישתי עשיר מפלג היה, וביתו באיזמיר שבתרפיה היה מפאר ורחב-ידיים, אולם הוא סבל ממחלה קשה מאד, שנחשבת כמעט חשוכת-מרפא. שמה של המחלה הוא 'קמצנות', שכן פילי זרעיו היה, ומעודו לא תחב ידו לכיסו כדי לתת פרוטה לעני. מדי פעם, היתה הקהלה היהודית זוכה לארח את שליחם של חכמי ירושלים, שהגיעו כדי לבקש את עזרתם ודמייתכם ביהודי עיר הקדש, ויהודי איזמיר פתחו את-לבם וכיסם למען השד"ר, אחד המרבה ואחד הממעיט, ובלבד שיכונן לבו לשמים. בלם נתנו חוץ מאחד, חוץ מדוד בנבנישתי, שדלתות ארמונו היו געולות על מסגריהם ובעיניו לעניים ולנבאי צדקה. והנה הגיע לאיזמיר שד"ר נכבד הישר מירושלים, כדי לערוך בה מגבית חרום לאחר שנת בצורת קשה שעשתה שמות בעיר. בדברים היוצאים מן-הלב, תאר השד"ר הירושלמי באזני הנאספים בבית-הכנסת הגדול שבאיזמיר, את מצוקתם של תושבי ציון אשר נאנקים ברעב ובמחסור, ובמים שלאחר מכן יצא בלתי אהוד מפרנסי הקהלה, למסע בין בתי יהודי העיר כדי לאסוף מהם את נדבות לבם. והנה חולפים השנים על-פני ביתו המפאר של דוד בנבנישתי, והשד"ר חדה-עין זהה מיד את המזווה הקבועה בפתח הבית. "מדוע הנך מדלג על הבית הזה?" שאל בפליאה, אולם הפרנס מהר לצנן את התלהבותו: "חבל על טרחתך ועמלך, שכן בבית זה מתגורר יהודי קמצן שמעולם לא נתן פרוטה לצדקה. הוא גם הזירה אותנו, פרנסי הקהלה, לבל נהיו להטרודו במגביות לצרכי הקהלה, ואני מתירא לפנות אליו עתה, מחשש זעמו המולקתך". אולם השד"ר היה פגארה קרוץ מחמר מיוחד, והוא לא ותר על-נקלה. במהירות דלג במדרגות השיש הרחבות שלפני הבית, בשפהרנס דולק אחריו בקשי, ומתוך תקיפות של חכם מעיר הקדש, התדפק על הדלת. "מה רצונך?" רשפו עיניו של הנגיד, בשראה את האורח הבלתי-קרוא בפתח. וכשראה את הפרנס מתקרב אף הוא, הבינו את מבקשם, וזעקו בחריצא: "הלא הזהרתי אותך זה מכבר לבל תביא אלי כל מיני ארחי-פרחי מקבצי נדבות, שכן איני מתפונן לתת להם אפלו אגודה שחוקה אחת". הפרנס כבר בקש להמלט מהמקום טרם יגבר בעסו של הנגיד, אולם השד"ר נותר בשלוחו. "שמה תוכל לשבר את-אזני. מדוע באמת ידך קפוצה מנתינת צדקה לזולת?" שאל בקול רגוע, והעשיר שהתרשם מדמותו האצילה, השיב בקול מאפק: "כי אני טורח רבות על כספי והזעתי קשות עד שהגעתי עד-היום. ומדוע אפוא ארצה להעניק מדמי לאנשים בלתי מְרִים. כאשר איני יודע אם עניים אמיתיים הם או שקא מתחזים המבקשים להולכיני שולל ולהנות מכספי ללא טרחה ועמל? אני מעדיף להותיר את כספי לעצמי, מאשר להשיל בבני-אדם שאינם הגונים". ובעוד העשיר סב על-עמדו כדי לשוב הביתה, ראה מזוית עיניו את השד"ר הירושלמי, מניח את-ידו על המזווה שבפתח הבית, ולוחש: "יהי רצון שבעלי-הבית הזה, יהיה האיש השלישי". בסיומו, ירד השד"ר במהירות את מדרגות הבית, והמשיך במסעו בין בתי יהודי העיר.

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

ויקח קרח (טו, טז) - ולקחתי אור תורה אסדר ב' ג' ע' ו' מסתרי תורה. הא' כי ענפי הקדשה אשר הכין וסדר המאציל קרוי הוא הם שבילי ומשפטי התורה אשר חקק ה' ביד משה עבדו, וכל המקליף סדר מסדרו הנה הוא עוזר הענף ההוא בסוד בחינת נשמתו ועושה הענף ההוא ענף רע כי יסתלק ממנו כח המקדש. וזה לך האות סוד הקרנן אשר התפלג והחשב טמא במחשבת חוץ למנו חוץ למקומו ובנוהר, וירד מכבוד קדשות להיות טמא ומחייב אוקליו כרת: ב' כי הענף עצמו שבו פעל און הוא קודם לשלל בו ד' בסוד תפסוד רעתו, נמצאת אומר כי ענף הקדשה יתפר לרעה ויהיה הודו לו למשחית רחמנא לצלן: ג' דע כי בחינת הנשמות אשר נטע ה' בעמו הם אותיות התורה כדודי לודעי חן: ד' דע כי כשרא ה' את האדם ברא נטע אחד שבו כלולים כל ענפי הקדשה, וקשחחא ונפגם, נפגמו כל הנשמות שהיו תלויים בו וכל שיצאו ממנו פגומים היו, עד שיצאה נפש אברהם איבנו ותלכנה באמצעות שפחה כסיונות ותפטר הפסלת בישמעאל ויצאה נשמת יצחק ותלכנה בעקדה, ותפטר הפסלת בתגברת האש הוא עשו ויצאה נשמת יעקב בלא שום דפי... שלא היה בו פסלת באדם קדם שקטא. נמצאו אומרים שהאלוה הוא יעקב, ויצאו ממנו "ב ענפים, ואחד מהם הוא לוי, ענף זה הענף ג' ענפים גרשון קהת ומררי, וקחת הענף ד' ענפים עמרם יצחק ויחזקאל, וענפי יצחק הוא קרח, והנה בנא קרח להחליף ענפי הקדשה וליהפך בהנהיגה ממקומה נפגמו ענפי הקדשה שבפטר נשמתו שהיו בלתי לשבחה, והתחיל מטהר למעלה. בראשונה הענף עצמו שהוא קרח בתחלה היה נקרא קרח - טהור, בריא - שהיה מאיר לעולם כצדקתו, בריאתו - שהיה מקנה שני כל רואה גדלותו ומעלתו. בריא - שנתלנה מיום לדתו לתקפו בכמה משלות, ועכשו הענף עצמו שנקרא קרח נפגם ועשה בו קריה, ולא ענפו לבד אלא גם שרש הענף שבא ממנו שהוא יצחק נתפר לרעה כשרש נשמתו והתחיל כל העולם כלו כצדקתו, ולא שרש אחד לבד אלא גם שרש שלמעלה ממנו שהוא בריאתו נתפר לרעה לתקוה שני מולידיו, ולא זו בלבד אלא גם שרש הענף הראשון שיצא מיעקב שרש של נפש קרח אשר שם, נקרה נפגמו ועשה בו נקמה לזכותו לפניהם:

דברי הימים

בא' בתמוז רכ"ג, נפטר אחד מגדולי ספרד בדור שלפני הגירוש בשנת רנ"ב, הוא רבי יצחק קנפנטון מקשטיליה בעל "דרכי התלמוד", שנפטר אז בזקנה מופלגת בהיותו בן מאה ושלוש. רוב גדולי ספרד קיבלו תורה מפיו, ובהם גם רבי יעקב בירב, רבו של ה"בית יוסף" שמזכיר מנהג משמו. לצד גאונותו בתורה נחשב גם לאחד ממוסרי תורת הקבלה בסתר, ורבי אברהם זפוט כותב בספר יוחסין, שזכה לראותו בילדותו כבן שש-שבע, "ומי שרואה פניו כמבול פני שכניה". ספרו "דרכי התלמוד", מיוחד משאר ספרי הכללים בתלמוד, ובעוד הם עסקו בכללי הנוסח ואוצר המילים, הוא מציג בפני הלימוד שיטה מסודרת כיצד לומדים ממרא. עיקרי השיטה מבוססים על שלושה עקרונות: עיון עמוק בסוגיה, לרבות חקר כללי הסגנון והלשון ודיוק עמוק בלשון בלי להסתפק בפירוט דחוק בנוסח; שימוש בדיעות מקיפות, ופיתוח יכולת פירוש עצמאי. בכך היה הראשון שנתן כללים ברורים בצורת הלימוד, לרבות סדר העיון בדברי הראשונים. את הצלחת שיטת הלימוד מתנה המחבר עם מילוי ארבעת התנאים הללו: התמדה, השתדלות וחריצות, קריאה בשמחה ובקול רם, ובקשת רחמים לסייע מן-השמים שלא יאמר 'כוחי ועוצם ידי'. לאחר מכן יש להעמיק בהבנת דברי החולקים בגמרא, ולהבין בהיגיון כל צד מדוע הוא טוב כך ומדוע חברו חולק עליו, ולאחר מכן צולל האדם אל הלימוד עצמו. ואף הוא מורכב מחמישה חלקים, להם מצא רמז נפלא באיוב: "אז ראה וינספרה היקנה וגם חקרה, ויאמר לאדם". 'אז ראה' - ראה ראשונה של הסוגיה, ו'נספרה' - חזרה שנייה לעומק, 'היקנה' - חזרה והבנת שכלית, 'וגם חקרה' - חקירה לעומק מציאת הטעמים, ו'יאמר לאדם' - הרצאת הדברים בפני אחרים.

לחישתו המסתורית של השד"ר לא נתנה לדוד העשיר מנוח. הוא לא הפסיק להרהר פליהעת בדברים הסתומים, והדבר הפיל עליו מורא. בלילה נדדה שנתו מעיניו, והוא התהפך על משכבו כשבלו תמהון המהול בסקרנות לפשר דברי האיש, שעשה רשם של איש מרם מעם. בני הבית התפלאו לראותו משפים קום שלא כמנהגו עוד בטרם הנצה החמה, וכפי השערותו מצא את החכם הירושלמי מתבונן בבית-הכנסת לקראת תפלת שחרית פותיקין. "אני חייב לדעת את פשר הלחישא המסתורית שלך בפתח ביתי", לאט באזנו, אולם השד"ר הביט בו בעיניו הפקוחות, ורמז על-פיו כדי להבהיר כי עומד הוא עתה לפני התפלה ואין הוא משוחח בדברי חלון עד לסיימה. הדחיה רק הנבירה את סקרנותו של העשיר, כמו גם את חששותיו מקללתו של הלה, והוא המתין בקצרוחה עד שהחכם סים את תפלתו הארבה. "אם תרצה לשמע את פשר לחישתי", אמר לו השד"ר הממלח, "עליך להשליש בידי סכום של מאתים אדמים זהב, למען עניי ארץ-ישראל". גבה הסכום גרם לראשו של דוד להסתחרר, אולם פחדו היה כה גדול, עד שבמהירות שב מביתו עם צרור הפספס המבקש. "ובכך", פתח השד"ר את-פיו לאחר שמנה באטיית מרזיזה את המטבעות, "דע לך, שפעם היה עשיר מפלג, שפגדל עשורו כך גדל קמצנותו. על כספו שמו כעל בבת-עיניו, ומרב קמצנותו אף לא נשא אשה ולא הוליד ילדים, כדי שלא יצטרך לבזבז עליהם את-כספו. לימים הלך האיש בדרך כל-הארץ, ולפני מותו השביע את הקרננים שיניחו בקברו את כל זהבו הרב. הללו נאלצו לקים את צוואתו, וכאשר עמד המנוח לפני בית-דין של מעלה, טען בתקף כי חשש לתת מכספו לעניים שמא אינם מהגנים הם, ולכן הביא עמו את כל כספו אל העולם העליון. היה הלה אפוא האיש השני שנקבר יחד עם רבושו, שכן הראשון היה קרח שנבלע בארץ יחד עם כל כספו הרב. וכאשר ראייתו כי גם אתה אינך נותן פרוטה לצדקה, הפסקתי כי מבקש אתה להיות האיש השלישי שעתיד להקבר יחד עם כספו, והחזוט המשלש לא במהרה ינתק, יחד עם קרח ואותו עשיר קמצן". השד"ר השתתק לרגע, ולאחר מכן אמר: "אולם עכשו, אחרי שתרמת סכום כה גדול לעניי ירושלים, התבטלה השתפות המשלש ושוב יותרו קרח ואותו עשיר לבדם, ואתה לא תארח לחבורתם..." בסיומו הביט בפניו של דוד העשיר, וחשש קל התגנב ללבו שמא הלה ידרש ממנו בחזרה את-כספו, אולם לפליאתו ראה כי דבריו מצאו מסלות ללבו של הקמצן. עקשנותו נשברה, והסדק הקל שנפתח בלבו התרחב לאטו, עד שאף דלתות ביתו נפתחו ולימים היה מגדולי הנדבנים באיזמיר. ♦

מטעים

ורדן ואבירם בני אליאב (טו, יא)

בטעמי קדמא ואזלא דרנא תביר, כי יצאו להתעבר על ידיב לאילתם ולא עשו זאת אלא מאהבת המחלוקת, בשונה מקרה שהתקנא בנשיאותו של אלצפון ברעזיאל, וזכה מרמזים הטעמים קדמא ואזלא שהקדימו והלכו נצבים לקראת משה רבנו, והטאם גרם להם לדרנא תביר, שנושברו ממדורגתם ונפלו מאגרא רמא לבירא עמיקתא, וכן רמזו כאן מה שכתבו הקדמונים שידתו ואבירם לא עברו עם ישראל בקריעת ים סוף, אלא היום נבקע בשבילם לאחר מכן, וזהו קדמא ואזלא שהים הקדים והלך במיוחד בעבורם, אך לא למדו לקח מקו. (ברכת צחק)

וירדו הם וכלי אשר להם (טו, יג)

הבת וירדו בטעמי קדמא ואזלא, כי סבת ירדתם באדמה בתיהם הייתה בקה שהקדימו ואזלו נגד משה, ולחמו נגדו פנים אל פנים בצורת טעמי קדמא ואזלא שהם פונים זה כנגד זה. (דברי יחיאל)

לאות לבני מרי ותכל תלוונתם (יז, כח)

הבת ותכל מתפרשת לשתי פנים, או לשון ציוני שאתה משה תבכה את תלונת בני ישראל, או ותכל לשון נקבה שעלי ידי המשמרת תכלנה תלונות של ישראל. אולם מקד שבת מרי מטעמת באתנהתא, נראה שהענין מסתם שם, ותבת ותכל היא לשון ציוני למשה שכתבה הטענות. (נימוקי חומש)

מדגש

השם קרח נכתב בתורה בלי ואי, כי טעמו מלעיל, אך מתעורר הספק כיצד נכתב השם בכתב הסר נקוד, וכך גם לגבי שמות רבים הנקראים בתנ"ך בכתב הסר. בדרך כלל נכתבים כיום רב השמות בכתב הסר גם כאשר אינם מנקדים, כגון משה, שלמה, אהרן, יעקב, כפי שנכתבו במסורה, ואפילו יהושע שמזכר פעמים בתנ"ך מלא ואי - יהושוע, וכן דוד שמזכר כך בתנ"ך פעמים, ואלו דבריו הימים נכתב דוד - נכתבים בדרך כלל בכתב הסר, כך גם בשמות ערים כמו ירושלים, או כנויים כמו בתו. אולם לגבי שמות ומקומות חדשים, יש הכותבים בכתב הסר כמנהג, ויש המוסיפים אמות הקריאה, דגמה לכך הוא השם יב, שהפוסקים נחלקו בצורת כתיבתו בניין, והשם הנר"א מוילנא מובא שיש לכתב בכתב הסר כנכתב לרב, וראיה שברבים נכתב דבם בני"ת דגושה להסדון הוא"ו.

ממלה

רבי דוד בידרמן מלוב, ישב פעם בפרשת קרח עם חסידיו ואמר: "בשעת מחלוקת קרה, אמר משה רבנו לה' לא חמור אחד מהם נשאתי, ואלו אצל פינחס נאמר להלן יצקח רמח בידו. וישתי התבות עולות בקנה אחד בשני האותיות, חמור ורמח. חמ"ר נוטריקון חסידים מאב"ן רעבעס' (חסידים ממנים רבנים), ואלו רמ"ח נוטריקון רעבעס מאב"ן חסידים' (הרבנים מקרבים חסידים). פינחס נשל רמח בידו, דהינו שקרב את חסידים שבאו מעצמם אליו. אולם משה אמר לא חמור אחד מהם נשאתי, חסידים כאילו שממנים את הרבי, אותם איני צריך בשבילי..."

רבי שמואל מקארוב סבל מרדיפות קשות של אנשי בליעל שיירדו לחייו והציקו לו בכל דרך, כיון שהיה מוכיחם בשבט לשוננו, והם רצו ללכת אחר תאוות לבם. הללו לא נתנו לו מנוח עד שהצליחו לגרשו מהעיר סוקולוב בה שמש ברבנות, ולאחר מכן גרש גם מקהלת קארוב. אחד מראשי המתנגדים בסוקולוב, היה איש עשיר ובעל נכסים, ורבי שמואל היה בא אליו באישון לילה, עומד תחת חלונו וצועק לעברו: "דע לך שיש אלקים בשמים". אף הילדים למדו מאבותיהם בעלי המחלוקת, ואף הם היו מבזים את הרבי ורודפים אותו עד חרקה. היה שם ילד אחד, מחצף ועז פנים, שפעם הכה את הרבי בשוט שהיה בידו, והפיל את כובעו וכפתו שעל ראשו. רבי שמואל בלע את עיניו בשיחה, התכופף והרים את כובעו וכפתו והמשיך בדרך בשהוא מבלג על יסוריו ובויונו. הילד גדל והקים משפחה, אולם בכל אשר שלח ידו כדי להתפרנס, נכשל והפסיד. הוא ירד מטה מטה, עד שנאלץ להתפזר עליהפתחים ולקבץ נדבות. אולם גם זה לא ראה ברכה, ולמרות שרתם את אשתו וילדיו למלאכת קבוץ הנדבות, היו המיד רעבים ללחם. יום אחד נקלע האיש אל העיר פריסק, וכיון ששמע כי בני העיר מקלסים את רבם ומפליגים בשבחיו, החליט להכנס אליו ולתננות בפניו את מרמזו. "מהיךן מוצאך?" שאלו הרב לאחר שספר לו על ביש מזלו, וכאשר ספר לו כי נולד בסוקולוב, שאל הרב מיד: "האם היית בין בעלי המחלוקת נגד רבי שמואל מקארוב?" והאיש הודה מיד במעשיו הנפשעים בלדותו. "אם כן", נעמד הרב לפתע והחל לצווח בקול מר, "מהו יצא מביתי יחד עם כל בני משפחתך, ואל תדרכו יותר על מפתן מעוני". יצא האיש בפחיתות, אולם כיון שהבין כי מכאן תצמח לו הישועה, ישב תחת חלונו של הרב שעות ארוכות יחד עם ילדיו וכבו בדמעות שלישי, בשהם מתחננים לנפשם לקבל דרך תשובה. למחרת נכמרו רחמיו של הרב, והוא בקש לקרא להם סמוך לפתח ביתו מבחוץ, שכן לא הניחם להכנס לביתו. "תקוני תשובה איני מביא איני בקי בהם. אולם עליך להתענות בכל שבוע בימי שני וחמישי, ובכל מקום בואך תעלה על הבימה ברגלים יחפות, ותתודה על מעלליך הנפשעים נגד הצדיק המנוח. וכאשר תבוא לונגורוב, שם מקום מגוריה של רבי שמואל מקארוב, תתענה ותעלה על קברו עם עשרה אנשים, כדי לבקש ממנו מחילה וסליחה. ואם תעשה כן, אולי ישמע האלקים את תפלתך ויאמר די לצרותיך". האיש עשה כן והגלגל התהפך עליו לטובה, ויהי הדבר למוסר השכל בגנות המחלוקת הארוכה.

לאחר עליית הרב מטשבין לירושלים, נכנס אליו אחד מאנשי העיר ואמר לו כי בירושלים יש לנקט במשנה זהירות, שכן מרבית יונים היא ויש בה קהלות וחוגים שונים הנמצאים לעתים בחלוקי דעות ומחלוקות, ויש להזהר בכל צעד שמוא יתפרש הדבר בנקיטת צד מסוים. ובכך אמרו המושלים שלא לחנם מקרבים בלי שבת "הפורש סבת שלום עלינו, ועל-כפועמו, ועל ירושלים", ללמד כי ירושלים צריכה ברכה מיחדת כדי שישירה בה השלום... חיד הרב ואמר: "לכל מחלוקת צריך שיהיו שני צדדים, וכיון שבי לא ימצאו אף פעם צד אחר, אקנה שאצליח בעזרת השם ויתפרד להנצל מזה". ואמנם חפץ ה' בידיו הצליח, והיה אהוד על כל עדות ישראל.

בעיר גריליץ, התגורר מוהל זקן בשם ר' אלחנן. במשך שנים ארוכות שמש בתפקידו והכניס את בני העיר הנוכדים בבריתו של אברהם אבינו, ואף שפבר הגיע לשיבה והפליג בשנים למעלה משמונים, המשיך במלאכתו. התפנסו בני העיר בסתר, ושלחו את אחד האברכים הצעירים המכשרים בקהלה שילמד את אמנות המילה, והלה שב לאחר חודשים ספורים בשהוא בקי ורגיל במלאכה. בינתיים לא היה אף אחד לכבד את המוהל הצעיר, כדי שלא לפגע בכבודו של ר' אלחנן הוותיק, אולם כאשר נולד בן לאותו אברך עצמו, מלו בעצמו וקם "מצוה בו יותר מבשלוהו". הדבר היה לפלא בעיני ר' אלחנן המוהל, שכן אף אחד לא ספר לו על הירוש החדש שקם לו בחייו, אולם כאשר תושבים נוספים בעיר לא כבדוהו למול את-בנם, הבינו מה שארע. המוהל הזקן קבל את הדבר ברננו רב, ומחלוקת גדולה פרצה בקהלה, שכן לשני הצדדים היו תומכים נלהבים, ועליהם נסתפחו מתחררי ריב ומדון של בני קרח שלא מתו ונמצאים בכל דור ודור. בסופו של דבר הזמן רבי יהושע מקוטנא לדון בין הצדדים, ולאחר ששמע את הדברים ושקל בדעתו רבות, הודיע כי למחרת בבקר יודיע ברבים על פסק-הדין. באותו בוקר נדחקו פלם אל בית המדרש שהיה צר מלהכיל את-פלם, והנה נעמד רבי יהושע והכריז בקול: "להיו ידוע לכם, כי המוהל דמתא הוא ר' אלחנן, שהוא ותיק ומנסה מזה שנים ארוכות, ואלו האברך הצעיר שזה מקרוב התמנה, אינו אלא העוזר שלו. שניהם יחד ימולו מעתה את בני הקהלה הנוכדים, הצעיר יעשה את המלאכה, ור' אלחנן יניח את האבקה המיוחדת לעצירת דם המילה פנהוג". עצתו המחפמת של הרב מקוטנא, ששמר על כבוד שני הצדדים, מצאה חן בעיני הקהל, אולם המוהל הוותיק לא ותר וקרא: "וכי איזה משקל יש בין חלקת התפקידים? הרי הצעיר יעשה הכל ואני אקבל רק תפקיד קטן וטפל!! והרב השיב לו מיד בקול נלהב: "וכי דבר קטן הוא בעיניך? והלא לא זכה ממרא שהשכינה תתגלה לאברהם אבינו בחלקו, אלא בזכות שנתן לאברהם עצה על המילה. דהינו, שיעץ לו להניח וקבעץ על המילה פסגלה. ומעתה תזכה אף אתה לעשות דבר גדול כזה שבה זוכים להתגלות השכינה". התקבלו הדברים על לב המוהל ותשקט הקהלה.

טרם פטירתו, הראה חת"ם סופר לבנו רבי שמעון, לימים רבה של קרקא את מה שכתב על המחלוקות בישראל: "עם-הארץ חסיד מימין מחלל, ואפיקורס משמואל זורק ומוכלל, ותלמיד-הכם בתנ"ך ידם ויתחולל" ... (אגרת סופרים)

פְּרָשַׁת קֶרַח | תשע"ז

אָסוּר לְקַרְא בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה | נָא לְשׁוֹמֵר עַל קְדוּשַׁת הַגְּלִיּוֹן

פְּרָשַׁת עֵינַן חֲמַד

יִצְחָק לֵאמֹר ע"י בֵּית פִּכְסִיט שְׁכוֹנַת עֵינַן חֲמַד* - אֲבִשְׁרַת צִיּוֹן

לרפואת כל חולי ע"י ובכללם ציון בן צ'חלה ולרפואת והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

פְּרָשַׁת קֶרַח – מַחְלֻקַת בְּאִיצְטָלָא רוֹחֲנִית

"כָּל הָעֵדָה כָּלָם קְדוֹשִׁים" (במדבר טז, ג)

אך רבותינו ז"ל בראייתם הנוקבת והחודרת הציגו דווקא את מחלוקת קרח ועדתו, כדוגמא למחלוקת, שאינה לשם שמים.

בנוסף, רבותינו גילו לנו את ה'סוד', שבכל הדברים הגבוהים ובכל הטענות על קדושת העדה וזכויותיה והדרישות להיות 'כהנים' משרתי ה' וכו' לא היה בו אף שמץ של "לשם שמים", הרבה פחות מהטענות המגושמות של בקשת בשר ומים וכדומה.

"מזה יש לנו ללמוד", אומר הרב זלמן סורוצקין זצ"ל בספרו 'אזנים לתורה', "עד היכן כוחו גדול של היצר הרע, להלביש מחלוקת באיצטלא של רוחניות ושאיפה לקדושה וקיום המצוות, עד שנדמה לנו, כי זה אך ורק לשם שמים והאמת היא, שאין בדבר אף רמז ושמץ של "לשם שמים".

ולצערנו הרב "ובני קרח לא מתו" - על זאת דרשו רבותינו כי בכל דור ודור קיימים אותם אנשים, מחרחרי ריב ומדונים שכל מטרתם לגרום למחלוקות ולסכסוך.

ועוד אמרו רבותינו, למה נקרא שמו 'קרח'? שנעשה קרחה בישראל בגללו, שנהרגו י"ד אלפים מישראל! (סנהדרין ק"ט).

ויהי רצון, שנזכה להתרחק מן המחלוקת ונזכה לביאת משיח צדקנו במהרה בימינו. אמן.

מכל המחלוקות בישראל, שהתורה מספרת לנו עליהן, המריבות שרבו בני ישראל עם משה רבינו על אודות בשר ומים, מחלוקת המרגלים וכו' - יש למחלוקת קרח ועדתו בְּעֵינֵינוּ, עיני בשר ודם, אופי של מחלוקת רוחנית.

לכאורה המחלוקת על עסקי תורה ומצוות, קדושה והזכות לשמש בקודש דוגמת עבודת המקדש, מחלוקת על זכותה של כל העדה להיות "קדושים" ולזכות לעבוד את בורא העולם במקדשו, להקטיר קטורת להקריב קורבנות וכו'.

ולפי דברי חז"ל נסבה המחלוקת גם על ההלכה: האם טלית שכולה תכלת חייבת בציצית, וכן האם בית מלא ספרים במקרה זה, האם בית כזה חייב במזוזה.

לו היו נשאלים - איזה מהמחלוקות שבתורה לדעתנו היא הגרועה והמאוסה ביותר, שאין בה אלא גשמיות בלבד בלי שום "לשם שמים"? היינו ללא צל צלו של ספק אומרים ומצביעים על המחלוקת כשרצו עם ישראל בשר וזכרו את הדגה או על המים לשתיה.

אולם לבטח לא היה עולה על דעתנו להצביע על מחלוקתו של קרח, שיש בה לכל הפחות איזה צד רוחני של "לשם שמים" כמחלוקת הגרועה והמאוסה ביותר.

אמנם רואים אנו, כי מעורב בו נגיעה אישית, ברצון שחל שררה ורדיפת כבוד, אך לבטח לא היינו מציגים אותה כמחלוקת הגרועה ביותר מבחינה רוחנית.

העלון מוקדש להצלחת

יצחק אריאל בן טובה
שמאל אימן בן אסתר זרי
משפ' שטרית
מאיר ישראל בן רחל ברכה-
ליאור יהושע סומך וב"ב
יהודה אריה בן רחל ברכה
עינת בת רחל ברכה
רחל ברכה בת פדילה דליה ארז מזרחי וב"ב
נעם יצחק בן רחל ברכה חי הפקות ואירועים
יוסף ליאור בן דליה אפרת פרנסה בקלות ובשפע
נטלי בת יונת
שלמה ודנה דוד וב"ב
קסיר אפרים וב"ב
י.מ.ש. כדורי
אקבלי יוסף חיים בן נסכה
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

ציווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר
תרצה בתיה בת ימנה ניט
רונית בת סימי
סיון בת אסתר
יוסף בן רחמה
יפית בת ג'ינה
אורן בן נעמי
ענת נעה בת מזל טוב
דוד עומרי בן יהודית
מאיר בן שרית אליהו

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי
אילנה בת רחמה שמאל אימן בן אסתר זרי
סיון בת אסתר
רחל מרים בת יהודית
דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא
ימנה ניזרי בת סטה - בריאות ואריכות ימים
מרדכי ניזרי בן פרחיה - בריאות ואריכות ימים
מאיה בת עדי - דליה אפרת בת נעמה
גילה בת אקבאל - בריאות ואריכות ימים
אסתר בת סוליקה
סימי בת סוליקה
אורן בן אסתר
דינה בת מזל
יהודית אסתר פראדל בת חיה - בריאות ואריכות ימים
נעם יצחק בן רחל ברכה
נעמי בת רחל
אקבאל בת נופסארין שירה שילת בת אורלי
תמר פורטונה בת מיסה רפאל משה בן רחל
מוריה בת רחל ברכה
נחום בן כיריה
יהודה אריה בן רחל ברכה
טובה בת אורה
שלו בן מזל פתימה
אליהו בן מאיה
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה
מישא אסתר בת זהרה
שאוול בן סילביה
עינת בת רחל ברכה
בנימין בן יקוט
רינת רחל בת עפרה
יצחק בן פנינה
רחל ברכה בת פדילה דליה
יצחק בן רבקה
רונית בת סבריה
קסנש בת דגטו
ר' אליעזר בן עטיה יצחק בן חנון

24/06/2017		ל' סיוון תשע"ז	
פרשת קרח			
הפטרה: "השמים כסא" - ישעיה ס"ו ושני פסוקים מ'מחר חודש' - שמואל א, כ			
כניסה	יציאה	ה"ת	ה"ש
19:13	20:26	21:21	21:21
19:31	20:23	21:18	21:18
19:34	20:27	21:22	21:22
19:31	20:23	21:18	21:18

בברכת שבת שלום
הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה	העלון מוקדש לעילוי נשמת מרים בת שרה ע"ה	רפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר ויליד אלחנן רפאל בן איריס ויליד אורי חיים בן שלי	זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
--	---	--	--

שואל ומשיב בהלכה – בשולי גוים - חלק ז'

ההלכות מוקדשות לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

באלו מקרים יש להקפיד לבל נגיע לבישולי גויים?

שאלה: א

תשובה: ב

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

נתן ישראל סיר על האש וקודם שנתבשל התבשיל שלישי בישולו הוציאו מעל האש, ובא הגוי והחזירו וגמר בישולו, התבשיל אסור באכילה. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן קיג ס"ח).

בישל ישראל את המאכל שלישי בישולו, וסילק את הסיר מעל האש, ובא הגוי והחזיר על האש וגמר בישולו, מותר התבשיל באכילה. **מקורות:** שו"ע שם. וכן אנו מורים במסעדות מהדרין, שהמשגיח עושה את שלישי בישול הראשון, ולאחר מכן מכניס למקרר, וכאשר יש ביקוש, הגוי יכול להוציא ולהמשיך את הבישול כל צרכו.

אם הניח ישראל את הסיר עם התבשיל במקום, שיכול להתבשל, אף שהגוי מזיז את הסיר ממקום למקום בתוך התנור, מותר, כל שלא הוציאו הגוי מחוץ לתנור. בישל הגוי תבשיל שלישי בישול וסילקו מעל האש, ולאחר מכן החזיר ישראל את התבשיל וגמר את הבישול, המאכל נאסר באכילה, אלא אם כן הוא ערב שבת - או שיש הפסד מרובה. **מקורות:** שו"ע (שם ס"ט). וע"ע בספר הליכות עולם ח"ו (עמוד נו, עב) בגדר הפסד מרובה.

אצילות נפש

לא בכדי אמר החכם מכל אדם: חכמות נשים בנתה ביתה (משלי יד, א). ואכן יש בידי האישה לרומם את מצבו של בעלה ולנסוך בו כוחות חדשים, ולא משנה מה מצבו הכלכלי או, חלילה, להורידו שאולה. להלן סיפור מופלא בו ניתן ללמוד מכך: בשכנות הגאון הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל התגורר ר' שמואל דוד כהן ז"ל. הלה היה בתחילה עשיר גדול בעל נכסים רבים, אולם לא לעולם חוסן, וברבות השנים נהפך עליו הגלגל, ונותר הלה נקי מכל נכסיו! במצבו הכלכלי החדש נאלץ לעבור עם משפחתו לדירה פשוטה וזכה להתגורר בשכנות לצדיק הגאון רבי אריה לוי זצ"ל.

מאחר שעליו לפרנס את משפחתו, החל הוא לעבוד כפועל בניין פשוט. בכל ערב כשהיה חוזר מעבודתו הקשה, הייתה אשתו מרת שרה רבקה ע"ה מתלבשת ומתקשטת בבגדי שבת ויוצאת לקבל את פניו! כשנשאלה על ידי הרבנית לוי ע"ה למנהגה זה, ענתה, שהיא חוששת שבעלה שירד מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, מרגיש חוסר ביטחון במעמדו בביתו, שמא רעייתו אינה מעריכה אותו כבשנים עברו בהיותו גביר בעמיו בשל מצבו הכלכלי הרעוע, על כן היא יוצאת לקראתו בשובו עייף ויגע, להראות לו כמה היא שמחה בחלקה, ונרגשת לקראתו, ולנסוך בו שמחה וחדוות חיים.

הרבנית לוי זצ"ל, שגם היא הייתה אשה גדולה במעשיה ובצדקותה, הייתה אומרת תמידין כסדרן, שהיא מקנאה בדרגתה העצומה של אותה שכנה, שהגיעה ממש לדרגת הנשים הצדקניות במצרים, שהיו משמחות את בעליהן בשובם מעבודת פרך. הרה"ג רבי שמחה שלמה לוי זצ"ל, שסיפר את הסיפור, אמר: "התבוננתי לראות, מה יצא מזוג כזה, ואכן בנם הוא הגאון הדיין הנודע רבי יוסף כהן זצ"ל חתנו של הגאון רבי צבי פסח פרנק זצ"ל, ובנו של רבי יוסף, הוא הגאון רבי דוד כהן שליט"א ראש ישיבת חברון המעטירה!".

בריחה ממחלוקת

במוצ"ש פרשת פנחס בשעה 22:00 היה אמור להתקיים אצלנו בבניין שמשותף לעוד 19 דיירים חוץ ממני - ישיבת וועד בית, כשהנושא שעמד על הפרק היה טעון מאד, והיה סיכוי גדול, שיתפרץ שם ויכוח חריף, עד כדי מחלוקת. אני יודע שיש לי מזג חם, ואם אשתתף בישיבה זו, אני עלול להתפרץ על אלו שאינם בדעה כמוני, ולכן אמרתי לאשתי שתחי', שאני רוצה לברוח מהמקום, כדי שלא יוצר מחלוקת. היא טענה, שזה לא חכמה לברוח, אלא החכמה להתגבר על המדות, ללכת ולשתוק, עניתי, שההבדל בין פיקח לחכם, הוא שהפיקח לא נכנס למקום, שחכם יודע לצאת ממנו.

ואכן ברחתי למאפייה שבבעלותי, כדי שאם ינקשו בדלת ביתי לקרוא לי - לא אהיה שם. כשהגעתי למפעל, חשכו עיניי מרוב חושך, התברר, שהחשמל הראשי בכל הבניין נפל עוד בתחילת השבת. כיוון שלא פתחו בשבת את החדרי קירור וההקפאה, עדיין הסחורה נשארה קרה וקפואה. מיד הפעלתי מחדש את המכונות והצלתי את הסחורה, ועד שהגיעו העובדים לפנות בוקר לעבודה, הכל חזר למקומו בשלום, והשתייה שאמורה להימכר בבוקר הייתה קרה והעוגות במקפיא נשארו קפואות. יש לציין, שבשבוע רגיל אני לא מגיע במוצאי שבת למפעל, ואז ההפסדים שהיו נגרמים למפעל, היו מגיעים להון עתק, ורק בגלל שלא הייתי מעוניין להיות במחלוקת, הגעתי וקיבלתי את שכרי במקום. (מעובד מתוך 'ווי העמודים')

מנויים	הקדשת העלון	לשאלות בהלכה
לקבלת העלון חנם ב-email מדי שבוע, שלח את כתובתך אל: PnineEH@gmail.com	נתן להקדיש את העלון לעילוי נשמת, לרפואה שלמה, להצלחה, זחג הגון, חזרה בתשובה וכו" - נא לפנות לליאור בטל" 0504-115673	לשאלות נא לפנות לרב אליהו חיים פנחסי בטל" 052-6329144
	כתבת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבשם 26 ת.ד. 83375 מבשרת ציון. מקוד 90805	

הרב המקובל הנסתר מכלוף כלפה זצ"ל - נולד בשנת ה'תרע"ו (1916) בעיר לואד הסוף שבאלג'יר. משחר ילדותו דבקה נפשו בתורה הקדושה ומאוחר יותר בזוהר הקדוש. התרחק מהרבנות ואהב את המלאכה ביחידות ובצנעה רבה. עלה ארצה בשנת ה'תש"י (1950) והתיישב במושב תלמים, הרחק מכל קרוביו. מאחר ולא הכירוהו התייחסו אליו כאל אדם פשוט. בשנותיו הראשונות היה רועה צאן. כששקע בלימודו, רעו הצאן בשדות זרים. מיד עמד ומכרן והתמסר כולו ללימוד תורה.

בשנת ה'תשמ"מ (1980) התאלמן ובשנותיו האחרונות התגורר עם בנו. מצבו הכלכלי מאז ומתמיד היה דחוק והתפרנס מקצבת זקנה. השכים קום בכל לילה בשעה 01:00 לסדר לימודו. סגפן עצום. קבלת תעניות היו אצלו תדיר, שנים רבות צם 40 יום רצופים בתקופת הימים הנוראים, מלבד ימי שובבי"ם וערב ר"ח ועוד עבור תיקונים נוספים. כל הנהגותיו היו לפי דעת רבינו האריז"ל. מאחר וסיגף עצמו סבל קשות במעיו.

כפי שמשמע מכתביו הצנועים אליהו הנביא היה רגיל אצלו. מקובל. גאון בנסתר. בעל רוח-הקודש. כשנה לפני פטירתו בעקבות נס מבורא עולם שנעשה על ידו התפרסם הצדיק ואנשים ממקומות שונים, החלו להתדפק על דלתו לבקש מרפא, עיצה ותפילה. רבינו עזר וסירב בכל תוקף לכל תמורה שהיא, אף כי מצבו הכלכלי היה דחוק מאוד. אנשים סיפרו שנושעו בזכות תפילותיו ועצותיו וכי הצדיק לא מחשיב עצמו ומתרעם שפונים אליו, אך אינו יכול להשיב פני השרויים בצרות ריקם. מעשים רבים נודעו רק לאחר פטירתו, כי אסר את הפרסום בחייו. נפטר בתאונת דרכים ב-ד' בתמוז ה'תשמ"ח (1988). חי כ-72 שנים. ציונו בנתיבות.

אביו: ר' מבורך. **אמו:** מרת ורדה. **מרבתי:** ר' שלמה נחמיאס ור' שלום כלפה (דודו). **ילדי:** ר' יואל, ר' אבנר, מרת יהודית אסנת, מרת דינה צביה. **מספריו:** **יפרד"ס להרמ"ך.**

אישה שחלתה במחלה סופנית ל"ע הייתה בקשר טלפוני עם רבינו, ממנו קיבלה הרבה עידוד וסיוע נפשי עד יום פטירתה. באחד מן הימים כשהתקשרה שאל אותה הצדיק: "מה שלום בעלך שיחיה?". היא הרגישה שמהו קרה לבעלה ושאלה בבהלה: "מדוע הרב שואלי וכי קרה משהו לבעלי?". השיב לה הרב כשהוא מרגיע אותה: "אין מקום לבהלה. בעלך קיבל מכה קטנה בראשו, הוא יעבור טיפול קצר וישוחרר מיד".

האישה התקשרה מיד לביה"ס, מקום עבודתו של בעלה ושאלה היכן הוא ואם אפשר לקרא לו לטלפון הם שלחו מישהו לקרא לו... ומהמסדרון נשמעו צעקות: "פלוני נפצע! פלוני נפצע! הזעיקו אמבולנס!". האישה מביתה הרגיעה את מזכירות ביה"ס (במקום עבודתו של בעלה), שלא ידעו איך לספר לה ולא הבינו את "צירוף המקרים", ואמרה להם: "אני יודעת... אני יודעת... זוהי רק מכה קטנה בראש. הוא יטופל וישוחרר מיד".

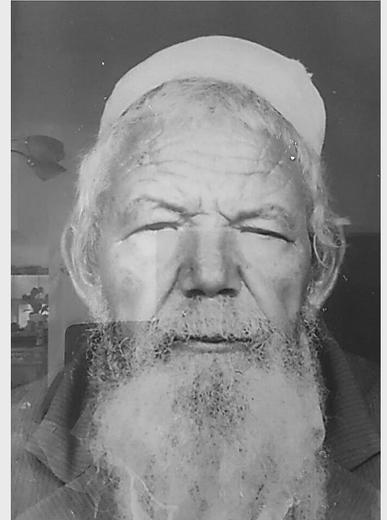
זוג הורים שבאו להתארח אצל קרוביהם במושב, הגיעו לרבינו בערב שבת עם בנם התינוק, כשהוא בוכה וצווח ואינם מצליחים להרגיעו. הזוג אמר לצדיק שהם חוששים שהילד נפגע מעין הרע וביקשוהו שיעשה לילד פדיון נפש. צחק רבינו ואמר: "הילד לא צריך שום פדיון אלא צריך שיטפלו לו בפצע שתחת בית שחיו". אמו שהייתה נתונה בלחץ נפשי רב אמרה, שזה לא יתכן, שהרי קילחה אותו בבוקר ולא הבחינה בדבר. אך כשהפשיט אבי התינוק את בנו גילה להפתעתו ולהפתעת אשתו, פצע מוגלתי בדיוק במקום שציין רבינו. הללו נדהמו מרוח-הקודש של רבינו.

מעשה באדם שהיה חשוך בנים למעלה מעשר שנים! הלה ביקש מרבינו שיתפלל עליו שיפקדהו ה' בבנים. ענה לו הצדיק: "דע לך, ישנו אדם צנוע וחסיד שפגעת בו במעשיך ושמו הוא... על כן מנע ה' ממך פרי בטן. גש אליו ובקש את מחילתו, אם ימחל לך בלב שלם, יש סיכוי שעוד השנה תחבוק בן".

בשמעו הלה את דברי רבינו ניגש במהירות לאותו החסיד התחנן וביקש את מחילתו על כל מה שעשה לו, מחל לו החסיד בלב שלם, ואשתו נפקדה עוד באותה שנה וילדה עוד שני בנים נוספים לאחר מכן. כששאל אותו אדם: "כיצד אוכל לגמול לך על זאת?" השיב רבינו: "לא אני עשיתי זאת, אלא מה' יצא הדבר. הבטח לי שלא תפרסם זאת לאיש בעודי בין החיים". ואכן הסיפור פורסם רק בשבעה ע"י אותו אדם שבדידו הווה עובדא.

כשנה לפני פטירתו, במוצש"ק הגיעה אליו משלחת של קרובי משפחה בבקשה להתפלל על בן משפחה ששכב על ערש דוו. רבינו לא רצה להשיב פניהם ריקם, עודד אותם וברך את החולה ובישר להם, שנראה לו שהבעיה מקומה בקיבה ותוך מספר ימים יבריא החולה, וכך היה. תוך שבוע, לתדהמת הרופאים, קם החולה ממיטת חוליו.

באחת החופות שנערכו במושב בעת עריכת הכתובה, התבקש אחד הנוכחים לשמש כעד, מיד התערב רבינו בטענה, שהעד אינו ראוי להעיד שכן קרוב משפחה הוא. הלה תמה על טענה זו שכן לא ידוע לו על קרבת משפחה כלשהי לאחד מבני הזוג, אך הצדיק התעקש ואף לגודל תדהמתו פירט את הקשר המשפחתי הפוסלו מלהיות עד עפ"י דין תורה. בני משפחה שהגיעו למקום אשרו מיד את דברי רבינו והעד נפסל.

שהעריך את יכולותי הווקאליות, נעתר להוסיף לי עוד 300 ש"ח. כמה שבועות אחר-כך, כשראיתי שביה"כ פורח וצומח ביקשתי העלאה נוספת מן הגבאי, והפעם שיעגל לי ל- 2,000 ש"ח. הגבאי שוב נועץ עם הרב, וחזר אל"י עם תשובה חיובית.

האגו שלי התנפח מאד. היה ברור לי, שביה"כ שבוי בידי, ומה שאבקש הם יתנו, משום שההצלחה המסחרית של הקהילה נובעת הרבה בזכותי. בוקר אחד התגלגל לידי פנקסו של הגבאי הראשי טולדנו, שהונח בתוך התיבה במקום בארוננו הפרטי. ברוב חוצפתי עללתי בפנקס ולנגד עיני הזדקק שמו של רב הקהילה, **וליד השם סכום נכבד - 5,000 ש"ח.**

קינאה עזה הציפה אותי. לרגע שכחתי, שהרב עסוק בענייני הקהילה מבוקר ועד ערב, עושה שלום-בית, מנחם אבלים, דורש דרשות, משדך ומשיא, ומה לא. אבל כשהקנאה עולה למוח, שוכחים הכל.

ערב ראש השנה בצהרי היום ניגשתי לביתו של הגבאי, והודעתי שאינני מוכן להמשיך ולזמר בסכומים משפילים שכאלה. הגבאי זקף גבותיו ואמר: "התחלת עם 1,000, עלית ל- 1,300, ועכשיו אתה מקבל 2,000 ש"ח."

אני פונה לגבאי ומבליח את המשפט הבא: "אני מבקש להשתכר כמו פנחס... כל חודש, ועוד תוספת כפולה לחגי תשרי"- "אתה מתכוון לרב פנחס?". "כן" אני משיב לו "פנחס". "אדבר עם הרב ואחזור אליך" מלמל הגבאי.

שעה לפני היכנס המועד, נקש הגבאי על דלת ביתי, וביקש שנשוחח בחוץ. "צר לי, אך הרב וחברי הגבאים, בעצה אחת החלטנו לוותר על שירותיך. שכן עם כל הכבוד לכשרון שלך, חזן, שליח ציבור זקוק לקצת ענווה, קצת כבוד לרב, אם הרב הוא שבילך פנחס, אז מעניין, מה היחס שלך לקדוש-ברוך-הוא".

חשתי סחרחורת קלה, התיישבתי על מעקה המרפסת ונשענתי על הקיר. לנגד עיני הזדקרה דמותו דיוקנו של אבי, שלפני כשנתיים נפטר. אבי זעק אל"י: "במקום לכבד את הקב"ה, את הרב והקהילה, אתה דואג לכבודך מעמדך וכספך". כשהתאוששתי מן המחזה, שנמשך מספר שניות, מיהרתי להתלבש ורצתי לבית הכנסת בשכונה סמוכה. לא יכולתי לשאת את הביזיון לשבת בקהילתו של הרב פנחס כאחד המתפללים.

בליל ראש-השנה הלכתי לישון עם מועקה כבדה בלב. בבוקר התעוררתי מצוץ, עם חום גבוה. גרוני בער, והצטרדתי קשות. בימים הנוראים אבחן רופא מומחה, שיש לי דלקת קשה במיתרי הקול. **בצילום גילו גידול לא ממאיר על אחד המיתרים, דבר שדרש ניתוח. נותחתי על ידי רופא בעל שם עולמי מבוססון, ושילמתי לו סכום של כמה עשרות אלפי דולרים.**

הגידול הוסר, אך למותר לציין, שקול הפעמונים שלי נעלם כלא היה... גם כיום אני עולה לעיתים כחזן במנחה או ערבית של חול, ובחצי אוזן אני שומע את הילדים מצחקקים "הנה החזן הצרוד". (מעובד מתוך סדרת ספריו של הרב קובי לוי הי"ו)

כבר בגיל שלוש הבחין אבי ביכולות הזמרה שלי, ובחוש שנחנת בו לקלוט פיוט הכי מסובך שיש, ולחזור עליו כבר בשמיעה ראשונה. בגיל ארבע, אף הוספתי לחנים וניגונים משלי, והפכתי מקאמים מוכרים להרמוניות קוליות נדירות.

בגיל 10 כבר פנו אל"י עם הצעות להופיע בכל מיני ארועים, ושילמו לי יפה מאד. הוריי היו מרוצים אבל מודאגים. בוקר אחד נחת אמרגן מפורסם בביתנו, והציע לאבא הצעה שאי אפשר לסרב לה. "קחו מקדמה של 50,000 דולר, ותנו לי את הילד לחודשיים הופעות בחו"ל. אני דואג לכל מחסורו, וכמובן אעשה הכל, שישמור שם תורה ומצוות".

האמרגן היה חלקלק לשון, ופיתה את הוריי באומרו: "העולם היהודי ירווה ממנו נחת, ויכול בקולו המדהים לקרב נשמות לאביהם שבשמים". אמא כבר הסכימה. אבא היסס. כל כך רציתי שאבא יאמר, "אני מסכים". פניתי לאבא ולחשתי באוזנו: "אבא, אני רוצה להיות זמר". אבא זקף את ראשו, הניף את ידו השמאלית וסטר על פניי סטירה מצלצלת.

נמלטתי לחדרי, האמרגן הבין את התשובה, אמר "סליחה" ונעלם, ולא שב. מאז אסר על"י אבא להופיע בשמחות, ורק בשבתות הנעמתי בקולי על השולחן.

אחרי שנשאתי אשה, עברתי לגור בעיירה צפונית קטנה סמוך לבית כנסת די גדול, שם התפללה קהילה חביבה. רב בית הכנסת היה יהודי בר-אוריין שלימד תורה בכל רחבי העיירה. מעבר לגדלותו בתורה, היו בו ענווה ונעימות יוצאי דופן. הוא מסוג האנשים, שנותנים לך את ההרגשה, שהם עפר לרגליך - ואתה המורם מעם. טיפוס נדיר למדי, שהאיהב את התורה וההלכה על סביבתו.

שם הרב פנחס. והוא התפרנס מקופת הקהל. כשעליתי בפעם הראשונה לתיבה בליל שבת קודש, הרגשתי, שהגבאים והרב מתפעמים מקול הפעמונים שלי כמו כל ציבור המתפללים. "הקדיש" נוגן במיתרי קולי, כאילו בקע מן השמים.

בקיצור, אחרי התפילה ניגשו כל המתפללים והרב בראשם ללחוץ את ידי והחמיאו לי. במוצאי שבת קודש פנה אל"י הגבאי הראשי מיסטר טולדנו, וביקש, שאשמש כחזן קבוע. והוא הוסיף ואמר "בוא נגיד שתקבל 1,000 ש"ח לחודש רגיל, ובחגים נוסיף לך עוד 4,000-3,000 ש"ח". ההצעה מאוד מצאה חן בעיני. אותה עת שימשתי כמורה בחצי משרה בבית ספר באחד המושבים, והשלמתי את שכרי בשיעורי עזר לתלמידים חלשים.

מאותו מוצ"ש, הקריירה שלי החלה לפרוח. משבת לשבת החלו לפקוד את בית הכנסת מתפללים חדשים משכונות סמוכות, ואם בעבר היו 40-50 מתפללים בשבת, כבר יכולת לספור 150-200 מתפללים בין כתלי ההיכל, וכולם עומדים צפופים בלי רווחים, משתוקקים להאזין לסלסולי קולי.

חצי שנה אחר-כך, כשבית הכנסת היה גדוש לעילא ולעילא, וכשמחירי העליות לתורה האמירו עקב ריבוי הקהל, רמזתי לגבאי הראשי טולדנו, שיוסיף לשכרי. הגבאי נועץ ברב, והלה,

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שבתי בן אסתיא אטון זצ"ל	הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
סעידה בת תפוחה ע"ה	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	הרב יהודה בן טובה זצ"ל	אסתר בת בלה ע"ה
אביבה בת איירון ע"ה	שרה בת נרקיס ע"ה	שמואל בן רבקה ז"ל	נעמי בת כחון ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	עמירם בן דבורה ז"ל	משה בן רוזה ז"ל	מרים בת בלה ע"ה
יצחק בן חביבה ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	אביחי בן אסתר ז"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	דודר יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל	נעימה בת גורג'יה ע"ה	שני בת אסתר ע"ה
חי יזיי בן קלרה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל	קונפטיה בת פורטונה ע"ה	מסודי בת חביבה ע"ה
יוסף בן סעדה ז"ל	יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	יונה בן סעדה ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה	סוליקה בת עישה ע"ה	שמעון בן שמחה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
יעקב בן סלימה ז"ל	סלים בן פרחיה ז"ל	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל	יפה בת רבקה ע"ה
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	ליטיף בן פרחיה ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה	שרה בת מוברי רחל ע"ה
מישא אסתר בת זהרה ע"ה	דניאל רפאל בן חגית ז"ל	שמעון בן חנה ז"ל	יצחק בן חנה שושי ז"ל
אברהם בן דינה ז"ל	יהודה בן סעידה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה	
	עפאת בת השמת ע"ה		

לע"נ

תנצב"ה

הרב שמואל בן שמחה דרוי זצ"ל

הרב יהודה בן טובה זצ"ל

הרב יהודה בן טובה זצ"ל

משה בן רוזה ז"ל

אביחי בן אסתר ז"ל

נעימה בת גורג'יה ע"ה

קונפטיה בת פורטונה ע"ה

רפאל בן אסתר ז"ל

שמעון בן שמחה ז"ל

ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל

אורה בת נעימה ע"ה

שמעון בן חנה ז"ל

גורג'יה בת נעימה ע"ה

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת קורח תשע"ז

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה

בכ"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

שמעתי ממרן הגאון הרב ברוך שמעון שניאורסון (שליט"א) [זצ"ל] ראש ישיבת טשעבין, דאיתא (עירובין סה, ב) 'בשלשה דברים אדם ניכר בכיסו בכוסו ובכעסו'. והנה באהרן לא היה שייך להכירו בכיסו משום שהיה יכול לחלק צדקה בשפע לפי שלא נחסר מכיסו כלום, דישאל היו מחוייבים להעשירו, כדאיתא (יומא יח, א) 'גדלהו משל אחיו'. ובכוסו נמי לא שייך שהרי לכהן אסור לשנות יין, ורק בכעסו היה אפשר להכירו. וזהו מה שאמר 'ואהרן מה הוא', אם רצונכם לדעת מי הוא אהרן 'כי תלינו עליו' כאשר תריבו עימו ואז יהיה ניכר בכעסו. (כרם חמד)

זכרון לבני ישראל וגו' ולא יהיה קרח ועדתו (יז, ה)
איתא בגמ' (ב"ב עד). דאמר ליה ההוא טייעא לרבה בר בר חנה, בא ואראא לך הבליעה של קורח והראוהו איך שקרח ועדתו צועקים 'משה אמת ותורתו אמת והם בדאים'. שמעתי מהגאון ר' ברוך שמעון שניאורסון (שליט"א) [זצ"ל] בשם הגה"צ ר' מאיר שפירא זצ"ל שאמר בדרך צחות דאף על פי שכמו קרח עצמו כבר לא יהי' כדכתיב "ולא יהיה קרח" אבל הבליעה של קרח עדיין בעולם, דבולועי קורח אומרים 'משה אמת ותורתו אמת' דהרבנים הם אמיתיים, אך 'והם' היינו, המשמשים, בדאים. כלומר, שכל דבריהם של גדולי ישראל הם בעצת משמשיהם, והמשמשים בדאים. וכל הטוענים כך מהראוי שידעו כי דבר זה מירושתו של קרח הוא. (כרם חמד)

מאוצרות המגידים

ויקח קרח (טז, א)
במדרש רבה בפרשתינו (יח, יד) "אח נפשעו מקריית עוז ומדיינים כבריח ארמון" (משלי יח) זה קרח שפשע בתורה שהיא עוז שנאמר (תהלים כט) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום. ומדיינים כבריח ארמון והלא היה יודע שבעלי דיניו היו קשים כבריח ארמון זה משה ואהרן מה הבריח אינו זו כך משה שנא' (שמות כו) והבריח התיכון בתוך הקרשים מבריח מן הקצה אל הקצה".
צריך להבין מה פשע קרח בתורה, והרי חטאו היה במחלוקת ולא בפשיעה בתורה? ומה הוא ההמשך של היה יודע שבעלי דיניו קשים כבריח ארמון וכו'. ובהמשך הפרשה: "העיני האנשים ההם תנקר", כתב רש"י שאפי' תנקר עיניהם לא יעלו. יש להבין למה לא אמרו ידי או רגלי האנשים האלו תעקר וכדומ' למה דוקא העיניים? מה הכוונה בזה.

ויבאר בהקדם דברי הגמ' (עירובין ק, ב) אמר רבי יוחנן אילמלא לא ניתנה תורה היינו למידין צניעות מחתול וגזל מנמלה. ובמדרש (רבה, דברים פרשה ה פסקה ב) איתא "זש"ה (משלי ז) "לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם וגו'" מה ראה שלמה ללמד לעצל מן הנמלה, רבנן אמרי הנמלה הזו וכו' אינה חיה אלא ששה חדשים, וכל מאכלה אינה אלא חטה ומחצה, והיא הולכת ומכנסת בקיץ כל מה שמוצא חטין ושעורין ועדשים, וכו'. אמר ר"ש בן יוחאי מעשה היה ומצאו בבור שלה שלש מאות כור (64 טון) מה שמכנסת מן הקיץ לחורף. לפיכך אמר שלמה לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם אף אתם התקינו לכם מצות מן העולם הזה לעולם הבא ומהו ראה דרכיה וחכם רבנן אמרי ראה דרך ארץ שיש בה שבורחת מן הגזל אמר ר"ש בן חלפתא מעשה בנמלה אחת שהפילה חטה אחת והיו כולם באות ומריחות בה ולא היתה אחת מהן נוטלת אותה, באה אותה שהיתה שלה ונטלה אותה וכו'".

שואלים המפרשים, (ומביאים הר"ש לוינשטיין) למה באמת כתבה התורה את הגזל אם אפשר ללמוד מהנמלה.

ומתריך החידושי הר"ם, וכן הוא בספר "דרש אב", שהנמלה הזאת אכן לא נוגעת בחיטה שחברתה נגעה בזה, אבל מאיפה מגיעים כל החיטים? וכי ראינו מימך נמלה חורשת, זורעת וקוצרת? ומאיפה כל החיטים, הרי הכל גזל מהאדם! יוצא שהנמלה ה"צדיקת" הזאת היא הגזלנית הגדולה בעולם, ולמה, כי היא אין לה תורה! בעינינו "גזל" זה רק לגנוב מחברתה הנמלה, אבל לגנוב מהאדם זה שום דבר... כי בלי תורה אין אדם יודע מה טוב ומה לא טוב, אדם בעינינו שלו לא רואה כלום! מה נחשב לטוב ומה לא, רק התורה קובעת מה טוב ומה לא טוב, מה ישר ומה לא ישר.

מספרים, שבורשא היו קבוצת גנבים וגזלנים שהפילו את חתנתם על כל תושבי השכונה. פעם אחת גנבו מאיזה אשה אלמנה, באה האלמנה אל הרב בבכיות שהיא חייבת את הכסף הזה, אמר הרב, נו, מה אני יעשה הרי כולנו טובלים מהם. אמר הגבאי אני מכיר מישהו שיש לו קשרים עם מישהו שיש לו קשרים עם ראש הגנבים, אולי נעביר לו מסר שכאן הם הגזימו ושיחזירו את הכסף, כי זה מקרה מיוחד, בכל זאת, הרי היא אלמנה! ואכן העבירו את המסר, אמר ראש הגנבים: נשב ונדון בבקשה. ישבו ודנו ואכן הגיעו להסכמה שכאן זה מקרה מיוחד

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי (טז, א) כתב רש"י, "ולא הזכיר בן יעקב שבקש רחמים על עצמו שלא יזכר שמו על מחלוקתם שנאמר (בראשית מט, ו) בקהלם אל תחד כבודי". וקשה, וכי יעקב דאג כל כך לכבוד עצמו שלא יזכר שמו? ועוד, שמה יועיל לו אם לא יזכר בפסוק "בן יעקב" אם נזכר עד בן לוי, וכי מי זה לא ידע אשר לוי הוא בן יעקב.

אך הענין הוא כן, דהנה מפרשי התורה אומרים על הפסוק (ויקרא כו, מב) "וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור" הנכתב באמצע התוכחה וקשה, אדרבה זה לטובה גדולה יחשב להזכיר להם זכות אבות, ואם כן מה זה שייך לקללות, ותירצו, כי בשעת עונש בעת הקללה גם זה לעונש יחשב להזכיר להם האבות מקור מחצבתם כי זה גורם להעניש אותם עוד יותר כמו למשל אם אחד נתפס בגניבה, ובעת שיעמוד לפני המשפט יגיד עליו אחד שהוא בן הרב דמתא, אז ודאי יהיה גדול עונו מנושא וכפלים יענש, כן בעת הקללה אומר הכתוב כי גם יזכור להם בני אברהם יצחק ויעקב, ומצד יחסם אינם ראויים לאותם החטאים, ועל ידי זה יוגדל עונשם.

לזה נזכר לומר גם כאן, כי יעקב מגודל אהבתו לבניו כרחם אב על בנים, התפלל על קרח להקטין עונשו, ולכן ביקש והתפלל עליו כי בשעת העונש לא יזכור לו שהוא בן יעקב. (אמרי יעקב)

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי (טז, א)
ברש"י, קרח שפיקח היה מה ראה לשטות זו? וכו'. ביאר הרה"ק מקאצק, קרח שפיקח היה - מה ראה לשטות זו - להיות פיקח?...

ואון בן פלת בני ראובן. (טז, א)
יודעים דברי חז"ל במדרש תנחומא (פרק י) וכן הוא בגמ' סנהדרין, "חכמות נשים בנתה ביתה זו אשתו של און" שהיא הצילתו כשאמרה לו שבין כה וכה הוא לא יהיה הכהן הגדול והמנהיג, ומה אכפת לו אם ייקרא תלמידו של משה ואהרן או תלמידו של קורח, והשקתה אותו בין וכו' וניצל מהמחלוקת.

הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל ביאר מה היתה חכמתה המיוחדת של אשתו של און? ואמר בזה דבר נורא, כן! בשעת מחלוקת, בלהט האש, אם האדם מסוגל לחשב חשבון פשוט של אחד ועוד אחד שווה שתיים - אכן זו חכמה אדירה!
ובדברי המדרש הנ"ל, אפשר להמתיק את טענתה, שהיא טענה לו, הרי מה המחלוקת כאן, שמשה טען שכל המיניונים נעשו עפ"י רצון ה' וקורח טען שהיו כאן נגיעות, וממילא גם הוא דורש גדולה לעצמו. באתה אשתו של און ואמרה לו, ממנה נפשך, באם משה צודק, הרי זה ציווי הקב"ה. ואם קורח צודק, אזי קח את אומנות רבך בידך, דהיינו שקורח הרי טוען שתמיד החשבון צריך להיות "מה יש לי מזה", ולדאוג לטובת עצמו. אז גם אתה תחשוב מה יש לך מזה והרי אתה לא תרוויח כלום, שהרי לא ישתנה מעמדך בין אם משה הוא המנהיג ובין אם קורח. ועל זה שיבחה הכתוב: (משלי יג) חכמות נשים בנתה ביתה זו אשתו של און ואולת בידיה התרסנה זו אשתו של קרח.

אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאתנו וגו' (טז יד)
האדמו"ר מגור הבית ישראל זצ"ל סיפר על תלמידי חכם וגביר אחד שהיה בא תמיד לשפת אמת ואחר כך כשנפטר השפת אמת ונתמנה האמרי אמת לאדמו"ר היה בא הנ"ל לשולחנו כי היה קרוב משפחה קצת וכן משום שהיה בנו של הרבי הקודם, פעם אחת נזדמן לו איזה מסחר, לקנות יער, ובא לשאול את פיו של האמרי אמת ויעץ לו שיקנה, ואח"כ הפסיד על ידי זה שקנה ופשט את הרגל. כיון שכך, הפסיק לבא אליו, לפי שאמר בליבו אצל הרבי הקודם כל פעם שהייתי שואלו וענה לא יצא מזה הפסד ואצל רבי הזה מיד ששאלתיו הפסדתי כל כספי, אם כן אין זה רבי. לאחר זמן, כאשר שהה האמרי אמת במרינבד והחסידים הלכו אחריו, הלך הנ"ל גם כן אחריו וחשב בלבו שאפי' שהוא עצמו אינו רבי, מכל מקום בנו של רבי הוא... בעודו חושב כך, היסב האמרי אמת את פניו ואמר לו: איתא במדרש (במדבר רבה יח, ח) "קרח שפסקו היה, מה ראה לשטות הזה, אלא עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה עומדת הימנו, שמואל ששקול כמשה ואהרן". ולכאורה, אטו משום כן הותר כבר לקרח לחלוק על משה רבנו ע"ה? אלא דכיון שראה קרח שהעצה שנתן משה לשלוח מרגלים לראות הארץ לא הצליחה, עלה בלבו שיכול לחלוק עליו, וכמו שאמרו "אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאתנו" שרבי שנותן עצה שאינה עוזרת, אינו רבי.

וסיים הבית ישראל, שבאמת חס ושלום לא היתה זאת עצה שאינה הוגנת, שעל ידי עצתו של האמרי אמת ניצל ההוא וכל משפחתו מהמלחמה הנוראה לפי שאחר שנכנס לחובות עצומים עבור השטח שקנה הוצרך לברוח עם כל משפחתו לארץ ישראל וניצל מהמלחמה. (כרם חמד)

ואהרן מה הוא כי תלינו עליו (טז, יא)

'בשנים האחרונות, הוסיף שמעון, אני מרוויח כסף רב במכירת מכשירי הכתיבה, ועכשיו שגם אתה מוכר אותם, לא הצלחתי להגיע להישגים נאים! - - הוא אינו מזכיר אף מילה על כך שהזכות למכירת מכשירי הכתיבה היתה נתונה בעצם לשכנו הטוב, ראובן, שהתעסק כל השנים רק במכירת ספרי הקודש, וגילה רוחב לב נדיר בכך שלא מימש את זכותו בענין מכשירי הכתיבה, ונתן את הזכות הזו לעמיתו.

שמעון בא בטענות אל ראובן כיצד זה שהחליט למכור את המכשירים הללו?! הרי הזכות הזו - שלו היא!!!

אינו מסתפק בכך

ותשמעו עד היכן מגיע רוחב הלב של ראובן; לשמע טענותיו המוזרות של שמעון, ואומר לו ראובן שהוא מוכן לשלם על כל ההפסדים שנגרמו לו... ולא רק זאת, אלא הוא מקבל על עצמו שלא למכור יותר מכשירי כתיבה... היש אדם הגון וישר יותר מזה!?

אבל שמעון אינו מסתפק בכך... הוא תובע את ראובן לדין תורה אצל אחד מגדולי התורה. הרב שומע את הטענות של שני הצדדים, ומבין מיד עם מי הצדק, וגוער בשמעון על שהחל למכור מכשירי כתיבה, למרות שהיה זה ייעודה של החנות של ראובן.

הדיין התפעל מאוד מיושרו והגינותו, וטוב ליבו, של ראובן, והביע את התפעלותו זו בבית הדין.

כעבור תקופה מסוימת, יושב ראובן בחנותו, ומחשב את חשבונותיו בעיני דירה שרכש לבנו שנישא זה עתה, והנה מתברר לו שמחר בבוקר הוא אמור לפרוע לקבלן סך של רבבות רבות של שקלים, והכסף אינו מצוי ברשותו, ואין לו אפשרות להשיגו!

מה עושה יהודי כמותו, בשעה שהוא נמצא בצרה? מדי יום הוא נועל את חנותו בשעה 4 אחה"צ, מגיע לביתו כדי לטעוד פת ערבית והולך לשיעור תורה. היום, בגלל החוב הגדול בו הוא מצוי, החליט לסגור את דלת החנות כבר בשעה 2.30, לפתוח ספר תהלים ולהתחיל לבכות ולהתחנן לפני השי"ת שישלח לו עזרו ומעל, וישיע אותו, כי אם לא ישלם לקבלן את המגיע לו, הדירה לא תועבר לבנו, והוא ייאלץ עוד לשלם קנסות!

נו, חשבתם שהקב"ה יעזוב בן נאמן שכזה, ולא יעמוד לצידו ביום צרה?

דפיקות חזקות בדלת

כעבור זמן קצר, נשמעות דפיקות חזקות בדלת. מיודענו מחליט לא לפתוח, כדי לא להפסיק בתפילה, וממשיך להתפלל בכיית להקב"ה שישיענו מצרתו. אבל משהדפיקות מתגברות והולכות ומרגע לרגע הופכות להיות חזקות יותר, חשש ראובן אולי קרה משהו, והחליט לפתוח את הדלת.

בפתח עומד יהודי המציג עצמו כתושב ארה"ב, ושואל אותו: האם שמך הוא... ונוקב בשמו המדויק של ראובן? משהתשובה היתה חיובית, הודיע האיש שהוא זקוק לרכישה מיידית של 10 ש"ס, 10 סטים של שו"ע, 10 טורים, 10 רמב"ם, ומאות מאות סטים של ספרים נוספים, ראשונים ואחרונים.

ראובן המופתע מבין כבר שהשי"ת האזין לתפילתו, ושלח לו עזרו ממעל, ואז מסביר לו האמריקאי הלו, ואומר שכיון שהחסידות אליה הוא משייך בארה"ב חנכה בית מדרש חדש, זקוקים שם לכל הספרים הנ"ל בדחיפות.

האיש סיפר שהאדמו"ר שיגר אותו לארץ ישראל 'על מנת שאתייעץ עם דיין פלוני, המקובל על אנשי החסידות שלנו, ואשאל אותו לכתובתו של סוחר נאמן, ישר והגון, שישפך לנו את הספרים הנ"ל. פנית אל הדיין, והוא המליץ לי עליך, ואמר שאין אדם ישר והגון כמוך!'

דומה שאין צורך לפרט ולומר שהדיין המדובר הוא הדיין שישב בדין תורה בין ראובן לשמעון - -

נכבד הנס הגדול שנעשה עימו, כמעט ויצא ליבו של ראובן מרוב התפעמות. יתירה מכך; למרות שהספרים עדיין לא היו מוכנים למסירה, היהודי האמריקאי פתח כבר עתה את ארנקו, ושלשל לידיו את הסכום שיועד לרכישת הספרים - במזומן.

"אם הדיין העיד עליך שהינך אדם הגון, אין לי כל סיבה להחזיק את המזומנים אצלי. קח אותם אליך, וכשרשימת הספרים תהיה מוכנה, תודיע לי, ואבוא לקחתה."

הכסף שקיבל ראובן כיסה את כל החוב שהיה צריך לשלם לקבלן. לא יאומן! אבל בכך עדיין לא הסתיים הסיפור.

קולות ערבים של לימוד תורה

ראובן הולך לביתו שמח וטוב לב. לפתע החל לרדת גשם חזק, מיודענו מחפש קורת גג להסתתר בה, ומוצא אותה מתחת לבניינו של כולל אברכים גדול ומפורסם.

בעומדו שם, עולים באוזניו קולות של לימוד תורה, ערבים מאין כמותם. הוא מחליט ללכת אחרי הקול, המוביל אותו אל תוך ההיכל, והנה שם הוא רואה שני אברכים, הלומדים יחד בחברותא, ושניהם מלאי התלהבות ושמחה, ופיהם אינו פוסק מלמלל בדברי תורה.

הדבר היה בעת הפסקת הצהריים בכולל, ולמרות זאת התמידו שני האברכים בלימודם, וכל הוויתם אומרת רון ורנן.

הוא מבט בהם בהתפעלות יתירה, ומבחין כיצד הם מתענגים ושמחים על התורה, הממלאת את כל ישותם! ולפתע הוא קורא לעצמו, ואומר: 'על מה ולמה אתה שמח עכשיו כל כך? על שהצלחת להחזיר את חובך? תראה איזו שמחה גדולה יש לאברכים אלה כתוצאה מלימוד תורה!'

המספר, הרב פנחס בסר, מציין שמיודענו זה מימש את החלטתו, וזכה לסיים את חייו כשהוא 'אברך כולל' לכל דבר, ולהשאיר אחריו זרע קודש של בנים ובני בנים עוסקים בתורה.

שכן היא אלמנה. קם אחד הגנבים ואמר, רק שניה, יש פה אלמנה שצריכה כסף, אז מה פתאום שאנחנו נשלם את הכל?! צריך לאסוף מכל התושבים שיה בשוה וגם הרב יתן את חלקו וגם אנחנו נתן חלק! אם הרב רוצה, שהוא יתן את כל החלק ממנו עצמו, וכי באיזה זכות הוא דורש מאיתנו לתת את הכל...!

זאת אומרת שגם הגנבים דורשים יושר וצדק רק הם מחליטים מה זה צדק! לגנוב מהשני זה משכורת, ולתת צדקה זה גניבה...!

כמו אותה נמלה שגונבת הכי הרבה אבל לגנוב מאנשים זה לא גניבה...!

זוהי מה שאומר שלמה המלך אל אותו עצל שלא לומד, לך אל הנמלה ותראה לאיפה מגיעים כשלא לומדים...!

אף גם זה היה אצל הנאצים ימ"ש, שהושיבו את הרוצחים בכלא, אבל להרוג יהודים זה לא רצח.

כך דרכם של אנשים, שרואים כל דבר במבט הצר של הצורך הפרטי, ודבר זה הוא בכל דבר ודבר בכל שלבי החיים, ואפשר להביא לכך דוגמאות מכל שטחי החיים, שרק התורה קובעת מה ישר ומה צריך לעשות

כך בכל דבר ודבר, אם אדם חי עם התורה שהיא קובעת מה צריך רק כך יכול לעבור את החיים. רק כך ידע מה זה השקעה נכונה מה זה צדק ומה ישר וכו' ובזה נבוא לביאור התמיהות הנ"ל. במחלוקת אנחנו מוצאים את הנקודה הנ"ל בצורה החזקה ביותר. אפשר לראות אנשים שרבים וכל אחד טוען לאמת המוחלטת והצודקת ביותר בעולם, ויירבו טוען אף הוא את אותם המילים לצד ההפוך בדיוק, ואיפה האמת נמצאת? האמת נמצאת בתורה! כל הבעיה מתחילה כשהאדם מסתכל בעיניו שלו הגשמיות והבשריות. האדם הרי מונע מנגיעות ואינטרסים שהן מעוררות אותו, כמו עיוור צבעים שיכול להישבע על אדם שזה ירוק כי הוא בעיניים שלו רואה את זה כירוק.

בא המדרש ואומר "אח נפשע מקרית עוז ומדינים כבירח ארמון (משלי יח) זה קרח שפסע בתורה שהיא עוז שנאמר (תהלים כט) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום כל הבעיה והמחלוקת התחילה בזה שלא רצו לקבל את מה שהתורה אומרת, ומה שהקב"ה ציוה והסתכלו דרך העיניים הרגילות שבהם נראה כאילו יש כאן אי צדק ואי יושר בחלוקת התפקידים. המחלוקת זה לא השרש אלא התוצאה! שפסע בתורה."

ממשיך המדרש ואומר מה הסימן לאמת מוחלטת? באם היא קיימת ויציבה ואינה משתנה. ואת זה רק התורה יכולה לומר, כי אצל האדם הפשוט האמת משתנה לפי העדיפויות והנגיעות, וזה אומר המדרש: "ומדינים כבירח ארמון והלא היה יודע שבעלי דיניו היו קשים כבירח ארמון זה משה ואהרן מה הבריה אינו זו כך משה שגא' (שמות כו) והבריה התיכון בתוך הקרשים מבריה מן הקצה אל הקצה". והרי אצל משה ואהרן התורה קובעת והיא כבירח התיכון שאינה משתנה ואינה זזה כמלא נימא ממקומה.

וזהו אמרם "העיני האנשים הם תנקר", וכתב באבן עזרא: העיני האנשים הם "יוש אומרים התרצה להחשיך העינים שלא תראינה כלומר אחיות עינים אתה עושה לנו לא נעלה וכו". א, שהעיד שכל הפרטים מדויקים. העיניים! אנחנו רואים את כל האמת עם העיניים שלנו. שכן בלי תורה אכן טועים בראיית האמת הצרופה.

רב לכם בני לוי (ט"ז ז')

ברש"י: וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זו?

מסביר רבי דוד מלעלוב ואומר, מה ראה לשטות זו - שרצה להיות פקח ולהתחכם בדרכי ה'...

לפנינו מעשה מופלא ממנו ניתן ללמוד שאדם המחליט להתהלך בתמימות עם בוראו, לעולם אינו מפסיד. תמיד ישלח לו הקב"ה את עזרו וממעל, ויוכיח לו שהתמימות וההליכה ביושר ובאמת, משתלמת, מצדיקה את עצמה. את הסיפור שמענו מרוב פהים בסר שליט"א, שהעיד שכל הפרטים מדויקים.

המעשה התרחש עם בעליה של חנות ספרים בעיר מסוימת. חנות זו היתה שייכת לישיבה פלונית שהשכירה חנויות רבות. הנהלת הישיבה הקפידה לציין בחוזה השכירות את ייעודה המתוכנן של כל חנות שהושכרה. בחוזה שנחתם במקרה זה, צויין שהחנות מיועדת למכירת ספרי קודש, ומכשירי כתיבה.

החליט לעשות מעשה

חנות נוספת הושכרה על ידי הישיבה לאדם אחר, וזו היתה ממוקמת בצמוד לחנות הראשונה. ההסכם עם השוכר השני, כפי שצויין בחוזה, היה על מכירת כלי בית בלבד. לצורך הענין, נקרא לשוכר הראשון בשם ראובן, ולשני - שמעון.

ראובן לא ניצל מעולם את זכותו למכור גם מכשירי כתיבה, הגם שהדבר צויין בחוזה, והסתפק במכירתם של ספרי קודש בלבד. שכנו, שמעון, שראה שראובן אינו מנצל את זכותו למכירת מכשירי כתיבה, החליט לעשות מעשה, והכניס לחנותו מכשירי כתיבה, ומכרם ברווחים נאים. לפני תחילת שנת הלימודים קנה מלאי גדול של מכשירי כתיבה, והרוויח מכך סכומי כסף גדולים.

ראובן, לו היתה שמורה הזכות למכירת מכשירי כתיבה, ראה את כל אשר נעשה, ושתק. הוא לא נהג בצרות עין, ולא מחה בשמעון על שלקח מאתו את הייעוד הזה שנכתב בחוזה השכירות שלו.

והנה, לאחר שראובן השיא כמה מילדיו, ונוקק לסכומי כסף גדולים, עלה בדעתו להיכנס לענף מכשירי הכתיבה, ולמוכרם. גם הוא רכש מלאי גדול, וה' הצליח דרכו, והיו לו רווחים מכובדים ביותר.

והנה, בבוקר לא בהיר אחד, נכנס אליו שמעון, כולו קוצץ וכועס, סר וזעף, ובפיו טענה: 'השנה לא הצלחתי למכור את מכשירי הכתיבה שלי - בגללך!...! שמעתם טיעון!'

וכל זאת למה? - בזכות יושרו והגיונותו.
ולמדנו שכל מי שמתהלך עם הקב"ה בתמימות, לעולם אינו מפסיד.
(ברכי נפשי)

אשר עין בעין נראה את ה' (יד, יד).

"וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זה, עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן. אמר בשבילו אני נמלט, וכ"ד משמרות עומדות לפני בניו כולם מתנבאים ברוח הקודש, שנאמר (ד"ה א' כה) כל אלה בניו להימן, אמר אפשר כל הגדולה הזאת עתידה לעמוד ממני ואני אדום, לכך נשתתף לבוא לאותה חזקה, ששמעו מפי משה שכולם אובדים ואחד נמלט. אשר יבחר ה' הוא הקדוש, טעה ותלה בעצמו, ולא ראה יפה, לפי שבניו עשו תשובה, ומשה היה רואה, תנחומא" (רש"י)

"ויקח קורח, ופרשו וזו יפה נדרשת במדרש רבי תנחומא" רבוני, אינני אומר דברים מעצמי "ויקח קורח - לקח את עצמו לצד אחד, להיות נחלק מתוך העדה לעורר על הכהונה" (רש"י). מה הכוונה "לקח את עצמו".

אתם שומעין? כן, אני שומע שאתם שומעים... ישנה אפשרות לשמוע כיצד שומעים... אדם יכול להרגיש היכן המחשבה של השומע מונחת ובמה היא עסוקה. כי יש אחד השומע אבל המחשבה שלו באמריקה, ואני מרגיש זאת, ויש אחר השומע היטב. [על ידי כך, אני מבין קצת איך אנשים גדולים יכולים לדעת מחשבות של בני אדם, נכון כי אנשים גדולים באמת, ממש מרגישים, יכול להיות שזה גם נקרא רוח הקודש. אוהו, זכיתי וראיתי כעין רוח הקדש אצל אנשים גדולים, אבל לא נעסוק כעת בעניין זה].

קורח היה אדם גדול מאוד. מאד. אל תחשבו שהוא היה, איך אומרים ילד שובב. אלא אדם גדול. רק יצר הרע תפס אותו, נכון.

לכן באמת שואלים חז"ל "קורח שפקח היה מה ראה לחטא גדול שכזה? מה ראה לחלוק על משה ואהרן? מה ראה לשטות זו?" מה פירוש "פיקח"? כי היה יכול לאמר בדיחות? חרף שידע לאמר הלצות? וכי זה פיקח? זה הרי בדחון! עוסק בבידור...

פיקח היינו בעל עיניים פקוחות היו לו עיניים פקוחות לראות. הוא ראה. מה הוא ראה?

"ראה שלשלת גדולה יוצאת ממנו. אמר אפשר כל הגדולה הזאת עתידה לעמוד ממני ואני אשתוק", היכן ראה, בעיתון? ב"המודיע" ראה את זה?! הוא ראה בשמים! ברוח הקודש! עינים פקוחות היו לו.

"ראה שלשלת גדולה יוצאת ממנו" - שמואל הנביא וכ"ד משמרות. (כיצד באמת יצא ממנו שמואל? כי בניו שבו בתשובה על פתחו של גיהנום ונשארו חיים, נורא ואיום, זו היתה טעותו, הוא חשב כי שמואל הנביא יוצא ממנו, מחמתו גדולתו, וא"כ זו הוכחה שהוא צדיק, אבל שמואל לא יצא ממנו, אלא מבניו).

יש אנשים השפלים בטבע, תשמעו טוב, בעלי מידות רעות לגמרי. הם יכולים להיות גדולים, ביכולתם להשליך את מידותיהם הרעות. אלא שהם צריכים להתייגע (כיון שהם בעלי מידות קשות). אכן זו תכלית האנשים בעולם - האדם נולד לשבור את טבעו. כך אומרים החסידים, כך סבורים המתנגדים, כך בטוחים החוקרים התורניים, כך מצלצלים הפילוסופים - כל מי שצועד ישר אומר כך, זו התכלית, ובשבילה נברא האדם, והוא זקוק לעבוד על כך כל ימיו ממש. עץ, אילן, אם לא יזרעו סביבו, אם לא ישקוהו, יסקלו את האבנים שעימו, יעשנו את התולעים ממנו וכו' הוא ירקב, יעקר או לגמרי לא יצא ממנו כלום, כך האדם תמיד זקוק לעיבוד "כי האדם עץ השדה" עד זקנה ושיבה.

הקב"ה יודע, אנו לא צריכים ואין לנו יכולת לדעת מדוע הקב"ה ברא פלוני - במידות טובות ואת אלמוני במידות רעות. אך ברור, כי לכל אחד יש חלק שונה בעבודתו, לפעמים חלק גדול ופעמים חלק קטן. הנביאים היו מכירים בחלקו זה של האדם. [אתם יודעים, בתנ"ך מכוונה נביא כ"רואה", כאשר שאול המלך הלך עם הנער לחפש את האתונות שאבדו לאביו, אמר לו הנער "נלכה אצל הרואה" והכוונה לשמואל הנביא. מה פירוש הרואה? - רואה בתוך האדם. מביט לקרבו ורואה את המידות, את הכוחות. לא רק את שלו היה רואה, אלא אף את כל תולדותיו, כל כוחותיו עד סופו].

בקיצור, קורח היה אדם גדול, עד שלא היה לו צורך להתייגע - כדי להיות טוב, (לפחות בנושא זה של מחלוקת נגד משה ואהרן) אדרבה, הוא, הגדול הזה, היה מוכרח להתייגע - כדי להטות את עצמו לאידיך גיטא לדרך הרע. זהו הפשט "ויקח קורח לצד אחר", טבעו לא נטה לכך, אלא הטה ולקח את עצמו לאותו צד.

דל גאה

"לקח את עצמו לצד אחר להיות נחלק על משה ועל אהרן". יש אנשים המגרים יצר הרע בנפשם. מה זאת אומרת המגרים יצר הרע בנפשם? אדם מעורר את התאוה בעצמו. הגמרא אומרת, ואני לא אומר לכם, ח"ו, אני מדבר על עצמי. והלואי כי כלל לא אצטרף לעורר על כך:

"שלושה דברים אין הדעת טובלתם" (פסחים דף ק"ג), ברבינו יונה כתובה גירסא, ורבי אליו לאפיאן היה מצטטה "שלושה דברים הקב"ה שונאם", "ואלו הם, דל גאה עשיר מכחש וזקן מנאף ופרנס מתגאה על הציבור בחינם".

"דל גאה". אתה דל, אתה אביון, עני, קבצן, אין לך כלום, מה אתה מתגאה?! עשיר מסכן שיש לו מליונים אז אנשים כביכול נותנים לו גאווה, עושים לו כבוד עד כדי כך שהוא מתנפח, מסייעים לו להתגאות, ואז הגאווה שלו באה בתהליך טבעי בדרך הטבע, אבל אתה דל, אין לך - דל ומתגאה?! אתמהה. הקב"ה שונאו.

"עשיר מכחש" - עשיר משקר. למה אתה צריך לשקר, וכי חסר לך כסף עד כדי כך לשקר. עני המשקר, מילא הוא זקוק לחם מה הוא יכול לעשות? אבל לשם מה אתה משקר, וכי חסר לך איזה דבר? הקב"ה שונאו.

יש מפרשים "מכחש" - כופר ואפיקורוס. הלא אתה רואה כי הקב"ה מעשיר אותך, וכי איזה עשיר לא רואה את הניסים ואת הנפלאות - בדרכו להיות עשיר. ודאי. העולם מספרים הלצה יפה: היה אדם עשיר גדול מאד, וכל עת שהגיע לדי גמר הסכם מסחרי, היה שולח את סגנו לחתום בשמו על ההסכמים. פעם אחת הזדמן דוקא, שסוחר עשיר מאד כמותו, היה במשרד כדי לגמור יחד עסק גדול, ולא התאים לאותו עשיר מכובד לדבר עם הסגן, אמר לו "נו, טוב, נגמור אנחנו את העסק, תחתום אתה וגמרנו למה לערב את הסגן שלך?. העשיר נוכח לראות כי אינו יכול לצאת מהסכך, אמר לו: "אגיד לך את האמת, אינני יודע לחתום בכתב יד..."

"עשיר כמון, עשית כבר מאות עסקאות וכו' אתה לא יודע לחתום את שמך?! אני ממש לא מאמין". אמר לו בחיור:
"אילו ידעתי לחתום לא הייתי עשיר אלא עד עכשיו הייתי שמש בבית הכנסת... ואספר לך דברים כהויתם".

כאשר באתי לאמריקה לא היתה לי פרנסה, הייתי שמש. לאחר כחודש הגבאי נתן לי משכורת. וכיון שצריך לתת קבלה, כתב הוא את הקבלה וביקש ממני שאחתום, התצלתי בפניו "איני יודע לכתוב ולחתום", אמר לי הגבאי בכזו: "שמש כזה שלא יודע לחתום, תלך! אינני מעוניין בשמש כזה" זרק אותי בבושת פנים. הלכתי. למחרת יצאתי והתחלתי לעשות מסחר ככה, ככה, למכור חפצים קטנים ולאגור כסף וכו' ההצלחה האירה לי פנים במהירות עד שנהייתי עשיר, נו, אילו ידעתי לחתום הייתי שמש עד היום...

האם הוא ושכמותו לא רואים ניסים? העובדא הנ"ל זו הלצה, אבל הלצה שאומרת לנו משהו, הלצה בעלת משמעות... - כי כל העשירים הגדולים רואים ניסים בדרך לעשירותם, מתעשרים ללא שליטה אישית - אלא במהירות ובפעת וכדומה, לכן עשיר מכחש וכופר אין זה לפי הטבע? כי לפי השכר האנושי היה עליו לדעת את אלוהיו. הקב"ה שונאו, אם הוא מכחש בו.

"זקן מנאף", אינני צריך לאמר, ב"ה אינכם זקנים ואני לא רוצה ח"ו לומר דבר כזה. אבל נאמר לדוגמא של "לקח את עצמו לצד אחר" אדם שיש לו עדינות וזכות - עדין וזך, אין לו תאוות כל כך, או שהיו וכבר נעלמו ממנו הרצונות המלוכלכים. מה עושה היצר הרע, נותן לו תלוזיה, עתונים מלוכלכים, פלאפון לא כשר, ואדם זה שוכח לב כבורסה ללא מעש ומעורר את התאוה בנפשו מעורר ומעורר - זהו - שלושה הקב"ה שונאם!! - וזו הכוונה "לקח עצמו" "ויקח קורח - לקח את עצמו לצד אחר!".

עכשיו נתבונן ונשאל את עצמנו. חז"ל שואלים ומתריצים "וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זה, עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן. אמר בשבילו אני נמלט" עשה שטות מפני שראה ברוח הקודש, איך יכול להיות דבר כזה, וכי לאחר שראה ברוח הקדש עשה שטות כזו?! פעם שמעתי מר' אליהו לאפיאן ז"ל, שאמר בחיור: שמע מיניה כי גם בעל רוח הקודש צריך ללמוד מוסר, אם לא לומד מוסר גם ברוח הקודש יכול להיות שוטה, להשתטות חלילה. הראיה? מקורח.

"קורח שפיקח היה" פיקח היה והיטפשו. הפיקח נעשה טיפש. אי, וי. כיצד ולמה?

תתבוננו. נדבר היום ממש שיעור הלכה, הלכה ב"הלכות אדם". כן, כן, כך אמר לי הרבי פעם: יש הלכות תפילין, הלכות ציצית, הלכות שבת. מה פירוש? הלכות תפילין, כיצד אדם יניח תפילין. הלכות ציצית? כיצד אדם ילבש ציצית, ויש הלכות אדם. והרי, תחילה צריך להיות אדם, אחר כך יש את ההלכה איך האדם יקשור תפילין. "הלכות אדם" - אלו היסודות של האדם.

במדרש מובאת השאלה "מה ראה לשטות זו", והתשובה "נתקנא בנשיאותו של אליצפן בן עזריאל". התמיהה היא, כנ"ל איך קורה כעין זה, פיקח בדרגה כזו, יתקנא ויפול כל כך? אם היה אדם חשוב, כיצד הגיעה 'קנאה' אליו? 'קנאה' איך אומרים, היא דבר זול שמוצאים אותו בשוק - אחד מקנא בשני, ראובן מרויח כך וכך אלפים לשנה, גם אני רוצה להרויח עוד יותר, מקנא בו, אבל אדם חשוב מקנא?!

אמר הרבי שלי משל נמרץ, תתבוננו תשמעו - תזכו ותחיו: משל לתותח. כן, תותח גדול עומד בראש ההר. הפצצה בתוכו. אבל לא מפעילים אותו, הבורג לא מוברג. מכסים את התותח יפה, הוא עומד כך שנים, חמש או עשר שנים. חולפים לידו אלפי בני אדם, וכולם עוברים בשלום. ברבות הימים כבר לא מרגישים אפילו כי עומד שם תותח. אבל, אם ביום בהיר, אחד מתקרב ומבריג את הבורג, יוצאת הפצצה - קנאק.

כאשר הפצצה יוצאת ומתפוצצת היא פוגעת, וכי איכפת לה מי העומד שם באותו רגע? אם פוגעת בחתול, החתול מתפוצץ, פוגעת בעץ, העץ מתפוצץ, פוגעת באדם? רחמנא ליצלן, האדם מתפוצץ. והאם יש הבדל אם האדם קטנצייק או גדול? אין. באיזה אדם שפוגעת - הוא נהרג.

רבוני. כל מידה ומידה היא פצצה! שומעים? והאם הוא התותח. שומעים? האדם הוא תותח: אם יש בקרבו איזו מידה רעה הרי שיש בקרבו פצצה. הוא נושא עמו פצצה. מה הוא? חסר? חסר רק להבריג את הבורג. כל זמן שאינו מבריג את הבורג: "יעמוד" משה בן ר' יענקל - שלישי... יכולות לחלוף שנים, ר' משה בן ר' יענקל - אותו דבר, ממש צדיק נסתר. אבל אלא לפתע ממש, קורת איזו מחלוקת למשל, מתפוצצת הפצצה. כי הופעל הבורג. וכאשר מתפוצצת הפצצה, וכי יש הבדל אם זה ר' משה בן ר' יענקל או ר' יענקל בן ר' ברוך? אם הוא גבוה או נמוך, גדול או קטן?... נורא ואיום.

"קורח שפקח היה מה ראה לשטות שכזו?" התיירוץ הוא "נתקנא". נתקנא! היתה בו מידה של קנאה. כל זמן שלא ראה איזו מחלוקת, אז: יעמוד הרב הצדיק ר' קורח, אבל הנה התפוצצה הפצצה, זהו.

מה כל זה שייך לנו? אוהו, שייך לנו! - קל וחומר בן בנו של קל וחומר: עומד לו אחד באמצע שמונה עשרה, לא נאמר ממש בשמונה עשרה, נאמר "באז ישיר" ופולניו, בטעות, דורך לו חזק על הרגל. רגע, אקדים: יש ירושלמי פלאי פלאים. (אומר לכם רק חלק מהירושלמי). המים של הים הם מלוחים נכון? היה אדם אחד שיכול היה לטול מים מהים, ולתת לכל אחד ואחד מהסובבים לשתות, "שהכל נהיה בדברו" - והם שותים מים מתוקים, מה זה? כיצד? הוא פשוט ידע את השעה שהים אומר שירה לפני הקב"ה, [הרי כל בריה ובריה בעולם אומרת שירה כפי שמוזכר בפרק שירה - הכלב אומר שירה, הדבורה אומרת שירה, כל הבריות אומרות שירה, המים גם כן אומרים שירה], ובשעה שהמים אומרים שירה לפני הקב"ה - הם מתמתקים, כאשר אומרים שירה לפני הקב"ה תלמדת המליחות - נעשים מתוקים והוא ידע לכוון את השעה. מכאן מוסר גדול לאדם האומר שירה לפני הקב"ה, כי הוא צריך להיות מתוק. לא? נו, הוא מתחיל "אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת..." לפתע אחד דורך על רגלו.

"לך לעזאזל" הוא קורא - - -

הרי אתה אומר שירה, למה אתה לא מתוק? ובשעה שלא אומרים שירה אך נראים? אוהו...!

ישנה מסכתא דרך ארץ רבה ומסכתא דרך ארץ זוטא, אני לא מאשים אתכם אם אתם לא יודעים את המסכתות הללו, עד שנגיע למסכת דרך ארץ... במסכתא דרך ארץ זוטא לומדים את דרכם של תלמידי חכמים, (יש הלכות דרך ארץ של המון העם - "דרך ארץ רבה" ויש "דרך ארץ זוטא") שם בפרק הראשון מובאת דרכם של תלמידי חכמים, נאמר שם דבר נפלא מאד, תשמעו! זכיתם מפני שאני הרגשתי שאתם שומעים טוב מאד.

"תלמיד חכם צריך שיהא ערב לכל אדם", ערב היינו מתוק. היום אומרים זה הילד מותק, מותק, מותק: "צריך שיהא ערב לכל אדם, ולא יהא כקדרה שאין בה מלח". אכלתם פעם תבשיל שאין בו מלח? משליכים אותו מהפה. ישנם אנשים שהם חמוצים, וכתבלינים שאין בהם מלח, אומרים לו "בוקר טוב" והוא חמוץ, מדוע אתה חמוץ? תהיה מתוק, אומרים לך בוקר טוב? תענה "בוקר אור, שלום עליכם, מה שלומך?", תתמתק קצת, אל תהי' כקדירה שאין בה מלח, אה, ישנם ששחור להם העולם... אבל, צריך שיהא ערב מתוק - לכל אדם.

יתן הקב"ה ויעזרו לנו שבאמת נגדל ונקדש שמו ברבים ובעזרתו יתברך, כל החיים ונזכה לגאולה שלמה במהרה בימינו אמן ואמן! תזכו ותחיו. (להגיד)

סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה ואל תגעו בכל אשר להם פן תספו בכל חטאתם (טז, כז)

מה הכונה - "פן תספו בכל חטאתם"?

מבאר ה"ספורנו", שאם תגעו ותתקרבו לנכסיהם, גם אתם עלולים להיכנס לאדמה אחריהם. הרמב"ן מביא את דברי ה"אבן עזרא", שהקב"ה הזהירם כי בהחלט יכול להיות שליחודי יאבב מאוד - כמה כסף וזהב הולך לטמיון לאדמה, ויחפץ לזכות במשהו - באיזה שעון זהב וכדומה... לכן הזהירה התורה - "שלא יגעו להציל מממונם דבר ולקחת להם, כי חרם הוא, ואם באו להציל מממונם - ירדו שאול כמוהם".

אמרו פעם הלצה, שהיה עשיר גדול, וכפי עשרו כן ממש צרות עינו. כיון שידע שזמנו קרב, הנה הוא הולך מן העולם, וכל ממנוניו ישאר בהכרח לאחרים. את הצער הזה לא יכול היה לסבול, צער קשה ממות - להעביר לאחרים אוצרות כסף ואוצרות זהב שאסף כל ימיו. לכן צויה לכרות לו קבר גדול במיוחד, ולהניס בו איתו אוצרותיו בקברו. הוא הכיר את עבדיו כי נאמנים הם ויעשו כצוואתו. ואכן, עם פטירתו, הם מלאו שקים בכסף וזהב, והיו בדרכם לעברו קברו הגדול.

חלף שם יהודי שכאב לו על המיליונים שהולכים להיקבר באדמה. התקרב אליהם ושאלם: "מדוע אתם חייבים לטרוח כל כך? כמה ערך הכסף וזהב שאתם סוחבים - שלוש מיליון דולר? אתו לכם צ'ק מזומן - בנקאי, תכניסו אותו עמו באדמה, ותתנו לי את הכל... מפני מה נזכרתי בהלצה זו, כי תתחילו לחשוב מה לקח איתו קורח לאדמה."

הגמרא (פסחים ק"ט, א) אומרת: "שלוש מטמוניות הטמין יוסף במצרים: אחת נתגלה לקורח, ואחת נתגלה לאנטונינוס בן אסוריוס, ואחת גנוזה לצדיקים לעתיד לבא. 'עושר שמור לבעליו לרעתו', אמר רבי שמעון בן לקיש: זה עשרו של קורח... אמר רבי לוי: משאוי של שלש מאות פרדות לבנות היו מפתחות בית גנזיו של קורח, וכלהו אקלידי וקליפי דגילדא".

אלו רק המפתחות של הרכוש, געוואלד - סוחבים את המפתחות של אוצרות קורח על הפרדות, לא מפתחות מברזל שמשקלם רב, אלא מפתחות מעור, מה זה מפתח מעור בשביל פרדה לבנה? נאמר שעל פרדה אחת מניחים מאה מפתחות, אם כן לשלש מאות פרדות - שלשים אלף מפתחות. וגם אם נאמר שלכל אוצר יש שלשה מפתחות, הרי שהיו לו עשרת אלפים אוצרות - כספות.

מכל האוצרות הללו אסור היה לטול, אפילו לקחת פרוטה אחת! אם יהודי ראה חתיכת זהב ששוה מאה אלף דולר, ורצה לזכות בה - סופו שנכנס לאדמה יחד עם קורח ועדתו.

נשאלת השאלה: מה איכפת להקב"ה שיעשו דברים טובים עם הכסף - שיהנו ממנו הצדיקים בעם ישראל, שלא חטאו?

גם על כך, אומר ה"ספורנו": "ואת כל הרכוש" - שלא יזכו שיהנו הצדיקים בעמלם, כענין 'נפלה סלע מחיקו ומצאה עני ונתפרנס בה', כלומר אדרבה, הקב"ה לא רצה שיעשו משהו טוב מן נכסיו של קורח. כי אם מהכסף תבא טובה ליהודי, תהיה לו זכות, כמו שנאמר בגמרא לגבי סלע הנופל מכיסו של עשיר, ועני מוצא אותה, שיש לו לעשיר שרע על כך [למרות שלא התכוון] גם כזאת זכות לא רצו מן השמים לתת לקורח.

מוראדיגע זאך!

המילים הללו נותנות לנו מעט מחשבה כמה זכות הוא לאדם כשעושים מהממון שלו דברים טובים, וקל וחומר אם הוא בעצמו עושה מהכסף את הדברים הטובים.

ה' יהיה בעזרינו שנעשה בממנונו דברים טובים וישרים. (יחי ראובן)

ואת כל האדם אשר לקח ואת כל הרכוש (טז, לב)

על הפסוק בקהלת (ה, יב) "עושר שמור לבעליו לרעתו" דרשו חז"ל (פסחים ק"ט, א) "אמר רבי שמעון בן לקיש: זה עשרו של קורח". העושר הזה היה רק "לרעתו", מבלי שתהיה לו כל טובה ממנו.

מספרים כי הברון רוטשילד הגיע לעיירה אחת בשעת בוקר מוקדמת, ושאל מתי מתפללים תפילת שחרית. אמרו לו, בשעה שבע. הוא נכנס לבית הכנסת וראה שכולם כבר נמצאים: הרב, החזן, הדיין, המתפללים, ולמרות זאת לא מתחילים בתפילה...

מששאל לסיבת העיכוב, הסבירו לו כי ה"גביר" שלהעיירה טרם הגיע, וכולם מחכים לו...

עוברות חמש דקות, עשר דקות, וכולם עדיין מחכים...

בשבע ורבע מגיע ה"גביר" עם עיניים שנפתחו לו זה עתה מהשינה, צועד למקומו בכותל המזרח, מתיישב ליד הרב ונותן את האות שאפשר להתחיל בתפילה...

הברון רוטשילד התפלץ בקרבו מחוצפתו של אותו "גביר", רב בית הכנסת צריך להמתין לו, כל ה'עושים' צריך להמתין לו, א חוצפה!...

הברון החליט להעמידו במקומו...

הגיע קריאת התורה. הברון ביקש עליה, ולאחריה עשו לו "מי שברך". כשהגבאי הגיע לקטע "בעבור שיתן" אמר הברון רוטשילד: "בעבור שאני נודב כפי שווי כל רכושו של הגביר!..."

מכיון שהגבאי לא ידע שהעומד לפניו הוא הברון רוטשילד, הוא נזעק ואמר לו: "משויענער! לגביר הזה יש הון עתק!" והברון נשאר בשלו: "בעבור שאני נודב כפי שווי כל רכושו של הגביר..."

נעתק הגבאי ואמר לו: "ר' ייד! אל תעשה לי צננות! אם אתה רוצה לתרום לבית הכנסת - תאמר סכום! ואם אינך רוצה לתרום - אין אף אחד שמחייב אותך".

והברון משיב: "כבר אמרתי לך שאני רוצה לתרום! ואף אמרתי לך בדיוק את הסכום שאני מעוניין לתת!"

"ויש לך את הסכום הזה לתרום?" שאל הגבאי.

"יש לי גם פי אלף מהסכום הזה..."

רק אז תפס הגבאי כי הברון רוטשילד בעצמו הוא העומד לפניו...

הגבאי רץ בהתרגשות אל ה"גביר" של העיירה, וביקש ממנו לפרט את סכום הונו, כדי שהברון רוטשילד יידע כמה לתת.

"הגביר" כמובן סרב לכך כשהוא מצטיק שאינו חושף ברבים את כל רכושו... ניסו לשכנע אותו: "מדובר כאן על הפסד ענק לכל הקהילה. כסף זה שיתרום הברון, יסייע לכל עניי העיירה! אם לא תגלה את סכום הרכוש שבידך - הברון יעזוב את העיירה ונפסיד את הכל!"

והגביר נשאר בסירובו: אי אפשר לדרוש ממני לחשוף את ענייני הפרטיים ברבים!"

מה יש לדבר? כל הקהילה הלכה לביתו של הגביר והחלה לעשות שם הפגנה... אמר להם הברון רוטשילד: "אין צורך שהוא יגלה, יש בכוחי לברר את כל 'עושרו' בכוחות עצמי."

הגביר פנה אל העורך דין והרואה חשבון הרלוונטיים והם בדקו ובררו שוב ושוב ו... ונתברר שאין לו כמעט כלום... בלון ריק...

אבל הוא ה"גביר" של העיירה... כולם מחכים לו לתפילה...

"עושר שמור לבעליו לרעתו" מפרש רש"י (קהלת ה, יב) "כעשרו של קורח שעל ידי כן נתגאה וירד לשאול".

בדרך הדרוש

רוב לכם בני לוי (טז, ו)
פירש"י וקרח שפקח הי' מה ראה לטעות זה, עינו הטעות, ראה שלשלת גדולה יוצאת ממנו. ותמוה. ובס' כרם חמד כ' ע"פ התרגום יונתן וקמו בחיצפא ואורו הלכתא באנפויה משה רבן על עסק תיכלא, ואיתא בגמ' עירובין שהמורה הלכה בפני רבו, אילו לשאול בלא ודל, והוה שק' לרש"י, וקרח שפקח היה, מה ראה לטעות זה שהורה הלכה בפני משה רבנו, ולא נתירא שמא ימות בלא ודל, לזה מפרש עינו הטעות ראה שלשלת גדולה יוצאת ממנו לכן לא חשש.

(ילקוט האורים)

שיצאו ממנו בנים שישמשו בכה"ג, לכן גילתה לשערה לאמור דהיא לא היתה נהרת בזה, וא"א שתוכה שיצאו ממנה בנים הגונים ועי"ז הצילתו
וישמע משה ויפול על פניו (טז, ד)
כתב רש"י, מפני הכחלוקת, שכבר זה בידם סרחון רביעי, חטאו בעגל וכו'. הנה בעגל המליון משה רבנו על ישראל באמרו לו צוית ולא להם, אולם מכיון שבעשתי מענו "כי כל העדה כולם קדושים, כולם שבענו אנכי ולא יהיה לך" נמצא שגם בעגל חטאו ונתחייבו ולכן רפו ידיו של משה.

(מילין קירין)

ויקה קרח וגו' יאון בן פלת בני ראובן (טז, א)
גמ' סנהדרין (ק"י), חכמת נשים בנתה ביתה, זו אשתו של און שהצילתו, מה עשתה, סתרה למו"י וכל מי שבא וראה ראשה פרוע חזר לאחוריו עי"ש. וצ"ב הטעם דסתרה שערה וגילתה אותם. וכ' בס' ברית שלום עפ"ד הגמ' דקמחית וכתה שיצאו ממנה ז' בניו ששמשו בכה"ג בשביל שכל ימי' לא יראו קורות ביתה שערות ראשה, ואי' בסנהדרין דאשתו של און לא' מנ"ל אי' מר רבה את תלמידו ואי' מר רבה וכו' אי' מדאגה דבר פן יאמר בעלה שראוי לו להחזיק במחלוקת זו בשביל שאהרן לקח לו הכה"ג ואולי יזכה

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל האמהות

פרשת קרח

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאצרות אמונים

הקראים לעלות לתורה במועד

"נשיאי עדה קראי מועד אנשי שם" (טו ב)

בדרך צחות פרש רבי יצחק קונשט אב"ד ראדוביץ:

ב'מגן אברהם' (אורח קלו א) הביא את פסוקו של המהר"ל שפועלים יש להקדים ולקרא לתורה את מנהיגי הקהלה ופרנסיה. ולפי זה יש לומר שלפיקוד בנותה התורה את נשיאי העדה 'קראי מועד', שהם מהנקראים לעלות לתורה במועד.

לוח אהרן הקדוש

'כלם' ולא 'רבים'

"כי כל העדה כלם קדשים" (טו א)

"כלם שמעו דברים בסיני מפי הגבורה" (רש"י).

מפני מה לא פרש רש"י על פי פשוטו של מקרא, שכל העדה נוהגים בקדשה כפי שהצטוו בפרשת קדשים (ומקרא יט ב): "קדשים תהיו כי קדוש אני?"

באר הגאון רבי שאול מאמסטודם:

בתפלת ראש השנה אנו מבקשים: "מלוך על כל העולם כלו בכבודך", ותמה ה"ט" (אורח חקפא ג) על פשר תוספת תבת 'כלו' הנראית כמיותרת אחר שאמרנו 'מלוך על כל העולם' ופרש: כיון שהלכה היא ש'רבו ככלו', עלינו להוסיף ולהדגיש: 'על כל העולם כלו', שלא יהיה אדם בעולם שלא יכיר במלכותו ויחברך.

על פי זה נוכל להסביר אף את הפסוק שלפנינו: אלו היתה פנות התובב כפשוטו של כל העדה קדושים, נתן היה להסיק מפסל הלשון: 'כל העדה כלם קדשים', כי אין בהם אחד שאינו כזה, ומצונו לו לקרוא לדעת דבר זה? לפיקוד פרש רש"י: "כלם שמעו בסיני דברים מפי הגבורה".

בגנו אריאל

הסבר נוסף לכפל הלשון בפסוק זה באר הגרא"י ש"ן שליט"א, ר"מ בישיבת 'תפארת ירושלים':

בברכת התורה אנו מבקשים: 'ונתנה אנחנו וצאצאינו... כלנו יודעי שמך', ויש לומר כי תבת 'כלנו' אינה מתפרשת כפשוטה: אין אנו מבקשים בברכה זאת שכל עם ישראל יהיו יודעי שמך ולומדי תורתך, אלא אנו מבקשים על האבות - שהתורה ודעת השם תמלא את כל מהותנו ותהפך לחלק בלתי נפרד מאתנו.

על דרך זו נוכל לפרש אף את התובב שלפנינו, שקרח בא להפליג בתאור קדשתם של 'כל העדה' שכה נשגבת קדשתם עד ש'כלם קדשים' - כל מהותם אפופה בקדשה.

ברכת איש'

משה אמת ותורתו אמת

"בזאת תדעון כי ה' שליחני לעשות את כל המעשים האלה פי לא מלבי" (טו כב)

לאחר שאמר משה: "כי ה' שליחני" לשם מה היה עליו לכפל ולומר: "כי לא מלבי"?

באר הגר"י מבריסק:

בא הכתוב ללמדנו כי מלבד שפך קרח בעקור השביעי מי"ג עקרי האמונה, שנבואת משה רבנו עליו השלום היתה אמתית ושהוא אב לבניאים, לקוחים לפניו ולבאים אחריו, הוסיף וכפר אף בעקור השמיני, שהתורה המצויה בידינו היא הנתונה למשה רבנו עליו השלום (ירושלמי סנהדרין א י). לפיכך, כלפי הפסוקה נבואת משה אמר לו משה: "כי ה' שליחני", וכלפי הפסוקה בתורה מן השמים הוסיף ואמר לו: "כי לא מלבי".

בכך יתבאר באופן נפלא דברי חז"ל (ביב עד א) ש'כל יום עומדים בלוגי קרח על פתחו של גיהנום ומכריזים: "משה אמת ותורתו אמת", שכן בהכרזה זו מודים הם באמתותם של שני העקרים שבהם כפרו אבותיהם.

ישרון קרח י"ע רחצ

השב בתשובה והפך לאדם אחר

"אם כמות כל האדם ימתנו אלה ופקדת כל האדם יפקד עליהם לא ה' שליחני" (טו כט)

הקשה האדמו"ר רבי אברהם מטשכנוב:

כיצד העמיד משה את קיום דבריו בסנה, הלא יתכן שקרח וענתו ישובו בתשובה ולא יענשו כקל?

ותרץ: אכן, לא לחנם דיק משה רבנו בדבריו והבטיח: "אם כמות כל האדם ימתנו אלה", שאלו ישובו הללו בתשובה לא יהיו הם 'אלה', אלא אנשים חדשים, כדברי הרמב"ם (תשובה ב ז): "מדרכי התשובה להיות השב צועק תמיד לפני ה'... ומשנה שמו, כלומר אני אחר ואיני אותו האיש שעשה אותנו המעשים".

מקרא מפרש' לרבי יצחק טרנין מקוטנא עמ' 128

הזכרת שם הוי"ה בזמן הזה

"ושמרו משמרתך ומשמרת כל האהל" (ח א)

"כל האהל" - בגימטריה 'אמן'; בבית המקדש היו מזכירים את שם הוי"ה ככתיבתו (סוטה לח א). כיום שחרב בעוונותינו, נתן להגיע למעלה זו רק בכח ההקפדה על ענית 'אמן' (שהיא בגימטריה שמות הוי"ה ואדינות), והמקפידים על כך זוכים לקיים את הצווי: "ושמרו משמרתך ומשמרת כל האהל".

ספר הגימטריה אות לח

לברח אל מצבר התפלה

"וכל ישראל אשר סביבתיהם נסו לקלם פי אמרו פן תבלענו הארץ" (טז לד)

לפי פשוטו של מקרא בני ישראל נסו משום שבהלו מקול הבליעה, אף הגאון רבי שלמה קלוגר תמה על כך שכן היה לכתב לנקט לשון: 'נסו מקלם'?

ובאר שהתפלה מכנה בלשון 'קול', ככתוב (בראשית כו כב): 'הקל קול יעקב'; כן נראה ישראל שמדת הדין התעוררה, והאדמה פתחה את פיה לבלע את קרח וענתו, נסו מיד 'קלם' - לעמד

בתפלה ולבקש רחמים שלא תפגע בהם מדת הדין.

אמרי שפר'

להבדיל בין המתים לחיים

"וישמע בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה" (י ז)

בדרך דרוש פרש בעל התפארת שלמה' מרדוקסק:

"וישמע" אהרן הכהן להתפלל ("איו עמידה אלא תפלה", ברכות כו ב), ובתפלתו עורר רחמים על ישראל בכך שהזכיר את ההבדל: "בין המתים ובין החיים", וכך אמר: "ורבנו של עולם, הלא המתים כבר מתו ואינם יכולים לעשות מצוות ומעשים טובים, ואלו החיים עדין יכולים לקיים מצוותיה; מה תועלת אפוא להמתים? הותר אותם בחיים ויעסקו במצוות ומעשים טובים".

ואכן, מיד שמע ה' לקול תפלתו, שבאמר: "ותעצר המגפה".

אהל שלמה, הספיקה מרע"ג רבינוביץ אב"ד דמבלין

להודיע על הטובה כמו על הרעה

"וישב אהרן אל משה אל פתח אהל מועד והמגפה נעצרה" (יז טו)

במדרש 'לקח טוב' פרש שאהרן שב אל משה כדי לבשרו שהמגפה נעצרה.

אמר הגר"ח קניבסקי שליט"א: לפי דברי המדרש נבין מפני מה מסתים פסוק זה במתבות: 'והמגפה נעצרה', על אף שפכר האמר לעיל (פס"ג) "ותעצר המגפה"; ללמדנו כי בא אהרן לבשר למשה על שהמגפה נעצרה.

מעשהו של אהרן נוכל ללמד כי הבאים בעת צרה אל החכם כדי לבקש שיגתיר בעדם, צריכים לזכר לבשרו כאשר החולה נושע, כדי שלא יצטרך להתפלל יותר.

דרך שיחה'

מספר על אברך שפקד את מעונו של הרבי בעל האמרי אמת' כדי להזכיר בפניו את בגו שחלה ונזקק לנתוח מספן, אלא שכאשר הכריא הנו מחלו לא טרח האב לבשר על כך לרבי. ביום מן הימים קבל למעונו גלוית דאר בכתב דוד של הרבי, שבה כתב לו בראשי תבות את הפסוק: (ירמיה ד כב): "חכמים המה להרע ולהיטיב לא ידעו", כלומר: אין זו מן החכמה לספר לרבי רק על הרעה, ולא לספר על הטובה שבאה לאחר מכן.

מ'רביצי תורה מעולם החסידות' ח"ה עמ' סב

מקומם של האבות והבנים בתפלה

"ואתה ובניך אתה לפני אהל העדת" (כב א)

בשבת קדש פרשת קרח תש"א, הבחין האמרי חיים' מויז'ניץ בכמה מצערי האברכים שעמדו בשעת התפלה סמוך לפתח בית המדרש. פתח ואצט בפניהם בנעם שפתי את לשון הכתוב בפרשתנו: "ואתה ובניך אתה לפני אהל העדת" - האבות ובניהם צריכים לעמד בשעת התפלה בכךד ראש קרוב ככל הנחת לארון הקדש ולא לשוטט בסביבות פתח בית המדרש.

בשאון ויז'ניץ אלו תשס"ה עמ' 7

דרש הרה"ק רבי קלונימוס קלמן הלוי עפשטיין

בעל 'מאור ושמש' (גלב"ע א' בתמוז תקפג):

נאמר בתהלים (מא יד): "ברוך ה' אלקי ישראל מהעולם ועד העולם אמן ואמן"; כפל הלשון בא ללמדנו, כי בכח היחוד הנעשה באמצעות ענית אמן מתבטאים הדברים ומתעוררת מדת טובו ותבונה למשך חסדים טובים, פרנסה טובה, חיים וכל טוב, "מהעולם ועד העולם" - ממקור הברכה שבעולם העליון, עד לבגשת ישראל השוכנים בעולם התחתון.

מאור ושמש' בר' ויגש

ברפת יצר אור (ה)

השרפים מעוררים את האופנים

בגמרא (חלו אב א) אמרו: "חביבין ישראל לפני הקדוש ברוך הוא יותר ממלאכי השרת, שישראל... מזכירין את ה' אחר שתי תבות, שגמרא: 'שמע ישראל ה' וגו', ומלאכי השרת אין מזכירין את השם אלא לאחר ג' תבות, פדכתיב: 'קדוש קדוש קדוש ה' צבא-ות'". בהמשך תמיהה הגמרא: הלוא אף על המלאכים מצונו שמוזכרים הם את ה' אחר שתי תבות באמירת 'ברוך כבוד ה' ממקומו? ותצהי: "ברוך" - אופנים הוא הזכירם ליה".

מדברי הגמרא משמע כי דרגתם של האופנים גבוהה מדרגת השרפים האומרים את שבת 'קדוש קדוש קדוש', שהרי השרפים מזכירים את ה' רק אחר שלוש תבות, ואלו האופנים מזכירים את ה' אחר שתי תבות בלבד. ולכאורה תמוה הדבר, כי הלוא דבר דוע הוא שדרגת השרפים גדולה מדרגת האופנים?

בעל 'ערוך השלחן' בדרשנותיו (נדפס בסוף ח"ט מ'ערוך השלחן', דרוש כא) מבאר כי אכן, גבוהה דרגת השרפים מדרגת האופנים, כפי שנתנו לראות אצל בני האדם: בעת שנפטר, חלילה, אדם גדול, אין המלוים מתעוררים לבכות ומלאים, וכשמעוררם המספיד בדברים חמים היוצאים מן הלב, אזי יגלו בכייה אף יותר מהמספיד עצמו. כך האופנים, לאחר ששומעים את השרפים משבחים את ה' באמירת 'קדוש קדוש קדוש', הרי הם מתעוררים לשבח בעצמם, ובכך הם 'מתנשאים' - מתעלים בדרגתם לעמדת שרפים ואומרים 'ברוך כבוד ה' ממקומו'.

נעימות, זמירות ותשבחות

שלוש לשונות השבח: 'נעימות'... 'זמירות'... 'תשבחות'... נתקנו כנגד שלשת השבחים: 'קדוש קדוש קדוש' (אמורתם), לכוור הדברים הביא המשיגים רבי חיים פרידלנדר (שפת חיים - ד'ת חיים) את לשון התרגום על תבות 'קדוש קדוש קדוש' (שעיה ג:א): 'קדיש בשמי מרומא עלאה בית שכתמה, קדיש על ארעא עובד גבורתה, קדיש לעלם ועלמי עלמיא... מליא קל ארעא זוי יקרה'.

ובאר: 'נעימות' יתנו הוא כנגד 'הקדוש' הראשון המתיחס להנהגת הקדוש ברוך הוא בשמי השמים, הנהגה זו נסמלת מענייניו, ועל כן אנו משבחים עליה בלשון 'תנו', שכן 'תניה' היא דבר הנעשה בהשקט ובסתירה.

'זמירות' יאמרו - כנגד 'הקדוש' השני המבטא את הנהגת ה' בעולם הזה, אשר פעמים היא גלויה ופעמים היא נסתרת, ועל כן אף השבח שנתקנו כנגדה יוצא מן השפה ולחוץ בלשון 'יאמרו', כדבר הגאון בלחשה או בקול בין האדם לבין עצמו.

לשון 'תשבחות' שמייעו מתחמת לקדוש השלישי המבטא את הנהגת ה' לעתיד לבא, זמן שמתלא הארץ דעה את ה' פמים לים מכסים ויכירו וידעו כפי יושבי תבל במלכות ה'; באותו הזמן יהיה שמו 'תברך מפורסם בפי כל, ועל כן השבח שנתקנו כנגד הנהגה זו נאמר בלשון 'תשבחות' שמייעו - בקול גדול קבל עם ועדה.

כנגד עשר ספירות

כתב בעל 'סוד ושרש העבודה': 'כל התוארים מתבות: 'פי הוא לבדו', אפלו תבת 'הוא', נתקנו על סדר מדות וספירות העליונים הקדושים. ויהיה האדם מאד לאומרם במתן ובכנה עצומה. ואם היה לאדם אהת חלי בבני ביתו ונתפאר, ראוי שייתן בלבו שבח והודאה להבורא יתברך על רפואתו כשאומר 'בורא רפואות...'".

מהותם של שבחים אלו מבטא את אמונתו כי השגחת ה' על העולם אינה פוסקת לרגע, וכי את כל מאורעות הימון המתחדשים בכל יום אין ליחס לכל כח אחר מבלעדי יתברך, שכן "הוא לבדו... עשה ידעות, ומה מלחמותו... בורא רפואות... אדון הספירות".

כדברי הפריטיטי של הרמח"ל בספרו 'דעת תבונות' (פ"ב אות לו):

'אמנם, הנה זה הוא מחוק של היחוד העליון לבדו ברוך הוא - להראות עצם ממשלתו השלמה; שכל הזמן שהוא רוצה, מניח העולם להיות סוער והולך בלדי הזמן, עת אשר שלט הרע בעולם; ולא עוד, אלא שאינו מעכב על ידי הרע הזה מעשות כל אשר בכחו לעשות, ואפילו מגיעות רבותיו עד לדיקושת המתחננה. אפס כי לא מפני זה יאבד עולמו, כי הממשלה לו לבדו, והוא עשה, והוא סובל, והוא מחץ, והוא יפא. ואין עוד מלבדו. והנה זה יתן חזק לאמונת בני ישראל אשר לא ידך לבם לא מארך הגלות ולא ממיריותו הקשה'.

זרע צדקות מצמיח ישועות

במדרש תהילים (יד ב) הובא, כי בקריע ששמו 'ערבות' זרע קדוש ברוך הוא את מעשיהם של המלכים ושם הוא מצמיח את פרות שטרם, כפאמר (שעיה ג:א): 'אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעשליהם יאכלו'.

את השעם שנקטו לשון 'זרעה' דוקא על מצות הצדקה, וכפי שאמרו חכמינו (ב"מ א:א): 'אין זרעה אלא צדקה, שגאמר (הושע י:ב): 'זרעו לכם לצדקה', באר המשגיח רבי ירחם הלוי ממיר (מאמר המשגיח - אלויל אשר, מאמר קטן, וראה ירחם חיים אבות א:ד) כפי שבזרעה, העומד מן הצד ומתבונן באכר הנוטל את הטוב שבפרותיו וקוברו באדמה, משתומם על המראה; וכי לריק משליף הוא אבות עמלו ויגיעו? אולם המבין מביין כי בבורא קרת עתיד לצמח מגרעין זה צץ שצמיח בעתיד רבי רבותו פרות ופלאים ומתקים. כך גם במצות הצדקה, העומד מן הצד אינו מופני מה נוטל האדם את כספו ונותנו לאחרים, הלוא המזון נועד כדי להנות את בעליה? אולם מי שהוא בר דעת מביין כי הקדוש ברוך הוא זרע את אותן צדקות ובעתיד מצמיח מהן ישועות גדולות, כפי שאמרו חכמים (קליטו גראשית פב): 'אבותינו הראשונים מפני מה זכו בעולם הזה, ולימות המשיח יועלו? הבא? ובעתיד יצמח בצדקה'.

הגאון רבי חיים מוולוז'ין (ירח חיים אבות ד:א) הוסיף והמליץ על כך את מאמר הפתוב (הושע י:ב): 'זרעו לכם לצדקה קצרו לפי חסד'; יכול האדם 'זרוע' בעולם הזה צדקה קטנה שעשה עם העני, אולם בעולם הבא יקצר את שטריו עשרת מונים. זאת משום שהקצירה אינה נמדדת לפי המעשה, אלא לפי התנאה שנגרמה לפני כתיובצאה ממנו. הנאה זו יכולה לעלות שבביתם על המעשה, ותוצאותיה יכולים להתבטא אף זמן רב לאחריו, ואף השקר שמקבל עליה הנותן ממשיך וגדל בהתאם לכך.

בדומה לכך נתנו להמליץ אף על מצות עניית אמו; העונה אמן על ברפת חברו, גורם לו לומר את הברכה בקול וביתר כונה, ומתוך כך להתחנך עוד ועוד באמירת הברכות ובתפלה כלה, ואף לחזק אחרים במצוה זו. כך שכמו הגרעין הנוצר באדמה, המעשה שעשה נראה קטן ופועט, אולם תוצאותיו גדלים לאין שעור והשקר אף הוא גדל בהתאם.

כחה של תפלת הדרך

היה זה חדשים ספורים לפני פרוץ מלחמת העולם הראשונה. רבי צבי יהודה מלצר, בנו של מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל בעל האבן האזל, היה באותם ימים נער פבן חמש עשרה שנה. הוריו דרו בסלוצק שהיתה תחת שלטון ממשלת רוסיה, והישיבה שבה למד קבעה משכנה בעירה שהיתה נהנהגת תחת שלטון ממשלת פולין.

בימים ההם קימו בני הישיבות את הצווי 'הוי גולה למקום תורה' במלוא משמעותו. עם תחלת זמן החרף, כעבר ימי חג הסוכות, נטלו הללו את מקל הנדודים ועשו את הדרך הארפה והמפרכת מביתם אל היכל הישיבה, שבה שקדו על תלמודם משך כל החרף, ורק לקראת הפסח שבו לבית הוריהם לעשות במחיצתם את החג.

אתא ובא חדש ניסן. הנער צבי יהודה שלבו המה מנוגעיים למשפחתו בקטש לשוב לביתו לחג הפסח. אף משום שבאותה שעה כבר החלו לנשבר רוחות המלחמה בחוצות אירופה, דרך הלוחך שעברה עליו בקלות יחסית, הפכה לקשה עד בלתי אפשרית בחוור.

ימים ספורים קדם חג הפסח, לאחר תלאות מרבות ויסורים, נאצו רגליו של הנער בעירת הגבול הסמוכה לסלוצק. גלים של התרגשות הציפוהו. מרחק קצר הפריד בינו לבין עירת הלדתו, ובלבו הרהר בקבלת הפנים החמה שיזכה לה בהגיעו לביתו אחר תקופה כה ארפה שבה נעדר ממנו.

נגש אפוא הנער לכפר השוין, שם היו רגילים העגלונים לחנות ולתור אחר נוסעים, והתעניו בשקט כיצד יוכל להגיע למחוז חפצו במהירות המרבית בלא לעורר חשד מצד השלטונות. הללו השיבו לו כי קבוצת עגלונים המתגוררים מעבר לגבול מתכוונים לצאת לדרך בשעה שתיים עשרה בלילה. בחסות החשכה מקוים הם כי יצליחו לצלח את הדרך הקצרה ולחמק מעיניהם הבלשות של שומרי הגבול הקשוחים.

הנער התבונן בשעונו. השעה היתה שלוש אחר הצהרים, והיו לו תשע שעות פנויות עד לשעת היציאה לדרך. פבן לאבין הדגול לא חשב פעמים כיצד לנצלן; הוא החיש פעמיו לבית מדרש שיט ששכן בקרבת מקום, שלף גמרא מארון הספרים ועד מהרה חל לעמקה של סוניה.

יכול היה הנער לשבת כך למשך שעות ארוכות, אלא שכעבר שעה חצלה לפתע אי שקט הולך וגובר. היתה לו הרגשה פנימית כי תכנייתיו הבלות אלו לא תשתבש וזי עליו לשקט יתיה מאחר.

הוא אק ממקומו במהירות, נשק לגמרא, החזירה למקומה בארון הספרים ומיד החל לרוץ בכל כחו לכפר השוין. כשהגיע למקום הכחין לתחתו כי שירת העגלות שאמורה היתה להובילו לסלוצק כבר פתחה בנסיעה, שעות רבות לפני המועד המתקנן. אף בקשי הצליח לעצר את אחת העגלות ולקפץ לתוכה.

מידע חדש שקבלנו גרם לנו להבין שמוטב לנו כי נמחר לצאת מקדם ככל הנתון, הסבי לו העגלון כשהתעניו הנער לפשר הקדמת מועד הנסיעה. "כדאי שנפשה להתחבא מאחור", הציע העגלון חוף שהוא מצביע אל יזכתי העגלה, "בשעה שזכו קמנים סכונים רבים שחשף לעיני שומרי הגבול", הוסיף ביבשת.

"הנינו בנו של הרב מסלוצק", הסבי הנער לעגלון, בתקוה ששמו הטוב של אביו שזועד כאדם קדוש אף בקרב הגוים הגיע לאינוי המגשמות, "נאא משה, אם חיל או שוטר יעצרונו בדרך, נסה להסבי לו כי הנינו בסך הכל ילד תמים המבקש לשוב לבית הוריו".

העגלון שמע את הדברים והבטיח מיד למלא את בקשתו, למרות זאת הנער לא היה רגוע כלל וכלל. כמי שכבר הספיק לעבר אי אלו תלאות בודדים, סגל הוא לעצמו הרגל לומר את תפלת הדרך בכנה ובדבקות. עתה, הסכנה שעמדה בפניו עוררה אותו להתחזק יותר באמירתה.

כאשר הגיע למלים: "ותתנו לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואיני", החלו הדמעות זולגות מעיניו. כבר מה גרם לו לחזו פעמים ושלוש על בקשה זו בבכי ובכנה יתרה. קולו שפתק, ואף בקשי הצליח להחליט הוא לסיים את התפלה.

דקות ספורות לאחר מכן התברר לנער כי חששותיו לא היו לשוא. שירת העגלות נעצרה במפתיע בחסות דרכים פולני. תלים חמושים נגשו לעגלות ובדקו את תכולתן, אחר שאלו כל עגלון להיכן פניו מועדות, והם השיבו בתמימות כי ביתם ומשפחותיהם שוכנים מעבר לגבול. היה זה מפתיע במיוחד פאשר החילים התירו לעגלונים להמשיך בדרךם ללא שאלות מיותרות.

והנה, הגיעו החילים לעגלה האחרונה בשירה, זו שבתוכה הצטננו הנער במושבו. כיתר העגלונים, אף עגלון זה הסבי לחילים כי מבקש הוא לשוב לביתו שבסלוצק, אלא שחן נגש אחד מהם לאחוריי העגלה וכשהביט לתוכה הבחין בנער היהודי הצעיר.

"מה מעשיו של הנוסע היושב באחורי עגלתך?", רעם קולו של החיל, והעגלון לא הרהר פעמים לפני שהשיב בתמימות מעשה, כככולו זה עתה וזאה הוא את הנער לראשונה. "איני יודע מי אני וכיצד התגנב לעגלתך".

"מרגל", פסק החיל ופקד מיד בטון שאינו משתמע לשני פנים, חוף שהוא מכון את רובהו לפניו של הנער המפחד: "רד מיד מהעגלה והלחזה אלי".

ברזין רעדו פאשר החיל לצלע בעקבות החיל. דע, דע הוא כי בעתות מלחמה תי אדם, ובפרט חזיו של יהודי, נחשבים בעיני החילים כהפוך. שמועה מנססת גנבה זה מכבר לאינו כי אף על חשד קל של רגול ממרהים החילים לחרף את דינו של החשוד למיתה ביריה.

בטרם ירד מן העגלה נסה להסבי לחיל כי טעות בידו, וכי אינו מרגל אלא נער תמים המבקש גם הוא לשוב למשפחתו האהובה ולתורו שאותם לא פגש מזה זמן רב. אלא שהחיל לא הגיב לבקשתו. הוא המשיך לכון אצלו ואת השוין והאצי בו למהר אחריו למפקדה.

צבי יהודה שחש כי חיייו תלויים לו מנגד, התנבר על רגשות הפחד שגאו בלבו וחרז שוב על הסברו כי אין כל סבה שגורלו יהיה שונה מהעגלונים שנסלחו לביתם לשלום, וכי אף הוא פארהים הנו נער תמים שכל מבקשו הוא לשוב להוריו.

ארבעים פעמים (!), חזר הנער על הדברים באוני החיל שמאן להקשיב. פחד מות אפך אותו כשעמדו רגליו בפתח אהל המפקדה, אולם פתאום התרפף סבר פניו של החיל. הוא סובב את ראשו לעבר הנער ופלט: "סע לשלום".

לרגע זה חכה הנער. בטרם יספיק החיל לחזו בו מהר לשאת את רגליו ולכרם מהמקום במהירות.

רק כשעמדו רגליו התשושות סוף סוף על מפתח בית הוריו בריא ושלם בגופו ובנפשו, הבין הנער את פשר ההתרגשות המיוחדת שאחזה בו כשאמר את המלים: "ותתנו לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואיני". התפלה הנרגשת שנסא בעת אמירת תפלת הדרך הצליחה עתה את חיו.

אנשים מארצות החיים עמי 96

shay צילמה

לקט אמרות חז"ל
 רעיונות, עובדות
 והנהגות מגדולי
 ישראל,
 על מדות טובות
 שמביאות לאהבת
 הזולת הנלמדות
 מפרשת השבוע

אי שש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת
 ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
 כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
 אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש ל סיון תשע"ז: הדלקת נרות: ירושלים 7:13 תל-אביב: 7:28 חיפה: 7:21 מוצאי שבת: ירושלים: 8:31 תל-אביב: 8:34 חיפה: 8:35 ר"ת: 9:05

פרשת קרח איסור ליצנות

שלא להתלוצץ על הזולת ולא להרבות שחוק וקלות ראש, ושלא לשבת במושב ליצים!

נלמד מהפסוק: "ויקהל עליהם קרח את כל העדה" (פרק טז-יט)

וכתב רש"י (מהתנחומא): ויקהל עליהם קרח – בדברי ליצנות כל הלילה ההוא, הלך אצל השבטים ופיתה אותם וכו'. ובמדרש (שוחר טוב תהלים א) דרשו חז"ל: "ובמושב ליצים לא ישב" – זה קרח שהיה מתלוצץ על משה ואהרן. מזה עשה: כינס עליהם את כל הקהל שנאמר: "ויקהל קרח את כל העדה" התחיל לומר לפניו דברי ליצנות.

לכאורה תמוה מאד, היאך הצליח קרח לפתות ולמשוך אחריו בדברי הבל וליצנות מאתים וחמישים איש נכבדים בעלי חכמה ודעת, נשיאי עדה אנשי שם. ובשלמא קרח אף שפקח היה אפשר אולי להבין איכשהו כיצד הגיע לשטות כזו, אחרי שנתקנא בנשיאותו של אליצפן, כי זו טבעה של קנאה שמוציאה את האדם מן העולם. אבל על אותם מאתים וחמישים ראשי סנהדראות עולה התמיהה במלוא עוצמתה: מה ראו הם לשטות זו? הלא אצלם וודאי לא היו קנאה וכבוד?!

התשובה לשאלה זו נעוצה וטמונה בכוחה הגדול וההרסני של הליצנות. וכפי שכתב הרמח"ל ז"ל (במסילת ישרים פרק ה): "כי הנה השחוק והלצון מאבדים את לב האדם, שכבר אין הטעם והדעה מושלת בו, והרי הוא כשיכור או שוטה אשר אי אפשר לתת להם ערמה או להנהיגם, כי אינם מקבלים הנהגה". ומוסיף הרמח"ל: "ותראה קושי הלצון והשחתתו הרבה, כי כמו המגן המשוח בשמן אשר ישמיט ויפיל מעליו החיצים ומשליכם לארץ ולא ינח אותם שייגעו אל גוף האדם, כן הלצון בפני התוכחה והמרדות. כי בליצנות אחת ובשחוק קטן יפיל אדם מעליו ריבוי גדול מן ההתעוררות וההתפעלות... ובכח הליצנות יפיל הכל לארץ ולא יעשה בו רושם כלל. ולא מפני חולשת הענינים ולא מפני חסרון הבנת הלב, אלא מפני כח הלצון ההורס כל עניני המוסר והיראה". עכ"ל.

עפ"ז נוכל להבין גם את האמרה: "ליצנות אחת דוחה מאה תוכחות" אשר יפלא מאד היאך יתכן שליצנות אחת תדחה מאה תוכחות הגיוניות ונוקבות מלאות חכמה ודעת?!

אלא לדברי הרמח"ל מובן היטב, דמכיון שהלצון מאבד את לב האדם שכבר אין הטעם והדעה מושלים בו והרי הוא כשיכור או שוטה... א"כ לא יפלא שמאה תוכחות חכמות, תידחנה מפני ליצנות אחת, וכדברי הרמח"ל בהמשך: "כי בליצנות אחת ובשחוק קטן יפיל אדם מעליו ריבוי גדול מן ההתעוררות וההתפעלות..."

הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצ"ל כותב (בספרו דעת תורה): קלות ראש הוא מצב של פריקת עול מלכות שמים, כי השחוק וקלות הראש מאבד כל לבו, ומדחחו מכל מחשבות מוסר ויראה. קלות ראש נוטלת מן האדם את ההרגש בחומרתן של דברים והכל בעיניו קל עד כי אפילו עבירות חמורות ביותר, קלות בעיניו.

מסיים רבי ירוחם: במדרש בפר' נזיר מובא ששכורים מאבדים כל דעתם ואין כל מעכב נגדם ואין כל הגבלה במעשיהם. וכן הוא האדם במצב של קלות ראש, אין כל מעצר לרוחו. ריק הוא מכל דעת, ומי יגבילנו?!

ליצנות

המותרת...

פעם הזמינו את אחד הרופאים שיבוא לביתו של הגאון מוילנא הגר"א זצ"ל. רופא זה היה יהודי מנוער מן המצוות שפנה לחכמות חיצוניות, וידיעתו ברפואה הקנתה לו הערכה בעיני ההמון, אך כמובן לא בעיני הגר"א.

הרופא שהיה מודע לכך שאין לו כל הערכה אצל הגר"א נפגע מכך. הוא פנה אל הגר"א ואמר לו: "יודע אני שרבינו אינו מעריך אותי, אבל עליו לדעת כי בעיני הגויים אני נחשב ממש כאליהם..."

"תנוח דעתך" - השיב הגר"א מניחה וביה - גם בעיני נחשב אתה כאליהם... אך לפתע נזדעזע הגר"א: "אוי! נכשלתי בליצנות! ומיד נרגע: "הן זו ליצנותא דעבודה זרה המותרת וכמבואר בגמרא במגילה כה:).

פניני הגאון מוילנא

עלון השבוע פרשת קרח הוקדש לעילוי נשמות

הגאון המופלא בתורה, בשקידה ובמדות, רבי עקיבא בן ר' יצחק קיסטר זצ"ל
 מראשי ישיבת "יד אהרן" וידיד נאמן למערכת "אי שש לרעהו", אשר עודד וחיזק תמיד את ידי העוסקים במלאכת כתיבת והפצת עניני המדות הטובות, לרגל שלושים לפטירתו
 נלב"ע למגינת כל לב ביום ג' סיון תשע"ז, ת.נ.צ.ב.ה.

עלון השבוע פרשת קרח הוקדש לע"נ אבי מורי
ר' משה בן ר' יוסף הגר ז"ל
 נלב"ע כ"ז סיון
 ת.נ.צ.ב.ה.

עלון השבוע פרשת קרח הוקדש לע"נ האשה
מרת גולדא טייבל בת ר' יוסף ז"ל
 אלמנת ר' אהרן עבי בן ר' שמחה הלוי ז"ל
 נלב"ע כ"ז סיון, ת.נ.צ.ב.ה.

לרדוף אחר השלום ולהתרחק ביותר מן המחלוקת!

נלמד מהפסוק: "ויקה קרח" (פרק טז-א)

ופירש רש"י: לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך העדה לעורר על הכהונה, וזהו שתרגם אונקלוס: "ואתפלג", נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת".

הרבה מחלוקות ופלוגתות אירעו, או נתלקחו, בעם ישראל במשך כל הדורות. ממש כמשקל "דור דור ופרנסיו" כך דור דור ומחלוקותיו. עוד לפני קורח, ובוודאי אף לאחריו. מחלוקת בין רבנים ובין ראשי קהילות. בין יחידים ובין קבוצות. בין בעלי מקצוע ובין עידות, בין מוסדות ובין חצירות וכו', מחלוקות שונות ומגוונות בכל נושא בעולם, רוחני או גשמי.

ואף כי אמנם המלה "מחלוקת" מעוררת בלב כל שומע איזשהו צליל שלילי ומרתיע, אך לאמיתו של דבר, המתבונן בכל סוגי המחלוקות, נוכח לראות כי היו ביניהם מחלוקות בונות וחיוביות ביותר. מחלוקות שחייקו את הדת. מחלוקות שהאדירו, הרחיבו והעמיקו את לימוד התורה והבנתה.

כדוגמת אותה מחלוקת ידועה בתלמוד בין רבי יוחנן וריש לקיש בהרבה נושאים העומדים ברומו של עולם, וכשנפטר בר-הפלוגתא ריש לקיש, בכה וזעק רבי יוחנן במר נפשו "היכן אתה ריש לקיש"? שכן היה רגיל להקשות על רבי יוחנן עשרים וארבעה קושיות והיה רבי יוחנן מתרץ עשרים וארבעה תרוצים, וממילא "רווחא שמעתא" (ראה ב"מ פד.). זוהי דוגמא למחלוקת מפרה ויוצרת. ועל מחלוקות שכאלו העידו משמים "אלו ואלו דברי אלוקים חיים".

אך לעומת זאת, היו מחלוקות אחרות שהרסו כל חלקה טובה, פירקו בתים. הרסו ישיבות, סכסכו משפחות. פיצלו עידות. וכלשון הרמב"ם בצוואתו לבנו: "אל תשקצו את נפשתיכם במחלוקת המכלה הגוף הנפש והממונ... ראיתי לבנים שהשחירו ושרים נפחתו ומשפחות ניספו... ועירות גדולות נתערערו, וקבוצות נפרדו, ויחידים הפסידו ואנשי אמנה אבדו, ונכבדים נקלו והתבזו בסיבת המחלוקת".

וכאן האיש הקטן והפשוט, התמים מה"עמד" עומד כולו נבוך, תמה ושואל: כיצד עלי להתייחס למחלוקת ציבורית הנקלעת פתאום לתקופתי, או למקומי? האם ליטול חלק פעיל בה, כי אולי זוהי אחת המחלוקות הטובות שמעמידות את הדת וה'אידישקייט', שמאדירות ומרבות את לימוד התורה, וא"כ חבל להפסיד מלהיות שותף בזכות הנשגבה וההסטורית הזו. אך אז צצה בעיה קשה יותר: לאיזה צד במחלוקת עלי להצטרף, האם לצד א' שטוען שהוא זה שמציל את המצב... או לצד ב' הטוען שבלעדו אין קיום למצב... או שמא, בכלל עלי לברוח מהמחלוקת הזו כבורח מן האש, כי אולי אינה כה חיובית כפי שמנסים להציגה כלפי חוץ, אלא היא עוד מעשה-שטן לחרחר ריב ומדון באיצטלה של תורה?!

ובאמת הדברים צריכים עיון, הרי מכיוון שמצינו בכל הדורות, כה הרבה מחלוקות, כאלו וגם כאלו, היאך ידעו "אנשים מן השורה" שאינם מצויים בתוככי "הפרטים הקטנים", האם להצטרף או לברוח?!

ובכן, התנאים הקדושים שענייניהם צופיות למרחוק, צפו מראש את הבעיה הקשה שנתחבט בה, וגילו לנו (במסכת אבות פ"ה) את הפתרון הנכון. קודם כל הודיע לנו התנא מהי מחלוקת חיובית ומהי שלילית: "כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים" - שכן זוהי מחלוקת 'לגיטימית' ויש בה תועלת נצחית. ו"שאינה לשם שמים אין סופה להתקיים". - כי זוהי מחלוקת שלילית ומפסדת שאין לה זכות קיום.

ועדיין, אנו האנשים הפשוטים, היאך נדע להבחין האם היא לשם שמים או לא, הרי זה דבר המסור ללב, וכידוע, בכל המחלוקות שמהם שבע, או סבל, עם ישראל, כמעט תמיד זעק מוביל המחלוקת, שזה "לשם שמים"!!

על כך ממשיך התנא הקדוש ומגלה לנו את ה'אינדיקציה', את ה"אות" שיוכיח לנו האם המחלוקת שנקלעה לפתחינו, היא "לשם שמים", ואז להתהדר בה, או שח"ו להיפך, ואז לברוח ממנה כמפני אש: "איזו היא מחלוקת לשם שמים זו מחלוקת הלל ושמאי, ושאינה לשם שמים זו מחלוקת קרח וכל עדתו".

והנה, אף שכנראה היו עוד מחלוקות כעין אלו בהסטוריה היהודית,

אש המחלוקת והמריבה...

בעל החתם סופר היה נערץ על בני קהילתו במטרסדורף. הוא הרביץ תורה והנחה את עדתו על מי מנוחות עד שפרץ סיכסוך בין שתי משפחות בעלות השפעה אודות זכות חכירת "מבשלת השכר" במקום.

הסכסוך התלקח ופילג את כל הקהילה, וכל מאמצי החתם סופר להשקיטו עלו בתוהו. החליט החתם סופר לברוח מן המחלוקת ולהעתר לקהילת נוישטאט שביקשו לעטרו בנזר רבנותה.

כינוס החת"ס את בני מטרסדורף כדי לשאת לפניהם את דרשת הפרידה, והנה לפתע פרצה שריפה באותה "מבשלת שכר" שהיתה מוקד המריבה. השריפה התפשטה וכלתה את רחוב היהודים על כל בתיו, מלבד בית הכנסת, בו התכנסו לשמוע את דרשת הפרידה. הכל הרגישו כי זו פעולת אש המחלוקת והמריבה!

מיד זנח החתם סופר את תוכניתו לעקור מן העיר. הוא לא העלה בדעתו לנטוש את עדתו בצרתה, הוא פתח במגביית רחבת היקף ושיקם את הקהילה.

הגדת הח"ס

"זה הדבר הגרוע ביותר"...

מעשה באברך ששימש מלמד בתלמוד תורה. והנה לרגל הוצאת צו-גיוס לצבא עליו, החליט להיות רב בבית הכנסת בשכונתו (את הרבנים פטרו אז מחובת גיוס). ואולם גילה אותו אברך, כי רבה של העיר מתרעם עליו על שנעשה רב באותו בית הכנסת, והדבר גרם למחלוקת עם רב העיר וציבור נאמניו.

הלך האברך לחזון איש וסיפר לו על כל הענין. הוא אף תיאר לפניו את כל פעולותיו הטובות שעשה בבית הכנסת בו משמש כרב, וכן שהוא מרביץ תורה בפני הקהל שם, ועוד ועוד.

אמר לו החזון איש: "דבר מובן ומקובל הוא, כי אם יש רב בעיר ואתה הולך ונעשה רב באחד מבתי הכנסת בעיר ללא ידיעתו והסכמתו, נגרם מזה צער לרב וגורם למחלוקת. ועל כן, יותר לא תדרוך כף רגלך באותו בית הכנסת! ואל תפחד שמא יגייסו אותך לצבא כי לא יגייסו אותך"!!

יצא האברך מלפני החזון איש בפחי נפש, שבור ומדוכדך. כאשר הזדמן לו שנית לפגוש את החזון איש, שאל האברך: רבי! למה מגיע לי פסק שכזה?

חשיב לו החזון איש: "אילו באת אלי ואמרת לי שאין לך פרנסה, ומסיבה זו אתה הולך לאותו בית הכנסת, כי אז היתה זו שאלה רצינית והיה מקום לדון. אבל לעשות מחלוקת עם הרב לשם שמים, כביכול, זה בשום אופן לא. זה הדבר הגרוע ביותר!"

שאל אביך ויגדך

כדי שלא להגרר למחלוקת

נזהר היה הצדיק רבי סלמן מוצפי זצ"ל שלא להביע דעה בדבר השנוי במחלוקת, בין אם היו חכמים החולקים בני דורו, ובין אם היו בני דורות שלפניו.

פעמים שהיה הנושא קרוב אל לבו והיה לו דעה מגובשבת וראיות ברורות בנידון, אך כבש את דבריו כדי לא לנקוט עמדה בוטחת ההלכתי ולהיגרר למחלוקת. הוא העמיד פניו כאילו אין לו כלל השגה בענין זה.

עולמו של צדיק

המשך - התרחקות ממחלוקת

לברוח ממקום המחלוקת...

פעם נתעוררה מחלוקת בישיבת חברון. יצא המשגיח הגה"צ רבי הירש פאלי זצ"ל מבנין הישיבה ונס על נפשו לביתו. הוא עלה בדרכו לבית אחותו הרבנית גרבז ע"ה ותינה בפניה את כאבו, תוך שהוא פורץ בבכי תמרורים אודות המצב הנורא שהתרגש בישיבה.

נענתה לעומתו הרבנית: "הזוכר אתה את החינוך שקיבלנו בבית אבא (הגאון רבי אברהם נח זצ"ל) הוא ברח מכל סרך של מחלוקת. לאחר שעלה ארצה נודע לו שבאחת מקהילות הקודש בליטא פרצה אש מחלוקת סביב כסא הרבנות ואחד מקרובי משפחתו נמנה על אחד מן הצדדים, הוא נחרד ומיהר לשגר אליו מכתבים בהם הפציר בו לברוח משם ולעלות לארץ ישראל".

"ואמנם - הוסיפה הרבנית - בעלי הגאון רבי אפרים זאב גרבז זצ"ל אמר, כי כל אותם אלו שהיו מעורבים במחלוקת באותה עיר, סופם שלקו בגופם באופנים קשים ונוראים! אם כן יש לנו צואה מאבא לא להתערב במחלוקת!"

רבי הירש

עד להיכן תוצאת המחלוקת...

באחד משיעוריו על החומש, תיאר כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל עד להיכן מגיעה תוצאת המחלוקת: פעם נקלע לעיירה קטנה בחו"ל שהתגוררו בה רק שנים עשר יהודים. והנה נתברר לו כי יש להם שני בתי כנסת...

לפליאתו הרבה הסבירו לו אנשי המקום כי יש בתוכם שני אנשים המסוכסים ביניהם ואינם מוכנים להתפלל בבית הכנסת אחד... לכן סידרו ביניהם שיתפללו תחילה בביהכ"ס אחד ששה, וארבע נוספים יצורפו ל"מנין" ואח"כ ילכו ששה הנותרים לביהכ"ס השני ויצטרפו להם הארבעה שכבר התפללו, ל"מנין" השני...

לפיך האש

מחלוקת במקומה עומדת...

סח הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל: באחת השבתות התעוררה מחלוקת בין המתפללים בבית הכנסת בו התפלל הגאון מטשיבין - רבי זב בעריש וויזנפלד זצ"ל. נידון המחלוקת היה, האם יש לומר בשבת זו "אב הרחמים" או לא. כל צד במחלוקת נימק את דעתו בעוז ותעצומות...

לפתע דפק אחד המתפללים על הבימה והכריז: "מה יש פה מקום להתווכח הלא הרב מטשיבין מתפלל עמנו, הבה נשאל את פיו וככל שיורה כן נעשה".

ואכן הציעו את השאלה לרב מטשיבין, והוא פסק שיש לנהוג בשבת זו כמנהג ירושלים... מיד פרצה מחלוקת חדשה בין הצדדים מהו מנהג ירושלים. זה טוען שמנהג ירושלים לומר "אב הרחמים" וזה טוען שמנהג ירושלים לא לומר... והמחלוקת הזו השניה אף היתה סוערת וגדולה מן הראשונה...

ללמדך - הסיק מכאן רבי ראובן - שבעלי המחלוקת אינם נגמרים, אלא רק מחליפים נושא עליו אפשר לעשות מחלוקת חדשה...

בכ"ז מצא התנא לנכון להביא דוקא את הדוגמאות הללו, משום שהם כוללים את כל 'האלמנטים' האפשריים לאלפינו דעת ובינה מכל כיוון שנחפוץ, ומשמשים כזרקור רב-עוצמה להאיר עינינו להכיר ולהבין בטיבה של כל מחלוקת.

מעתה, כל שעלינו לעשות הוא, ללמוד ולהתעמק, לחקור ולהתבונן היטב בכל תהליך המחלוקת של קרח ועדתו מתחילתו ועד סופו, וכך גם במקביל, בתהליך המחלוקת שבין ב"ש וב"ה. ונמצא שיש מאפיינים רבים שבהם ניתן להבדיל בין המחלוקות הללו (ומהן נקיש לכל מחלוקת אחרת). כמובן אין כאן המקום לפרט את כולנה. נסתפק בדוגמאות בודדות העולות ראשונה:

(א) מחלוקת שמאי ותלמידיו עם הלל ותלמידיו נוצרת מתוך מעמד שוה ביניהם. שני הצדדים, במקביל, מלבנים את הסוגיות ושניהם חותרים בד בבד לביורר האמת. אין לצד אחד יתרון על רעהו בוותק או בחכמה לומר "קבלו דעתי". כל צד רשאי להבין אחרת מחברו. כך דרך הלימוד המקובלת כדי להגדיל תורה ולהאדירה. ובמצב כזה הגיוני בהחלט שיבואו לידי מחלוקת הלכתית, הללו אוסרים והללו מתירים וכיו"ב.

ואילו במחלוקת קרח ועדתו: משה רבינו מנהיג תקופה ארוכה וגורלית את עם ישראל ללא עוררין, מניסי מצרים וקריעת ים סוף לקבלת התורה, ומשם לניסי המדבר, הכל עפ"י ה', וכולם רואים זאת. ולפתע קמים אישים גדולים ומפורסמים "אנשי שם", ומנסים לייצר מציאות חדשה להתפלג ולפרוש לצד שכנגד ולערער על מנהיגותו של משה המקובלת עד אז על כולם כעושה דבר ה'. משה תוהה ותמה מה "הקפיץ" אותם נגדו הרי לא נשתנה שום דבר בבריאה... משה אינו צד במחלוקת משום שאצלו, כאמור, לא התחדש מאומה, ורק בצד של קרח ועדתו, המחלוקת גועשת ורוגשת בתוכם, זה מושך לכאן וזה לכאן. ומשה, כמנהיג, מנסה ל"השתיק" את המחלוקת שמרעישים כנגדו, אך לשוא.

(ב) בית שמאי ובית הלל חולקים רק לגופו של ענין, לברר מה כוונת התורה לאמיתו של דבר. לא לגופו של האדם. הללו אוסרים והללו מתירים. הללו פוסלים - את הדבר עליו דנים. לא ח"ו את האדם אשר עמו דנים! והללו מכשירים וכו'.

ואילו במחלוקת קרח ועדתו: הם אינם דנים לגופו של ענין [כי על מה ידונו? על משרות וכיבודים שנמנעו מהם? וכי יבזו את עצמם עד כדי כך? ובוודאי לא ידונו עם משה על מצוות התורה, כי אז לא ידעו מה להשיבו, כמובא במדרש]. אלא לגופו של אדם: להשמיץ ולבטל את מעלתם היחודית של משה ואהרן לאמר: "כל העדה כולם קדושים ומדוע תתנשא?" וממילא עכשיו כשהם "שוים" עם משה ו"ברי-פלוגתא" עמו, הדרך סלולה להמשיך ולבטל את משה כעפרא דארעא ולעשותו "בדאי" ח", באמצעות הליצנות.

(ג) במחלוקת בית שמאי ובית הלל, לא רק שאין להם חלילה, קינאה שינאה וצרות עין, או שאיפה להתגדל אחד על השני, אלא אדרבה, המחלוקת ביניהם מתוך אהבה וכבוד הדדי, ולא עוד אלא שביט הלל מקדימין את דברי בית שמאי לדבריהם כדי לכבדם, ומצניעים את עצמם (ולכן זכו שהלכה כמותן)

ואילו במחלוקת קרח ועדתו מעיד הכתוב, עפ"י חז"ל, שהכל התחיל מקינאה וממדות רעות, (נתקנה בנשיאותו של אליצפן) ומהשאיפה להיות ראש וראשון, לקחת לעצמו את המשרה הגבוהה של כהונה גדולה, [ומקורבי קרח ידעו את האמת הזו, אף שכלפי חוץ התעטף קרח באיצטלה של צידקות, ב"טלית שכולה תכלת"... ואשתו של און בן פלת העידה על כך כשאמרה לו, הרי בכל מקרה תשאר אתה תלמיד אם לא של משה ואהרן אז של קרח]. הנה כי כן הקינאה התאוה והכבוד, הם שהוציאו את קרח ועדתו מן העולם.

(ד) במחלוקת בית שמאי ובית הלל כל צד רצה בכל ליבו לברר ולדעת את האמת ולכן הקשיבו ושמעו אלו את אלו ביראה בכבוד ובכבוד ראש. וכך ידעו שכל צד מיצה את הבירור ואלו ואלו דברי אלוקים חיים.

ואילו במחלוקת קרח ועדתו, הצד של קרח לא רצה כלל לברר ולשמע ולדעת את האמת (כי מטרתו היתה אחרת כאמור) אף שמשה השפיל עצמו וניסה להסביר לו, כמובא במד"ר (ט-ח): "פייס משה לקרח ואין אתה מוצא שהשיבו דבר לפי שהיה פיקח ברשע, אמר אם אני משיבו יודע אני בו שהוא חכם גדול ויקפחני בדבריו מוטב שלא אזדקק לו..."

הרי לפנינו לפחות ד' דוגמאות שדי בהם כדי להבין ולהשכיל בכל מחלוקת שהיא, אימתי היא מחלוקת לשם שמים שסופה להתקיים ואימתי אינה כזאת.

[הערה: וזאת למודעי, כי כל המקשר את המאמר הזה, בדמיון כל שהוא, למה שמתרחש כיום בציבור החרדי, זה על אחריות המקשר בלבד; במאמר אין כל שייכות ואיזכור לכך, בשום צורה שהיא!]

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו - סיפורים בני זמננו

אינטליגנציה רגשית / הרב נפתלי וינברג

על מנת לחדד את האינטליגנציה הרגשית שלנו כדאי שנשון לעצמנו כמה פעמים את **אוצר-המילים חדש**.

הדוגמאות:

'אני זקוק לעצה ממך!'

'מאוד התרשמתי!'

'עשית בחכמה!'

'מתאים לך מאוד!'

'אתה מדהים!'

'איך אתה מוצא זמן לכל מה שאתה עושה?'

'אני מאוד מעריך את המאמץ שלך!'

'זכות בשבילי להכיר אותך!'

'מילה שלך מילה!'

'אין כמוך!'

'אתה נראה מיליון דולר!'

'רעיון מצוינו!'

'קנית את זה במחיר טוב!'

'איזה חסד עשית!'

'אתה באמת כולבויניק!'

'אתה מסתמא יודע את התשובה!'

'אפשר לסמוך עליך!'

'יפה מאוד!'

'אפשר לקבל ממך ברכה?..!'

'יש לך חוש לעשות דברים בצורה מועילה!'

'מאוד טעים!'

'אתך אפשר לעשות עסק!'

'אתה מיוחד!'

'ידעתי שתצליח!'

* * *

גם אם אדם לא מורגל לדבר בסגנון של מחמאות, ואף מתקשה בכך, כדאי שיזכור שמדובר במצווה מדאורייתא של 'ואהבת לרעך כמוך' - מלבד זאת הרי הקב"ה משלם 'מידה כנגד מידה': מי שמעניק יחס טוב לאנשים זוכה גם מהם ליחס טוב!

פסולים של אחרים ללבם הטהור של הקוראים. על כן נסתפק בדוגמאות של ביטויים שליליים יותר "עדינים" שפחות שמים לב אליהם עד כמה הם פוגעניים, ומהם נלמד לכל השאר.

הרשימה של הביטויים השליליים:

'למי אכפת בכלל מה אתה חושב?'

'עכשיו עברת את הגבול!'

'כמה פעמים אני צריך לומר לך?'

'אתה לא מתאים!'

'עוד פעם שכחת?'

'כבר 1000 פעמים אמרתי לך!'

'נדמה שזה תורשתי אצלך!'

'עוד פעם שכחת או לא הספקת להכין?'

'איך אתה חי בבלגן הזה?'

'אין לי אימון בדך!'

'זה לא הגיוני!'

'אי אפשר איתך!'

'אמרתי לך!'

'תעזוב אותי!'

'עוד פעם אותה הטעות! -'

'אין לך חוש הומור?'

'לא מאמין לך!'

'כשלת! - יש לך טעם נפלא!'

'איפה השכל שלך? -'

'באמת שילמת יותר מיד?'

'אני אראה לך איך עושים!'

'לאנשים כמוך אני יודע שזה קשה!'

'מי בחר אותך כמלך?'

כל המשפטים השליליים הללו גורמים צער לזולת. גם אם מדובר בצער מינימלי הדבר אסור, ומה גם שאין לנו סרגל למדוד מה מתרחש בלב של השני. גם כאשר אין כל כוונה לפגוע, נזכור שהדבר נקבע לפי תחושת הניזוק ולא לפי כוונת המזיק. אם הדברים אמורים ביחס לכל אדם, על אחת כמה וכמה ביחס לאשה - שדמעתה מצויה.

יותר לגנוב? מה פתאום!

כלל-זהב מובא בפרק 'הזהב' ובבא מציעא דף נ"ח ע"ב: **"כשם שאונאה במקח וממכר - כך אונאה בדברים"**. היינו כשם שאסור לגנוב את הזולת - ואת זה כולנו יודעים שאסור - כך אסור לצער אותו בדברים (אונאה לשון צער). זה נלמד מהפסוק **"ולא תונו איש את עמיתו"** (ויקרא כה, יז) המהווה מקור לאסור כל דיבור שפוגע בזולת.

כמו שבכל דיני נזיקין הנזק נמדד לפי הנזק שנגרם בפועל - ולא בהתאם למה שהמזיק חושב שנגרם - כך המצטער קובע ולא המצער. המזיק יכול לצעוק מהיום ועד מחר 'זה היה בצחוק' או 'באמת, אל תהיה כזה פגיע!' אבל זה לא יעזור לו.

להלן רשימת ביטויים מצויים מאוד בחברה, לפעמים שומעים אותם במשרדים, לפעמים בבית ולפעמים אפילו בישיבה או בכולל, הדברים נאמרים בד"כ בלי שימת לב של האומר ובלי כוונה לפגוע או להונו, כמעט ללא ספק האומר עובר על לאו דאורייתא, מלבד מה שיתכן מאוד שהוא פוגע בזולת. יתר על כן, הביטוי גם מבטא גאווה של האומר. התיקון לכך הוא כפול: בקשת סליחה ומחילה מהנפגע וגם מהקב"ה על תחושת הגאווה שמרחיקה את השכינה ועל העבירה של "לא תונו איש את עמיתו".

באמת היה מן הדין להציג כאן בפני הקוראים רשימה ארוכה ארוכה, לצערינו, של דוגמאות לביטויים שליליים וכינויי גנאי, כדי לסבר את האוזן או יותר נכון "לשבר" את האוזן ואת הלב להמחיש כמה הדברים אמורים. אותם משפטים צורמים המצויים ברחובותינו אשר יש בהם כדי לפגוע עמוקות בנפשו הרגישה של הזולת.

ואולם יש לנו בעיה גדולה עם זה, שכן הנייר הנקי של העלון אינו מסוגל לסבול את רישומם של אלו, ובוודאי שלא כדאי להחדיר ביטויים שליליים ורעיונות

מבצע החיבורים השלישי של: "הליגה למלחמה בשחפת

ובמחלות ריאה בישראל ירושלים"

דרושים מתנדבים לפעילות המבצע

נא לפנות ל- 0548-535811

תנאי המבצע: במסגרת המבצע מוזמנים בחורי ישיבות לשלוח חיבור בכתב, שינמק מדוע יש להמנע מעישון בכל סגנון שתבחר.

1) על החיבור להכיל תוכן מקורי, מעניין ומשכנע בכל סגנון שתבחר: למדני/ הלכתי / אנדי / סיפורי / פובליציסטי / מוסרי / היתולי / ספרותי / מחקר וכו'.

2) אורך החיבור בין 500-100 מילה בכתב יד ברור וקריא (עדיף מודפס במחשב)

3) יש לציין שם, כתובת ומספר טלפון מדויקים של השולח. במידה והסיפור נסוב על אדם מסוים, יש לציין גם את פרטיו. (המעונן שפרטיו ישארו חסויים, יציין זאת במפורש)

4) על החומר להגיע לא יאחר מראש חודש אב תשע"ז

5) החומרים לא יוחזרו אלא יהפכו להיות רכוש 'הליגה למלחמה בשחפת ובמחלות ריאה - סניף ירושלים', ולו שמורה הזכות, לפרסום לתועלת הציבור - ללא בקשת רשות נוספת מהשולח [אלא אם צויין אחרת] ובמידת הצורך לערוך ולעבד את החומר.

6) הפרסים יחולקו אך ורק באירוע חלוקת הפרסים לידי הזוכים או מינפי כוחם. בהצלחה

הצטרפו עכשיו אל בחורי הישיבה הרבים שכבר נימקו בכתב:

מדוע להימנע מעישון? ומועמדים

לקבל פרס במבצע הנוכחי!

פרס ראשון - 1000 ₪ 50 פרסים בסך 200 ₪

(הכתובת למשלוח: 1) אצל הנציגים בישיבות 2) ת.ד. 1008,

מיקוד 9100901 ירושלים 3) בפקס 02-5375618

כאיך תערוג

פנינים על פרשיות השבוע וליקוטי ענינא דיומא
מרבן של ישראל מרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א

בס"ד | גליון 210 | שנה ד' | פרשת קרח | שנת תשע"ז

פניני הפרשה

שניהם א"א להחליף אבל מ"מ מה הדמיון להבדלה זו יותר מדברים אחרים שא"א לשנות את מהותם?

וי"ל שהי' אפשר לומר דכיון דלפני חטא העגל העבודה היתה בבכורות, ורק אח"כ החליפום א"כ זה לא דבר הקבוע בבריאה וכמו שהחליפו את הכהנים בבכורות כך יהא שייך לעשות אחרים במקומם, וזה אמר להם משה דאי"ז כה אלא דאע"פ שנתכנהו רק עכשיו מ"מ זה דבר הטבוע בבריאה, וכמו בריאת ערב ובקר שהוא מעת בריאת העולם א"א לשנותו וזה הדמיון של הבדלה זו להבדלת ערב ובקר שטבוע בבריאה.

נראה דבזה חידש משה רבנו שלא לחשוב כי מעלות רוחניות שהאדם רוכש לו, הם לא נעשים חלק ממהותו רק כאילו מתוסף בו משהו אבל זה לא משום ישותו, ועל זה בא משה ואמר כי בחינת הרוחניות שרכש אהרן להיות כהן זה בחינת בקר דהיינו שזה מציאות ממש ולא ישנתה.

הזכות של קרח

ויחר למשה מאד ויאמר אל ה' אל תפן אל מנחתם וגו'. (קרח טו, טז) וברש"י (ד"ה אל תפן) פ"י דלפי פשוטו קאי על הקטורת שקרח ועדתו יקריבו לפניך מחר, ועל זה התפלל משה אל תפן אליהם. ע"כ.

ובליל שב"ק פר' קרח תשס"ה שאלתי את רבינו מרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א, מדוע היה צריך משה להתפלל על זה, הרי קרח ועדתו היו רשעים, כמבואר ברש"י לעיל שם (טו, טז) וא"כ פשיטא שלא תתקבל הקטורת שלהם.

והשיב מרן שליט"א: משה רבינו חשש שיש לקרח ועדתו איזו זכות שתעמוד להם, ושאלתיו מהי הזכות שממנה חשש משה, והשיב: משה רבינו לא ידע על זכות מסוימת שיש להם, אבל הוא חשש שיש להם איזו זכות שתועיל להם, ולכך התפלל. עכ"ד. (מרשימות הרב אי"ש פרידליס שליט"א) [א.ה. נראה לבאר דברי רבינו שליט"א דהנה משה רבינו היה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה כדכתיב לעיל, ולכן חשש שיש להם איזו זכות].

חמורו של משה רבינו

ויחר למשה מאד ויאמר אל ה' אל תפן אל מנחתם לא חמור אחד מהם נשאתי וגו'. (קרח טו, טז) וברש"י (ד"ה לא חמור) פ"י אפילו כשהלכתי ממדין למצרים, והרכבתי את אשתי ואת בני על החמור, והיה לי ליטול אותו החמור משלהם, לא נטלתי אלא משלי. ע"כ.

ובליל שב"ק פר' קרח תשס"ו שאלתי את רבינו מרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א דקשה מהא דבפ' שמות (ד, ט) כתיב ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכבם על החמור וגו' ופי' רש"י (ד"ה על החמור) חמור המיוחד, הוא החמור שחבש אברהם לעקידת יצחק, והוא שעתידי מלך המשיח להגלות עליו. ע"כ.

ונמצא לכאן דאין זה חמור של משה רבינו אלא של אברהם אבינו, וא"כ מדוע אמר משה דלא נטלתי אלא משלי. והשיב מרן שליט"א: אברהם אבינו כבר לא חי, וא"כ אין זה נקרא שהוא נטל משל אברהם, ושאלתיו האם החמור שייך למשה רבינו מדין ירושה, ונשאר בצ"ע. (מרשימות הרב אי"ש פרידליס שליט"א)

נתרם ע"י הרב יוסף רדונסקי שליט"א להצלחה בכל עניניו ברו"ג

לקחת כבוד

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי ודתן ואבירם בני אליאב ואון בן פלת בני ראובן (קרח טו, א)

אחד ממקורביו הציע לפני רבנו שליט"א את הווארט מאחד מגדולי האדמו"רים ז"ל כי הטעות של קרח היתה המילה הראשונה של הפרשה ויקח קורח כי כבוד לא שייך לקחת בכח אין כזה דבר! כבוד אחרים צריכים לתת. ורבנו נהנה מכך מאד.

אך נאנח רבנו שליט"א ואמר אין אדם בעולם שלא רוצה כבוד, רק שהיו חסידים מופלגים כמו אותו חסיד שהזכיר הרמב"ם בפירוש המשניות לאבות.. על המשנה (פ"ד מ"א) מאד הוי שפל רוח, אך כמותו היה אחד בלבד.

עוד שח רבנו יש לנו ביקורת על אותם כהנים גדולים בימי בית שני, שלמען כבוד ויקר של כהן גדול ועבודת יום כיפור מתו, אך גם בני אדם כמותנו ושעמנו מפסידים כל כך הרבה מנוחת הנפש ושלוה בשביל הכבוד, ואף הורגים את עצמם מחמת הכבוד. (מאחורי הפרגוד)

לנצל את הכוחות הטובה

שם. פרש"י לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך העדה לעורר על הכהונה וכו' נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת. והנה מה שקרח נקרא "נחלק" כיון דבאופן רגיל הוא ה' צריך להיות עם כולם והוציא את עצמו להיות נחלק, ואע"פ שרש"י להלן פסוק י"ט כתב שכל העדה השתתפו עמו, מ"מ הכל ה' בסיתו שהוא התחיל להתחלק מן העדה ואח"כ נמשכו כולם אחריו, ומשו"ה כתוב ויקח בלשון יחיד כיון שהוא התחיל וגרם את הדבר.

הנה מה שנותנים לאדם יותר כחות, הוא צריך לנצל אותם לעבוד את ה', ואיך האדם יכול להיות כפוי טובה שמנצל כוחותיו נגדו. והנה קרח כיון שהי' גדול כ"כ שהי' יכול לפתות ר"ג ראשי סנהדראות ניצל כוחותיו לצד המידות הרעות, וזה מגודל מדותיו כמבואר בספר תומר דבורה (פ"א) שנותן לאדם שימרה נגד ה' בכחות שהקב"ה נותן לו, ובעצם כל אחד מאתנו יכול לראות על עצמו שלוקח כחות שנותנים לו מן השמים ולא מנצל אותם לטוב.

המעלות נהפכות להיות חלק ממנו

וידבר אל קרח ואל כל עדתו לאמר בקר וידע ה' את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו ואת אשר יבחר בו יקריב אליו (קרח טו, ו)

פרש"י: ומדרשו בקר א"ל משה גבולות חלק הקב"ה בעולמו יכולים אתם להפוך בקר לערב, כן תוכלו לבטל את זו שנא' ויהי ערב ויהי בקר ויבדל כך ויבדל אהרן להקדישו.

וצ"ב דאם טענתם היתה שמשה בדה את הכל מעצמו א"כ מה השיב להם שהקב"ה הבדיל את אהרן הרי על זה גופא הם מערערים?

והנה לשון הבדלה מורה שזה דבר מיוחד ובריאה מיוחדת, ואיתא בפסחים (קד א) שמזכירים בהבדלה המבדיל בין כהנים ללוים וישראלים ואם זה לא הי' בריאה מיוחדת לא היו מזכירים דבר זה בהבדלה.

וצ"ב מה הדמיון בין הבדלת אהרן להבדלת ערב ובקר דאע"פ שאת

ויקה קרה ופרש"י 'מה עשה, עמד וכנס מאתים חמישים ראשי סנהדראות, רובן משבט ראובן שכיניו, והם עדה קריאי מועד, ולהלן הוא אומר (במדבר א. טז) אלה קרואי העדה, והלבישן טליתות שכולן תכלת. באו ועמדו לפני משה. אמרו לו טלית שכולה של תכלת חייבת בציצית או פטורה. אמר להם חייבת. התחילו לשחוק עליו, אפשר טלית של מין אחר חוט אחד של תכלת פטורה, זו שכולה תכלת לא תפטור את עצמה. והנה רבנו שליט"א אמר כמה פעמים את דעתו: **שעיקר המפריע בעליה הרוחניות של האדם זה הליצנות** וע"כ כינסנו כאן כמה וענינים בדבר זה ממרן רבנו שליט"א. (וראה בגליון 200 ערך ליצנות מה שהבאנו עוד בזה)

מכתב רבנו

שלו' וכל טוב לך, אשר שאלת הדרך לעלות בתורה ויראת שמים בימי הבחורות: הנה בעצם ידוע לכל כי עיקר העליה היא בהתמדת ושקידת הלימוד בתורה, וכל הדברים האלה יודעים ומפורסמים, גם ראשי הישיבות והמנהלים הרוחניים מדברים ומעוררים תמיד על הדרכים להגיע לעליה, וגם יודעים ומודיעים הדברים המפסידים את הצעיר לעלות וכמעט אין מה להוסיף.

אמנם פרט אחד רצוני להעירך, אשר אף שמדברים מזה ויודעים זה, מ"מ לא מעריכים זה מספיק, ולדאבוניו זה כמעט הגורם העיקרי המפריע להיות בר מעלה, והיינו כידוע שבטבע האדם רוצה להיות לו מקום מכובד בכל מקום ומצב שנמצא, ולדאבוניו רואים שמי שיש לו כח ליצנות, הן להתלוצץ מחבירו אשר אינו כל כך מחונן בכשרון לעשות ליצנות, והן סתם לעשות בדיחות, הוא נחשב מהמכובדים בחברה, וזה א' הסיבות ההורסות גם את האנשים המבוגרים כבר וגם את הצעירים, כי מצד אחד שואף לעליה אבל למעשה עושה כל המאמצים למצוא חן בעיני חבריו ע"י שמתלוצץ, ומשתדל בכל מרצו למצוא מקום מכובד ע"י שמשקיע כשרונותיו בליצנות ובדיחות כי בלי זה מרגיש עצמו נחות דרגא ואין לתאר גודל ההפסד שיש בזה.

ולדעתי זה מהמפסידים העיקריים הן בתורה הן ביראת שמים, ואשרי מי שיוכל להתרומם מזה ולא ישגיח על מה שהרוח הזה שולט בין החברים, ויתבונן שכל זה הוא דמיון חולף אין בו ממש, מלבד האיסור החמור שיש בזה הוא כולו הבל, ולא נשאר לאדם כלום בזה, וחופץ מזה יחשוב ממה שיגיעהו חרפה ובושה עולמית בחיים הנצחיים ועונשים החמורים התלויים בזה. וצריך לברוח מזה יותר מלברוח מן האש, וישים אל ה' ואל תורתו מבטו. וגם ההרגל הזה מפריע לו בשעת תפילה, כי קשה שבשעת תפילה ירגיש שעומד ומדבר לפני הקב"ה בזמן שכל היום הוא בסתירה לזה.

ובאמת בשעת תפילה צריך לבקש רחמים שלא יכשל בזה. גם להתעורר להלחם נגד ההרגל הזה, ויחשוב שעומד לפני הקב"ה ויתחזק ברצונו למלא תפקידו בעולם החולף, ולא יגיעהו חרפה ובושה על אבדן שנותיו, וההתבוננות הזאת תביאה לדרגות גדולות מאד ובעליה גדולה בתורה ויראת שמים. מנאי הרוצה אושרך האמיתי. (קובץ אגרות אגרת י"ח)

דברי חיזוק לבני תורה בענין ליצנות

ידוע שכתוב בתורה שלפני מתן תורה ובשעת מתן תורה הי' קולות וברקים וקול שופר חזק מאד. ולכאורה למה הוצרכו לכל זה, הרי כלל ישראל התכוננו למתן תורה, ובודאי שהיו מאד רציניים, כי האיך אפשר להתכונן עם ליצנות?

וכתוב ג"כ ויחן שם ישראל נגד ההר, ואומרים חז"ל שהי' כאיש אחד בלב אחד, ושאר החניות לא הי' כ"כ בשלום, בלי מחלוקת, וכמו שרגיל שאנשים לא תמיד משתווים, זה רוצה את זה וזה רוצה את זה, זה רוצה שיהי' כך וזה רוצה שיהי' כך, וכאן כתוב ויחן ישראל נגד ההר, ואומרים חז"ל שכולם הי' בודעה אחת, כולם הי' בשלום כהשקט ושלוה, וזה הי' דבר מאד רצוי, וכדי לקבל את התורה הי' צריך להיות את כל התנאים האלה.

ואחרי שכבר היה את כל ההכנות האלה, היה ג"כ קולות וברקים וקול שופר חזק מאד, והקב"ה עשה את זה כדי להכניס בהם פחד ויראה, אבל לכאו'

מה זה הי' חסר, האם הי' חסר להם יראת שמים? ח"ו, הרי הם התכוננו וידעו שהולכים לקראת דבר גדול מאד, ואמרו נעשה ונשמע שזה מראה שהם הבינו מאד את הענין הגדול והחשוב, של מתן תורה, של קבלת התורה, עד כדי כך שחז"ל אומרים שהקב"ה אמר מי גילה רז זה לבני, מי גילה להם את הסוד הזה, לדעת לומר נעשה ונשמע, מה שכתוב שמלאכים אומרים ככה, כי להשיג שכן אדם יבין דבר כזה כמו מלאכים, הרי זה נורא? ואי אפשר להבין את זה, ועכ"פ הם היו דרוכים ומוכנים למתן תורה.

ואעפ"כ הי' צריך קולות וברקים כדי שיהיו יותר רציניים, ומסתמא גם אז הי' צורך בזה, אבל העיקר לומדים מזה לדורות, שבכל הדורות צריך לדעת, כי בכדי להיות בן תורה, צריך להיות עם רצינות, והיות שבדרך כלל יש לבן אדם נטי' קצת להתלוצץ, ולא להיות כ"כ רציני, לכן למרות שכבר התכוננו והתכוננו, זה עדיין לא מספיק, וצריך להיות קולות וברקים, כדי שירגישו פחד מפני הקב"ה, ומפני המעמד של מתן תורה, ולא מספיק ההתכוננות.

ועד כמה שצריך לדעת דבר זה, ובעיקר בימי הנעורים, שהם השנים שקובעים את האדם על כל החיים שלו, כי בדרך כלל אם בימי נעוריו הוא מתייצב על דרך טוב, הוא יכול להמשיך ולגדול להיות צדיק גדול ותלמיד חכם גדול, כך שהוא עצמו יהנה ויהי' מאושר, והקב"ה ישמח בו, אבל חלילה וחס אם הוא מתייצב על דרך לא טוב רח"ל, מי יודע מה שיכול לצאת ממנו, ואדם כזה הוא לא מאושר, הוא עסוק בעניני עולם הזה, בכל תאוות עוה"ז, ואמנם הם דברים שנראה שנהנים מהם, אבל זה טעות, אלא מה שיעסוק יותר בתאוות עוה"ז הוא לא יהי' מאושר, רק אומלל! והחיים שלו הם לא חיים! וכל מה שיוסיף באהבת תורה ויראת שמים הוא יהי' המאושר.

וגם בימינו יש "קולות וברקים" הם כל מיני צרות משונות שיש לדאבונינו, מיני מיתות משונות בקיצור ימים רח"ל, וכל מיני מחלות נוראות ה' ישמרנו, וכל זה הוא בכלל קולות וברקים, מה שהקב"ה עושה כדי להכניע הלבבות ליראת ה' ותשובה, רק שאנשים לא מזדעזעים...

ולכל אחד יש מספיק מה לתקן, לא צריך לחפש כ"כ הרבה, וכל לב יודע מרת נפשו מה שצריך ע"ז תשובה, ורק להתעורר ולהתחזק מהקולות וברקים.

ה' עשה נס מופלא למנוע הפרעה

במטרת הפצת האמונה

(אילת השחר פר' תולדות כה, יט) "אברהם הוליד את יצחק" פרש"י לפי שהיו ליצני הדור אומרים, מאבימלך נתעברה שרה (אנשים אלו היו ראויים להיקראות בשם שקרנים או מוציאי שם רע. עיין בית הלוי א.ה. שהיה ראוי לקרותם רשעי הדור), שהרי כמה שנים שהתה עם אברהם, ולא נתעברה הימנו. מה עשה הקב"ה, צר קלסתר פניו של יצחק, דומה לאברהם, והעידו הכל, אברהם הוליד את יצחק.

בגמ' ב"מ דף פז. כתבו, שאמרו: הבאנו אסופי מהשוק. ובתחילה נעשה נס ששרה הניקה כל התינוקות שהביאו למשתה. ועדיין היו מרנגים. מיד נהפך קלסתר פנים של יצחק, ונדמה לאברהם. וזה חידוש שהקב"ה עשה דברים מיוחדים למנוע דברי הליצנים. וזה לא היה סתם לסתום פיות הליצנים, אלא למנוע הוצאת שם רע על יצחק.

ויש לומר הטעם, כיון שאברהם הפיץ את האמונה בעולם, ובמה שקרה אתו נס ונתפרסם, עזר להפיץ

את האמונה. והנס המופלא הזה נועד כדי למנוע הפרעה בהפצת האמונה. לכן הוצרך להראות לכל, שבאמת קרה נסים לו ולשרה.

והעירו, גם כלאב בנו של דוד נקרא כשם אביו, מפני ליצני הדור שאמרו מ'נבל' היתה אביגיל מעוברת. ויתכן, כי שם הי' דמיון' לאביו, וכאן היה נראה 'ממש' כאביו, כמתבאר בגמ' ב"מ פז.

בעת מחלוקת, מערכת הבריאה נפרדת מ'שלימות' ל'פורענות'

(אילת השחר פר' קרח טז, לה) ואש יצאה מאת ה'. הנה, כל מה שבעולם זה מאת ה', ומה המיוחד כאן? (העמק דבר: האש יצאה מקודש הקדשים. היכן יש שם אש?) ועל האש המיוחדת הזו, לא כתוב שהיא בריאה מיוחדת. כפי שכתוב בגמ' פסחים נד. אבות ה', ו. על דברים שנבראו בערב שבת בין השמשות. כמו פתיחת פי הארץ לבלוע את בלעם.

וי"ל, כי אש ומים זהו בריאה מנוגדת. ובעת בריאת השמים, לתועלת הנבראים, הם עשו שלום ביניהם. וכשחטאו, אז השמים, שם האש המצויה שורפת, נהפכה לתועלת ל'פורענות'.

אנחנו לא יודעים דרכי הנהגת ה', מדוע הענישם במיוחד בזה העונש. אמנם יש לפרש בדרך זה.

תורת המצוות נתגלו כדי להתעלות

הנה מצות ציצית גדולה מאד, ושקולה כנגד כל המצוות (נדרים כה). והנה כל העוסק בתורת חטאת, כאילו הקריב חטאת גמ' מנחות דף קי.

וי"ל היסוד הוא, כל העוסק בדיני המצוה כאילו קיים המצוה. וא"כ, בלימוד דיני ציצית, יש ענינים נשגבים ועילוי לעוסק בה.

והנה רש"י לעיל פסוק א' הביא שכל מאתים וחמשים ראשי סנהדראות שאלו את משה בענין טלית שכולה תכלת, האם צריכה ציצית. וענה להם, שצריכה. והם החלו לשחוק עליו, אפשר טלית של מין א', חוט א' פטורה. זו, טלית שכולה תכלת, לא תפטור את עצמה.

אם נתבונן זו טפשות. והאיך נשאלה שאלה כזו בידי מאתים וחמשים תלמידי חכמים? וגם לאחר תשובת משה, שחקו ממנו. והיה צריך להיות שעל ידי גודל הענין שבלמוד ושאלתם את משה רבנו במצות ציצית שקיימו עתה בעסקם בה, היו הם מתעלים יותר ויותר. וזה לא היה, למה?

המחלוקת מעקמת השכל וכאשר מתלוצצים

מעילוי המצוות נהפך העילוי שבבריאה לפורענות כי לאחר שנתפסו למחלוקת, נתעקם שכלם. ובכל מה שהשיב להם משה דברי אלוקים חיים בביאור מצות ציצית, דברים פשוטים ביותר, היה נראה בעיניהם שחוק, ולכן לא היה להם בזה התעלות, ושייכות לכל מי שעוסק בתורת המצוה.

ונענשו במידה כנגד מידה. לא רק בענין המחלוקת שאליה נתפסו, אלא גם בהמשך התעסקותם בענין התורה של מצות ציצית ששחקו ממנה.

וכן, אותו הדבר שצריך להיות לתועלת הנבראים, האש' של השמים שאינה אש רעה כאמור (איכה ג. לה): מפני עילוי לא תצא הרעות והטוב. וכבר עשתה 'שלוש' עונש המים, תיעשה להם לפורענות.

וכמו כן היתה עונש המידה כנגד מידה להם, אם ממצות ציצית והעסק בה, צריך להשיג השגה של: וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה'. הם עשו מזה ליצנות, גם ענשם יהא כך, ולא יקבלו חסד ה' שהותקנה הבריאה בעשיית שלום אש מים, לכן אצלם השמים נהפך לאש. [נלקט ע"י הרה"ג ר"צ רינהולד שליט"א]

סגירת ופתיחת ברוז האם נחשבת נטילה
הפוחת ברוז של דוד מה שיוצא בפעם הראשונה נחשב לכחו וגם אם אין בזה רביעית יסגור ויפתח עוד פעם ומצטרפים הנטילות כל זמן שלא נתייבש עכ"פ, אך זה שייך רק בברזא שבכלי אבל ברוז הקבוע בכותל אינו כלי ולא מהני. [א"ה וראה הליכות שלמה תפלה עמוד רמ"ט שהגרש"ז ס"ל שמתבטל כלי בכל גוונא עיי"ש]

נגיעה במקום רטוב

החזו"א והגר"ז זצ"ל נזהרו מאד שלא לגעת במשך כל הסעודה במקום רטוב שנגע בו משהו אחר, וכן אחרי שגמר נטילה עם שפשוף וניגוב בכל זאת המדקדקין הקפידו שלא יגע בהן אחר עם ידיים רטובות אפי' עם טיפת מים.

והגר"ז היה נזהר בזה שלא לגעת באמצע הסעודה ביד רטובה [ולא רצה לתת יד לאחרים באמצע שאכל]. והראו שבמשנה ברורה לא כתוב כך: ראה סי' קס"ב ס"ק נ"ו דכל מה שצריך לזוהר שלא ליגע למעלה ממקום שהגיעו המים הוא רק בעוד ידיו לחות אבל אחר שנגב ידו א"צ לזוהר בזה כלל, ואף אם נתלחחו אח"כ לית לן בה כיון שכבר טיהר ידיו ונגבו, עכ"ה.

נגיעה בספל רטוב ובמגבת

הרבה פעמים דופני הספל מבחוץ רטובים קצת, ואם נוגע בהם אחר הנטילה נטמאו ידיו וצריך לנגבן ולחזור וליטול, וכן מגבת חדשה לפני כיבוס המים לא נספגים בה כ"כ, ואם ניגב בה ידיו קודם הנטילה כשחוזר ונוגע במגבת אחר הנטילה הרי נוגע בחלוחית של מים טמאים רק אפשר שאין בזה טופח ע"מ להטפוח.

ואמר רבנו בעשור: לאחורונה יש לי מגבת חדשה כשאני מנגב את הידים אני מרגיש שהיא רטובה, פעם המגבות היו מ... (אולי אמר כותנה) היום הכל סינטטי, איני יודע אם טופח ע"מ להטפוח אבל רטובה. [דיברו שאחרי כביסה זה אולי יהיה יותר טוב]. וע"כ יש לדון שצריך לזוהר שאחרי שנוטל ידים לא יטמא את ידיו שוב ברטיבות שבמגבת.

נטל ידיו לתפילה האם צריך ברכה כשנוטל ידיו לאכילה

יש לעיין כשבא מבית הכנסת ובא לאכול מיד, וכגון בליל שב"ק הרי יודע ששמר את ידיו ואין בהם שום טומאה והיאך יברך על נטילת ידים כשנוטל ידיו לסעודה, והנה בנו של החפץ חיים מביא שהחפץ חיים לא היה נוטל ידיו לתפילה כשהיה קם מהלימוד כי אמר שיודע ששמר ידיו, ולכאורה הוא הדין כשבא ליטול את ידיו לסעודה היאך יכול לברך וצ"ע. [א"ה וראה הליכות שלמה שכן נו"ג הגרש"ז במי שנטל ידיו למנחה בשבת ומיד אוכל סעודה שלישית שם איך יכול לברך הרי זה עתה נטל ידיו לתפילה].

ברך המוציא וזוכר שלא נטל ידיו

יש לעיין אם בירך המוציא ועדיין לא אכל וזוכר שלא נטל ידיו אם מותר לו לכתחילה ליטול ידים ולברך על נטילת ידים?

והיה נראה דכיון דלכתחילה אסור להפסיק בין ברכה לאכילת המוציא צריך לאכול פחות מכזית, ואח"כ ליטול ידים ולברך לפני הניגוב על נטילת ידים כיון דמבואר במ"ב סקנ"ח סק"י דרוב הפוסקים ס"ל דעל פחות מכזית אין צריך כלל נטילה.

שו"ר דבשערי תשובה סימן קס"ז [אות י"ג] לענין אם נודע שהמים פסולין כתב לעשות כן לאכול פחות מכזית, אלא דצ"ע דאפשר דכיון דדעתו לאכול עוד אז אפילו את הפחות מכזית אסור לו לאכול בלי נטילת ידים, וא"כ אפשר דעדיף שיטול ידיו ויברך על נטילת ידים לפני הניגוב ואח"כ יאכל המוציא וצ"ע לדינא (ימלא פי תהלתך עיונים בתפילה).

נשפכו מים על ידיו האם נחשב נטילה

אם אחד פתח חלון והיה מונח חבית מאחוריו ונפלה החבית ונשפכו מים על ידיו, יש לעיין אי חשיב נתינה בכוונה והדבר תלוי איזה כוונה צריך שאם צריך כוונה לשפיקה הרי לא התכוון לכה, אבל אם צריך רק שהפעולה תעשה בכוונה הרי הייתה כוונה לפעולה ורק אם עבר באיזה מקום ונפלה חבית מעצמה אין זה כוונה וי"ל.

הנהגות רבנו בנט"י

רבנו מקפיד לא ליטול ידיו במים חמים ע"פ רש"י חולין ק"ה ב' הובא במשנ"ב סימן ק"ס סקכ"ו.

*

רבנו שליט"א מדקדק מאוד בנט"י קודם להרטיב מעט ידיו ומשפשפם ומנגבם היטב [הוא ע"פ מנהג החזו"א] ונוטל ב"פ על כל יד בפנ"ע, ומנענע היד שיתפשטו המים ומקפיד להגביה הידים שלא יחזרו המים ויטמאו הידים, אוחו הספל בידו השמאלית ע"י מגבת ליטול ידו הימנית ומנגב ואוחו הספל ע"י המגבת בידו הימנית ונוטל ידו השמאלית ומנגבו.

*

היה יהודי גבאי בית החסידים דגור רבי דוד קנפלהוץ זל"ה שהיה קשור עם רבנו מכפר סבא והיה הרבה מתיעץ עם רבנו, ואח"כ כשהיה עולה להאדמו"ר הבית ישראל זצ"ל, היה שואל אותו הבית ישראל ומה אמר לך על זה הגרא"ל? ופעם בתוך הדברים דיברו על צורת נט"י, וסיפר להבית ישראל שרבנו הסביר לו כיצד ליטול ידים על כל היד ואיך הנטילה וכו' והבית ישראל ביקש ממנו שידגים לו איך.

ופ"א שאלו את רבנו בשידוכין על בחור א', ואמר רבנו שהוא ראה כיצד הבחור נוטל ידיו ולדעתו יש בו בעיה.

ריבוי המים

יש להסתפק במה שאמרו (שו"ע או"ח סי' קנ"ה ס"י) מי שנוטל ידיו בהרבה מים וזכה למלא ברכה, מה הדין לאחר שכבר נטל ב' פעמים על כל יד, האם כל זמן שלא ניגב יכול להוסיף ולשפוך אפילו כמה דלילים מים ויהיה בכלל הברכה או כיון שכבר נטרו ידיו בב' פעמים לא שייך כעת להוסיף כלום.

לא נזהרים בנט"י

החזו"א אמר פעם שהיום לא נזהרים בנט"י כדיו, ולכן נחשב כאנשים שאינם מהוגנים ואין חיוב לילך לסעודת מצוה. [היינו שצריך לזוהר שיטול ידיו ולא יפלו מים טמאים ליד וכו']

מים של מזגן

מים של מזגן נראה שכשר לנט"י, שהרי המים לא שימשו לשום דבר. [רק נתהוו משאיבת הלחות שבחוץ].

מים שהניחו בו לולב

מים שהניחו בו את הלולב כשר שהמים רק שומרים ולא נעשה בהם מלאכה. ועי' תפארת

ישראל בידים פ"א דהביא סברא דמצות לאו להנאות ניתנו. [והנה אם יכבש הלולב במים 24 שעות יהיה כבוש]. והביאו מג"א סי' ק"ס סק"ה שמים שיש שם דגים (אקוריום) כשר לנט"י דלא נעשה מלאכה רק שמרו את הדגים.

ליטול במי סודה

הביאו מהמשנ"ב (קס"ב) אם נתן בתוך מים ריח שהמים יריחו לא נחשב נעשה בו מלאכה.

והביאור שתמיד מלאכה זה שהמים משמשים לדבר אחר, אבל כשמשיב את המים לא נחשב נעשה מלאכה במים אדרבה השביח אותם. ומה"ט י"ל דסודה לא נפסל לנטילת ידים שלא עשה מלאכה במים אלא אדרבה השביח את המים.

נטילה לטיבולו במשקה

שמעתי שהגר"ז אמר שכל הנידון גבי הניגוב בנטילת ידים אם הוא מעכב או אינו מעכב, עי' שו"ע ופוסקים סי' קנ"ח סעי' יב זו דוקא בנט"י לפת אבל בנט"י לפירות ודאי שאין הניגוב מעכב. (אעלה בתמר מתורת בריסק עמ' עח/9)

נט"י פחות מכביצה

מספר הג"ר ליפא פלמן, שהרבה פעמים ביקש רבינו ממני לשאול את אאמו"ר הגרב"צ זצ"ל שאלות בהלכה, וכשחזרתי אליו מיד אמר לי מה אמר אביך על זה, הוא חיכה לתשובתו. וזוכיר כאן גרגיר אחד, שביקש רבינו לברר אצל הגרב"צ זצ"ל, וכך שאל: מכיון שאני (הגרא"ל) בוצע בשבת בסעודות על ב' מצות, ובכל מצה אין כביצה, האם צריך לברך על ברכת נטילת ידים שהרי כל טעם הנטילה הוא משום שהידיים לא יטמאו את האוכל, ואוכל פחות מכביצה לא מקבל טומאה, א"כ כל מצה בפנ"ע לא מקבלת טומאה וא"כ אין צריך לברך על נטילת ידים.

[באותה הזדמנות שאל ר' ליפא את הגרא"ל מדוע אינו בוצע על חלה, ואמר, כי אין מי שיגמור את החלה (ואז הרבנית שלו היתה עדיין בחייה), ושוב העזתי לשאול ומדוע אינו בוצע על לחמניה (שיש בו כביצה), ואמר לי 'שגם את הלחמניה אין מי שיגמור לאוכלו' (למרות שב' אכלו מזה, הוא ואשתו).

ואאמו"ר זצ"ל הביא לי דברי המ"ב בסי' קנח סק"י שכתב דאם היה כביצה שלימה מפירוין צריך לברך על הנטילה, וציין בשעה"צ (סק"י) להגר"ז ולהגר"א.

והראה מש"כ בספר שערי עדן (מבעמח"ס מנחת שבת) סי' מ' סק"ז שהביא ללשון הגר"ז זל"ה: עי' שו"ע הרב הגר"ז סי' קנ"ח ס"ב דאם אוכל כביצה אפילו מפירוין דקין יברך ענט"י משום דאף שלענין טומאת אוכלין אין מצטרפין לכביצה מ"מ כיון שאוכל ומכניס לתוך מעיו שיעור הנקרא אוכל לענין טומאת אוכלין חשיבה אכילה לענין נט"י וכו', עכ"ה.

והראיתי הדברים לרבינו הגרא"ל והתפעל מאוד מידיעת אבי מורי, שמיד ענה ומצא זאת כתוב בספר הנ"ל, אך אמר דסו"ס טעמא בעי אמאי צריך נט"י הלא פחות מכביצה אין מקבל טומאה, ואמר דמסתמא צ"ל דכיון שבדרך כלל כשאוכלים פת בשיעור כביצה אז הפת הוא ג"כ חתיכה אחת גדולה בשיעור כביצה ומשו"ה תיקנו חז"ל נט"י תמיד על מי שאוכל כביצה, ותו לא חילקו ואמרו שתמיד כשאוכל כביצה צריך נט"י עם ברכה, אף שכעת למעשה אוכל את הביצה בפירוין. [וע"ע שיעורי הגרב"צ פלמן זצ"ל הל' ברכות].

הוספות והערות לגליונות קודמים

בגליון 209 פר' שלח | לגבי הנידון לברך הטוב ומהטיב על חדר אוכל של ישיבה העיר בן רבנו הגר"ש שליט"א לדברי המשנ"ב סי' רכ"ג סק"א דכ' ויה"ה אם קנה בית דוקא כשבנה או קנה לעצמו אבל אם יש לו שותפות בגוה כ"א מהשותפים מברך הטוב והמטיב [גמרא] וע"כ קהל שבנו או קנו בהכ"נ יעמוד ש"ץ ויברך בקול רם הטוב והמטיב להוציא את כולם. אמנם עי' בשדה אברהם להגרא"י קוק שליט"א ס"ט שהרחיב בביאור הספק ובמה שונה מדברי המשנ"ב.

עולם הישיבות

ישיבת מעוז חיים

הוקמה בשנת תשנ"ט בחיפה ואח"כ עברה לרכסים וכעת נמצאת בעיר קרית אתא. ע"י הרבנים הגאונים ר' נתן אדמון שליט"א ור' ארז בירנבוים שליט"א לבחורים שהתקברו לאהלה של תורה.

אשרי חלקם

כשהישיבה הייתה בחיפה בשנתה הרביעית. הגיע רבנו לכנס של לב לאחים בחיפה ואח"כ הגיע לישיבה אור לכ"ח כסלו תשס"ג.

ופתח ואמר: כפי מה ששמעתי אתם רוצים להתקרב להקב"ה, כל אחד שמתקרב להקב"ה, אז אי אפשר להעריך את גודל השכר שיש לו גם בעולם הזה וגם בעולם הבא, והעיקר בעולם הבא, אבל אחד שהי' לא כ"כ בסביבה כזאת ורוצה להתקרב אז אין להעריך את גודל השמחה שעושה עם זה להקב"ה, אם אחד משמח את הקב"ה, אז אפשר לתאר שהזכות שיש לו שם אין להעריך ואין לשער.

ואתם ב"ה בחרתם להצטרף, אתם אשרי חלקכם ובודאי שהבא ליטרה מסייעין אותו, ובמשך הזמן תוכלו להתקרב מאד יותר מאשר כרגיל, כי הרי יש סיעתא דשמיא מיוחדת, הבא ליטרה "מסייעין" אותו, ואצלכם הבא ליטרה זה אחרת מאשר כל בן אדם, כי אחד שבא ליטרה והוא בא ממקום טהרה, ורוצה להיטהר עוד, מאשר אחד שבא ליטרה והוא רח"ל רחוק מטהרה, והוא רוצה ליטרה אז הזכות גדול מאד!

והקב"ה יעזור באמת שתזכו עי"ז להתקרב, ולהיות מעושי רצונו שהמשמח את המקום משמח את הבריות, ועי"ז תזכו לכל טוב, בזה ובבא, גם בעולם הזה וגם בעולם הבא, בעולם הבא, שהוא העולם הנצחי שזה העיקר, זהו תזכו מאד מאד.

וה' יעזור לכם, שעיי"ז יתקרב גם כל כלל ישראל להקב"ה, ושהקב"ה יזכינו לגאולת עולמים.

בהדרכה לישיבה

שחו ראשי הישיבה: במשך כל השנים על כל צעד ושעל הוכוונו עי"י רבנו, אם זה בהקמת הישיבה לפני שמונה עשרה שנה. ואם זה בתקופות החיים בשאלות קשות הנוגעות לצביון הישיבה. שאלות שהצגנו בפני רבנו. האם לעבור לקרית אתא שהינה עיר חילונית והמעבר מרכסים עיר התורה בצפון קשה מאוד.

וברכנו מעומק הלב ואמר שאדם הראשון גזר על כל מקום תורה שיקום ויהיה כמבואר בברכות לה, אועכשיו זה קרית אתא. ואכן זכינו לראות את ברכתו קורמת עור וגידים.

עוד נועצנו עימו על הנושא הכלכלי שקשה לישיבה ונכנסו לקודש מספר פעמים בנושא המדובר. ולאורך כל הדרך הכוונתו הייתה לא לקחת עובות שאין מהיכן להחזיר, זה גזל ממש. עד כדי שלפני שנים כאשר הישיבה הותכה בכפליים, ונכנסו לרבנו, דברים היו ברורים עד כדי מציאות של סגירת הישיבה כי אין מהיכן לשאוב את הצרכים להמשיכה כרגיל. גם לגבי צוות העובדים הורה רבנו שיוודעו להם שאין כסף, ומי שירצה שיעבוד בחינם. ועוצמת דבריו יצרה מציאות שכולם המשיכו במסירות נפש עד שזכינו שהדברים יסתדרו. כאשר דיברנו על יציאות לחו"ל לאיסוף כספים אמר רבנו בזה הלשון: "עם ביטחון אפשר להחזיק אלף ישיבות". "בטלפון אחד אפשר לקבל מליון דולר". דבריו הקדושים תמיד נסכו בנו כוח ותעצומות להמשיך ולנהל את הישיבה, גם במצבים הקשים ביותר.

ביקור רבנו בישיבה כשעברה לקרית אתא

מצאנו באברהם אבינו במלחמה שלו עם המלכים להצלת אנשי סדום ואמר לו מלך סדום "תן לי הנפש והרכוש קח לך" ואברהם אינו רוצה לקחת הרכוש, ואומר אם מחוט ועד שרוך נעל אפילו שעל פי דין היה מותר לו לקחת, בכיבוש מלחמה אדם זוכה בממון, אבל אברהם עשה גדר לפניו משורת הדין ולא רצה לקחת. אברהם כל כך נזהר בממונות. עד כדי שאפילו דבר שהיה מותר לו על פי דין לא רצה לקחת (מדרש רבה בראשית נ"ט ה) נקי כפיים ובר לבב אם מחוט - ועד שרוך נעל אפילו שיכל לעשות עם הכסף הרבה דברים טובים, אבל מחשש גזל נזהר בממון שאינו שלו.

ואברהם אבינו זכה, כמו שאומרים חז"ל (גמ' סוטה י"ז חולין פ"ט ומדרש

רבה לך לך) בזכות שאמר חוט זכה לחוט הסיקרא שהיה במזבח שהפריד בזריקת הדם, זכה לחוט של פתיל תכלת. ובזכות שרוך נעל זכה לכל המצוות האמורות בשרוך ובעלל כגון חליצה, וכן נעליכם ברגליכם ומקלכם בידיכם וכל מקום שכתוב נעל בתורה.

עד כדי כך, אדם שמקיים מצוה, עד כמה מקבל שכר על זה אי אפשר לתאר. אברהם אמר חוט- ושרוך, יכל להזכיר כל חפצים שבעולם, אבל הזכיר חוט ושרוך נעל, וזוה שאמר אותם, זכה שעל כל מילה יזכו כלל ישראל למצוות חוט פתיל תכלת. זכה עם ישראל אחרי הרבה דורות במצוות ציצית החשובה ששקולה כנגד כל המצוות. יכל לאמר מילה אחרת, אבל כך אמר, זכה לכל החיים. הכל בגלל שהסבא אברהם אבינו הזכיר במילה חוט. ואח"כ בזכות נעל, במצוות של נעל.

וראים מהו הרווח שאדם עושה דבר טוב "ב" מילים", זכיות לכל הדורות וכל שכן לאדם עצמו. כל כך הרבה מצוות במהלך הדורות בגלל מילה אחת.

וכי אנשים יודעים להעריך ערך של מצוה? אדם מקיים מצוות ציצית, טלית גדול טלית קטן, וכי מרגיש את הזכות הגדולה? האם חושב ומתפעל כמה הקב"ה משלם? אמנם הקב"ה לא משלם במצוות חדשות (כמו באברהם) אבל כמה אפשר לעלות ברוחניות על כל קיום מצווה, כמו שכאן אחרי דורות דורות עדיין עולים ברוחניות בגלל מילה אחת טובה של אברהם אבינו.

בספר החרדים כתוב מצד אחד לא תעשה חמור ביותר, נענשים בגיהנום, אבל בסך הכל הקב"ה משלם עד י"ב חודש, ולפעמים פחות. ולבסוף נמחק, אבל בעשה לנצח הוא מפסיד. בגלל שהשכר על מצוה הוא נצח, ואם מבטל את המצווה חסר לו את המצווה לעולם ועד, ולא יוכל להשלים. אדם לא קיים מצווה, לא הניח תפילין, לא הלך לבית כנסת, חסר לו המצווה לעולם ועד. ובאותה מידה כשמקיים מצווה השכר הוא נצח. לא תעשה גיהנום ונפטר, ומצוות עשה נצח.

מאוד צריך להתחזק בקיום מצוות עשה. הביטול מצד אחד עונשו כל כך גדול, ומאידך הזכות כל כך גדולה. נתחזק בתורה ויראת שמיים, ומי שמתחזק יהיה מאושר, ובעיקר בבן אדם לחברו, אדם אומרים לו כך או אומרים לו כך, הכל עובר. יהי רצון שנתחזק בזה. והקב"ה יעזור שנזכה להתחזק במה שהקב"ה רוצה מאיתנו, ונעשה רצון ה' יתברך.

מכתב ברכה

בס"ד. לכ' רבני ותלמידי ישיבת מעוז חיים קרית אתא. ה' עליהם יח' שמחתי להודיע שאתם זוכים בחנוכת ביהמ"ד לתורה ולתפלה, אך נבצר ממני להשתתף עמכם בשמחתכם, ובודאי המקום ישים לדבר השי"ת ותורתו שיוכלו ללמוד שם התלמידים בהרחבת הדעת ולשפוך שיח חנונים להביות"ש בבית המקדש מעט שנקרא שם שמים עליו ולמותר יחשב להאריך ולבאר שבחה של יסוד בנין כזה ויתברכו שקול התורה לא יפסק שם, וגבולות הקדושה תפרוצנה בכל עוז על ידכם כרצונכם וכרצון כל מבקשי השי"ת. אור לב' מרחשון תשס"ט לפ"ק. בני ברק יצ"ו.

להוצאת שיחות של הרה"צ ר' יוסף פוגל שנאמר בישיבה

לכבוד הרב ר' יוסף זונדל פוגל שליט"א. שמעתי שרצונך להדפיס שיחות שונות שנאמרו לפני בחורים המתקרבים לדרך התורה והיראה יהי רצון שזה יסייע לקרבם לתורה. ויהי' לך זכות של מזכי הרבים אשר לשכרם אין להעריך. תזכה אתה וכל משפחתך ברוחניות ובגשמיות י' טבת תשע"א א.ג. שטינמן

ישיבת מדרש שמואל

הישיבה הוקמה ע"י הגאון רבי בנימין מושקוביץ שליט"א בשכונת שערי חסד לבחורים מבני חו"ל, ובהרבה ענינים מתייעצים עם מרן רבנו שליט"א. בט"ז סיון תשס"ו הגיע רבנו למסור שיחה בישיבה והשתתפו בה מלבד בני הישיבה עוד רבים מבני השכונה.

ואמר בתו"ד על ענין אמירת ק"ש שזה קבלת עול מלכות שמים בכל רגע, ולכן רבנו הקדוש מתחיל מס' ברכות בדבר זה כי הוא עיקר הכל, דכל זמן שלא מקבל עול מלכות שמים א"א להתחיל בשום דבר. וסיים רבנו שכל אחד צריך לקבל על עצמו להיות כל חייו בתורה וכולנו נקבל עול מלכות שמים ויתקיים בנו שבתי בבית ה' כל ימי חיי וכו'.

בשבעות הקרובים נכתוב אי"ה אודות ישיבות: מיר | מיר ברכפלד | נחלת בנימין | נחלת הלויים | נר זרח | נתיב הדעת | נתיב התורה | נתיבות חכמה | נתיבות עולם | סלבודקה | עטרת ישראל | עטרת שלמה | פוניבז' | פורת יוסף | צאנז | קהילות יעקב (חזון יחזקאל) | קול תורה | קול יהודה | קמניץ | קרטשניץ | קרית מלאכי | קרית מלך | קרית משה (תפא"ר)

מי שיש בידו ענינים מרבנו אודות הישיבות הנ"ל או שיחות בישיבות הנ"ל נשמח אם יפנה בהקדם למערכת עד ערש"ק פר' פנחס. בגליונות בין הזמנים נרחיב את יריעת עולם הישיבות וע"כ צריכים לשלוח עד תאריך הנ"ל. בחודשי אולול תשרי נכתוב אי"ה על ישיבות שמתחילות באותיות

ר-ש-ת [שיפרטו אי"ה בגליון ראה תשע"ז]

נ"ב. ישנם ישיבות שרבנו הגיע לשם לפני שנים. ועדיין לא הצלחנו להשיג את הדברים שנאמרו שם, וע"כ לע"ע אנו כותבים רק על ישיבות שהגיעו לידנו.

ליקוטים נפלאים פרשת קורח

"בן יצהר בן קהת בן לוי וגו'" (טז, א)

וברש"י 'בן יצהר - ולא הזכיר בן יעקב, שביקש רחמים על עצמו... והיכן נזכר שמו על קרח, בהתייחסם על הדוכן בדברי הימים שנאמר בן אביאסף בן יצהר... בן ישראל'. ויש לתמוה מה יש בזה שלא נזכר יעקב אבינו ע"ה, הלא יודעים כולם שלוי בן יעקב הוא? וכן מה טמון בכך שבדברי הימים כן הזכיר את ייחוסו אחר יעקב אבינו ע"ה? ועוד מדוע היה יעקב אבינו ע"ה צריך לבקש רחמים?

מבאר הרה"ק בעל ה'ישמח ישראל' זי"ע, שכל יהודי יש לו נקודה פנימית שמקבל בירושה בהתייחסו לאבות אבותיו, ונקודה זו נותנת לאדם כוחות לעמוד בכל מיני מצבים. וכבר מובא בשם הרה"ק בעל התניא זי"ע, שהיו יהודים מומרים שלא יכלו לעמוד בתאוות הפשוטות ביותר, אך כשהגיעו לניסיון של המרת הדת ר"ל בחרו ללכת אל עבר מותם הבטוח ולא לכפור בה'. כל זאת מחמת מסירות הנפש שעבדו בה האבות הק', ומהם אנו יונקים כוחות אדירים אלו. וזהו שאומרים 'ברוך אתה מגן אברהם', אנו מזכירים זכות אבות שכוחם עומד לנו לתמיד. יעקב אבינו ע"ה ראה שקרח עתיד לחטוא, ועל כן אמר: גם אם יחטא בנקודה הפנימית שקיבל מיצהר מקהת ומלוי, אני מבקש רחמים על עצמי - על הנקודה הפנימית שיש לו ממני שהיא לא תיפגם, כדי שיהיה לו כח בבוא העת לחזור בתשובה... (כ"ק אדמו"ר מספינקא שליט"א)

"ואון בן פלת" (טז, א)

להלן, כשנבלעו קרח ועדתו באדמה, שוב לא נזכר שמו של און בן פלת, ואמרו על כך חכמינו כי אשתו של און בן פלת הצילתו, שאמרה לו: מה נפקא-מינה לך אם אהרן יהיה הרב ואם קרח יהיה הרב, כי בין כה וכה אתה תשאר התלמיד? אמר לה: מה אעשה, עמום הייתי בעצה ונשבעתי לו. השקתה אתו יין והלכה וישבה על פתח האהל כששערותיה סתורות ופרועות וכל מי שבא וראה חזר מיד על עקבותיו (סנהדרין קט).

למה נרתעו מפני ראשה הפרוע? ברם, הרי קדושים היו בעיני עצמם, ולדעתם היה כל אחד ראוי לשמש בכהונה גדולה, ואצל כהן גדול הלא נאמר: "וכפר בעדו ובעד ביתו - זו אשתו", ואם-כן חייבת אשתו של כהן גדול להיות אשה צנועה, שאם-לא-כן הרי זה פגם בכהן גדול עצמו וזה עשוי לערער את כהונתו. עכשיו משראו שאשתו של און פוערת את ראשה לעיני זרים, הסיקו מזה שבעלה אינו ראוי להיות כהן גדול, ועל-כן לא רצו עוד לצרפו לחבורתם.

ולכאורה, הן יכול היה און בן פלת להשיב לה לאשתו: אמנם כעת איני אלא תלמיד, אבל אם אתמוך בקרח שטוען כי אין הכהונה שייכת לאהרן, הרי יתכן שאי-פעם יהיו בני לכוהנים

גדולים. לפיכך סתרה את שערותיה כדי למנוע בזה את האפשרות שיהיו בניה כהנים גדולים, כפי שסיפרו חכמינו על האישה קמחית שזכתה לבנים כהנים גדולים, משום ש"מימי לא ראו קורות ביתי קלעי שערותי" (יומא מז), ואם צניעות בשיער של אשה מביאה לידי כך שיהיו בניה כהנים גדולים, הרי חוסר-צניעות בשיער מהווה ניגוד לכהונה גדולה. (ילקוט האורים)

"רב לכם כי כל העדה כולם קדושים" (טז, ג)

יש להבין מדוע קרח החזיק את עצמו שבגלל שהוא ואנשיו שמעו ביחד עם כל ישראל את עשרת הדברות בהר סיני, לכן הם יותר חשובים.

ויש לומר היות שחטאו בעגל ואח"כ עשו תשובה, והגמרא אומרת (ברכות לד): במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, א"כ גדולים הם יותר ממשה שהוא לא חטא ולא נעשה בעל תשובה, והרי משה רבנו טען לקב"ה שעם ישראל לא חטאו ולא עברו על 'אנכי ולא יהיה לך אלוהים אחרים' במעשה העגל, כי ה' ציווה זאת רק למשה כי נאמר בלשון יחיד, ולפי שיטתו של משה אין הם בעלי תשובה, אבל קרח לשיטתו, שכולם שמעו 'אנכי ולא יהיה לך' א"כ כן חטאו וחזרו בתשובה, אז א"כ הם בדרגה יותר גבוהה ממשה רבנו ולכן מגיע להם הכבוד, וטען ומדוע תתנשאו על קהל ה'. (כתב סופר)

"רב לכם כי כל העדה כולם קדושים ונתוכם

ה" (טז, ג)

יש להבין מה הקשר של המילים ונתוכם ה' לפסוק, הלא זה ברור ואין זה ממין הטענה?

והנ"ל בזה הוא שתפקיד הנשיאות והמלוכה הוא לדאוג לחיי העם לבל יקוים מאמר המשנה באבות "לולא מוראה של מלכות איש את רעהו חיים בלעו", והנשיאות נחשבת כעבודת (כמבואר בהוריות י:). אבל בדור המדבר שה' היה שרוי בתוכם, ואם עשו עבירות מיד הענישם הקב"ה כמו שכתוב "הבשר עודנו בין שיניהם... ואף ה' חרה בעם", א"כ בדור כזה לא צריך מלוכה ונשיאות ולכן שאלו מדוע תתנשאו על קהל ה' הרי לא צריכים אתכם כי "ובתוכם ה"."

"בקר וידע ה' את אשר לו" (טז, ה)

צריך להבין למה השאיר משה את זה לבוקר. ויש ליתן טעם על פי מה שאמרו חז"ל על הפסוק "והמן כזרע גד" שהמן הגיד לכל אחד את מדריגתו, הצדיק קיבל את מנתו ליד ביתו, הרשע היה צריך לאסוף את מנתו מרחוק והבינוני היה מוצא את מנתו במקום ממוצע לא רחוק ולא קרוב. אם כן על ידי המן ידע כל אחד ערכו בכל יום. וזהו שאמר משה רבינו לקרח ועדתו אתם אומרים שצדיקים גדולים אתם, המתינו למחר בבוקר כשירד המן ואז "יודע ה' את אשר לו" מיהו הצדיק ומי אינו צדיק גמור. (מהר"ם שיף)

לעי"נ הרה"צ

פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת קורח

מיתה בכל אופן, אף אם אין הצדק לכאורה עם הצדיק, שהרי אף אם: "לא ה' שלחני" - מכל מקום נחתם דינם שימותו בדרך כל הארץ: "כמות כל האדם ימותון אלה". אולם כאשר צדקתו של הצדיק ברורה בשלימות, אזי: "בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה".
(כ"ק מרן מהר"י ז"ע)

"ופצתה האדמה את פיה ובלעה אותם ואת כל אשר להם וירדו חיים שאולה וידעתם כי נאצו האנשים האלה את ה'" (טז, ל)

מפני מה נענש קרח דווקא בבליעה באדמה?
חז"ל (חולין פט) דורשים את הפסוק "תולה ארץ על בלימה" - אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שבולם את עצמו בשעת מריבה. ואילו קרח ועדתו לא די שלא היו בולמים את עצמם, אלא אדרבה, הציתו את אש המחלוקת, ולא היתה יכולה הארץ להתקיים תחתם, לכן ותפתח הארץ את פיה...

"וירדו חיים שאולה" (טז, ל)

בספר 'מרגלית הים' (סנהדרין קט: אות ד') הביא שהרה"ק המהר"ד מבעלזא ז"ע ביאר בשם אביו הרה"ק מהר"י ז"ע מדוע ביקש משה רבינו שירדו חיים שאולה, וכי רצה לנקום בהם שיתייסרו בייסורים (כי החי מרגיש בייסורים), אלא, שמה רבינו חס על כל נפש מישראל, לבלתי ידח ממנו ידח, וכל עוד שנשמתו באפו בידו לשוב בתשובה שלימה, על כן ביקש שיישאר בחיים.
(באר הפרשה)

"ואם בריאה יברא... וירדו חיים שאולה" (טז, ל)

יש להבין מדוע ביקש משה רבינו מהקב"ה שיברא בריאה חדשה וירדו חיים שאולה, היה לו להתפלל שאם אינם צודקים בדבריהם ומלינים את עם בני ישראל על ה' ועל משיחו, שימותו ופתאום מיתה רגילה, ולמה ביקש שירדו חיים שאולה. ויש לתרץ, דהנה בסוף פרשת במדבר הזהיר הקב"ה את משה ואת אהרן בלאו דאורייתא 'אל תכריתו את שבט משפחות הקהתי מתוך הלויים', וכן במצות עשה הזהירים 'וזאת עשו להם וחיו ולא ימותו', א"כ אסור היה למשה ולאהרן לבקש מיתת קרח ובניו, אלא היו צריכים לעשות הכל כדי שיחיו ולא ימותו, לכן ביקש בריאה חדשה שרק ייעלמו מתוך הקהל וירדו חיים שאולה, ולכן מדגיש הכתוב 'ובני קרח לא מתו', אדרבא הוא ביקש שימשיכו לחיות וכמו שאמרו בגמרא (ב"ב עד.) ששמע רבה בר בר חנה את בלועי קרח שאומרים עד היום בכל ראש חודש 'משה אמת ותורתו אמת' שמקיים מה שציווה לו ה' שלא יכרית את שבט הקהתי וחיו ולא ימותו.
(תורת המקרא)

"ואהרן מה הוא כי תלינו עליו" (טז, יא)

בגמרא (עירובין סה:): איתא בשלשה דברים אדם ניכר, בכוסו (כששותה יין), בכיסו (בכספו), ובכעסו (איך הוא מתנהג בשעה שכועס), והנה קרח ועדתו חלקו על אהרן באמרם שאינו ראוי לכהונה גדולה, ולכן היה מן הצורך להעמידו למבחן, אמנם 'בכוסו' אי אפשר לבחון אותו, כי לכהנים אסור לשתות יין, ובכיסו גם אי אפשר לבחון כי היה גדול מאחיו בעושר, כמ"ש חז"ל 'גדלהו' משל אחיו, וא"כ נשאר לבדוק רק בכעסו, לכן אמר משה "ואהרן מה הוא" אם תרצו לדעת מה הוא אהרן, ומה מהותו, "כי תלינו עליו" תנסו להכעיסו ולהקניטו, ובזאת יבחן.
(הרב ר' מאיר אריק)

"ויחר למשה מאד ויאמר אל ה' אל תפן אל מנחתם" (טז, טו)

בפרשתנו מסופר שמה רבינו ביקש מהקדוש ברוך הוא 'אל תפן אל מנחתם', ומפרש רבינו האור החיים הקדוש, שמה ביקש מהשם יתברך, שהגם שיש לרשעים האלו מצוות שהרי 'אין לך אדם שאין בידו מצוות ומעשים טובים', בכל זאת ביקש משה מהשם שלא תעמוד להם זכות המצוות שהם עשו כבר, ו'אל תפן אל מנחתם' הכוונה למצוות שהם עשו. ומקשה האוה"ח הק' על פירוש זה, שהאיך יכול משה רבינו לבקש מהשם דבר כזה, לקחת מבני אדם זכות המצוות ומעשים טובים שכבר עשו, ומתרץ שיש לצדיקים כוח לבקש זאת מהקדוש ברוך הוא. וכמו שיש הלכה 'הפקר בית דין הפקר' כלומר, שיש לחכמים כוח להפקיע זכויות ממון של אחרים במקום קנס וכדומה, כמו כן יכולים חכמים גם להפקיע זכויות ורוחניים של מצוות ומעשים טובים.

"ויחר למשה וכו' ולא הרעותי את אחד מהם" (טז, יז)

בפרשת שמות כתוב 'והנה שני אנשים עברים נצים ויאמר לרשע למה תכה רעך', וכתב רש"י שאנשים האלו היו דתן ואבירם, ומשה מנע את האחד מלהכות את חברו, וא"כ לכאורה זה שניצל מן המכות היה צריך להכיר טובה למשה רבינו, והנה באו כאן לחלוק על משה שניהם יחד, וזה חרה מאוד למשה ואמר "ולא הרעותי את אחד מהם", הרי לא הנחתי שיכה אחד מהם את חברו.
(תכלת מרדכי)

"אם כמות כל האדם ימותון אלה וגו לא ה' שלחני" (טז, כט)

מלשון הפסוק משמע שמה רבינו ע"ה אמר להם שבכל אופן חייבים הם מיתה, אלא שאם ימותו מיתה טבעית "כמות כל האדם", אזי סימן הוא ש"לא ה' שלחני", ואם ימותו שלא כדרך הטבע - סימן שה' שלחני מכאן שהמלעיג על דברי חכמים חייב

סיפורים נפלאים פרשת קורח

"ואון בן פלת" (טז, א)

מאתים וחמשים אנשים, וראה כי לאהרן לא קורה דבר, ואלו אתה עתיד להיענש, וכך ידעו הכל במי בחר ה'!"
(לאור הנר)

איתא בגמרא דאון בן פלת אשתו הצילתו. מעשה ביהודי חסיד גור שבתו נישאה לאחד שאינו מחוג החסידים. כאשר פרצה מלחמת יום הכיפורים בשנת תשל"ד, היה צריך אותו חתן להתגייס וללכת לחזית המלחמה, אך אשתו לא הסכימה שילך עד שיכנס לכ"ק האדמו"ר מגור בעל ה"בית ישראל" זצוק"ל לקבל ברכת פרידה. בלית ברירה נכנס אל ה"בית ישראל" וקיבל ברכת פרידה. באחד הימים בהיותו בחזית ניצל בדרך נס ולא נפגע. כאשר נגמרה המלחמה ושב לביתו בשלום, בא שוב אל ה"בית ישראל" ולהודות לו על הנס שקרה עמו בזכות ברכתו. כאשר נכנס אל ה"בית ישראל", עוד לפני שפתח את פיו, אמר לו ה"בית ישראל" - "און בן פלת אשתו הצילתו".

"ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם וגו'" (טז, לב)

הגאון רבי עמרם חסידא זצ"ל, מגדולי גדוליה של הונגריה המעטיירה, בהיותו כבן שש שנים, נטפל אליו גוי אחד ולקח ממנו בכח את הטלית קטן שלבש על בגדיו. הילד החל לבכות ולצרוח בקול מר, ולא הסכים בשום אופן לזוז מן המקום עד שיביאו לו טלית קטן אחר. ואז, מתוך אנחת צער אמיתית ורוויית כאב, פלט הנער "הלוואי ויבלע הגוי הזה באדמה". לא עברו ימים מועטים והקול נשמע בעיר, שאותו הגוי נפל לבור עמוק ואיבריו התרסקו. כששאלו את עמרם הקטן, מה ראה לגלג עליו דווקא קללה זו 'שיבלע באדמה', השיב שגם קרח שלגלג על מצות ציצית נבלע באדמה.
(עלינו לשבח)

"אתה וכל עדתך היו לפני ה' אתה והם ואהרן מחר" (טז, טז)

מדוע היה צריך קרח לעמד ביחד עם אהרן ליד מאתים וחמשים מקריבי הקטרת?

"ואת כל האדם אשר לקרח ואת כל הרכוש" (טז, לב)

על הפסוק בקהלת (ה, יב) "עושר שמור לבעליו לרעתו" דרשו חז"ל (פסחים קיט, א) "אמר רבי שמעון בן לקיש: זה עשרו של קורח". העושר הזה היה רק "לרעתו", מבלי שתהיה לו כל טובה ממנו.

הרב משה ברדוגו, מחכמי מקנס, מתרץ זאת באמצעות הגמרא (סנהדרין צג ע"א) המספרת ששני נביאי שקר נסו להתחתן עם בתו של נבוכדנצר, והיא ספרה על כך ל אביה. קרא נבוכדנצר לנביאי השקר הללו אמר להם: "חנניה, מישאל ועזריה אמרו לי שאלוקים שונא זימה". " להם אמר כך, ולנו אמר אחרת" - השיבו לו נביאי השקר.

מספרים כי הברון רוטשילד הגיע לעיירה אחת בשעת בוקר מוקדמת, ושאל מתי מתפללים תפילת שחרית. אמרו לו, בשעה שבע. הוא נכנס לבית הכנסת וראה שכולם כבר נמצאים: הרב, החזן, הדיין, המתפללים, ולמרות זאת לא מתחילים בתפילה...

נענה נבוכדנצר: "ידוע אני שהם היו נביאים משום שבדקתי אותם, כעת אבדק אתכם על ידי הכנסתכם לאש, ונראה כיצד ייפול דבר". "הם היו שלשה ואנחנו רק שנים" - נסו נביאי השקר להציל את עצמם ברגע האחרון. "אם כן" - הסכים נבוכדנצר - "בחרו לכם מישהו שלישי". הביאו אותם רשעים את יהושע הכהן הגדול, וכשהושלכו לתוך כבשן האש הם נשרפו, וליהושע נחרכו מעט הבגדים. אמר לו נבוכדנצר: "מדוע לחנניה, מישאל ועזריה לא קרה כלום, ולך נשרפו הבגדים?" ענה לו: "הם היו שלשה ואני אחד".

מששאל לסיבת העיכוב, הסבירו לו כי ה"גביר" של העיירה טרם הגיע, וכולם מחכים לו...

עוברות חמש דקות, עשר דקות, וכולם עדיין מחכים... בשבע ורבע מגיע ה"גביר" עם עיניים שנפתחו לו זה עתה מהשינה, צועד למקומו בכותל המזרח, מתיישב ליד הרב ונותן את האות שאפשר להתחיל בתפילה...

הברון רוטשילד התפלץ בקרבו מחוצפתו של אותו "גביר", רב בית הכנסת צריך להמתין לו, כל ה'עוילים' צריך להמתין לו, א חוצפה!...

הברון החליט להעמידו במקומו... הגיע קריאת התורה. הברון ביקש עליה, ולאחריה עשו לו "מי שברך". כשהגבאי הגיע לקטע "בעבור שיתן" אמר הברון רוטשילד: "בעבור שאני נודב כפי שווי כל רכושו של הגביר"...!

מכיוון שהגבאי לא ידע שהעומד לפניו הוא הברון רוטשילד, הוא נזעק ואמר לו: "משוגינער!" (משוגע) לגביר הזה יש הון עתק!" והברון נשאר בשלו: "בעבור שאני נודב כפי שווי כל רכושו של הגביר"...

לכן אמר לו משה: "לך ועמד מחר ביחד עם אהרן ליד אותם

לעי"נ הרה"צ

פנחס בן ר' בנימין ביינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת קורח

נענה רבי משה ואמר: "וכי מה רבותא בכך? הלא כתיב 'בהרימכם את חלבו ממנו', אין לתת צדקה מהחלק הפחות, אלא מן המובחר ביותר!" (ומתוק האור)

"שכר הוא לכם חלף עבדתכם" (יח, לא)

מעשה במלך, שחפץ היה שיציירו לו ציורים נאים ביותר על קירות הטרקלין הגדול שבארמונו. חפצו היה שציורים אלו יהיו יפים ביותר, ציורים שאין כדוגמתם בארמונות מלכים אחרים. לכן, ישב והגה רעיון, הוא לא יזמין צייר אחד לארמונו, הוא יזמין את ארבעת הציירים הטובים ביותר. כל אחד מהם יצייר קיר אחד בציור שונה מרעהו, ובאופן זה יראו בארמון ציורים שעדיין לא ראתה עין עד כה. ואמנם, לאחר חיפוש מדוקדק, נבחרו ארבעה מגדולי הציירים של התקופה, והם הובאו ממרחקים לארמון המלך. המלך תאר בפניהם את המשימה הגדולה, והוסיף ואמר שאם יצליחו בתפקידם וציוריהם יהיו יפים ביותר, גם שכרם יהיה רב ביותר, כפי שרק מלך מסוגל לשלם למי שהוא מרוצה מעבודתו. שלושה מבין הציירים ניגשו במרץ למלאכתם והשקיעו את מיטב מאמצייהם וכישרונותיהם כדי להוציא מתחת ידם את הציורים היפים ביותר שביכולתם להוציא. לעומתם, הצייר הרביעי, שלא חפץ להתאמץ בעבודה, הגה רעיון. הוא קיווה שהמלך יהיה מרוצה מהרעיון המקורי שלו, למרות שלא הושקע בו עמל כלשהו, ויעשירו בעושר רב עבור הרעיון עצמו. אותו צייר הזמין מראה, שכיסתה את כל הקיר הרביעי, ובמראה זו השתקפו כל שלושת הציורים האחרים. שלושת הציירים עמלו והשלימו את ציוריהם, והצייר הרביעי השלים את התקנת המראה. המלך הגיע לאחר סיום העבודה לטרקלין, בחן את כל ארבע העבודות בדקדוק וקבע שלמחרת, בשעה מסוימת, יתייצב כל צייר ליד הקיר שעבד עליו, והמלך יתן לו את שכרו. ואמנם, בשעה היעודה הגיע המלך והושיט לכל אחד מארבעת הציירים מעטפה חתומה, הציירים הודו למלך וניתן האות לפתוח את המעטפות. צייר אחד פתח את המעטפה, ואמנם הייתה בה המחאה בסכום גבוה ביותר, וכן אצל השני והשלישי. כולם ציפו לפתיחת המעטפה של מתקין המראה. כולם היו סקרנים לדעת מהו הסכום שהמלך החליט להעניק לו על רעיונו. והנה הצייר פתח את המעטפה, חיפש בה המחאת כסף, אולם במקומו מצא מכתב, שבו היה כתוב, הנני מודה לך על המראה שבה רואים את שלושת הציורים האחרים. בוודאי ראית במראה גם כיצד הענקת המחאות עם סכומים גבוהים לציירים שעמלו לצייר את קירות ארמוני. ההמחאות הללו, שהשתקפו בראי, הן יהיו שכרך. ללא עמל, ללא יגיעה עצמית וללא השתדלות שהאדם יפיק מעצמו את המיטב, ללא כל אלו, לא מגיעים לתוצאות רוחניות ולא לשכר טוב. מי שאינו מתאמץ, אלא מנסה להתחכם ולחקות אחרים, הדברים יהיו ניכרים היטב בבוא יום התשלום. האדם העמל יקבל את שכרו הגדול, ומי שלא עמל לא יראה כלל את שכרו. העמל הוא היסוד של עבודת ד', ובזכותו זוכים לכל הטוב הצפון לצדיקים. ככל שהעמל יותר גדול, בהתאם לכך גדל גם שכרו של עובד ד'.

נענה הגבאי ואמר לו: "ר' איד! אל תעשה ליצנות! אם אתה רוצה לתרום לבית הכנסת - תאמר סכום! ואם אינך רוצה לתרום - אין אף אחד שמחייב אותך".

והברון משיב: "כבר אמרתי לך שאני רוצה לתרום! ואף אמרתי לך בדיוק את הסכום שאני מעוניין לתת!"

"ויש לך את הסכום הזה לתרום?" שאל הגבאי.

"יש לי גם פי אלף מהסכום הזה..."

רק אז הבין תפס הגבאי כי הברון רוטשילד בעצמו הוא העומד לפניו...

הגבאי רץ בהתרגשות אל ה"גביר" של העיירה, וביקש ממנו לפרט את סכום הונו, כדי שהברון רוטשילד יידע כמה לתת.

ה"גביר" כמובן סרב לכך כשהוא מצטדק שאינו חושף ברבים את כל רכושו...

ניסו לשכנע אותו: "מדובר כאן על הפסד ענק לכל הקהילה. כסף זה שיתרום הברון, יסייע לכל עניי העיירה! אם לא תגלה את סכום הרכוש שבידך - הברון יעזוב את העיירה ונפסיד את הכל!"

והגביר נשאר בסירובו: אי אפשר לדרוש ממני לחשוף את ענייני הפרטיים ברבים!"

מה יש לדבר? כל הקהילה הלכה לביתו של הגביר והחלה לעשות שם הפגנה...

אמר להם הברון רוטשילד: "אין צורך שהוא יגלה, יש בכוחי לברר את כל "עושרו" בכוחות עצמי.

הגביר פנה אל העורך דין והרואה חשבון הרלוונטיים והם בדקו ובררו שוב ושוב ו... התברר שאין לו כמעט כלום... בלון ריק...

אבל הוא ה"גביר" של העיירה... כולם מחכים לו לתפילה...

"עושר שמור לבעליו לרעתו" מפרש רש"י (קהלת ה, יב) "כעשרו של קורח שעל ידי כן נתגאה וירד לשאול". (יחי ראובן)

"בהרימכם את חלבו ממנו" (יח, ל)

מפסוק זה אנו למדים, כי יש לתת לתרומה את הטוב ביותר, ולא להסתפק בנתינה של החלקים הפחות טובים, אשר בין כה וכה דינם לזריקה.

מי שנהג במובן זה הלכה למעשה היה רבי משה פרדו זצ"ל, מקים מוסדות "אור החיים" ומייסד ישיבות לבני תורה ספרדים וישיבות לבעלי תשובה.

היה זה כאשר הבחין רבי משה באחת מן הישיבות בבחור שאינו מתפלל עם הציבור. לשאלתו, סיפרו לו כי אותו בחור הגיע מבית חילוני לגמרי, והוריו כל כך כועסים עליו על שחזר בתשובה, עד שניתקו אתו כל מגע, ואין לו כסף אפילו כדי קניית זוג תפילין, ובלית ברירה הוא לומד כשהבחורים מתפללים, ומתפלל לאחר מכן בתפילין ששואל מאחד הבחורים.

לשמע הדברים הלך רבי משה ונתן לו את זוג התפילין שלו במתנה! כשנודע הדבר לראש הישיבה, הוא ניגש ושאל אותו: "האם נתת לו את התפילין שלך? הלא הם תפילין מהודרות ממש!"

גיליון מס' 235 | פרשת קרח
תשע"ז שנה חמישית

גליון זה יו"ל לע"ג
הר"ר יהודה בן ר' שאול אריה ז"ל
ומתוך הודאה לקב"ה על חסדיו
בהולדת נכדו נ"י בשעתו"מ
בן לידידנו החשוב שיבלחט"א

דברי שי"ה

ממרן שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

דבר העורך

מעשים מרבינו בענין כבוד תלמידי חכמים
אמר פעם רבינו: אבא זצ"ל סיפר לי כי
היו שני בחורים טובים בלימודם, בישיבה
בנובהרדוק, שפעם אחת כאשר למדו
מהרש"א, ודבריו לא מצאו חן בעיניהם,
אמרו לעצמם 'הוא מדבר כמו ילד', ולקחו
את הספר מהרש"א (שאו עוד היה שדפסו
בספר נפרד) והניחו אותו בתוך עגלה של
תינוק, נענעו את העגלה כדרך שמנענעים
לתינוקות. ומה היה סופם בימים שבאו
לאחר כן? אחד מהם יצא מדעתו לגמרי
והשתגע, והשני, התקלקל וירד מדרך
התורה רח"ל.

בשנת תשס"ב רבינו אושפז בבית הרפואה
מעייני הישועה לאחר שמצבו השתפר,
אמרו לו כי בבית הרפואה שוהה גם הגאון
רבי יהודה שפירא זצ"ל. הוא הביע את
רצונו לבקרו ולכבדו. ואז, ביקש ללבוש
כובע ומעיל, ביציאתו לעבר חדרו.
הנוכחים ניסו להקל מעליו וביקשו שלא
ילבש מעיל ומגבעת, אך לא נענה להם
באומרו: אני עושה כן מפני כבודו של
תלמיד חכם.

ספר רבינו לבני ביתו: בעת אשכבתא
דרבי, כאשר ליוו את ארונו של החזון איש
לכיוון בית החיים שומרי שבת, אחד
המלווים אמר בקול: "מה מתרגשים כאן
היום יותר מכל יום בפטירת יהודי אחר".
מעט אחרי סתימת הגולל, בדרכו מבית
העלמין עוד לפני ששב לביתו, עקץ אותו
עקרב, ומיהרו איתו לבית החולים. וראו
בחוש שאמרו חז"ל: "עקיצתן עקיצת
עקרב"...

כידוע שבתחילת ספר "אגרות חזון איש"
הובא העתק מכתב יד סתרים של החזון
איש, שבו מרן החזון"א מציין בקצרה כי
נשמה מיוסרת, באה אליו לבקש תיקון
הנפש. וזה לשונו: "... לא נתן לי לעזבו
שאברכנו אמרתי לו לך לשלוי ולא נחה
דעתו אמרתי יה"ר שתתקן את הנפש
הזאת תיקון גמור ותסלח את כל עונותיו
תיכף נח דעתו ונשאר במנוחה".

רבינו גילה וסיפר לתלמיד את הרקע
הבסיסי לאותה בקשת תיקון נשמה: כי
בקוסובה מקום מגורי אבי החזון איש
זצ"ל (ותפקידו כרב העיירה) נערך דין תורה
בראשותו, בין שני בעלי בתים מהעיירה.
הוא פסק את פסקו. היהודי שהפסיד בדין,
כעס וחש נעלב עד שהחל לנהל למחמה
מול הרב. הוא הרבה במחלוקת. פתח בית
כנסת נוסף חדש, וגם הביא רב נוסף
לעיירה. לאחר שנפטר, הוא זה שבא לבנו
- החזון איש, לבקש תיקון לנשמתו
הדוויה. וכשהראיתי לרבינו מעשה זה
הוסיף ואמר לי: עוד הכרתי את בני
משפחתי של אותו יהודי.

יהי רצון שנזכה כולנו להיות ממכבדי
תלמידי חכמים ומאורי הדור.

מכרכת סבת 1808
31 חק 1808 (2017)

פשט על הפרשה

"בזאת תדעון וגו' כי לא מלבי" (טו, כה)

משמע שהיו חושדין אותו שהוא מלבו ויש לתמוה דהא כתיב וגם בך יאמינו לעולם ועוד הרי ראו האש שירד מהשמים כשאהרן הקריב ואיך יכלו להכחיש זה וגם כל הנסים ועוד אם לא האמינו למה שמעו לו להביא קטרת [וגם קרח בעל רוח"ק היה כדפירש"י ור"נ איש היו ראשי סנהדרין]. ונראה דקרח חשדו שהוא בקש עבור אהרן הכהונה ועבור בניו סגני כהונה כו' וע"י תפלתו הסכים הקב"ה לדבריו ולכן התרעם שרצה שיבקש גם עבורו וכן הר"נ איש כי כל העדה קדושים ולכן אמר מרע"ה בזאת תדעון וגו' כי לא מלבי שאני לא השתדלתי כלל ע"ז אלא הקב"ה צוני מעצמו.

(טעמא דקרא)

עלי שי"ה

"כיצד יתכן מצות שילוח הקן והמשלח נמצא במקום אחר לגמרי מן הקן"

בימים אלו אין קבלת קהל בביתו של רבינו, עם זאת, בני הבית המסורים מעבירים שאלות בהלכה ושאלות של התייעצות להכרעת רבינו שליט"א. אחד השאלות שנשאל רבינו היה בהלכה למעשה בענין של שילוח הקן.

ומעשה שהיה. יהודי מבוגר בא בימים, מוגבל ומרותק לכסא גלגלים, ביקש מאוד מבנו למצוא לו קן ציפור שהאם יושבת על הביצים, כי רוצה לקיים מצוה חשובה זו - ועד היום לא קיים אותה עדיין. הבן המסור יגע בכיבוד אב ואכן עלתה בידו, הוא ראה על עץ גבוה ברחוב צדדי קן ציפור, והאם דוגרת על הביצים, הוא מיהר לכשר את זה לאביו. אביו שמח מאוד אך אמר לו כי כיון שהיונה נמצאת במקום גבוה, אין לו שום אפשרות להגיע בעצמו לשם כי הוא מוגבל ל"ע. 'גש נא אל מרן שליט"א. ותשאל אותו כדת מה לעשות' ביקש האב הזקן.

הבן שלח את השאלה כשלאפניו היו שני אפשרויות. אפשרות אחת, למנות שליח לקיים המצוה, והשליח ישלח את האם ויקח הבנים, ויכוין עבור המשלח. אלא שיש לדון אם למצוה שכזו מועיל שליח או נחשב למצוה שבגופו.

אפשרות אחרת - אמנם נראית קצת משונה, אך כבר נאמר בנביא ישעיה (מ"ג ז) 'כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו'. והוא, לקחת שעון מעורר חזק, ולשים סמוך להיונה, והזקן יכוין השעון שיעורר בעוד כמה רגעים, ומכוח הרעש והצלצול תעוף היונה, וכל זה כמובן בתנאי שיכוין לשם מצות שילוח הקן, וכאן קיים עיקר המצוה כבר, ובשלב זה יבקש מאחר לזכות עבורו בביצים (והחלק הזה של זכיה בביצים לכל הדיעות מועיל על ידי אחר). [ובאמת, אם יועיל עיצה זו של שעון מעורר, ניתן יהיה לקיים את המצוה גם כאשר המכוין את השעון אינו כלל באזור...]

רבינו שליט"א עיין בשאלה ובהצדדים והכריע אל אתר:

מצות שילוח הקן היא מצוה שבגופו, ולא יועיל בה שליח, אכן האפשרות השניה היא מועילה, שישים דבר שיצלצל והיונה תעוף. וזה מועיל גם למי שנמצא במקום אחר, שיבקש להניח השעון מעורר על יד היונה ועל ידי הצלצול תפרח היונה. והוא חידוש נפלא.

יש צייין כאן כי בספרו נחל איתן (סימן ה' ס"ז) מצדד רבינו שכן יועיל שליח, אך כאמור למעשה הוא חושש להשיטות האחרות והכריע שיש לקיים המצוה בעצמו, ונציין בזה להספר החשוב שלח תשלח שמביא בעמוד 322 בשם רבינו אודות שליח, ובעמוד ס"ג שיטות נוספות בהאי ענינא. וע"ש עמוד קצ"א, כמובן שאין לפסוק הלכה למעשה מכל זה והבאנו רק לעורר את הקוראים היקרים לשאלות המתחדשות בשולחנו של רבינו.

שו"ת בענין נתינת תרומה לכהן

שאינו נותנה להם להשתמש בה מפני היחוס.

ת. המע"ה.

ש. תרומה שהפקירה הבעלים, האם מותר לכהן שבזה"ז לקחתם כדי להשתמש בהם להנאתו.

ת. אין לכהן להשתמש בזה"ז בתרומה שאין לנו כהנים ודאים.

ש. כתוב בד"א ה"ת פ"ב ס"ק קל"ז שתרומה טמאה שאינה ראויה אפשר שא"צ לתת לכהן, אם הכהן רוצה אותו כדי לקיים מצות "באש ישרף", האם הנותן מקיים בזה מצות נתינה.

ת. יתכן.

ש. האם יש שיעור מינימלי כדי להתחייב בתרומה עם ברכה, או שגם גרגיר חיטה אחד צריך לעשר בברכה.

ת. אפי' חצי גרגיר.

ש. אם תושב חו"ל, רוצה לאכלם בביתו שבחו"ל, מכניס הפירות למלון בארץ אחרי גמר מלאכה, מה עדיף כדי לקיים תרומה חמורים יותר, לעשרם במלון ולאכול קצת מהם במלון, או לעשרם בביתו שבחו"ל.

ת. כמדומה שהמלון כביתו.

ש. אם תושב חו"ל, רוצה לאכלם בביתו שבחו"ל, מכניס הפירות למלון בארץ אחרי גמר מלאכה, מה עדיף כדי לקיים תרומה חמורים יותר, לעשרם במלון ולאכול קצת מהם במלון, או לעשרם בביתו שבחו"ל.

ת. כמדומה שהמלון כביתו.

ש. האם מקיימים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ת. אין לעשות כן.

ש. האם מקיימים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. האם מקיימים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. האם מקיימים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. האם מקיימים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. האם מקיימים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. האם מקיימים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. האם מקיימים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. האם מקיימים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. האם מקיימים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. האם מקיימים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. האם מקיימים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. האם מקיימים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. האם מקיימים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. האם מקיימים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. האם מקיימים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. האם מקיימים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. האם מקיימים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. האם מקיימים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. האם מקיימים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. האם מקיימים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. האם מקיימים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים כל המצוות, האם מותר לו לתת תרומה פעם אחת לכהן בזה הנזמן, כדי לזכות במצוה זו.

ת. אין לתת.

ש. אם אינו מותר לתת לו להדיא, האם מותר לתת לו בתנאי שאם הוא כהן הרי זה נחשב לנתינה, ואם לאו הרי זה לא נחשב לנתינה.

ת. אין לתת.

ש. האם מקיימים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ת. אין לעשות כן.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

ש. הרוצה לקיים מצות נתינת תרומה לכהן במה שנותנים תרומה טהורה לפני בכור בהמה טהורה אע"פ שהוא ברשות ישראל.

שלום וישע רב יבוא ויעלה לכבוד המערכת מוציאי לאור הגליון החשוב "דברי שי"ח"

ייש"כ על הזיכוי מדי שבוע בשבוע בתוכן נפלא המוסיף אור בדבר ה' זו הלכה.

ובסוף הגליון מצויין בקשה על עובדות מרבנו. אכתוב לכם עובדא אחת שהיה בידי מלפני זמן של שלושים ושנים שנה שהייתי אז בחור צעיר לימים ואז עדיין לא היה העולם מעושר כהיום בחיפוש מראי מקומות בכל מקצועות התורה מצוי ביד כל אחד ואחד, וכשהיה צורך במראי מקומות שאינם ידועים היו פונים אל היחידים שבדור שהיו יודעים את התורה.

ובכן באחד הימים נתקשינו באחד מספרי האחרונים ה"ה הספר הברית שכתב הרבה מאמרים מעניינים ומחודשים כידוע וביניהם בח"ב מאמר י"ג פ"ה שבו חידש חידוש נועז והוא כי מחוייבים מן התורה באהבת הנכרי נלמד מהכתוב ואהבת לרעך כמוך ורעך היינו כל מין האנושי העוסק בישובו של עולם והיינו אף הנכרי מדלא כתיב ואהבת לאחיך כמוך שאז היה במשמע רק אחיך במצוות.

והרחיב שם הדיבור בחיוב אהבת הנכרי [ולא הזכיר שם את האיסור של לא תחנם וכו' וכן לא הזכיר שם מכל תקנות חז"ל בכמה מקומות שהתירו דברים מסויימים רק משום איבה ולא חייבו לעשותם משום אהבת ריעים וכן לא הזכיר שם מכל תקנות חז"ל להתרחק מהעכו"ם כדי שלא נגיע לחיתון עמהם ולא לידי עבירה וכו' וכנראה כוונת המחבר במאמר ההיא היה להרחיב הדיבור

בחכמה למנוע איבת העמים על ישראל בימים ההם כידוע להפיק תועלת לטובת ישוב הישראלי בגלות].

ובתוך דבריו שם כתב ראייה שהלשון רעך כולל אף עכו"ם וז"ל שם, ומצינו בכתוב שאף הנכרי נקרא ריע כמו שכתוב חושי הארכי רעה דוד ואמרו חז"ל כי חושי נכרי היה עכו"ל לענינינו. והיה מעניין לנו לדעת איה מקום של דברי חז"ל שהזכיר שם ולא ציין מקומו, ואחר נסיון למצוא ולשאול ולא הצלחנו, החלטנו שני בחורים צעירים לנסוע מירושלים לבני ברק ולשאול את פי הגאון שכל רז לא אניס ליה והיה כתובת מפורסם לשאלות כמו אלו. ונכנסנו אל הקודש פנימה בהצעת השאלה, והתשובה באה אלינו שהוא רוצה לראות את דבריו בפנים הספר אך אינו נמצא ברשותו, הלכנו משם אל חנות הספרים ובכמה פרוטות קנינו את הספר הברית וחזרנו אל הגאון עם הספר ביד כדי להראותו בפנים, ואחר עיונו שם במשך כמה דקות פנה אלינו בקול חזק ובלשון קדשו "ניטא אזא מאמר חז"ל".

עמדנו מרעידים איך כל התורה כולה עומדת פתוח לנגד עינינו וללא חיפושים וללא שום ספיקות וללא כל משך זמן אלא ממש חרות על לוח לבו כל הבבלי הירושלמי התוספתות המדרשים למיניהם הידועים והשאינם ידועים. והנני זוכר עוד כי במשך כמה שבועות היינו תוהים במחשבותינו עד היכן זכה דורינו לגדול בתורה אמיתי כזה. למותר להוסיף כי מעשה הנ"ל עשה עלי רושם אדיר על כל ימי חיי והוסיף הרבה חשקות בשקידת הלימוד בתוה"ק והדברים מדברים בעד עצמם.

בברכה והצלחה

י. מ. מ. - ניו יורק יצ"ו

בשבועות האחרונים נשלחו אלינו בקשות רבות לבירור אודות מעשה בילד שהיה נחש בבטנו, והגיע לפני מרן שליט"א ואמר לו שיאכל

דגים והנחש ימות מאליו. מי שיודע על הסיפור, או פרטים נוספים, ממקור ראשון בלבד!!! נשמח מאוד שיכתוב לנו לתועלת הרבים.

בתודה, מערכת הגליון

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבנו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק